

	QEYBTA I	
Xeerka		
	MADAXA I	
Heshiiska		>>23
	QAYBTA I	
Tiirarka Heshiiska		>>23
	QAYBTA II	
Waxyaabaha ka dhasha heshiiska		>>37
	QAYBTA III	
Dhammaanshaha heshiiska		>>40
	MADAXA II	
Rabidda dhinaca kaliyeedka ah		>>41
	MADAXA III	
Falka xaaraanta ah		>>42
	QAYBTA I	
Mas'uuliyadda Falka qof ahaaneed		>>42
	QAYBTA II	
Mas'uuliyadda ka tirmaada fal qof kale		>>45
	QAYBTA III	
Mas'uuliyadda xagga ashiyaa'da		>>46
	MADAXA IV	
Yeelasho xoolo ee ku timaada sabab la'aan		>>47
	QAYBTA I	
Bixinta aanan la muteysan		>>47
	QAYBTA II	
Maamulid Macaamileed		>>49

Xeerka	MADAXA V	>>51
Waxyaabaha ka dhasha Waajibaadka	BAABKA II	>>52
Gudasho dabiici ah	MADAXA I	>>52
Gudasho isu dhiganta	MADAXA II	>>56
Jidadka lagu xaqiijinayo iyo kuwa lagu dammaanaya	MADAXA II	
Xuquuqda deynleyaasha		>>61
Jidadka xaqiijinta	QAYBTA I	>>61
Tallaahooyin dammaaneed xaq ceshasada	QAYBTA II	>>64
Awood la'aanta bixinta deynta	QAYBTA III	>>65
Habka waajibka	BAABKA III	>>70
Shuruudo iyo Muddooyin	MADAXA I	>>70
Shuruudo	QAYBTA I	>>70
Muddooyin	QAYBTA II	>>72
Waajibaadka Ikhtiyaariga ah	QAYBTA III	>>74

Gudidda guud ahaan	QAYBTA I	>>110
Guddidda qaarkeed	QAYBTA II	>>123
Isku beddelasho alaabeed	BAABKA II	>>126
Siismo	MADAXA III	>>126
Tiirarka Siismada	MADAXA I	>>127
Siismada raadkeeda	QAYBTA II	>>128
Ka noqoshada siismada	QAYBTA III	>>130
Shirkadda	MADAXA IV	>>132
Amaah	MADAXA V	>>132
Sulux	MADAXA VI	>>134
Tiirarka Suluxa	QYABTA I	>>134
Raadka Suluxa	QAYBTA II	>>135
Baabi'inta suluxa	QAYBTA III	>>135
Heshiisyada ku saabsan ku intifaacidda alaamta	BAABKA II	>>136
Kirada guud ahaan	QAYBTA I	>>136
Ijaarka dhulka Beeraha	QAYBTA II	>>150

Ergashada	MADAXA II	>>151
Waajibaadka laga ergadaha	QAYBTA I	>>151
Waajibaadka ergadaha	QAYBTA II	>>152
Dhammaadka ergashada	QAYBTA III	>>153
Heshiisyada ku saabsan gudashada hawlaha	BAABKA III	>>154
Heshiiska dhismaha lyo siisnada hawlaha guud	MADAXA I	>>154
Heshiiska dhismaha	QAYBTA I	>>154
Heshiiska shaqada	MADAXA II	>>160
Wakaaladda	MADAXA III	>>161
Tiirarka Wakaaladda	QAYBTA I	>>161
Raadadka Wakaaladda	QAYBTA II	>>162
Dhammaadka Wakaaladda	QAYBTA III	>>165
Dhigasho	MADAXA IV	>>166
Hababka lagu yeesho milkiyada	MADAXA II	Bogga 190
Qabashada sheyaalka guurto ah oo cidna milkiyadooda lahayn	QAYBTA I	>>190

Dhaxalka iyo khaarijinta	QAYBTA II	>>191
Dardaaranka	QAYBTA III	>>191
Ku darsamid maguurto	QAYBTA IV	>>192
Heshiis	QAYBTA V	>>195
Shufca	QAYBTA VI	>>196
Xuquuqda ku dhisan milkiyadda	QAYBTA VII	>>199
Manfaceysi ku dhisan milkiyadda	BAABKA II	>>208
Manafaceysi	QAYBTA I	>>208
Xaqa ku dhaqanka iyo Xaqa degidda	QAYBTA II	>>211
Xaqa u adeegidda (servitu')	MADAXA II	>>112
Xuquuqda ceynta ah ee raacsan dammaanadyada ceynta ah	BUUGGA IV	>>216
Rahan	BAABKA I	>>216
Dhismaha	MADAXA I	Bogga 216
Raadadka Rahanka	MADAXA II	>>219
Raadadka Xagga dhinacyada Rahmida	QAYBTA I	>>219
Raadadka rahanka xagga dadka kale	QAYBTA II	>>222

Dhammaadka rahmida	MADAXA III	>>230
Xaq gaar ahaaneed	BAABKA II	>>230
Dhisidda xaq gaar ahaaneedka	MADAXA I	>>230
Raadadka xaq gaar ahaaneed, dhimiddiisa iyo dhammaadkiisa	MADAXA II	>>233
Rahmida haysashada	BAABKA III	>>234
Tiirarka rahmida haysashada	MADAXA I	>>234
Raadadka rahamida haysashada	MADAXA II	>>234
Raadadka laba dhinac, waajibaadka rahmaha	QAYBTA I	>>234
Raadka xagga saddexaad	QAYBTA II	>>237
Dhammaadka rahmida haysashada	MADAXA III	>>238
Noocyo ka mid ah rahmida haysashada	MADAXA IV	>>239
Rahmidad maguurtada	QAYBTA I	>>239
Rahmida guurtada	QAYBTA II	>>240
Rahmida amaahda	QAYATA III	>>241
Xuquuqda horumarinta	BAABKA IV	>>243
Axkaan guud	MADAXA I	>>243

	MADAXA II	
Noocyo ka mid ah xaq kala hormarinta		>>245
	QAYBTA I	
Xuquuqda kala hormarinta guud iyo xuquuqda kala hormarinta gaarka ah ee ku dhaca guurtada		
	QAYBTA II	
Horumarinta gaarka ah ee dulsaaran maguurtada		>>249
	BUUGGA V	
Dhowrida xuquuqda iyo faafinta		>>250
	BAABKA I	
Diiwaangelin		>>250
	MADAXA I	
Diiwaangelinta qoraallada hantida maguurtooyinka		>>250
	MADAXA II	
Faafinta Buugagga maguurtooyinka		>>252
	MADAXA III	
Diiwaangelinta qoraalada ku saabsan guurtooyinka qaardood		>>252
	BAABKA II	
Biiwaangelint rahanka		>>253
	MADAXA I	
Qaababka diiwaangelinta cusbooneynta iyo tirtiridda rahanka		>>253
	BAABKA III	
Diiwaannada maguurtooyinka		>>253
	MADAXA III	
Noocyada diiwaangelinta maguurtada		>>253

TUSMO KOOBAN

XEERKA MADANIGA

BAABKA GOGOL DHIGGA AH

XEERKA MADANIGA

BAABKA GOGOL DHIGGA

QODOBBO GUUD

MADAXA I
XEERARKA IYO KU DHAQANKOODA

QAYBTA I
XEERKA IYO XAQA

Qodobka 1 aad

1. Xeerku wuxuu nidaaminayaa dhammaan arrimaha ay saameynayaan qodobadiisa xaraf ahaan iyo ruux ahaanba

2. Haddii la waayo qodob degan ee la dabaqi karo Garsooruhu wuxuu go'aan ku gaarayaa si waafaqsan Mabaadii'da Shareecadda Islaamka; haddii taas la waayana Garsooruhu wuxuu ku dhaqmayaa si waafaqsan caddaalada Ijtimaaciga ah ama caddaaladda (equlta) iyo curfigii

Qodobka 2 aad

Xeerka waxaa baabi'inkara oo keli ah Xeerka kale oo ka dambeeya oo caddeynaya baabi'intiisa ama haddii la helo qodobo ka soo horjeedka kii hor ama habeynaya moduuc uu horey u nidaamin jiray Xeerkaa hore

Qodobka 3 aad

Haddii ayna jirin qodob gaar ah, muddooyinka waxaa lagu xisaabaayaa Kallendaar ka Gregoriyaano

Qodobka 4 aad

Qofka si bannaan ah xaqiisa u isticmaala mas'uul kama ah dhibaataada isticmaalkaas ka dhalata

Qodobka 5 aad

Qofkii si xalaal ah xaqiisa u isticmaala mas'uul kama aha dhibaataadii ka dhalata isticmaalkaas

- a. Waxaa loo qaadanayaa xaq isticmaalkiisa in uu sharci darro xaaladaha soo socda:-
- b. Haddii ay keli ah ay tahay in dhibaato lagu gaarsiiyo dad kale;
- c. Haddii uheedadiisu tahay in lagu gaaro dan ay faa'idadeedu aad u yar tahay marka loo eego dhibaataada ka gaareysa dadka kale
- d. Haddii loola jeedo dan aan bannaanneyn

**QAYBTA II
DABIQIDDA XEERKA ISKA HOR-IMAADKA
XEERKA XAGGA WAQTIGA
Qodobka 6 aad**

1. Xeerarka ku saabsa nawoodda waxaa lagu dabaqayaa dhammaan dadka leh sharuudah uu xeerkaasi sheegay

2. Haddii qof sharci horey loogu aqoonsaday awoodda sida qodobada xeerkaa dambe, awood la'aantaas ma saameeyso hawlihii horey uu u sameeyey.

Qodobka 7 aad

3. Qodobbada cusub ee dhicidda xaq waxaa lagu dabaqayaa dhammaan dhicidda xaq ee weli socota.

4. Hase yeeshee Xeerka hore ayaa caddeynaya billaabashada taariikhda, joojinta iyo kala go'ida dhicidda inteeda dhammaatay ka hor inta uu dhaqan gelin qodobada cusub

Qodobka 8 aad

1. Haddii Xeerka cusub uu u goynayo dhicidda xaq muddo ka gaaban muddada uu sheegay xeerka hore, kaddib marka uu dhaqan galo Xeerka cusub waxaa la tixgelinayaa muddada cusub xataa haddi muddadii hore ay bilaabatay.

2. Hase yeeshee haddii mudada ku xisaaban qodobada hore ay ka gaaban yihiin mudada ay goynayaan qodobada cusub, dhicidu waxay ku ekaaneysaa dhamaadka muddadaas.

Qodobka 9 aad

Sugidda hore u jirtey waxaa lagu dabaqayaa Xeerkaa jirey markii sugiddaas la gooyey ama ay waajibka aheyd in la gooyo

ISKA HOR-IMAADKA XEERKA XAGGA DHULKA (Spazio)

Qodobka 10 aad

Hadii la doonayo in la xaddado xiriir sharciyeed oo ku saabsan arrin ay isaga horimaanayaan xeerar kala duwan si lo aqoonsado Xeerka algu dhaqmayo waxaa la raacayaa Xeerka Soomaaliyeed

Qodobka 11 aad

1. Xaaladda iyo awoodda qofka waxaa lagu nidaaminayaa xeerka u degsan dalkooda. Hase yeeshee, haddii dhinacyada midkood heshiis ku saabsan lacag oo lagu kala dhameystay ama wax ku dhalinaayo Soomaaliya, uu yahay shisheeye aan awood laheyn, awood la'aantasinta ka dhalatay sabab qarsoon ee aan si sahlan, dhinaca kale u xaqiijin Karin sababtaasi wax dhibaato ah uma keeneyso awooddiisa.

2. Xaaladda sharciyeed ee qofka leh shakhsiyad sharciyeed ee shisheeye ah, Ah sid shirkadaha. Ururrada Hey'adaha sama-falka ah iyo Iwm, waxaa lagu dhaqayaa Xeer qaraneed ee Dalka ay ku leeyihiin fadhiga guud ee joogtada ah. Hase yeeshee haddii qofkaasi, hawshiisa weyn ku qabanayo Soomaaliya waxaa lagu dhaqayaa Xeerka Soomaaliya

Qodobka 12 aad

Shuruudaha ku saabsan ansaxidda guurka waxaa nidaaminaya xeerka qarameed ee labada qof oo is qaba

Qodobka 13 aad

1. Waxyaabaha guurka ka dhasha oo ay ka mid yihiin hantida waxaa lagu dabbaqayaa Xeerka qameed ee ka dhaxeeya labada qof ee is qaba haddii kaas la waayo xeerka qameed ee uu lahaa ninka waqtigii uu dhacay guurka.

2. Sidaasoo kale waxaa loo nidaaminayaa kala tagga iyo furiinka.

3. Furiinka waxaa lagu dhaqayaa Xeerka Qameed ee ninka markii uu dhacayo furiinka

Qodobka 14 aad

Xaaladaha lagu xusay labada qodob ee hore, haddii laba qof ee is-qabaan midkoodu yahay Soomaali markii la sameeyey guurka, xeerka keli ah ee lagu dhaqmayo waa kan soomaaliga, ayadoo laga reebayo waxyaabaha ku saabsan awoodda guur-gelidda

Qodobka 15 aad

1. Waajibka ku saabsan masruufka dadka qaraabada ah waxaa lagu dhaqayaa xeerka ninka masruufkau waajib ku yahay

2. Haddii qofka masruufka xaq u leh uu yahay Soomaali, waajibkaasi waxaa nidaaminaya Xeerka Soomaaliyeed

Qodobka 16 aad

Xeerka ku saabsan maamul sharciyeed, ilaalinta, xannaanada io wixii kale oo lagu daafacaayo dadka aan awoodda laheyn iyo kuwa maqan waxaa loo raacayaa sharciga qameed ee qofka la daafacaayo.

Qodobka 17 aad

1. Dhaxal xaq lo leeyahay iyo kan dardaaranka iyo waxyaabihii kale ee lo gooyo geerida awgeed, waxaa nidaaminaaya Xeerka Qameed ee qofka dhintay, kan dardaarmay ama kan Dhimashada awgeed wax u gooyey

2. Hase yeeshee, qaabka dardaaranka waxaa nidaaminayaa Xeerka qofka dardaarmay markii dardaaranka la sameeyey ama Xeerka u degsan meesha lagu sameeyey. Sidaasoo kale ayaa loo nidaaminayaa wax yaabaha lo gooyey geeri awgeed (Atti di disposizione)

Qodobka 18 aad

Haysashada, lahaanshada iyo xuquuqda kale ee ceynta ah (diritti reali) ee ku saabsan xoolaha guurtada iyo maguurtaduba, waxaa nidaaminaya xeerka u degsan meesha xoolahaas laga helo

Qodobka 19 aad

1. Waajibaadka ka dhasah heshiisyada waxaa nidaaminaya xeerka meesha degmada, haddii dhinacyaddu ay leeyihiin degmo ka dhaxeysa, haddi la waayana degmo ka

dhaxeeyso dhinacyadda waxaa lagu dabaqaya xeerka meesha heshiisku ku dhacay, ayadoo laga reebayo mar kaastaba mararka uu ku dhasho heshii dhex maray dhinacyada ama duruf kale, in dhinacyadu doonayeen in lagu dabaqo xeer ka geddisan

2. Hase yeeshee, heshiisyada ku saabsan maguurto waxaa lagu dabaqayaa xeerka meesha laga helo maguurtadaas.

Qodobka 20 aad

Qaabka qoraaladda ee dhexmara dad nool waxaa nidaaminaya xeerka u degsan meesha qoraaladdaas lagu sameeyey ama xeerka nidamainaya dulucdooda ama xeerka degmada dhinacyada ama xeerkooda qarameed ee ka dhaxeeya

Qodobka 21 aad

1. Waajibaadka aan ahayn heshiisyo waxaa nidaaminaya xeerka Dawladda ee dalkeedu ku dhalanayaan falka uu ka dhalanaayo waajibkaas

2. Hase yeeshee, haddi xilku ka dhasho fal xaaraan ahi, qodobka qaybtiisa hore laguma dabaqayo falalka ka dhacay dibedda kuwaasoo xataa haddii xaaraan ku yihiin xeerka shisheeyaha loo qaadanayo in ay xalaal ku yihiin Xeerka Soomaaliyeed

Qodobka 22 aad

Awoodda iyo qaababak ku saabsan hababka loo qaadayo dacwadda waxaa nidaaminaya xeerka meesha dacwadda laga oogay ama lagu dabaqayo habka

Qodobka 23 aad

Qodobadda hore lagu dhaqmi mayo haddii sidaas sikhilaafsan uu sheegin xeer gaar ah ama heshiis duweli ah oo ku dhaqan galay Soomaaliya

Qodobka 24 aad

Marka ay iska hor yimaadaan xeerar aan lagu sheegin qodobada hore, waxaa lagu dabaqayaa mabaadi'da xeerka Dawliga gaarka ah ee Soomaaliyeed

Qodobka 25 aad

1. Xaaladda ku saabsan dad aan jinsiyad laheyn ama dad haysta isla markiiba jinsiyado badan , xeerka la dabaqayo waxaa goynayo Garsooraha

2. Hase yeeshee, waxaa la dabaqaya xeerka Soomaaliyeed haddii qofku haysto jinsiyadda Soomaaliyeed uuna joogo Soomaaliya haddiise arintu ku saabsan tahay Dawlad ama Dawladdo badan ee Shisheeye ah, waxaa la dabaqayaa xeerka Dawladahaas

Qodobka 26 aad

Marka qodobada hore ay u celinayaan xeer dawlad kale ee guudaheeda looga dhaqmo habab badan ee qaanuuneed, habka lagu dhaqmayo waxaa caddeynaya xeerka gudaha ee Dawladaas

Qodobka 27 aad

Haddii ay waajib noqoto in la raaco xeer shisheeye, ma lagu dhaqmaayo qodobbadiisa ku saabsan Xeerka Dawliga ah e gaar ahaaneed

Qodobka 28 aad

Lama dabaqayo xeerka shisheeyaha ah ee lagu xusay qodobbada hore marka ay ka soo horjeedaan Nidaamka Guud ama anshaxa wanaagsan

MADAXA II QAYBTA I DADKA (Persone Fisiche) Qodobka 29 aad

1. Jiritaanka qofka waxay ka billaabantaa dhalashada qofka oo nool waxayna ku dhammaataa dhismashada
2. Hase ahaatee xeerka ayaa goynaya xuquuqda ilmaha caloosha ku jiro

Qodobka 30 aad

1. Dhalashada iyo dhimashada waxaa lgu sugayaa diiwaanno rasmi ah oo loogu tala galay
2. Haddii sugnaantaas la waayo ama haddii la caddeeyo ineysan sax ahay n tilmaamaha ku yaal diiwaannada, sugigga waxaa lagu sameyn karaa jid kasta oo kale

Qodobka 31 aad

Diiwaannada dhalashada iyo dhismashada iyo gaarsiintooda ku saabsan waxaa nidaaminaya xeer gaar ah

Qodobka 32 aad

Xaaladdd qofka la waayey ama maqan waxaa lagu dhaqayaa qodobbo ku sugan xeerar gaar ahaaneed, haddii la waayana xeerarkaas waxaa la raacayaa Shareecadda Islaamka

Qodobka 33 aad

Jinsiyadda Soomaaliyeed waxaa nidaaminaya xeer gaar ah

Qodobka 34 aad

1. Qoyska wuxuu ka kooban yahay qofka ehelkiisa (Parenti)
2. Ehelka waxaa lola jeedaa dadka ka faracmaan hal asal

Qodobka 35 aad

1. Ehelnimada tooska ah waa midda ka dhaxeeysa dadka isu ah asalka iyo faraca
2. Ehelnimad adhinaceed (collaterale) waa mid ka dhaxeysa dad wada leh hal asal, laakiin midkoodna midka kaleu aheyn farac

Qodobka 36 aad

Darajada ehelnimada tooska ah waxaa lagu xisaabayaa in farac kasta loo qaadanayo hal darajo markii loo tirinaayo asalka iyadoo laga reebayo isla asalkaas, Ehelnimada dhinaceed waxaa alg atirinayaa farac ilaa aslka la wadaago, waxaana hoos looga soo degayaa ilaa faraca kale iyadoo laga reebayo asalka

Qodobka 37 aad

Qaraabada labada is-qabta midkood wuxuu xigto u yahay kan kale

Qodobka 38 aad

Qof kasta waxaa lagu aqoonsanayaa magic oo uu la xiriiro magaca aabaha iyo kan awoowaha, ama magac iyo magaca qoyska

Qodobka 39 aad

Beddelaadda magacyada (generalita) waxaa nidaaminaya xeer gaar ah

Qodobka 40 aad

1. Degnaashada waa meesha qofku si caadi ahaan ah uu u deggan yahay
2. Qofku wuxuu isla markiiba lahaan karaa hal degnaansho wax ka badan ama ma uu lahaan karo midna

Qodobka 41 aad

Meesha qofka uu ku ganacsado ama uu ku xirfadeysto waxaa loo qaadanayaa dednaasho gaar ah inta ku saabsan ganacsigaas ama xirfaddaas

Qodobka 42 aad

1. Degnaashaha qofka da'da yar, kan awoodda laga qaaday, kan la waayey iyo kan maqan waa degnaashaha wakiilkooda sharciyeed
2. Hase yeeshee, qofka da'da yare e gaaray 15 sano iyo kuwa isaga la mid ah, waxay leeyihiin degnaasho gaar ah oo ku saabsan hawlaha ee sharci ahaan awood u leeyihiin inay qabsadaan.

Qodobka 43 aad

1. Waa la dooran karaa degnaasho gaar ah si loo fuliyo hawl sharciyeed oo xaddidan
2. Doorashada denaashaha waa in lagu sameeyaa caddaan ahaan si qoraal ah
3. Degnaashada loo doortay fulinta hawl sharciyeed waxaa loo qaadanayaa inay degnaasho u tahay wax alaale wixii ku saabsan hawshiis, iyadoo ay ka mid tahay habka fulinta qasabka ah marka laga reebo in doorashada degnaanshaha ay si caddaan ah ugu koobneyn hawlaha qaarkood lagana reebay kuwa kale

Qodobka 44 aad

1. Dhammaan dadka qaan gaarka ah maskax fiyowna leh aanan awooda laga qaadin, waxay awood u leeyihiin inay isticmaalaan xuquuqdooda buuxda ee madaniga

2. Dad'ada qaan gaarka waxaa lagu xaddidayaa gaaridda 18 sano iyadoo la raacayo sannaadka miilaadiga (Kalendaarka Gregoriyaanka)

Qodobka 45 aad

1. Ma alah awooda uu ugu isticmaalo xuquuqda madaniga qofka aan wax kal sooci Karin, da' yari ama nacasnimo ama waali darteed.

2. Waxaa loo qaadanayaa inay wax kala sooci karaan Caruurta aan gaarin 7 sano

Qodobka 46 aad

Dadka gaaray da'da wax lagu garto, ayagoo weli aan qaan gaarin iyo kuwa qaan gaarka ah, laakiinse xoolahooda u khasira micna darro waxay leeyihiin awood dhiman sida waafaqsan qodobadda xeerka

Qodobka 47 aad

Dadka aan awoodda laheyn ama kuwa adooddooda dhiman tahay waxaa nidaaminaya xaaladdoodu, marba si ay u muuqato, maamulka sharciyeed ee dardaranka ama ilaalinta aydoo la dhowrayo shuruudaha iyo sida waafaqsan qodobadda Xeerka

Qodobka 48 aad

Qofna kama tanaasuli karo awooddiisa mana beddeli karo shuruudaheeda

Qodobka 49 aad

Qofna kama tanasuli karo xoriyadiisa shakhsiga ah

Qodobka 50 aad

Qofkii xuquuqdiisa shakhsiga ah loo geysto ama sharci darro ah wuxuu weydiisan karaa in laga joojiyo falkaas loogan magdhabo dhibaata ka soo gaartay

Qodobka 51 aad

Qofkii si sharci darro lagula dodo xaq isticmaalka magaciisa ama ay dad kale xaq darro ugu isticmaalaan, wuxuu codsan karaa in lag joojiyo falkaas dhibaata leh iyo in lag magdhabo

Qodobka 52 aad

Waxaa qof qaanuuneed ah:-

1. Dawlada, Gobollada Degmooyinkana, Dawladaha Hoose, sida waafaqsan shurudaha Xeerka uu u gooyey, sidoo kale waxaa shakhsiyad qaanuuneed leh maamulka, qaybaha iyo hay'adaha madax bannaan ee kale ee xeerka siinayo qofnimo qaanuuneed
2. Waqafka
3. Shirkadaha dhaqaaleed
4. Ururada iyo ururrada samafalka ee lagu dhisay sida waafaqsan qodobbada soo socda
5. Kooxaha dadka iyo hantida ee loo qaadanayo iney leeyihiin qofnimo qaannuuneed sida waafaqsan Xeerka

Qodobka 53 aad

1. Qofka leh shakhsiyad qaanuuneed wuxuu leeyahay inta ku siman xadka xeerku o gooyey wixii xuquuq ah oo dhan oo lag reebo kuwa ku saabsan dabeecadda qofka Aadamiga

2. Wuxuu leeyahay:

b. Hanti u gaar ah:

t. Awood, inta ku siman xadka uu u gooyey dastuurkiisa ama uu u gooyey Sharciga;

J. Xaqa dacwa oogidda;

x. degnaansho u gaar ah. Degnaanshadaasu waa meesha laga helo xarunta maamulkiisa

Sida uu qabo xeerka Soomaaliyeed waxaa loo qaadanayaa rugta maamuleed ee shirkadaha fadhigooda guud oo ku yaalla debedda Soomaaliya kuna leh hawlo dadla Soomaaliyeed meesha laga helo Maamulkooda

3. Wuxuu leeyahay wakiil danahiisa fuliya

URURRADA Qodobka 54 aad

1. Ururku waa koox leh sifo joogta ah oo ka kooban dad badan oo aadami ah iyo qof shakhsiyad sharciyeed leh oo aan ahayn faa'iido doon

2. Ururku wuxuu yeelanayaa qofnimo qaanuuneed marki ay aqoonsato Dawladda, oo uu bixiyo Xoghayaha Dawladda ee Arrimaha Gudaha lana faafiyo ka dib dastuurkiisa

Qodobka 55aad

1. Ururku si uu u noqdo mid si rasmi ahaan u dhisan, waa inuu lahaado dastuur ay saxiixeen xubnaha aasaasayaasha ah.

2. Dastuurka waa in alga helaa waxyaabaha soo socda:

- b. Magaca, ujeeddada, rugta maamulka ay waajib tahay in laga helo soomaaliya
- t. Magaca qoyska, magaca jinsiyadda, xirafadda iyo degnaashaha mid kasta ee xubnaha aasaaseyaasha
- J. Hantida ururka
- X. Xubnaha wakiilka u ah ururka, halahooda, habka magacaabiddooda iyo casilaadooda;
- KH. Qaabka beddelaada dastuurka ururka

Qodobka 56 aad

1. Sida uu sheegayo Dastuurka, xoolaha ururka, markii lagu kala tago, ma bannaana in loo qaybiyo xubnaha, dhaxaltooyadooda iyo xaaskooda
2. Qodobkaas asaga ah laguma dabaqayo lacagta loogu tala galay keli ahaan khasnadda kaalmada iyo midda hawl gabka

Qodobka 57 aad

1. Ururka ma yeelan karo maguurto, kumana intifaaci karo xuquuq ku degsan maguurto, inta u ah lagama maarmaan in lagu fuliyo danaha loo dhisay mooyee
2. Qodobkaan laguma dabaqayo ururrada ujeeddadoodu tahay samafalka baridda ama baaris cilmiyeed.

Qodobka 58 aad

1. Ururka waxaa loo aqoonsanayaa shakhsiyad sharciyeed isla markii la dhiso
2. Ururku shakhsiyadiisa sharciyeed kulama doodi karo dhinac saddexaad ilaa inta laga faafinaayo dastuurkiisa oo ay ka dambeyso aqoonsigiis mooyaane

Qodobka 59 aad

1. Faafinta waxaa lagu sameynayaa sida waafaqsan qodobada Xeerka
2. Hase yeeshee haddii faafinta laga tago ama si kastaba looga leex-leexdo sheegidda qaanuuneed ee jiritaanka ururka dhinacyada saddexaad waxaa u bannaan iney is-hortaagaan Ururka waxyaalaha ka dhalanaya shakhsiyadiisa sharciyeed
3. Dhammaan ururada aan ka kicin tillaabooyinka ku saabsan faafint, ama aan si sax ah loo dhisin, ama loo dhisay si qarsoodi ah, waxaa saaraan waajibaadkii ay qaadeen Maamuleyaasha ama kuwa ku shaqeeya magacooda. Arrimaha khuseeya fulintaas waxaa lagu sameynayaa hantida ururka iyo hantida Maamuleyaasha ama kuwa ku shaqeeya magacooda

Qodobka 60 aad

Dhammaan beddelaadda ku saabsan dastuurka ururka waa in lagu faafiyaa sida waafaqsan Qodobka 59, Beddelaadaas looguma doodi karo dhinacyada seddexaad laga billaabo taariikhda faafinteeda mooyaane

Qodobka 61 aad

Waa laga maarmaan go'aanka Shirka Guud si loo oggolaado miisaaniyadda qiyaasta ah iyo tan dhabta ah si loo beddelo dastuurka iyo baai'inta ikhiraariga ah ee Ururka

Qodobka 62 aad

1. Dhammaan xubnaha waa in la isugu yeeraa fadhiga shirka guud
2. Go'aannada shirka guud waxaa loo qaadayaa aqlabiyad caadiga aha ee codka xubnaha jooga ma kuwa wakiilka looga yahay, haddii dastuurka si kale qabin.
3. Hase yeeshee go'aannada Shirka Guud eek u saabsan beddelaadda dastuurka ama baabi'inta ikhtiyaariga ah ee ururka ansiximayaan haddii arrimahaas laga hadlaayo aysan ku jirin. Ajendada Shirka eek u lifaaqan ogsiiska isku-yeeridda. Si loo beddelo dastuurka go'aanka waa in lagu gaaraa qalabiyadda dhan (maggiroanza assoluto) ee xubnaha Ururka; si loo baabi'yo ama loo beddelo ujeeddada Ururka waxaa loo baahan yahay aqlabiyad saddex meelood laba meel, haddii dastuurka uusan shegeyn aqlabiyad intaas ka badan

Qodobka 63 aad

1. Dhammaan go'aannada uu gaaro Shirka Guud ee Ururka oo khilaafsan dastuurka ururka, waxaa lagu baabi'in karaa xukunka Maxkamadda Gobolka eek u taal fadhiga Ururka. Dacwadda baabi'inta waxaa oogi kara qof ka mid ah xubnaha ururka, qof seddexaad ee dan ka leh, ama xeer ilaaliyaha lix bilood gudahood lag billaabo taariikhda la soo saaray go'aanka
2. Hase yeeshee, dacwadda baabi'inta laguma oogi karo dadka saddexaad oo si niyad sami ku yeeshay xuquuqda uu saldhig u yahay go'aankaas

Qodobka 64 aad

Warqadaha ay sameeyeen maamulayaasha ururka ee ka baxsan awooddooda, ama khilaafsan qodobbada dastuurka ama go'aannada Shirka Guud, waxaa lagu baabi'in karaa xukun ka soo baxay Maxkamadda Gobolka ee ku taal fadhiga ururka, markii uu soo weydiisto qof ka mid ah ururka ama Xeer-ilaaliyaha

Qodobka 65 aad

1. Dhamaan xubnaha waxaa u bannaan inay ka baxaan ururka goor kasta, haddii ay horey u ballan qaadin inay ku jiraan ururka muddo xaddidan
2. Xubinta ka baxda ururka iyo tan laga saareyba xaq kuma laha hantida ururka, oo aan ku jirin lacagta la wadaaga ee lagu xusay qeybta 2aad ee qodobka 56aad, xaaladdaas dastuurka si kale ayuu u goyn karaa
3. Haddii uu dhinto xubin ka mid ah ururka dhaxaltooyadiisa xaq uma laha iney galaan ururka qaanuun ahaan

Qodobka 66 aad

1. Waa banaan tahay in ururka lagu kala diro xukun ay soo saarto Maxkamadda Gobolka ee xaruntiisa ku taal, sidaa haddii uu weydiisto xubinta ka midah dhinac saddexaad ee dank an ka leh ama Xeer-ilaaliyaha, haddii ururka uu ka bixi waayo ballankiisa ama haddii hantidiisa iyo dakhligiisa joogtada ah loogu dhaqmo ujeeddo ka duwan tii loo dhisay, ama haddii si culus loogu xadgudbo dastuurka, xeerka ama nidaamka guud ama marka tirada subnahiisa ay ka yaraadaan saddex

2. Maxkamadda ayadoo diideyso dacwadda kala diridda way ku dhawaaqi kartaa, baabi'inta warqadda la duray

Qodobka 67 aad

Marka la kala diro ururka, shirka Guud ayaa magacaabayaa ha lama ka badan ee khaarijiyaal haddii kala diridda ay tahay ikhtiyaari ama Maxkamadda ayaa magacaabeysa haddii kala diridda ay amarto Maxkamadda

Qodobka 68 aad

1. Markii ay dhammaato khaarijinta, khaarijiyaha wuxuu horey ugu dhaqaaqayaa qeybinta hantida hartay sida waafaqsan dastuurka ururka

2. Haddii dastuurka qodobadiisa ayna wax ka sheegin arrintaas, amase haddii qaybinta uu sheegayo dastuurka la sameyn Karin, shirka guud marka uu kala diridda ku timaado xaggeeda, Maxkamadda waxay siineysaa hantida ururka lagu kala tagay urur kale ama urur samafal ah ee ujeeddadiisu aad ugu dhawdahay ururka la kala diray

Qodobka 69 aad

1. Hay'adda samafalka ah waa lagu dhisayaa qoraaleed oo loo abuuray iyadoo loogu tala galay hanta muddo ama xaddidneyn si uu ugu kaco hawl naxriis aadannimo, diineed cilmiyeed, faniyeed, cayaareed ama hawl oo kale oo samafal ah ama danta guud oo ujeeddadeedu aan ahayn faa'ido doon

Qodobka 70 aad

1. Hay'adda samafalka ah waxaa lagu dishayaa qoraal rasmi ha ama dardaraan

2. Qoraalkaas ama dardaarankaas wuxuu noqonayaa dastuurka hay'adda waan in laga helaa tilmaamaha soo socda:-

- b. Magaca, fadhigeeda, oo ay waajib tahay in laga helo Soomaaliya
- t. Ujeeddada lo abuuray hay'adda iney gaarto
- j. Tilmaan cad eek u saabsan hantida loogu tal galay hawsha

x Nidaamka (Regolamento) maamulka u gaarka ah

Qodobka 71 aad

Dhismaha hay'adda samafalka ah wuxuu u ahaanyaa deynlayaasha qofka dhisay ama kuwa dhaxaltooyadiisa leh hibo ama dardaaran. Haddii hay'addu ay tahay mid loo dhisay iney dhibaato u keeneyso xuquuqdooda, waxaa u bannaan iney u dacwoodaan hibooyinkooda iyo dardaaranka sida uu qabo sharciga

Qodobka 72 aad

Haddii hay'adda samafalka ah lagu dhisay qoraal rasmi ah, aasaasaha way u bannaan tahay in uu uga noqdo qoraal kale ee rasmi ah, ilaa iyo inta hay'addu ka hesho aqoonsiga, sida waafaqsan qodobka 54

Qodobka 73 aad

1. Qaabka faafinta hay'adda waxaa lagu sameynayaa weydiisashada qofka dhisay, maamuleheeda koowaad ama madaxda loo xilsaaray ilaalinta hay'adahaas.
2. Madaxda loo xilsaaray ilaalinta waa iney ku dhaqaaqdaa hababka faafinta laga billaabo marka ay ogaatay Hay'adda dhisiddeeda
3. Hay'adaha waxaa lagu dhaqayaa qodobbada 58, 59 iyo 60

Qodobka 74 aad

Dawladda ayaa iska leh awoodda ilaalinta hay'adaha

Qodobka 75 aad

Maamulayaasha Hay'adda waa in ay u diraan madaxda loo xilsaaray ilaalinta miisaaniyadda qiyaasta ah iyo tan dhabta ah ee hay'aada oo ay la socdaan qoraallada loo cuskaday sidoo kale waa iney bixiyaan warbixin kasta ama tilmaan oo ay soo warsadaan madaxda loo xilsaaray

Qodobka 76 aad

Maxkamadda Gobolka ee fadhigeeda laga helo Hay'addaha, haddii madaxda loo xilsaaray ilaalint hay'adda soo oogaan dacwo waxay awood u leedahay iney amarto tillaabooyinka soo socda:-

b. Casilaadda maamuleyaasha mas'uulka ka ah taxadir la'aan iyo kari la'aan awgeed ee aan dhowrin waajibaadka sharciga uu saaray ama dastuurak hay'adda kuna isticmaalay hantida hay'aadda si ka duwan ujeeddada loo dhisay hay'adda, ama ujeeddada uu ka lahaa qofkii hdisya, ama ku kacay gafafka kale ee culus iyagoo gudanaayo hawsha maamulka

t. Beddelaadda nidaamka (Regolamento) u gaarka ah maamulka; dhimidda; beddelaadda ama baabi'inta waajibaadka iyo shuruudaha lagu dhisay dastuurka hay'adda, haddii tillaabooyinkaas ay yihiin lagama maarmaan si loo dhowro ujeeddadii loo dhisay hay'addaas.

J. Baabi'inta hay'adda marka ay xaqiijin weydo ujeeddadii loo dhisay, ama ujeeddadu noqoto haddaan suuragal ahayn ama ay ka soo horjeeddo sharciga, anshaxa wanaagsan ama Nidaamka Guud

X. Baabi'inta qoraallada ay sameeyeen maamulayaasha, oo ka baxsan hawlaha loo xilsaaray, ama khilaafsan qodobbada qaanuunka ama dastuurka hay'adda. Markasoo kale dacwadda baabi'inta waa in la soo oogaa 2 sano dhexdood laga billaabo taariikhda warqadda la duraya, dhibaataana u geysan meyso dhinaca saddexaad ee niyad sami ku yeeshay xaq uu saldhig u yahay qoraalkaas.

Qodobka 77 aad

1. Maxkamaddu marka ay ku dhawaaqdo xukunka burinta waxay magacaabeysaa hal khaarjiye (Liquidatore) waxayna goyneysaa sidii loo bixin lahaa hantida soo hartay kaddib khaarjinta, si waafaqsan sida ku cad dastuurka hay'adda

2. Haddii ay noqon weydo suura gal in hantida loo wareejiyo meeshii la magacaabay, ama meeshu tahay mid aan lagu caddeyn Dastuurka, Maxkamadda ayaa goyneysa meesha lagu bixin lahaa hantida, aydoo tixgelineysaa ujeeddada u dhow inta suura gal ah ujeeddadii loo dhisay hay'adda

Qodobka 78 aad

Qodobbada xeerkaan eek u saabsan ee ku saabsan hay'adda laguma dabaqayo kuwa lagu dhisay qaabka waqafka

QODOBBO KA DHEXEEYA URURRADA IYO HAY'ADAHA Qodobka 79 aad

1. Ururrada iyo Hay'adaha ujeeddadoodu tahay dan guud, waxaa u bannaan haddii ay soo warsadaan in loo aqoonsado iney leeyihiin wax tar guud (**Utilita Pubbli**) taasoo lagu so saaro Dekreeto lagu oggolaanayo Dastuurka

2. Dekreetada waxay caddeyn kartaa in Ururka uusan u hoggaansamin dhimidda awoodda ee lagu sheegay qodobka 57

3. Waa bannaan tahay in Dekreetada lagu amro tilaabooyin gaar ahaaneed ee kormeer, oo ay ka mid yihiin magacaabidda xagga Dawladda, ha lama ka badan maamulayaal, ama in la qaado tillabo kasta oo ah lagama maarmaan

Qodobka 80 aad

Ururada samafalka ah, iskaashatooyinka, hay'adaha ijtimaaciga ah iyo ururrada shaqaalaha waxaa nidaaminay sharciga

MADAXA III QAYBINTA MOOTKA IYO NATIDA Qodobka 81 aad

1. Shey kasta oo aan ka baxsaneyn dabiica ahaan ama sharci ahaan ganacsiga waa bannaan tahay in uu noqdo xaq hanta ah oo lagu dhaqmi karo

2. Waxyaabaha dabeeca ahaan ka baxsan ganacsiga waxaa weeye kuwa uusan qofna kali ahaan u lahaan Karin kuwa iyagu qaanuun ahaan ka baxsan ganacsiga waxaa weeye kuwa uusan sharcigu banneyneyn in ay noqdaan xuquuq hanta ah oo lagu dhaqmo

Qodobka 82 aad

1. Shey kasta oo ku sugan meel u go'an oo eyna suur toobi Karin in laga raro iyadoo wax talaf ah eyna gaarin waa maguurto, wax kasta oo ka soo hara kaas waa guuro, xoogga leh qiimo dhaqaaleed waxaa loo qaadanayaa guurto

2. Hase yeeshee waa maguurto ka dhigid sheyga guurtada ah ee ninka lihi uu dhigo maguurto uu leeyahay uguna talo galo adeegga maguurtada (Fondo) ama ku isticmaalkeeda

Qodobka 83 aad

1. Waxaa ah hanta maguurta ah xa kasta oo ceyn ah ee ka mid ah maguurto, waxaana taas ku jira xaq lahaanshaha, sidoo kale dacwad kasta oo ku saabsan xaq ceyn ah ee ku xiran maguurto

2. Wax alla wixii kale ee ah xuquuq hanta ah waa guurto

Qodobka 84 aad

1. Waxyaabaha usuubadda in la lunsado waxaa weeye kuwa isticmaalkoodu ku kooban yahay sida loogu talagalay oo ah in la lunsado ama la nafaqeysto

2. Waxaa kale oo usuubadda in la lunsado wax kasta oo la dhigo Dukaamada looguna talagalay gadid

Qodobka 85 aad

Waxyaabaha isku midka ah waa kuwa mid ka mid ihi istaagi karo meesha mid kale markii la bixinayo, waana kuwa lagu qaddaro caada ahaan markii dadku mucaamilitamayo tiro qiyaas, kilo ama miisaan

Qodobka 86 aad

Xuquuqda ku saabsan shey aan maadi aheyn waxaa habeynaya qawaaniin gaar ahaaneed

Qodobka 87 aad

Xoolaha caamka ah waa waayayaan astaatooda markii ay dhammaato wixii loogu talagalay oo ah danaha guud. Dhammaanshahaasi wuxuu ku imaanayaa fal, sharci, Dekeeto ama dhammaashaha hawsha danta guud ee daraadeed loogu talagalay xoolahaas

Xoolaha caamaka ah ma bannaana in lagu takrifalo, la qabto, lagu hantiyo gubasho (prescrizione)

**QAYBTA I
WAAJIBAADKA IYO XUQUUQDA SHAKHSIGA AH
BUUGGA I
WAAJIBAADKA GUUD AHAAN
BAABKA I
ILAHA WAAJIBAADKA
MADAXA I
HESHIISKA
QAYBTA I
TIIRARKA HESHIISKA
OGGOLAANSHAHA DHINACYADA**

Qodobka 88 aad

Heshiisku wuxuu ku guntamayaa isla marka labada dhinac isdhaafsadaan rabidda ay ku caddeynayaan oggolaanshahooda iswaafaqsan iyadoo la ilaalinayo isla markaas wixii qaab ah ee sharcigu uu farayo, si loo gaaro heshiiskaas

Qodobka 89 aad

1. Rabidda waxaa lagu sheegi karaa af, qorid ama tilmaamaha caada ahaan la isla yaqaan, ama waxaa lagu muujin karaa in la qaato mowqif aan shaki ku jirin ee caddeynaya ula jeeddada dhinacyada sida laga garan karo duruufka gaar ahaaneed

2. Caddeynta rabidda wey noqon kartaa mid ku timaada aamusnaan haddii uusan Xeerka sheegin ama eyna dhinacyadu isku wafaqin in uu noqdo si qayaxan

Qodobka 90 aad

Waxay caddeynta rabiddu istaageysaa markii uu ogaado qofka loo jeediyey, waxaana loo qaadanayaa in qofka loo jeediyey caddeynta rabiddu uu ogaaday rabiddaas isla markii ay soo gaartey haddii aan si kale la sugin

Qodobka 91 aad

Haddii uu geeriyoodo qofka caddeeyey rabidda ama uu waayo awoodda ka hor intii ayna caddeyntu dhalin raadkeeda, si kastaba ha ahaatee raadka rabiddu waa istaagaya markii uu gaaro qofkii loo jeedshay uuna ogaaday, haddii caddeynta rabidda ama dabeecadda macaamalaadka eyna ka muuqan si kale

Qodobka 92 aad

1. Haddii oggolaanshaha wakhti loo qabto waxaa waajib ku ah qofka soo jeediyey inuu ballankiisa ku jiro ilaa wakhtigaasi dhammaado

2. Waa dhici kartaa in muddada laga garto duruufka markaas jirta, ama dabeecadda mucaamalaadka.

Qodobka 93 aad

1. Haddii rabidda lagu soo jeediyo fadhiga heshiiska iyoadoo aan oggolaanshaha dhinaca kale wakhti loo qaban qofka rabidda soo jeediyey waa ka noqon karaa rabiddiida haddii aan oggolaanshaha dhinaca kale isla markiiba aan la helin waxaa sidaas oo kale la mid ah haddii rabidda looga jeediyo qof kale jidka telefoonka ama jid kale oo la mid ah

2. Hase yeeshee heshiisku waa sameysmayaa xataa haddii aan oggolaanshaha haddiiba aan la helin, maadaam eyna jirin wax muujinaya in qofka soo jeediyey rabidda uu ka noqday rabiddiisa muddada u dhexeysa rabidda iyo oggolaanshaha uuna oggolaanshuhu soo fulay intii uusan fadhiga heshiisku dhammaan

Qodobka 94 aad

Haddii labada dhinac ku heshiiyaan arrimaha aasasiga u ah heshiisak eyna dib u dhigtaan arrimaha yar -yar iyagoo aan ku xirin dhammaanah heshiiska arrimahaas yar-yarka ah markii eyna dhinacyadu si kale doonin heshiisku waa sameysmayaa

Hadii khilaaf ka dhaso arrimahaas aan hore leysugu waafaqin ama eyna ka caddaan caadaadka _____ Maxkamadda ayaa go'aan ka gaareysa iyadoo tixgelineysa danaha guud ee dhinacyada iyo dabiicadda heshiiska

Qodobka 95 aad

Hadii oggolaanshuhu uusan waafiqin rabidda wuxuu noqonayaa diidi ey la jirto rabid cusub

Qodobka 96 aad

1. Heshiiska labaad qof oo kal maqan wuxuu ku dhammaanayaa meesha iyo wakhtiga uu ku ogaanayo qofka soo jeediyey rabidda oggolaanshaha haddii aan la helin wax heshiis ah ama qodob sharci ah oo sidaas wax ka duwan sheegaya

2. Waxaa loo qaadanayaa in qofka soo jeediyey rabidda ku ogooday oggolaanshaha meesha iyo wakhtiga oggolaanshahaasi ku soo gaaray

Qodobka 97 aad

1. Haddii ay ka caddahay rabidda ama duruufta mucaamalada ama caadada in rabuhu uusan sugayn caddeynta oggolaanshaha, heshiisku waa sameysmayaa, haddii aan rabidda lagu diidin wakhti habboon

2. Waxaa loo qaadanaya ka aamusidda oggolaansho haddii horey ay uga socon jirtey labada dhinac dhexdooda mucaamalaad ama rabiddu ay faa'iido u keeneyso qofka loo jeediyey

Qodobka 98 aad

Heshiisyada ku saabsan naadooyinka, qandaraasyada waxay sameysamyaan markii lagu baariyo naadada ama qandaraaska qofka soo jeediyey qiimaha ugu badan sida waafaqsan shuruudda horey loo shegay loona faafiyey ee uu ogyahay dhinaca heshiisak u soo bandhigay naadada ama qandaraaska ama hadii taas la waayo waxaa lagu xadadayaa si waafaqsan dabiicadda mucaamalada iyo caadaadka

Qodobka 99 aad

Oggolaanshaha ku saabsan heshiisyada loo hoggaansan yahay waxaa ku filan in la helo shuruudda uu horey u xaddiday rabuhu

Qodobka 100 aad

1. Heshiiska labada dhinac ku ballan qaadayaan ama midkoodba inuu la geli doono kan kale heshiis magacaaban, ma sameysmaayo heshiiskaas haddii aan la caddeyn dhammaan arrimaha halbolaha u ah heshiiskaas la doonayo in la sameeyo iyo muddada ay waajib tahay in la sameeyo

2. Haddii sharcigu ku xirayo sameynta heshiiska qaab go'an oo la doonayo in laga helo waxaa waajib ah n la ilaaliyo qaabkaas iyo ballanqaadka (Patto) ku saabsan sameynta heshiiska

Qodobka 101 aad

Haddii qof ballanqaado inuu gelayo heshiis haddana uu diido dhinaca kalana ku dacweeyo fulinta ballanqaadka, eyna shuruudda waajibka u ah gunitaanka heshiiska jirto gaar ahaan inta ku saabsan habka, Maxkamaddu waxay soo saareysaa xukun leh xoogga fulinta sdii isagoo ah heshiis

Qodobka 102 aad

1. Carbuunta la dhiibo marka la sameynayo heshiiska waxay tilmaameysaa in mid kasta oo ka mid ah labada dhinac xaq u leeyahay in uu ka noqdo heshiiska, haddii aan heshiisku sheegin sidaas si ka duwan

2. Haddii kan carbuuta dhiibay ka noqdo waa waayayaa carbuunta, haddiise uu ka noqdo kan qaatay wuxuu soo celinayaa laba-laabkiis, taas waa haddii aan dhibaato ka dhalan ka noqoshadda

Qodobka 103 aad

1. Haddii heshiiska lagu sameeyo wakiilnimo waxaa la tixgelinayaa mas'uuliyadda qofka wakiilka ka ah kan asalka ah markii la fiirinayo ceebaha ku saabsan rabidda ama waxyaabaha ka dhalanaya ogaanshaha duruufka qaarkeed ama in ay waajib tahay in la ogaado duruufkaas

2. Hase yeeshee haddii wakiilku ku shaqeynayo amaro go'an oo uga soo fulay qofka wakiishay, uma bannaana kan wax wakiishay inuu ku dodo ogaansho la'aanta wakiilka arrima isagu uu oga, ama loo qaadan karo in ay waajib aheyd inuu isagu ogaado

Qodobka 104 aad

Heshiiska wakiilku uu ku dhammeeyo-isagoo aan ka bixin xadka wakiilnimada-magaca qofka wakiishay, wixii ka dhasha heshiiskaas oo xuquuq iyo waajibaad ah waxay toos ah, aan u noqonayaan kan wax wakiishay ha ahaadeen dantiisa ama lidkiisa

Qodobka 105 aad

Haddii qofka heshiiska gelaya uusan sheegin waqtiga heshiiska inuu wakiil ka yahay qof kale raadka heshiiska u laaban maayo ka nwax wakiishay si faa'iido ama lid ku ah, taas waa haddii aan loo qaadan kareyn si waajib ah in wogks eskiilks heshiiska la galay og yahay in uu wakiil yahay ama ay isugu mid tahay inuu la mucaamaloodo kan asalka ah ama wakiilka

Qodobka 106 aad

Haddii wakiilka iyo qofka uu heshiiska la galayba ayna ogeyn waqtiga heshiiska dhammaanshaha wakiilnimada raadka heshiiska uu galahayo xaq am axil mid kasto ha ahaade wuxuu u noqonayaa qofka asalka ah ama kuwa dhaxalkiisa leh

Qodobka 107 aad

Ma bannaana in qof heshiis la galo nafsadiisa isagoo isticmaalaya magaca qofka uu wakiilka u yahay, ha ahaado heshiis isagu ka faa'iideysanayo ama qof kale faa'iido ugu jirto hadii uusan idan ka haysan qofka asalka ah, hase yeeshee waxaa u bbaan kan wax wakiishay goortaasoo kale in uu sheegin sharciga ama caadooyinka ganacsiga

Qodobka 108 aad

Qof kasta wuxuu karti u leeyahay inuu heshiis galo haddii aan sharciga looga qaadin awoodda dhammaan ama qaarlkeed.

Qodobka 109 aad

Qofka saqiirka ah ee aan wax kala sooci Karin, ma laha awood uu ku maamulo wax allaale wixii uu gartana waa wax kama jiraan

Qodobka 110 aad

1. Qofka aan qaan-gaarin ee wax kala garan kara, wax allaale wixii uu sameeyo o oah mucaamalaad ee la xiriira xoolihiisa waa ansaxayaan haddii ay isaga faa'iido ugu jirto si caddaan ah, waxase kama jiraan haddii khasaaro ugu jirto si caddaan ah

2. Haddiise mucaamalaadkaas faa'iido ama khasaaro u yihiin qofka aan qaan-gaarin waxay noqonayaan kuwo la burin karo iyadoo la ilaalinayo danta qofka da'da yar, hase yeeshee lama weydiisan karo xaq buritaanka haddii qofka da'da yar oggolaado mucaamaladaas kaddib markii uu qaan-gaaray, ama uu oggolaado waligiisa sharciga ah ee maamulaya hantidiise ama si waafaqsan Sharciga

Qodobka 111 aad

Qofkii gaara sideed iyo toban sano, waa maamuli karaa hantidiisa si waafaqsan sharciga, haddi aan si sharci ah looga qaadin

Qodobka 112 aad

Waa ka qaadeysaa Maxkamadu ismaamulidda qofka waalan, kan maskaxda wax ka qaba, kan nacaska ah iyo safiha, waana u celineysaa si waafaqsan habka iyo tillaabooyinka ku go'an Sharciga

Qodobka 113 aad

1. Mucaamalaadka uu sameeyo qofka waalan iyo kan maskaxda wax ka qaba waxba kama jiraan haddii uu ka soo fulo kaddib markii la diiwaan geliyey xukunka ku saabsan ka qaadidda ismaamulidda

2. Haddise uu ka soo fuley ka hor intii aan la diiwaan gelin go'aanka ka qaadidda ismaamulidda waxba kama jiraan wixii uu sameeyey haddii xaaladda waaliddu ama maskaxda wax ka qabidda aan la ogeyn waqtiga heshiiska ama uusan dhinaca kale la socon

Qodobka 114 aad

1. Mucaamaladda uu sameeyo qofka aan ismaamuli Karin oo ku timaada nacasnimo ama safiishnimo awgeed, kaddib markii diiwaan gelinta xukunka ka qaadidda ismaamulidda, waxaa nidaaminaya Axkaamta qofka aan qaan-gaarin oo aan laheyn awood uu wax ku kala sooco

2. Mucaamalaadka la sameeyo ka hor intii aan la diiwaan gelin go'aanka ka qaadidda, wax kama jiraan ama waa la burin karaa haddii eynan keenin ka faa'iideysi ama is qarsasho (collusione)

Qodobka 115 aad

1. Waa ansaxayaa falka "waqfidda" ama dardaaranka ee uu sameeyo qofka safiha ah ama nacaska ah haddii Maxkamaddu oggolaato

2. Qofka safiha ah ee loo oggolaaday in uu xoolihiisa maamusho waa ansaxayaan wixii maamul ah ee ka soo fula haddii eyna ka baxsaneyn Sharciga

Qodobka 116 aad

1. Haddii qofku yahay dhagoole aan hadlikarin, ama indhoole amadhagoole, ama indhoole aan hadli Karin, ayna suurtoobi weydo in uu muujiyo wuxuu qabo cudurkaas daraadiis waxaa u bannaan Maxkmadda in ay u qabato Kaaliye sharci ah oo ka caawiya xagga maamulka taasoo dantiisa lagu ilaalinayo

2. Waa la burin karayaa wax allaale wixii maamul ah eek a soo fula qofka loo qabtay Kaaliyaha sharciga ah, haddii maamulkaas la sameeyey iyadoo uusan kaalin kaaliyaha sharciga ah kaddib markii la diiwaangeliyay go'aanka kaalmeynta

Qodobka 117 aad

Falalka maamulka ah ee ay sameyaan waaliyaashu sharciyeed iyo looga-dardaarmayaasha iyo daneeyayaasha waa ansaxayaan haddii ayna ka baxsaneyn sharciga

Qodobka 118 aad

Waxaa u bannaan qofka ayna awooddiisu dhammeyn in uu warsado in la buriyo heshiiska, iyadoo uusan ka baxsaneyn in lagu xukumo magdhow haddii uu ka kaco wax khatla ah oo qarabaya awood la'aantiisa

Qodobka 119 aad

Haddii uu ku dhaco qofka sameeyey heshiiska gaf aasaasi ah waxaa u bannaan in uu warsado in la buriyo heshiiska haddii dhinaca kalana ku dhacay isla gafkaas oo kale ama uu ogaa ama ay sahal ahayd in uu la socdo

Qodobka 120 aad

1. Gafku waa aasaasi markii uu gaaro heer aad u culus, oo haddii uu ogaan lahaa dhinaca la khiyaameeyey markii uu sameynayey heshiiskaas

2. Gaaar ahaan gafku waa aasaasi:

a) Haddii uu saameeyo sifo uu leeyahay sheyga heshiisku ku saabsan yahay oo labada dhinac aasaasi u ah, ama ay waajib tahay in loo qaato sidaas si ka muuqata shuruudaha heshiiska iyo wixii ku-la-maansan niyad samida looga baahan yahay mucaamalaadka

b) Haddii uu saameeyo dhinaca heshiiska galay laftiisa ama sifo ka mid ah sifaadkiisa, ayna iyadu tahay sababta aasaasiga u ah dhammeynta heshiiska

Qodobka 121 aad

Waa la burin karaa heshiiska haddii lagu dhaco gal sahaci ah, markii la helo shuruudda gafka runta ah ee waafaqsan labada eek an ka horeeya, taasi waa haddii uu san sharcigu si kale sheegin

Qodobka 122 aad

Waxba keeni maayaan ansixidda heshiisak gafafka xisaabta ah ama kuwa qoraalka ah, hase yeeshee waxaa waajib ah in la saxo

Qodobka 123 aad

1. Uma bannaana qofka ku dhacay gaf in uu ugu dodo si kahor imaaneyso niyadsamidda
2. Waxaana waajib ku ah in uu fuliyo heshiiskii uu sameeyey haddii dhinaca kale muujiyo in uu diyaar u yahay fulinta heshiiska

Qodobka 124 aad

1. Waa banaan tahay in heshiiska lagu buriyo khatalaad, haddii xeeladaha uu ku kacay dhinac ka mid ah heshiiska ama wakiilkiisa ay gaareen heer asaasi ah oo haddii uu ogyahay dhinaca kale uusan sameeyeen heshiiska
2. Waxaana khatal oo qaadan karaa ka aamusidda loola kasay ee ku saabsan fal uu ku kacay dhinac ama duruuf; haddii ay sugnato in qofka la dagay uusan galeen heshiiska haddii uu ogaan lahaa falkaas ama duruufkaas

Qodobka 125 aad

Haddii khatashu ka timid qof saddexaad uma bannaana kan la dagay in uu warsado buritaanka heshiiska haddii ayna sugnaan in dhinaca kale ogaa ama ay suurtoobi kartey si waajib ah in uu ogaado khatashaas

Qodobka 126 aad

1. Waa buri karaa heshiiska la isku khasbo haddii dhinacu ku sameeyo heshiiska cabsiin sal leh ee uu ku abuuro dhinaca kale si gardarro ah
2. Cabsiintu waxay sal yeelanaysaa haddii dhinaca sheeganaya caddeeyo in khatar culusi ku dhaceyso iyadoo khatartaasi xaddideyso isaga ama dad kale xagga nolosha ama korka ama sharafta ama maalka
3. Marka la qaddarayo khasabka waxaa la tixgelinayaa jinsiga qofka, da'diisa, xaaladdisa ijtimaaciga ah, caafimaadkiisa iyo arrin kasta oo keeni karta in ay cusleyso khasabka

Qodobka 127 aad

1. Haddii waajibaadka uu qaaday labada dhinac midkood ayna u dhigmin faa'iidada uu ku helay heshiiska ama ayna u dhigmin waajibaadka dhinaca kale ama haddii ay caddaato in dhinaca lagu dagay heshiiska uu u galey si degid ah oo dhinac kale ka faa'iideystay fudeydka

cad ama baahida xun ee ka muuqatay dhinaca laga faa'iideystay waxaa u banaan garsooraha markii uu dhinaca la dagay soo warsado in uu buriyo heshiiska ama uu dhimo iyo waajibaadka dhinacaas

2. Waxaana waaji ah in dacwadda ku saabsan arrintaas la oogo sannad gudahiis laga billaabo taariikhda heshiiska hadii kale la aqbalimaayo

3. Heshiisyada wax isdhaafsiga ah dhinaca kale wuxuu ka hortagi karaa dacwadda buritaanka ah in uu bixiyo wixii dhammeystir ah ee Garsooraha ay la noqoto in ay ku filan tahay kabidda dhibaataada

Qodobka 128 aad

Wixii ku saabsan dhaqan gleinta qodobka kor lagu soo sheegay waxaa la ilaalinayaa in aan lagu xadgudbin qodobbada u gaarka ah isdagidda (Qabni) ee lug ku leh heshiisyada qaarkood ama qiimaha faa'iidada

MOWDUUCA Qodobka 129 aad

1. Waa bannaan tahay in moduuca waajib ku ahaado wax mustabilka imaanaya
2. Hase yeeshee waxba kama jiraan heshiisyada ku saabsan xoolo qof kale ee nool xataa haddii uu raalli ka yahay, taas waxaa ka baxan xaaladaha sharciga u sheegay sidaasi si ka duwan

Qodobka 130 aad

Haddii mowduuca waajibku ku saabsan yahay gudasho wax aan suurtoobi Karin waxba Kama jiraan heshiiskaas

Qodobka 131 aad

1. Haddii mawduuca waajibku uu yahay shey aan la hubin, waxaa waajib ah in noociisa iyo inta uu yahay caddahay haddii kale oo ayan sidaas ahayn waxba kama jiraan heshiiska
2. Waxaa ku filan oo keliya caddeynta nooca mowduuca in laga helo heshiiska wax caddeynaya inta uu la'eg yahay, haddii ayna labada dhinac ku heshiin sifada ama ayna suurtoobi Karin in lagala soo baxo taas caadooyinka ama duruuf kale, waxaa deynsanaha korkiisa noqonaya in uu dhiibo shey dhexdhexaad ah

Qodobka 132 aad

Haddii mowduuca waajibku yahay qaddar lacag, waxaa deynsnaha laasim ku ah in uu bixiyo inta ay la'eg tahay lacagtu eek u xusan heshiiska iyadoo aan la tixgelineyn kor u kaca qiimaha lacgta ama hoos u dhaceeda waqtiga bixinta

Qodobka 133 aad

Haddii mowduuca waajibku khlaafsan yahay Nidaamka Guud ama anshaxa wanaagsan waxba kama jiraan heshiiska, sidoo kale waxaa la mid ah haddii uusan waajibka lahayn sabab, ama sababtiisa khlaafsan tahay Nidaamka Guud ama anshaxa

ULAJEEDDADA

Qodobka 134 aad

1. Waajib kasta oo aan si cad lagu sheegin heshiiska sababtiisa waxaa loo qaadanayaa in uu leeyahay sabab xalaal ah haddii aan la caddeyn wax sidaas ka duwan
2. Sababta lagu sheegay heshiiska ayaa ah sababta runta ah ilaa laga caddeeyo wax sidaas khlaafsan, haddiise lagu sugo in sababta runta ahi qarsoon tahay waxaa waaji ku ah qofka ku doodayo in waajibku leeyahay sabab kale oo sharci ah in uu isagu caddeeyo

BURITAANKA

Qodobka 135 aad

Haddii sharcigu siinayo labada dhinac midkood xaq burinta heshiiska uma bannaana dhinaca kale in uu ku dodo xaqaa

Qodobka 136 aad

1. Xaq buritaanka heshiiska wuxuu ku baab'ayaa oggolaanshaha heshiiska si cad ama aamus ah
2. Oggolaanshuhu wuxuu u noqonayaa taariikhdiis heshiiska la sameeyey iyadoo aan wax loo dhimeyn xuquuqda dadka saddexaad

Qodobka 137 aad

1. Waa dhacayaa xaq buritaanka heshiisku haddii uusan qofka xaq u lihi ku doodin saddex sano gudahood
2. Waxay ka billaabanaysaa muddadaasi markii xaaladdu ay ku saabsan tahay qofka awoodda dhiman maalinta xaaladdaasi dhammaato, markii uu jiro gef ama khatal waxay ka billaabanaysaa maalintii la ogaado xaaladahaas markii khasab jirina maalinta uu joogsado,

markastana ma bannaana in lagu dodo xaq buritaanak gef ama khatal ama khasab awgeed haddii shan iyo toban sano ka soo wareegato waqtigii heshiiska la sameeyey

Qodobka 138 aad

1. Haddii heshiisku baadil yahay waxaa dhinac kasta oo dank u leh u bannaan in uu ku dodo buritaanka, Maxkamaddana waxaa lafteeda u bannaan in ay xukunto buritaanka iyadoo aan la warsan, buritaankaasna laguma ansixin karo oggolaansho

2. Waxey ku dhacaysaa dacwadda buritaanku markii 15 sano ka soo wareegato waqtigii heshiiska la sameeyey

Qodobka 139 aad

1. Haddii heshiisku yahay baadil ama la buriyo waxaa labada dhinac u noqoneyaan xaaladdii ay ku sugnaayeen heshiiska ka hor, haddii taasi ayna suurtoobi Karin waxaa bannaan Maxkamaddu in ay xukunto magdhow isu qalma

2. Hase yeeshee, qofka awooddiisu dhimman tahay haddii sheshiiska uu ku buriyo dhammaanshaha awooddisa daraadeed laasim kuma aha inuu soo celiyo wax ka badan wixii manfaca ahaa ee ka soo gaaray fulitaanka heshiiska

3. Waxaa kaloo u bannaan dhinaca heshiiska galey in uu warsado fulinta waajibka ee loo sameyey danta dhinaca saddexaad, haddii ayna ka caddeyn heshiiska in taasi u bannaan tahay ka faa'iideystaha oo kaliya

Qodobka 140 aad

Haddii heshiiska qaarkiis baadil yahay ama la burin karo, qaarkaas keligiis ayaa la burinayaa haddii ayna caddan in heshiisku uusan sameysmeen qaarka baadilka ah ama kan la burin karo la'aantiis, markaas heshiiska dhammaantiis waa baaba'

Qodobka 141 aad

Haddii heshiisku baadil yahay ama la burin karo lagana helo tiirar heshiis kale yeelan karo waa ansaxayaa heshiiskaasi isagoo loo qaadanayo kan tiirarkiisa la helay markii ay caddahay in niyadda labada dhinac u jeedday sameynta heshiiskaas

QAYBTA II

WAXYAABAHA KA DHASHA HESHIISKA

Qodobka 142 aad

Wixii ka dhasha heshiiska waxay u noqonayaan labada dhinac iyo dadka guud ahaan dhaxaltooyada leh iyadoo aan lagu xadgudbeyn qodobada ku saabsan dhaxalka, haddii ayna ka

caddaan ehshiiska ama dabiicadda macaamaladda ama sharciga in uusan u noqoneyn dadka guud ahaan dhaxaltooyada leh

Qodobka 143 aad

Waajibaadka iyo xuquuqda shakhsiga ah ee ka dhalata heshiisyo ku xiran shey u wareegay kaddib dadka gaar ahaan dhaxaltooyada leh, waxay u guurayaan dadkaas isla waqtiga uu sheygu u wareegayo haddii ay yihiin aasaasi ayna dadkaas gaar ahaaneed og yihiin arrintaas marka uu sheygu u soo wareegayey

Qodobka 144 aad

1. Heshiisku waa u sharci dhinacyada heshiiska, mana bannaana in la buriyo iyo in laga noqdo haddii ayna dhinacyaddu isla oggolaan si waafaqsan asbaabaha sharcigu sheegayo.

2. Hase yeeshee haddii guud ahaan ay yimaadaan waxyaabo lama filaan ah oo aan la maleyneyn, ayna ka dhashaan waxyaabahaas in waajibka heshiiska, fulintiisu iyadoo aan noqon wax aan suurtoobi Karin ayay noqotye mid aad ugu culus deynsanaha oo u keeneysa khasaaro culus, waxaa u bannaan Garsooraha isagoo ilaalinaya duruufka, isuna miisaamaaya danta labada dhinac in uu ka dhigo waajibka cuslaaday mid macquul ah. Waxba kama jiraan wax allaale oo heshiis ah ee sidaas khilaafsan

Qodobka 145 aad

1. Waxaa waajib ah in loo fuliyo heshiiska sida uu u qoran yahay iyo si waafaqsan niyadsamidda.

2. Heshiisku ku koobi mahayo dhinaca in uu fuliyo waxa lagu caddeeyey oo keliya ee wuxuu kaloo saameyneyaa wax allaale wixii sharciga, caadada iyo caddaaladda ay keenayaan in ay la xiriiraan heshiiskaas oo waafasan dabiicadda waajibka.

Qodobka 146 aad

Haddii heshiiska lagu sameeyo qaabka hoggaamiska ah, lagana helo shuruud qalafsan waxaa u bannaan Garsooraha in uu wax ka beddelo ama in uu ka cafiyo shuruudaas dhinaca iska hoggaansamay, isagoo waafajinaya sida caddaaladdu tahay. Waxba kama jiraan wixii sidaas ka duwan ee lagu heshiiyo

Qodobka 147 aad

1. Haddii erayada heshiisku cad yihin ma bannaana in looga leexdo jid fasiraad ah si loo garto ulajeedada labada dhinac.

2. Haddiise loo baahan yahay fasiraadda heshiiska, waxaa waajib ah in la baaro niyadda ka dhaxeysa labada dhinac iyadoo aan lagu ekaaneyn macna xarfeedka erayda, lana tixgelinayo dabiicadda macaamaladda iyo waxa loo baahan yahay in laga helo labada dhinac oo ah amaano iyo kasooni si waafaqsan caadada mucaamalaadka.

Qodobka 148 aad

1. Haddii shaki jiro waxaa loo fasirayaa si ah danta deynsanaha.
2. Hase yeeshee ma bannaana in loo fasiro shuruudaha mugdiga ku jira ee heshiisyada hoggaamiska ah si dhibeysa danta dhinaca hoggaansamay.

Qodobka 149 aad

Heshiisku saarimaayo waajib dhinac saddexaad, waaxse dhici karta in uu u dhaliyo xaq dani ugu jirto.

Qodobka 150 aad

1. Haddii qof ballanqaado xil dhinac saddexaad, waajib kuma aha dhinacaas in uu fliyo ballankiisa. Haddii uu dhinaca saddexaad diido in uu isku laasimiyo xilkaas, waxaa waajib ku ah ballanqaadaha in uu wax u magdhabo dhinaca uu heshiiska la galay, waxaana u bannaan isla markaas si uu magdhaw isaga duwa in uu isagu laftiisa fuliyo xilka uu ballanqaaday.
2. Haddiise uu dhinaca saddexaad oggolaado ballanka, wuxuu oggolaanshihiisu raad yeelanayaa waqtigii uu ka soo fulay, haddii ayan u muuqan si cad ama aamusnaan ah in oggolaansha raadkiisu u noqonayo maalintii ballanqaadka soo fulay.

Qodobka 151 aad

1. Waa bannaan tahay in qofku magaciisa ku galo heshii ama mid faa'iido u keenaya dhinaca saddexaad haddii rulinta waajibaadkaas uu ku haysto dan shakhsi ah. Ha ahaato mid maadi ama macnawi ah.
2. Waxaa ka dhalanay ballanqaadkaas in dhinaca seddexaad ku yeesho xaq toos ah ballanqaadaha in uu fuliyo waajibka haddii aan si kale lagu heshiin, waxaana u bannaan deynsanaha in uu ka hor istaago ka faa'iideystaha ceebaha ka dhalan kara heshiiska.

3. Waxaa kaloo u bannaan dhinaca heshiisak galey in uu warsado fulinta waajibak ee loo sameeyey danta dhinaca saddexaad, haddii ayna ka caddeyn heshiisak in taasi u bannaan tahay ka faa'iideystaha oo kaliya.

Qodobka 152 aad

1. Waxaa u bannaan dhinaca heshiiska galay, haddii laga reebo deynlayaashiisa ama kuwa dhaxalkiisa leh in uu ka noqdo heshiiska uu galay inta uusan kan ka faa'iideysanaya, ogeysiin deynsanaha ama ballanqaadaha in uu doonayo in uu ka faa'iideysanayo, taasi waa haddii ayna khilaafsaneyn murtida neshiiska

2. Keeni meyso jebinta shardigu in uu deynsanuhu ka bari noqdo xagga ballanqaadaha haddii aan lagu heshiin si cad ama aamusnaan ah wax taas khilaafsan, waxaana u bannaan dhinaca ballanqaadaha ah in uu qofkii uu wax u ballanqaaday ku beddello mid kale ama uu isaga laftiisu isu duwo faa'iidada

Qodobka 153 aad

Waxaa bannaan in uu dhinaca saddexaad ee dantiisa loo gelayo ballanka noqdo qof ama Hey'ad mustaqbil ah, sedye u bannaan tahay in uu noqdo qof ama meel aan la xadidinta waqtigii heshiiska la sameynayay, hase yeeshee la xadidi karo waqtiga uu heshiisku dhalinayo raadkiisa si waafaqsan ballaanka

QAYBTA III DHAMMAANSHAHA HESHIISKA

Qodobka 154 aad

1. Heshiisyada labada dhinacba laasinka ku ah, haddii mid ka mid ah dhinacyada uusan oofin waajibkiisa waxaa u bannaan dhinaca kale kaddib markii uu u digo deynsanaha in uu warsado in uu u fuliyo heshiiska ama in uu fasakho iyadoo magdhow la raacinayo mar kastaba haddii loo baahdo

2. Waxaa u bannaan garsooraha in uu siiyo deynsanaha muddo, haddii duruufu sidaas keenot, sidoo kale waxaa u bannaan in uu diido fasakha haddii waxa uusan oofin deynsanahu yar yahay markii loo eego waajibka intiisa kale ee la ballanqaaday

Qodobka 155 aad

Waxaa banana dhinacyada in ay ku heshiiyaan in heshiisku, noqdo mid iskiisa u fasakhmaha iyadoo aan loo baahan go'aan Maxkamadeed markii la fulin waayo xilalka ka dhasha heshiiskaas, hase yeeshee heshiiskaasi waxba u dhimi mayo isu digidda haddii ayna laba dhinac si cad ugu heshiin in laga deeqoonaado isu digidda

Qodobka 156 aad

Heshiisyada laasimka ku ah labada dhinac haddii mid ka mid ah waajibaadka uu dhaco sababtoo ah in gudashadiisu noqotay mid aan suurtoobi Karin way dhacayaan waajibaadka kale ee ka soo horjeeda, heshiiskuna waa fasakhmayaa sharci ahaan

Qodobka 157 aad

Haddii heshiisku fasakhmo waxaa labada dhinac loo celinayaa sdii ay ahaayeen heshiiska ka hor, haddiise taasi suurtoobi weydo waxaa bannaan in la xukumo magdhaw

Qodobka 158 aad

Heshiisyada laasimka ku ah labada dhinac haddii waajibaaka iska soo horjeeda gudashadoodu bislaato waxaa u bannaan dhinac kasta in uu diido gudashada waajibka saran haddii dhinaca kale uusan gudan kiisa

MADAXA II RABIDDA DHINACA KALIYEEDKA AH

Qodobka 159 aad

1. Haddii qof ballanqaado in uu bixinayo abaalgud ku saabsan gudasho shaqo uu magacaabay waxaa waajib ku ah in uu siiyo abaalgudka qofka gurey shaqadaas xataa haddii uusan la socon ama ogeyn abaalgudkaas

2. Haddii uusan ballanqaaduhu waqti u qaban shaqada bogiddeeda waxaa u bannaan in uu ka noqdo ballankiisa uu u soo bandhigay dadweynaha, hase yeeshee ka noqoshadu saameynmeyso xaq qofka muteystay abaalgudka ee gutay shaqadii, waxay ku gubaneysaa dacwadda lagu warsanayo abaalgudka lix bilood gudahood markii aan lagu doodin iyadoo laga bilaabay taariikhdiisii loo jeediyey dadweynaha ka noqoshada ballanaqaadka.

MADAXA III FALKA XAARAANTA AH QEYBTA I MAS'UULIYADDA FALKA QOF AHAANEED

Qodobka 160 aad

Fal kasta oo dhibaato u keena dad kale wuxuu ku waajibanayaa qofkii la yimaado inuu bixiyo magdhaw

Qodobka 161 aad

1. Qof kasta wuxuu mas'uul ka yahay falka xaaraanta ah ee uu la yimaad, waxaase shardi ah in falkaas uu ku sameeyey isagoo leh awood uu wax ku kala sooco.

2. Hase yeeshee haddii dhibaataadu ay ka timaado qof aan wax kala sooci Karin iyo haddii qofkaasi uusan qabin qof ka masu'uul ah ama haddii dhibbanuhu uusan ka heli Karin magdhaw qofka mas'uulka ka ah, Garsooraha isagoo tixgelinaaya xaaladda dhinacyada, wuxuu awoodi karaya inuu ku xukumo qofka dhibaataada keenay gunno ku dhisan cadaalad.

Qodobka 162 aad

Haddii uusan jirin xeer ama heshiis sidaas ka duwan, waajib kuma aha inuu bixyo magdhaw qofkii caddeeyo in dhibaataada ay ka dhalatay sabab ka baxsan iraadadiisa, kuwaasoo noqon kara in dhibaataada ay ka timid gaf qof kale, gafka qofka dhibaataada gaaray ama amara aanan la celin Karin (forza maggiore), ama xoog dabiici ah oo aanan la horjoogsan Karin.

Qodobka 163 aad

Loo raacan maayo mas'uuliyad qofkii dhibaato u geysta qof kale haddii dhibaataadaasi ay ku timaado isagoo iska difaacayo gardarro isagoo qof ahaantiisa loo geystay ama xoolihiisa, ama qof saddexaad iyo xoolo uu leeyahay, taasi waxaa shuruud u ah inaan lagu xadgudbin soohdinta isdifaacidda (leggittima difese), Haddii taas aysan dhicin qofkii dhibaataada la yimaada waxaa qasab ku ah inuu bixiyo magdhaw caddaaladeed

Qodobka 164 aad

Sarkaalka Guud looma haysto ficilka uu sameeyo oo dhibaato u keeno cid kale haddii falkaasi uu ku dhaco isagoo fulinaaya amar nin ka sareeya uu bixiyey, waajibna ku ahayd ama uu filaayey in ay waajib ku ahayd raacidda amarkaas haddii uu cadeeyo in ficilka uu sameeyey uu bannaanaa ama haddii malahiisu uu ku dhisnaa asbaab macquul ah iyo inuu ku sameeyey foojignaan

Qodobka 165 aad

Qofkii dhibaato u geysto dad kale si uu uga hortago dhibaato weyn ee haddiideysa isaga ama qof saddexaad, waxaa waajib ku ah inuu bixiyo magdhaw oo lagu qiimeeyo hadba sida Garsooraha ay la noqoto

Qodobka 166 aad

Haddii dad badan ay mas'uul ka yihiin fal dhibaato keenay, si wadajir ah ayey uga mas'uul yihiin inay bixiyaan magdhaw, Mas'uuliyadda waxaa loogu qeybinayaa si siman haddii Garsooruhu uusan goynin qeybta qof waliba ku soo aadeysa e magdhawga

Qodobka 167 aad

Garsooruhu wuxuu xadidayaa, isagoo tixgelinaayo qodobada 218 iyo 219 iyo isagoo fiirinaya duruufaha inta uu la'eg yahay magdhaw dhibaataada gaartay dhibbanaha, haddii ayana suurtoobin kin waqtiga xukunka la soo saarayo aanan la xadidi Karin si kama dambeys ah inta uu la'eg yahay magdhawga, Garsooraha waxaa u bannaan inuu siiyo dhibbanaha muddo uu ku weydiisan karo in xuquuqda ka maqan dib loo eego isagoo u qanayo muddo

Qodobka 168 aad

1. Garsooruhu wuxuu xadidayaa habak madhadwga loo bixinayo isagoo tixgelinaaya duruufaha, Magta waxaa loo bixin karayaa kis-kis ama waxaa loo bixin karayaa si joogta ah (Forma di rendita) Xaaladahaas haddii ay dhacaan waxaa deynsanaha lagu qasabi karaa inuu bixiyo dammaanad

2. Magdhawga waa inuu ahaadaa qaddar lacag ah, hase yeeshee haddii dhibbanahau uu weydiisto wuxuu Garsooraha awoodi karayaa isagoo fiirinaya duruufaha in bixinta magdhawga ay ahaato in xaaladda loo celiyo sidii hore ama in la fuliyo hawl xiriir la leh falka xaaraanta ah

Qodobka 169 aad

1. Dacwadda ku saabsan magdhawga ee lug ku leh fal xaaraan ah waxey ku gubaneysaa muddo saddex sannadood laga billaabo maalinta dhibbanahu uu ogaaday dhibka iyo qofkii sameeyey, Markastaba dacwadda magdhawga ah waxay ku gubaneysaa 10 sanno laga billaabo maalinta falka xaaraanta ah uu dhacay

2. Hase yeeshee, haddii dacwadda magdhawga ah ay ku xirna tahay mid ciqaabeed tan dambena ayaan wali gubanin, inkastoo ay dhammaatay muddada lagu xusay qeybta hore ee qodobkaan, dacwadda magdhawga ah gubanmeysa ilaa tan ciqaabtu ay ka gubato

MAS'UULIYADDA KA TIMAADA FAL QOF KALE

Qodobka 170 aad

1. Qofkii sharci ama heshiis awgiis ay waajib ku tahay inu ilaaliyo qof da'diisu yar tahay ama xaaladdiisa jirka ama maskaxda u baahan yahay in la ilaaliyo, waxaa waajib ku ah in uu magdhabo dhibaataada uu gaarsiiyey dad kale ee ka timid falka xaaraanta ah ee qofkaasi uu sameeyey. Waajibkaasi waa mid aanan hareyn xataa haddii qofka falka dhibaataada keenay uu yahay mid aan wax kala sooci Karin

2. Qofka da'da yar waxaa loo aadanayaa inu u baahan yahay ilaalin ilaa inta uu ka dhammeysto 18 sano, ama isagoo da'daasi gaaray laakiinse uu weli ku sugan yahay ilaalinta qofka loo xilsaaray edbintiisa. Ilaalinta ofka yar waxay u gudbeysaa edbiyaha ama macallinka muddada yarka uu aktooda joogo, ilaalinta gabadha arooska ah ee aan qaangaarin wuxu xil ka saaran yahay ninkeeda ama aabaheeda hadba qofkii waqtigaas ay la nooshahay

3. Qofka ilaalinta loo xilsaaray waa laga dhaafi karayaa mas'uuliyadda haddii uu caddeeyo inuu guray waajibka ilaalinta ama dhibaataaduna had iyo goo ay tahay mid iska dhici laheyd xataa haddii xilka ilaalinta loo guto si xilkasnimo ku jirta

Qodobka 171 aad

1. Shaqa-bixiyaha wuxuu mas'uul ka yahay dhibaataada uu la yimaado qofka u shaqeeya haddii falka xaaraanta ah uu dhacay isagoo shaqada gacanta ku haaya ama sabab shaqadaa la xiriirta

2. Xiriirka shaqada waa mid jirta xataa haddii loo shaqeeyaha uusan xur u laheyn doorashada qofka u shaqeeya haddiiba uu ku leeyahay awood buuxda xagga ilaalintiisa ama hoggaamintiisa

Qodobka 172 aad

Qofka mas'uulka ka ah falka of kale uu sameeyey wuxuu raacan karaa qofka dhibaataada keenay eybta kaga soo aadeyso dhibaataadaas

QEYBTA III

MAS'UULIYADDA XAGGA ASHIYAA'DA (Responsabilita' per la cose)

Qodobka 173 aad

Qofka loo xilsaaray ilaalin xoolo, in kastoo uusan ahayn qofka leh xoolahaas wuxuu mas'uul ka yahay dhibaataada ka timaada xataa haddii uu yahay mid lumay ama mid cararay haddii uusan caddeynin in shilkaasi uu ku dhacay sabab ka baxsan iraadadiisa

Qodobka 174 aad

1. Qofka loo xilsaaray ilaalin daar, xataa haddii daartaasi uusan lahayn, wuxuu mas'uul ka yahay dhibaataada ka timaada kharaabidda daartaas ama aarkeed, haddii uusan caddeyn in uu shilkaasi ku imaan ceeb xagga hagaajiska duugnimada ama ceeb ku saabsan dhisidda

2. Qofkii haddaad dhibaato keeni karto uga imaaneyso daar, wuxuu xaq u leeyahay inuu weydiisto qofka guriga iska leh inuu sameeyo wax allaale wixii looga hortagi karo khartaraas; haddii qofka guriga leh uusan ogolaanin, Maxkamadda waxaa u bannaan iney u rukhseyso qofka ka baqaaya dhibaataada inuu qaado tillaabooyinkaas iyadoo kharajka la dul saarayo qofka guriga iska leh

Qodobka 175 aad

Qofka loo xilsaaray inuu ilaaliyo wax u baahana ilaalin gaar ah ama qalab makaanik ah wuxuu mas'uul ka yahay dhibaatooyinka ka yimaada ashiyaad'daas, haddii uusan caddeynin in dhibaataadu ay ku timid sabab iraadadiisa ka baxsan iyo isagoo aanan u gafin xeerka u gaarka ha ee nidaaminaaya hawlaha mowduucaas

MADAXA IV YEELASHO XOULO EEK U TIMAADA SABAB LA'AAN

Qodobka 176 aad

Qof kastaa, xataa haddii uusan garasho lahayn maaleysta sabab la'aan isla markaasna dhibaato u soo jiida qof kale, waxaa qasab ku ah inuu siiyaa qofka dhibaataadda uu soo gaarsiiyey inta ay xoolihiisa iska dhimeyn, Qasabkaasi waa mid aanan hareynin xataa haddii xoolahaasi ay waqti dambe dhumaan

Qodobka 177 aad

Dacwadda ku saabsan xoolo yeelashada ku timaada sabab la'aan waxay ku dhammaaneysaa saddex sano lagu bilaabo maalinta dhibbanaha uu ogaado ama 15 sano maalinta xuquuqda ay dhalatay

QEYBTA I BIXINTA AANAN LA MUTEYSAN

Qodobka 178 aad

1. Qofkii qaata lacag aanan la muteysan wuxuu qasab ku yahay inu celiyo
2. Ma bannaana celiskaas haddii qofka lacagta bixiyey uu ogaa inuusan ku qasbaneyn, mar haddii uusan aheyn qof garashadiisa ay dhiman tahay ama lacagta uu ku bixiyey haddidaad daraadeed

Qodobka 179 aad

Wey bannaan tahay in la celiyo bixinta aanan la muteysan haddii bixintaasu lagu fuliyey waajib sababtiisu aysan xaqiiqoobin, ama waajib jiritaanka sababtiisu dhammaato

Qodobka 180 aad

1. Sidoo kale wey bannaan tahay in la celiyo bixinta aan la muteysan, marka bixintaasu lagu sameeyey fulin waajib ah ayna muddadiisu bislaan, haddii qofka bixiyey uu moogaa jiritaanka muddadaas

2. Hase yeeshee, deynluhu waxaa u bannaan inuu ku ekaado celinta maaleysiga ka dhashay bixinta la soo jormariyey inta ay la'eg tahay dhibaataada soo gaartay deynsanaha. Marka waajibka aan muddadiisu bislaan uu ku saabsan yahay lacag caddaan ah, deynluhu waa inuu u celiyaa deynsanaha dulsaarka uu sharcigu qabo ama lagu heshiiyo xagga waqtiga ka haray bislaashada muddada

Qodobka 181 aad

Ma bannaana in la celiyo bixinta aana la muteysan marka bixintaas uu sameeyey qof ka duwan deynsanaha, haddii deynluhu bintaas awgeed si niyadsami ah uu ka lumo qoraalka caddeynaya xaqiisa, ama ay ka lunto dammaanada deyntiisa, ama uu iska dhaafo dacwadda uu ku oogi lahaa deynsanaha dhabta ah kaddibna uu waqtiga ka dhaco. Deynsanuhu waa inu u magdhawaa kan saddexaad oo bixinta sameeyey.

Qodobka 182 aad

1. Haddii qofka qaatay bixinta la muteysan uu qabey niyadsami, kuma qasbana inuu celiyo waxaa uu qaatay

2. Haddii uu niyaddiisu ay xumeyd, waxaa qasab ku ah inuu celiyo xataa dulsaarkii ka imaan lahaa wixii mira ah uu ka helay ama kuwa uu ka tegey oo ay dhaleen sheyga uu xaqdarrada ku qaatay, laga billaabo maalinta bixinta ama maalinta ay billaabatay niyadxumidiisa

3. Markastaba, qofkii qaata wax uusan muteysan waxaa qasab ku ah inuu celiyaa dulsaarka iyo miraha laga billaabo maalinta dacwadda soo celinta la oogay

Qodobka 183 aad

Haddii qofka qaatay wax uusan muteysan uu yahay mid awooddiisu ay dhiman tahay, sameyn karina heshiis, waxaa qasab ku ah oo keliya inu magdhawo inta uu ka maaleystay

Qodobka 184 aad

Oogidda dacwadda ku saabsan soo celinta waxa aanan la muteysan waxey muddadeeda ku egtahay saddex sannadood laga billaabo maalinta qofka waxaasi bixiyey uu ogaaday inu xaq u leeyahay soo celintaasi, mararka kale waxay muddadu ku egtahay 15 sano laga billaabo maalknta xaqasi uu dhashay

QEYBTA II MAAMULID MACAAMILEED

Qodobka 185 aad

Maamul macaamilo wuxuu jiraa, markii qof uu xilsaarneyn uu qabto asagoo og maamul macaamaleed oo degdeg ah qof kale iyo magaca qofkaas

Qodobka 186 aad

Maamulka macaamala wuu jiraa xataa haddii uu maamulaha uu qabto hawsha qofka kal, asagoo ku dhex jiro mucaamalo asaga u gaar ah, sababtoo ah, labada mucaamalo oo isku xiran, taas oo aan la qaban Karin iyadoo aan la qaban tan kale

Qodobka 187 aad

Xeerka nidaaminaya wakaalashada ayaa la dabaqayaa, haddii qofka danta leh uu oggolaado shaqada uu u qabtay maamulaha

Qodobka 188 aad

Maamulaha waa inuu wadaa hawsha uu billaabay ilaa qofka danta ku lihi hawsha uu ka helo awood uu ku qabsado hawshiisa, Sidoo kale waxaa waajib ku ah inuu ogeysiiyaa sial marka ay u suurtoowdo qofka hawsha loo qabtay

Qodobka 189 aad

1. Maamulaha waa in uu ku shaqeeyaa dadaalka aabaha wanaagsan ee qoyska ee xil kaska ah, wuxuuna mas'uul ka yahay gefiiska, hase yeeshee garsooraha waa u bannaan tahay inuu dhimo qaddarka magdhawga ee lagu yeeshay maamulaha sabab ka timid falka dhibaata keenaya ee uu keenay gefkiisa, haddii ay jiraan duruuf la gareysan karo

2. Haddii maamulaha uu wakiisho dad kale, qaar ama dhammaan hawshiisa, wuxuu mas'uul ka yahay tasarufka qofka uu wakiishay, taasoo aan waxb au dhimeynin xaq qofka danta ku leh hawsha, isagoo khaas ahaan u dacweysan karo kan la wakiishay

Qodobka 190 aad

Maamulaha waxaa saran isla waajibaadka wakiilka (mandatorio) inta ku saabsan kharaj celinta wixii uu ku helay maamulka iyo bandhig xisaabeed

Qodobka 191 aad

1. Haddii uu dhinto maamulaha dhaxalotooyadiisa waxaa saaran waajibaadka dhaxaltooyadda wakiilka (mandatorio) sida waafaqsan qodobka 625

2. Haddii uu dhinto qofka hawsha danta ka leh, maamulaha waxaa ka saaran xagga dhaxaltooyadiisa isla waajibaadka ka saarnaa qofka dhintay

Qodobka 192 aad

Maamulaha waxaa loo xisaabayaa wakiilka qofka hawsha danta ka leh haddii uu la yimaado inta maamulka uu hayo dadaalka aabaha qoyska ee xilkaska ah, xataa haddii aan la gaarin natiijadii la rabay, Qofka danta ka leh hawsha waa inuu gutaa markaasi waajibaadka maamuluhu magaciisa ku galay, kana xoreeyaa ballanqaadyada uu galay, una celiyaa dhammaan kharajka lagama maarmaanka ah ama faa'iidada leh ee ay keeneyso duruufka, ee ay la socdaan dulsaarka laga billaabo maalinta kharajkaasi la galay, kana magdhabaa dhibaataada ku soo gaartay maamulka daraadiis, Maamulaha xaq uma laha abaalgud hawslaha uu gutay dartood, haddii kuwaasi ayna ka mid ahayn shaqadiisa

Qodobka 193 aad

1. Haddii maamulaha uusan lahayn awood uu heshiis ku galo, mas'uul kama aha maamulkaas, inta uu ka faa'iidesytay mooyee, ayadoo laga reebayo marka uu mas'uuliyaddiisu eysan ka dhalaneyn fal aan bannaaneyn

2. Qofka hawsah loo qabtay waxaa saaran mas'uuliyad buuxda, xataa haddii uusan laheyn awood heshiis lagu galo

Qodobka 194 aad

Dacwadda ka dhalata maamulka macaamileed waxay ku dhaceysaa 3 sano, laga billaabo maalinta mid kasta ee dhinacyadda ka mid ah uu ogaaday xaqiisa, markastaba 15 sano laga billaabo maalinta xaqi uu dhashay

MADAXA V XEERKA

Qodobka 195 aad

Waajibaadka ka dhasha xeerka toos ahaan iyo keli ahaan waxaa lagu nidaaminayaa qodobada sharciga ee sal u ah dhalashadooda

BAABKA II WAXYAABAHA KA DHASHA WAAJIBAADKA

Qodobka 196 aad

1. Deynqaba waa inuu gutaa waajibaadkiisa hawleed
2. Hase yeeshee, lama warsan karo gudashada waajibaadka dabiiciga ah (obbligazioni natural)

Qodobka 197 aad

Haddii ayna jirin axkaam sharciyee, garsooraha ayaa goynayo haddii uu jiro waajib dabiici ah, marnaba waajibka dabiiciga ah ma noqon karo mid ka soo horjeedo nidaamka guud

Qodobka 198 aad

Deynqabaha uma bannaana inuu weydiisto in loo soo celiyo wixii asagoo raalli ah uu bixiyey si uu u guto waajib dabiici ah (obbligazioni naturale)

Qodobka 199 aad

Waajibka dabiiciga ah (obbligazioni naturale) wuxuu sabab u noqon karaa waajib madani ah

MADAXA I GUDASHO DABIICI AH (Adempimento in natura)

Qodobka 200 aad

1. Deynqabaha la daahay gudashada deynta sida ay qabaan qodobbada 216 iyo 217, waxaa laasim ku ah in uu guro waajibka dabiiciga ah, haddii gudashaas tahay mid suurtoowdo
2. Hase yeeshee, haddii gudashada dabiiciga ah ay tahay mid aad igu culus deynqabaha, waxaa u bannaan in uu ku ekaado in uu bixiyo qadar lacag ah magdhaw ahaan, waxaase shardi ah in gudashada qaabkaas ah dhibaato weyn ayna u keenin deynlaha

Qodobka 201 aad

Aydoo ay sidooda u jiraan xeerarka ku saabsan diiwaangelinta, waajibka lagu wareejinaayo muliyadda ama xaq kale eek u saabsan ceynta, waxaa ka dhalanayo wareejin sharciyeed ee mulkiyadda ama xaq ceynta ah, haddii mowduuca waajibka uu yahay shey la hubo oo uu leeyahay deynqabaha

Qodobka 202 aad

1. Haddii waajibka wareejinta xaq ceynta ah mowduuciisu yahay shey go'aan xagga nooca (genere) xaq ma wareegi karo haddii aan shegaas la xadidin
2. Haddii deynqabaha uusan gudanin waajibkiisa deynlaha waxaa u bannaan asagoo ka haysta rukhsadda garsooraha, haddii degdeg jirtana garsooraha amar la'aantiisa in uu ku iibsado kharajka deynqabaha shey la mid ah noocaas. Waxaa kale uu warsan qiimaha sheyga ayadoo laba jeetba wax u dhimeyn xaqiisa magdhawga ah

Qodobka 203 aad

Waajibka ku saabsan wareejinta xaq ceynta ah waxaa la socda dhiibista sheyga iyo dhowritaankiisa ilaa laga dhiibo

Qodobka 204 aad

1. Haddii ay waajib ku tahay deynsanaha in uu wareejiyo waajib ceyni ah ama uu ku saabsan yahay gudasho shaqo ayna waajib ku tahay in uu dhiibo sheyga uusana dhiibin sheyga xataa kaddib markii loo digey (mora) wixii dhibaato ah ooka dhasha waxey noqonayaan korkiisa, xataa haddii taas uu qaadi lahaa deynluhu digniinta ka hor

2. Hase yeeshee, dhibaataadu saarmi meyso deynqabaha xataa haddii loo digay, haddii la caddeeyo in shega mar walba ku baa’i lahaa deynlaha agtiisa, haddii loo dhiibi lahaa ayado laga reebayo marka deynqababuhu oggolaado inuu xambaarsado dhibaatooyinka yimaada si lama filaan ah

3. Dhibaataada ka dhalata sheyga la xaday ee luma ama baaba’a waxay saaran tahay tuuga

Qodobka 205 aad

Haddii heshiisyadda ama dabiicadda waajibka ay dhalinayaan in waajibka uu guto shakhsi ahaan denqabaha deynluhu wuu diidi karaa gudashada waajibka uu sameeyo qof kale

Qodobka 206 aad

1. Haddii daynsanuhu uusan fulin waajibkiisa ku saabsan gudasho shaqo, waxaa u bannaan deynlaha in uu warsado Maxkamadda amar lagu fulinaayo waajibka haddii ay suuragal tahay ayadoo kharajka la saarayo deynsanaha

2. Xaaladda degdegga ah deynluhu waa uu fushan karaa waajibka, asagoo aan hasyan amar Maxkmadeed ayadoo kharajka la saarayo deynsanaha

Qodobka 207 aad

Haddii dabiicadda waajibka ay ogoshahay, xukunka garsooraha ayaa la raacayaa xagga fulinta

Qodobka 208 aad

1. Haddii waajibka gudashada shaqadu ku laasimineyso deynsanaha in uu dhowro sheyga, maamulo ama fulinta waajibku uu u gato si foajignaan ah dynsanuhu wuxuu noqonayaa qof gutay waajibkiisa markii uu la yimaado dadaalka laga doonayo qofka caadiga (Buon padre di famiglia), xataa haddii aan la gaarin dantii la doonayey, taas waa haddii xeerka ama heshiisku si kale sheegin

2. Goor kastaba, deynqabaha wuxuu mas’uul ka yahay khiyaanadiisa ama gefkiisa culus

Qodobka 209 aad

Haddii waajibku ku saabsan yahay ka joogsasho shaqo laga doonayo deynsanaha lana khilaaf, waxaa u bannaan deynlaha in u warsado baab'inta wixii khilaafkaas keenay, wuxuuna warsan karaa Maxkamadda amar ku saabsan baabi'intaas, iyadoo kharajka la dulsaraayo deynsanaha

Qodobka 210 aad

1. Haddii gudashda waajibka dabiiciga aha ay suurtoowdo ama ay habboon tahay markii uu gudanaayo waajibka deynsanaha shakhsi ahaan, deynlaha waxaa u bannaan in uu ka helo Maxkamadda xukun ku laasiminaayo gudashada waajibka haddii kale in lagu xukumo ganaax

2. Garsooraha haddii ay la noqoto in ganaaxa waba ka tareyn madax adkaanta deynqabaha awgeed waxaa u bannaan in uu ganaaxa kordhiyo markastoo kordhinta wax ka tareyso

Qodobka 211 aad

Marka la helo gudashda dabiiciga ah ee waajibka ama haddii deynqabaha uu ku adkeysto diidmadiisa eek u saabsan gudashda waajibka, garsooraha wuxuu gonayaa qadarka magdhawga ah ee lagu waajabinaya deynqabaha, asagoo tixgelinayo dhibaataada gaartey deynlaha iyo tasurfka aan sababta lahayn ee deynqabuhu ku kacay

MADAXA IIAAD GUDASHO ISU DHIGANTA

Qodobka 212 aad

Haddii ay suuraga noqon weydo gudashada dabiiciga ah, deynqabaha waxaa lagu xukumayaa magdhaw dhibaataada ka dhalatay gudasha la'aanta waajibka, taasi waa haddii aan la caddeyn suurtoobid la'aanta gudashada ka baxsan iraadadiisa isla xukunkaas ayaa la dabaaqayaa isla daahidda gudashada waajibka

Qodobka 213 aad

Garsooraha waa u bannaan tahay inuu dhimo qadarka magdhawga, ama in uusan xukumin magdhawga, haddii gefka deynluhu u keenay dhibaataada ama uu siyaadiyey

Qodobka 214 aad

1. Waa lagu heshii karaa in deynqabaha xabaaro dhibaatooyinka ka dhasha waxyaabaha u dhaca si lama firilaanka ah (caso fortuito) ama quwadda dabiiciga ah ee aan la celin Karin (forza maggiore)

2. Waxaa kale oo lagu heshiin karaa in deynqabaha laga xoreeyo mas'uuliyad kasta ee ka timaada gudasho la'aan waajibka heshiiska ah, ayadoo laga reebayo mas'uuliyadda ka timaada khiyaanada ama gefkiisa culus. Hase yeeshee, deynqabaha waxaa ka qaadi kara mas'uuliyadda khiyaano amar gef culus dadka uga shaqeeya waajibka gudashada

3. Wax kama jiraan shardi kasta ee lagu reebayo mas'uuliyadda ka dhalata falka aan bannaaneyn

Qodobka 215 aad

Ayagoo laga reebay marka sharcigu qabo si kale, magdhawga wuxuu waajib yahay oo keli ah, markii deynqabuhu la daaho bixinta

Qodobka 216 aad

Deynqabaha wuxuu noqonayaa qofdeynta la daahay ayadoo la siinayo digniin ama qoraal la mid ah, taasoo lagu ogeysiinayao jidka boostada, habka uu sheegayo Xeerka Habka Madaniga ama daahidda waxay ku imaan kartaa heshiis caddeynaya in la daahidda ay ku imaaneyso marka ay muddada dhacdo, ayadoo aan loo baahneyn shuruudo kale

Qodobka 217 aad

Digniinta la daahidda looma baahna xaaladaha soo socda:

b. Haddii gudashada waajibka ay noqoto mid aan suurtoobin, ama aan faa'iido lahayn, sabab uu la yimid deynqabaha darteed,

t. Haddii dulucda waajibka ay tahay magdhaw lagu muteystay sabab ka dhalatay fal xaaraan ah

j. Haddii dulucda waajibka ay tahay celin shey oo uu deynqabuhu ogyahay in la soo xaday, ama shey uu haystay asagoo og in hasyashadaasi ahayad mid sharci darro ah

x. Haddii deynqabaha ku caddeeyo qoraal inuusan dooneyn gudashada waajibka.

Qodobka 218 aad

1. Magdhawga hadii uusan ku qadaryneyn heshiiska ama uusan ku caddeyn xeerka, garsooraha ayaa qaadanaya magdhawgu wuxuu ka koobnaanayaa khasaaradii soo gaartey deynlaha iyo faa'iidada dhaaftey, waxaase shardi ah in taasi si caadi ah uga dhalato gudasho la'aanta waajibka ama dib u dhaca gudashadiisa. Dhibaataada caadiga ah waxey dhalan kartaa markii deynluhu uusan awoodi Karin inuu isaga celiyo dhibaataada dadaal la gareysan karo

2. Hasae yeeshee, haddii arrintu ku saabsan tahay waajib heshiiseed, gudasha la'aantaana ka imaan khiyaamo ama gef culus ee deynqabaha, magdhawga waxaa lagu ekeynayaa dhibaata la fillan karay waqtiga heshiiska la kala saxiixay

Qodobka 219 aad

1. Magdhawga waxaa ka mid ah xataa kabidda dhibka macnawiga ah. Xaqa kabidda dhibka macnawiga uma gudbayo dad saddexaad, haddii sidaas aan lagu heshiin si gaar ah, ama uusan ku dhisneyn mwoduuciisa dacwad Maxkamadeed.

2. Hase yeeshee, garsooraha waa u bannaan tahay in uu siiyo magdhaw keli ahaan naagta ama ninka is-qaba iyo qaraabada ilaa daraja labaad, ayadoo loo kala badinayo inta ay ka laxawsadeed geeridda qofka

Qodobka 220 aad

Dhinacyadda waa u bannaan tahay iney horey u xaddidaan qadarka magdhawga ama heshiisak dhexdiisa ama qoraal ka dambeeya ayagoo dhworaya axkaanta qodobodka ka billaabata 212 ilaa 217

Qodobka 221 aad

1. La muteysan maayo magdhaw heshiiseed, haddii deynqabah uu caddeyo in deynluhu dhibaato haba yaraatee eyna gaarin

2. Garsooruhu wuu dhimi karaa qadarka magdhawga, haddii deynqabaha caddeeyo in si xadgudub ha loo badiyey, ama waajibkii asliga ahaa qaarkiisa la gutey

3. Wax kama jiraan heshiis kasta eek a soo horjeeda axkaanta labada qodob ee hore

Qodobka 222 aad

Haddii dhibaataadu ka badan tahay magdhawgii lagu heshiiyey, deynluhu ma ku dacwoon karo intaas wax ka badan, haddii uu caddeeyo khayaano ama gef culus ee deynqabaha mooyee.

Qodobka 223 aad

Haddii mowduuca waajibka uu yahay qadar lacag ah inta ay gaareyso la gooyey waqtiga dacwadda, deynqabaha waxaa waajib ku ah haddii gudashada uu la daaho in uu siiyo deynlaha, asagoo ugu magdhabaayo dhibaata ugu timid daahdidda dulsaar 4% wixii ku saabsan arrimaha madaniga iyo 5% wixii ku saabsan arrimaha ganacsiga, Dulsaarkaasi wuuxuu ka billaabanayaa taariikhda dacwadda haddii eyna jirin heshiisyo ama caaddooyin ganacsi oo goynaya taariikh kale. Axkaanta kor ku taal waa la dabaqayaa, haddii eyna jirin axkaan khilaafsan

Qodobka 224 aad

1. Waa u bannaan tahay dhinacyadda in ay goostaan dulsaar kale ha ahaato mid ku saabsan la daahidda gudashada ama xaaladaha kale ee dulsaarka la ogol yahay, waxaase shardi ah in dulsaarkaasi ka badnaanin 7%. Haddii dhinacyadu inta ka badanna waa la celinayaa.

2. Khidmad kasta ama faa'iido nooc kastab ha haatee ee uu saxiixay deynluhu, haddii lagu daro dulsaarka lagu heshiisiyey isku darkooduna ka badan yahay xadka kor lagu sheegay waxaa loo qaadanayaa dulsaar qarsoon oo u suubado in la dhimo, waxaase shardi ah in la caddeeyo in khidmadaasi ama faa'iidadaasi eysan aheyn shaqo run ahaan u jirta ee uu sameeyey deynlaha ama kharaj la gareysan karo.

Qodobka 225 aad

Dulsaarka la daahidda ah, ha ahaadeen kuwo sharci ah ama kuwa lagu heshiisay, deynlaha waa muteysanayaa xataa haddii dhibaato eyna ka soo gaarin daahiddaas awgeed

Qodobka 226 aad

Haddii deynluhu si niyadxumi ku jiroot uu ku dacwodo xaqiisa siagoo dheereynaya muddada dacwada, Garsooraha waxaa u bannaan inuu dhimo dulsaarka sharciga uu qabo ama lagu heshiisay, ama uusan u oggolaanba dheereynta cudur daar la'aanta ku timid ee dacwadda

Qodobka 227 aad

Qeybinta qiimaha hantida hala wareegay, deynlayaasha loo oggolaaday in ay ka qeybgalaan xaq uma laha baarinta kaddib dulsaarka daahay ee lacagta iyaga qeyb ahan ku soo aaday, haddii qofka lagu baaridiyey (Aggiducazione) ayna waajib ku ahayan in uu bixiyo dulsaarka qiimaha, ama khasnadda Maxkamadda eyna waajib ku ahayn in ay bixiso dulsaar, kadib markii qiimaha la dhigay Maxkamadda ilaa iyo inta ay ku tartamayaan dulsaarka ay waajib ku noqotay inu bixiyo qofka lagu baaridiyey ama khasnadda Maxkamadda. Dulsaarkaasi waxaa loogu qeybinayaa deynleyaasha si siman

Qadobka 228 aad

Deynluhu wuu warsan kara magdhaw dhameystiran ah ee lagu darayo dulsaarka, haddii uu caddeeyo in dhibaataada badani sababteedu tahay niyad-xumi ka timid deynqabaha

Qodobka 229 aad

Ayadoo sidooda ay u jiraan nidaamyada iyo caaddooyinka ganacsiga, dulsaarka bislaaday laguma muteysto dulsaar. Si kastaba ha ahaatee isu geynta tirada dulsaarka ee deynluhu qaadan kara, kama badnaan karaan ra'sumaalka

Qodobka 230 aad

Dulsaarka ganacsiga eek u saabsan xisaabta socota, waxay isku beddelayaan hadba canshuurta u degsan meelaha xisaabtaasi ka socota, raasumaaleynta xisaabaadka socda waxaa loo raacayaa hadaba sida ay yihiin caaddooyinka ganacsiga

MADAXA III
JIDADKA LAGU XAQIJJINAYO IYO KUWA LAGU DAMMAANAYA XUQUUQDA
DEYNLEYAASHA

Qodobka 231 aad

1. Dhammaan hantida uu leeyahay deynqabaha waxay dammaan u yihiin bixinta deyntiisa
2. Marka uusan jirin xaq kala hormarinta eek u dhisan xeerka, dhammaan deynlayaasha wey u siman yihiin dammaankaasi

QEYBTA I
JIDADKA XAQIJJINTA

Qodobka 232 aad

1. Deynle kasta waxaa u bannaan, xataa marka aan la gaarin muddada deynta lagu warsan karo in uu ku isticmaalo magaca deynqabaha dhammaan xuquuqdiisa, ayadoo laga reebayo kuwa ku saabsan qof ahaantiisa ama kuwa aan la xaraashi Karin
2. Isticmaalka deynlaha ee xuquuqda deynsanaha mala oggolaanayo haddii usan caddeyn in deynqabaha uusan isticmaalin xuquuqdaas, isticmaal la'aanta bixinta deynta. Deynlaha waajib kuma ahaa inuu u digo deynqabaha, hase yeeshee mar kasta waa inu ugu yeeraa dacwadda

Qodobka 233 aad

Deynluhu marka uu ku isticmaalayo xuquuqda deynqabaha waxaa loo aqoonsanayaa in u wakiil ka yahay isaga. Faa'iido kasta eek a dhalata isticmaalka xuquuqdaas waxay ka mid noqneysaa hantida deynqabaha, waxeyna lammaan u tahay dhammaan deynleyaasha

Qodobka 234 aad

Deynle kasta ee deyntiisu gaartey guddid, wuxuu warsan karaa in macaamilka qaanuuneed (atto giuridico) ee uu sameeyo deynqabaha, dhibna u keenayo xuquuqdiisa in aan la fulin macaamilkaas. Waxaase shardi ah in macaamilkaas, ha ahaado mid yareynaya hantida deynqabaha ma mid badinaya waajibaadkiisa in uu ahaado mid keenaya ama xoojinaya awood la'aanta bixinta deynta, ayna jiraan shuruudaha ku cad qodobka soo socda

Qodobka 235 aad

1. Haddii macaamilka deynqabuhu yahay wax kala beddelasho (oneroso), deynluhu waxaa looga hortagi karaa oo keli ah haddii ay jirto khiyaamo ka timid xagga deynqabah, dhinaca kalena uu ogaa khiyaamadaas. Si loo qaato in macaamilkaas khiyaamo ku dhisan yahay, waxaa ku filan oo keli ah in deynqabuhu ogyahay, marka macaamila uu dhammeenayo in deynta uusan bixin Karin dhinaca kale waxaa loo qaadanayaa in khiyaamada deynqabaha ogyahay haddii uu la socday in deynqabuhu uusan bixin Karin deyntaasi

2. Haddii macaamila uu dhammeeyey deynqabaha uu yahay mid ku dhisan siismo, loogama hortagi karo deynlaha xataa haddii qofka waxa iibsaday u niyadsamid deynqabuhuna uu ku kicin inaba khiyaano

3. Haddii qofka sheyga u wareegay ku wareejiyo sheygii qof kale, isagoo wax uga beddelenaaya, deynluhu kuma dacwoon karo ka hortagidda macaamilka deynqabaha, haddii laga reebo marka dhinaca labaad ee sheyga u wareegay uu ogaa khiyaamada deynqabaha, kan horeyna uu ogaado khiyaamadaas, marka uu yahay macaamilka deynqabaha wax kala beddelasho iyo haddii laga reebo marka macaamilka ku dhisan yahay deeqkan, wax u wareegeen ee labaad ogyahay awood la'aanta bixinta deynta ee deynqabaha waqtiga uu qofka wax u wareegeyn ee horey u dhammeeyey macaamilka

Qodobka 236 aad

Deynlaha ku andacoonaya in deynqabaha uusan lahayn awood uu deynta ku bixiyo, waxaa waajib ku ah keli ahaan in uu caddeeyo inta ay la eg tahay deynta laga doonayo. Deynqabaha waxaa waajib ku ah in uu sugo in dakhligiisu la eg yahay am aka badan yahay kharajkiisa

Qodobka 237 aad

Marka la caddeeyo in macaamilka la socod-siin kartin, nafci kasta eek a dhasha waxaa ka faa'iideysanaya dhammaan deynleyaasha ee macaamilkaasi lagu dhibayo

Qodobka 238 aad

Hadii qofka uu u wareegay sheygii deynqabaha ee aan lahayn awoodda bixinta deynta qiimaha, wuxuu uga baxsan karaa dacwadda deynlaha markii uu bixiyo qiimaha uuna dhigo khasnadda Maxkamadda, waxaase shardi ah in qiimaha uu la mid yahay qiimaha caadiga ah

Qodobka 239 aad

1. Khiyaamada ku eg keli ahaan in deynle laga hormariyo mid kale si xaq darro ah, waxaa ka dhalanaya in lagu reebo deynlaha faa'iidadaas

2. Haddii deynqabaah aan deynta bixin Karin uu siiyo deynlyaashiisa mid ka mid ah, inta aan la gaarin mudadii horey lagu heshiiyey, bixintaas loogama hor isaagi karo deynleyaasha kale. Sidoo kale, loogama hor istaagi karo bixinta la sameeyey muddada markii la gaaray kaddib, haddii si khiyaamo ku jirta ay u heshiiyaan deynqabaha iyo deynlaha deynta loo guday

Qodobka 240 aad

Dacwadda is horgaaga waxay ku dahceysaa 3 sano ka bilaabata maalinta deynlaha uu ogaaday sababta ka hortagga. Markasta dacwaddaasi waxay ku dhaceysaa 15 sano ka billaabata maalinta macaamilka la durayo uu dhammaaday

Qodobka 241 aad

1. Marka xaaladda heshiiska daahsoon jiro (simulazione) waxaa u bannaan deynleyaasha dhinacyadda heshiiska gashay iyo kuwa xaq u wareego, sababo gaar ahaaneed lehna niyo-sami in ay ku dacwoodaan macaamilka muuqda. Waxaa kale oo u bannaan in ay ku dacwoodaan macaamilka daahsoon, ayagoo ku caddeynaya si kastaba daahsoonaanta macaamilka wax u dhimay

2. Marka ay iska hor yimaadaan dano dad badan ka dhaxeeya, qofka ku dacwoonya macaamilka muuqda ayaa laga hormairnayaa qofka ku dacwoonaya macaamilka daahsoon

Qodobka 242 aad

Marka macaamilka muuqda uu qarinaayo macaamil jira, macaamilka jira oo keli ah ayaa natiijo u yeelanaya dhinacyada heshiiyey iyo kuwa xaqooda u wareegayo guud ahaan

QEYBTA II TALLAABOYIN DAMMAANEED XAQA CESHESADDA

Qodobka 243 aad

1. Qofka ay waajib ku tahay gudashada wuu ka reebtoomi karaa in uu fuliyo gudashadaas, haddii deynluhu uusan oggolaan inuu fuliyo waajibka asaga saaran in uu guto waajibkaas oo leh xiriir sababeed iyo isku xirnaan kan deynqabaha, ama haddii deynluhu bixinin dammaan ku filan in ay xaqiijiso bixinta deynta

2. Xaqaas waxaa iska leh gaar ahaan qofka sheyga ku hasyta mulkiyad ahaan (possessore) ama haysadaha (detentore) shey ee galay kharaj lagama maarmaan ah ama faa'iido u leh

sheyga. Waa bannaan tahay haysashada sheygaas ilaa inta laga soo celiyo kharajka lagu muteystay, ayadoo laga reebayo marka xilka celinta uusan ku dhisneyn fal xaaraan ah

Qodobka 244 aad

1. Xaq ceshasada u noqon meysa dammaan deynlaha
2. Waxaa waajib ku ah qofka ku isticmaalaya xaq ceshasadda in uu dhowro shegaas sida waafaqsan axkaanta nidaamineyso rahanka, waana in uu ka keenaa xisaab miraha.
3. Ceshedaha (ritentore) waxaa u bannaan in uu ka helo Garsooraha oggolaasho gadid, haddii arrintu ku saabsan tahay alaab hallaabeyso ama baaba'eyso sida waafaqsan Qodobka 908. Xaq ceshasadda wuxuu u wareegaa markaas qiimaha alaabta la gaday

Qodobka 245 aad

1. Xaq ceshesada (ritenzione) wuxuu ku dhacaa lumidda haysashada mulkiyad ahaaneed ama haysashada (detenzione)
2. Hase yeeshee waxaa u bannaan haysadaha waayey heysashada asagoon ogeyn, ama asagoo ka soo horjeeda ama diidan, in uu soo ceshado sheygii, haddii uu sidaa ku warsado 30 maalmood dhexdood laga billaabo marka uu ogaado lumidda haysashada milkiyad ahaaneed (possessore) ama haysashada (detenzione) waxaana shardi ah in eysan ka soo wareegan hal sano taariikhda sheyga lumay

QEYBA III AWOOD LA'AANTA BIXINTA DEYNTA

Qodobka 246 aad

Waa la cadeyn karaa in deynqabaha ku jiro xaaladda awood la'aanta bixinta deynta, haddii xoolahiisa eyna ku filaneyn bixinta deymahiisa gaaray waqtigii la weydiisan lahaa

Qodobka 247 aad

Awood la'aanta bixinta deynta waxaa lagu caddeynayaa xukun Maxkamadda Gobolka eel eh awoodda xagga dalka, lagana helo degnaashaha deynqabaha, taasoo ku imaan karta weydiisashada deynqabaha laftiisa ama mid ka mid ah deynleyaashiisa, Dacwadda ku saabsanna waxaa loo qaadayaa habka deg-degga ah

Qodobka 248 aad

Maxkamadda mar kasta, inta eyna caddeyn xaaladda awood la'aanta bixinta deynta ee deynqabaha, waa in ay tixgelisaa dhammaan duruufka ku saabsan deynqabaha ha ahaato mid guud iyo mid gaarba, waxaa waajib ku ah, sidoo kale in ay tixgeliso xoolaha uu yeelan karo

mustaqbalka awooddiisa qof ahaan mas'uuliyadda sababaha dhliyey awood la'aanta bixinta deynta danaha bannaan ee deynleyaashiisa iyo duruuf kasta ee sameyn karta xaaladiisa maadiga ah

Qodobka 249 aad

Muddada lagu sameyn karo ka hortagga xukunka ku sabsan arrimaha awood la'aanta bixinta deynta waa 8 beri, racfaankeeduna waa 15 beri oo ka billaabata taariikhda gaarsiinta (notifica) xukunka

Qodobka 250 aad

1. Kaaliyaha Maxkamadda maalinta weydiiska caddeynta awood la'aanta bixinta deynta lagu qoro diiwaanka waa in uu ku sii qoraa warqada dacwadda diiwaan gaar ah ee ay iska leeyihiin deynma-gudayaalka. Sidoo kale, waa in uu ku xusaa geeska qoraalkaas xukunka ka soo baxay weydiiska awood la'anaata bixinta deynta dhammaan xukunadda si adkeeya ama baabi'iya ama taariikhda xukunka lagu dhawaaqay

2. Intaa kaaliyaha waxaa u dheer, waa in uu u sii gudbiyaa Kaaliyaha Maxkamadda Racfaanka nuqul ka mid ah qoraaladda ay la jiraan xususinta geeska ku qoran si loogu dhigo diiwaanka guud, kaasoo qabashadiisa lagu nidaaminayo Dekreeto oo uu soo saaro Wasiirka Caddaaladda iyo Ariimaha Diinta

Qodobka 251 aad

Haddii deynqabuhu beddelo degnaashahiisa, waa in uu gaarsiiyaa Kaaliyaha Maxkamadda Gobolka ee awooddeeda dhulka uu raacsanaa degnaashihiisa hore, isla marka uu ogaado beddelka degnaashaha, Kaaliyaha waa in uu u diraa ha haku isticmaalo jidka deynqabaha laftiisa ama jid kala nuqulka xukunka caddeynaya awood la'aanta bixinta deynta iyo xusuusinta lagu sameeyey geeska qoraalka, Maxkamadda awooddeedu laga helo degnaashaha cusub, si loogu dhigo diiwaanka Maxkamaddaas, kharajkana wuxuu saaran yahay deynqabaha

Qodobka 252 aad

1. Xukunka cadeynaya awood la'aanta bixinta deynta waxay suuragal ka dhigeysaa weydiisashada dhammaan deymaha aan dhicin ee deynqabaha. Deymahaas waxaa laga jarayaa dulsarka heshiiseed ama sharciyeed ee la muteystay waqtiga weli soconaya ilaa muddada ka dhacdo

2. Hase yeeshee, Garsooraha waa u bannaan tahay, haddii uu warsado deynqabaha taasoo ka horjeeda deynleyaasha danta leh in uu sideeda u dhaafo muddada ama uu ballaariyo xagga deymaha mideysan, waxaa u bannaan, sidoo kale in uu siiyo deynqabaha muddo, marka arrintu

ku saabsan tahay deyn la weydiisan karo, haddii ay la noqot duruufka masaamaxeyso tillaabooyinkaas iyo haddii tillaabooyinkaasi yihiin jidka habboon ee lagu badbaadi karo danaha ka dhaxeeya deynqabaha iyo deynleyaasha

Qodobka 253 aad

1. Caddeynta awood la'aanta bixinta deynta ma reebedyo dacwooyinka keli keli ah ee deynleyaasha ku oogaan deynqabaha
2. Hase yeeshee, caddeyntaas looguma is hortaagi karo deynleyaasha xuquuqdooda ay ka horreysay qoraalka warqadda dacwadda caddeynta awood la'aanta bixinta deynta, qaybinta lagu sameeyey hantida maguurtada ah ee deynqabaha kaddib qoraalka

Qodobka 254 aad

Laguma socod siin karo deynleyaasha, tasaruf kasta ee uu sameeyey deynqabaha ee keenay yareynta hantidiisa ama baadinta waajibaadkiisa laga billaabo maalinta la sameeyey qoraalka warqadda dacwadda awood la'aanta bixinta deynta, sidoo kale laguma socod siin karo deynleyaasha bixin kasta ee uu sameeyey deynqabaha markaas kaddib

Qodobka 255 aad

1. Deynqabaah wuu ku tasarufi karaa hantidiisa, xataa haddii ay raalli ka ahayn deynleyaasha, waxaase shardi ah in qiimaha tasarufka yahay mid caadi ah iyo in qiimahaasi la wareegaah uu dhigo khasnada Maxkamadda, si loo qeybiyo, sida waafaqsan xeerarka nidaaminaya qeybinta
2. Haddii qiimaha ka hooseeyo kan caadiga ah, tasarufkaasi laguma socod siin karo deynleyaasha haddii laga reebo marka la wareegaha uu dhigo farqiga u dhaxeeya qiimaha lagu heshiiyey iyo kan caadiga ah mooyee

Qodobka 256 aad

Haddii ay deynleyaasha qabtaan dakhli uu leeyahay deynqabaha, Guddoomiyaha Maxkamadda ee awoodda leh karaa deynqabaha haddii uu warasadomasruuf in laga siiyo dakhligaas la qabtay, Amarka laga soo saaray dalabkaasi waxaa lagu sameyn karaa ka hortag muddo 3 maalmood laga bilaabo taariikhda ku dhawaaqidda amarka, haddii ka hortagga uu sameeyo deynqabaha, amase saddex maalmood dhexdood laga billaabo maalinta gaarsiinta la siiyey deynleyaasha, haddii ka hortagga ay sameeyeen deynleyaasha

Qodobka 257 aad

Deynqabaha wuxuu muteysanayaa ciqaabta lagu xusay qodobka 494 aad ee Xeerka Ciqaabta labada xaaladood ee soo socda:

- a) Haddii kaddib markii la furay dacwad lagu doonayo bixinta deyn u iska dhigo qof aan deyna bixin Karin, asagoo khiyaameynaya xuquuqda deyleyaasha, lana soo saaray xukun ku xukumaya in uu bixiyo deynta, caddeynayana inuu deynta bixin waayey
- b) Haddii kaddib xukunka caddeynaya xaaladaha awood la'aanta bixinta deynta, deynqabuhu isagoo khiyaameynaya xuquuqda deynleyaashiia uu qariyo qeyb ka mid ah hantidiisa si eyna ugu dacwoon deyleyaasha, ama uu sameeyo deymaan daahsoon amaba badiyo deymahaas

Qodobka 258 aad

1. Xaaladda awood la'aanta bixinta deynta waxay ku dhammaaneysaa xukun ay soo saarto Maxkamadda Gobolka ee fadhigeeda laga helayo degnaashaha deynqabaha, xukunkaasoo lagu soo saaryao codsasho ka timid dhammaan dhinacyadda danta leh, labada xaaladood ee soo socda:

b. Haddii la caddeeyo in kharajka deynqabaha uu badan yahay dakhligiisa

t. Haddii deynqabaha uu bixiyo deymaha waqtigoodu, dhacay, ayadoo taasi laga reebayo deymaha noqday kuwo waqtigooda dhacay kaddib marka la caddeeyey awood la'aanta bixinta deynta. Xaaladdaas deymaha bislaaday waxay mar labaad noqanayaan deymo muddo leh, sida waafaqsan axkaamta qodobka 260

j. Kaaliyaha Maxkamadda waa inuu xafiis ahaan ugu dhigaa xukunka dhammeynaya xaaladda awood la'aanta bixinta deynta geeska qoraalka lagu xusay qodobka 250. Xusuusintaas waa in la sameeyaa isla maalinta xukunka lagu dhawaaqay, nuqul xukunkaas ka mid ahna waa in loo diraa kaaliyaah Maxkamadda Rafcaanka, si asagana u sameeyo xusuusin taa la mid ah

Qodobka 259 aad

Xaaladda awood la'aanta bixinta deynta waxay si buuxda ugu dhammaaneysaa 5 sano kaddib maalinta la sameeyey xusiisinta xukunka caddeynaya xaaladda awood la'aanta bixinta deynta

Qodobka 260 aad

Deynqabaha, marka ay dhammaato xaaladda awood la'aanta bixinta deynta wuxuu warsan karaa in deymaha bislaaday, kaddib marka la caddeeyey xaaladda awood la'aanta bixinta deynta aanan la bixin in ay noqdaan muddadoodii hore, waxaase shardi ah in uu bixiyey dhammaan deymaha waqtigoodu dhacay

Qodobka 261 aad

Dhammaadka xaaladda awood la'aanta bixinta deynta, ha lagu caddeeyo xukunk ama sharci ahaan, ka reebi meysa deynleyaasha in ay duraan tasarufaadka deynqabaha ama isaga isu beddelaan ku isticmaalka xuquuqdiisa sida waafaqsan qodobbada 232 ilaa 240

**BAABKA III
HABKA WAAJIBKA
MADAXA I
SHURUUDO IYO MUDDOYIN
QEYBTA I
SHURUUDO**

Qodobka 262 aad

Waajibka waa mid shardiyeysan haddii jiritaankiisa ama dhammaadkiisa ku xeran yahay wax dhici doono oo aan la hubin

Qodobka 263 aad

1. Waajibka ma jiro, haddii shardiga jiritaankiisa lagu xeray uu yahay mid aan suurtoobeenin ka soo horjeedka anshaxa wanaagsan ama nidaamka guud, intaasi waa haddii shardigu yahay mid laalan (suspensiva). Haddii shardigu yahay mid saameynaya jiritaanka waajibka, waxaa loo qaadanayaa in shardiga keliisa uu yahay mid aan jirin

2. Hase yeeshee, waajibka lagu xiray shardi saameynay dhammaadka waajibka, kana soo horjeeda anshaxa wanaagsan ama nidaamka guud, waa wax kama jiraan, haddii shardigu uu yahay sababta keentay waajibka

Qodobka 264 aad

Waajib waa wax kama jiraan haddii lagu xiro shardi joojinaaya ee ku xiraaya jiritaanka waajibka keli ahaan rabidda waajibku saaran yahaya

Qodobka 265 aad

Haddii waajibku ku xeran yahay shardi laalan, waajibkaas ma laha fulitaan ilaa iyo inta shardigaas laga helo. Shardiga inta aan la helin ka hor, waajibka noqonmaayo mid la fulin karo khasab ha ahaato ama mid la isla ogol yahay. Hase yeeshee deynlaha waa u bannaan tahay inuu ku kaso tillaabooyin dhowris ah si uu u ilaaliyo xaqiisa

Qodobka 266 aad

1. Waajibka wuu dhacayaa haddii shardiga saameynaya jiritaankiisa uu xaqiiqoowo. Deynlaha waxaa waajib ku ah inuu celiyo wixii uu qaatay, iyo haddii celintu tahay mid aan suurta geleynin sabab aan la saari Karin darteed, waxaa waajib ku ah magdhowga dhibaatooyinka

2. Hase yeeshee, tassarufaadka ku saabsan maamulka ee uu qaatay deynlaha waxay lahaanayaan raadkooda, inkastoo uu shardiga xaqiiqoobay

Qodobka 267 aad

1. Xaqiiqoobidda shardiga waxay leedahay wax loo dhasho dib u noqota kana billaabata maalintii uu waajibka dhashay haddii laga reebo mararka jiritaanka waajibak ama dhammaadkiisa. Ayna ka billaabmeyn waqtiga shardiga xaqiiqoobay iyadoo la tixgelinaayo rabidda dhinacyada ama dabeecadda heshiiska

2. Hase yeeshee, shardiga ma laha wax ka dhalasho dib u noqoneyso, haddii fulinta waajibka ay noqoto mid aan suurtagaleynin xaqiiqoobidda shardiga ka hor, kana timaada sabab ka baxsan rabidda deynqabaha

QEYBTA II MUDDOYIN

Qodobka 268 aad

1. Waajibka waa mid muddeysan, haddii bislaashadiisa ama dhiciddiisa ay ku xiran yihiin waxa soo socda mustaqbalka ee la hubo

2. Waxa soo socda waxaa loo qaadanayaa wax la hubo haddii ay tahay lagama maarmaan dhicidooda, xataa haddii aan la ogeyn waqtiga ay dhacayaan

Qodobka 269 aad

Haddii laga garanayo waajibka in deynqabuhu khasab ku tahay in uu waajibka guro marka ay u suurtoowdo, awoodna u helo, Garsoraha ayaa goynaya ama qabanaya taariikhda dhicidda muddada, asagoo tixgelinaya dhaqaalahiisa markaas jira iyo kan mustabalak ee deynqabaha kan dalbaya deynqabaha in uu la yimaad odadaalka qofka caadiga ah ee jecel in uu guto waajbkiisa si xilkaasnim ku jirto

Qodobka 270 aad

Deynqabaha wey ka dhumeysaa ka faa'iideysiga muddada:

1. Haddii la caddeyo in uu kaay ama uusan bixin Karin deynta, sida waafaqsan axkaamta qeynuunka

2. Haddii uu ku kaco fal aad u yareynaya lammaankii la siiyey deynleyaasha, xataa haddii lagu sameeyey tasaruf dambeeyey ama xeer ahaan ayadoo laga reebayo marka deynalah uu doorto in uu warsado lammaan dhammeystir ah. Haddii is dhimidda lammaanka aan la dulsaari Karin deynqabaha wey dhaceysaa muddada, ayadoo laga reebayo marka deynqabaha uusan keenin lammaan ku filan

3. Haddii uusan siinin deynlahalammaanadyadii uu ku ballan qaaday heshiiska dhexdiisa

Qodobka 271 aad

1. Waajibka lagu xiray muddo laalan wuxuu bislaanayaa marka ay dhacdo muddadaas, waxaase deynlaha u bannaan xataa dhicidda muddada ka hor in uu qaado tillaabooyin uu ku dhawrayo xuquuqdiisa Gaar ahaan wuxuu warsan karaa lamaan haddii uu qabo cabsi sal leh in deynqabaha la caddeyn karo inuu masallafay ama uusan bixin Karin deynta

2. Dhicidda muddada waxay keeneysaa dhicidda waajibak, iaydoo dhiciddaas eyna lahaaneyn wax ka dhalasho dib u noqota

Qodobka 272 aad

Waajibka waa mid la beddeli karo haddii sheyga la gudanaayo uu badna yahay, deynqabahana wuxuu ku beri noqonenayaa si buuxda marka uu bixiyo shey'aalkiisa midkood, Doorashada waxaa iska leh deynqabaha haddii uu jiro qaanuun ama heshiis csida khilaafsan mooyee.

Qodobka 273 aad

1. Haddii doorashda uu iska leeyahay deynqabaha, kama reebtomo isticmaalkeeda, ama haddii deynqabayaalka badan yihiin kuna heshiin doorashada, deynlaha waxaa u bannaan in uu ka dalbo garsooraha in uu qabto muddo taasoo gudaheeda deynqabaha ku sameynayo doorashadiisa ama deynqabayaalka kala geddisan ay ku heshiinayaan; haddii sidaas la waayana, Garsooraha laftiisa ayaa gonyana sheyga uu ku saaban yahay waajibka

2. Haddii doorasha uu iska leeyahay deynlaha kama reebtomo isticmaalkeeda, ama haddii deynleyaashau badan yihiin kuna heshiin doorashada, Garsooraha asagoo cuskanayo dalabka deynqabah ayuu qabanayaa muddo marka muddadaas dhammaatana, doorashada waxay u gudbeysaa deynqabaha

Qodobka 274 aad

Haddii doorashada uu leeyahay deynqabaha, Wixii la gudan lahaa ee badnaa ee waajibka ku dhisnaa midkoodna aan la fulin Karin deynqabaha waxaa wajib ku ah inuu bixiyo qiimaha sheyga u dambeeya ee la gudan lahaa kaasoo fulintiisa noqotay mid aan suurta galeyn; waxaase shardi ah in asaga mas'uul ka yahay suura gelin la'aantaasi ugu yaraan gudshayaalka midkood

QAYBTA III WAAJIBKA IKHTIYAARIGA AH

Qodobka 275 aad

1. Waajibka waa ikhtiyaari haddii sheyga la gudanayo uu yahay hal, laakinse deynqabaha uu u beri noqonayo haddii uu bixiyo shey geddisan

2. Sheyga uu ku saabsan yahaya waajibka oo ay xadideyso dabiicadda waa kan gudashadiisa la muteystay ee ma aha mikda fulintiisa beri ka dhigayo deynqabaha

**MADAXA III
BADNAANTA DADKA UU
WAAJIBKA SAARAN YAHAY**

**QAYBTA I
ISBAHEYSIGA DEYNLEYAASHA
AMA DEYQABAYAALKA**

Qodobka 276 aad

Isbaheysiga ka dhexeeya deynleyaasha ama deynqabayaalka ma ahan mid ku dhisan malo; e waxaa goynayo sharciga ama heshiis gaar ah

Qodobka 277 aad

1. Haddii isbaheysiga ka dhexeeya deynleyaalka, deynqabuhu wuxuu u gudan karaa deynta mid la mid ah deynlayaasha, marka deynleyaalka midkood uu is-hortaago bixintaasi mooyee

2. Hase yeeshee isbaheysigu ma reebayo in deynta loo qayb iyo dhaxaltooyada deynlaha isbahaysatay haddii lga rabo marka deyntu tahay mid aan qaybsameyn

Qodobka 278 aad

1. Deynleyaasha isbahaystey waxaa ubannaan in ay isku mar ama keli keli dacwad ku oogaan deynqabaha. Hase yeeshee, waxaa loo tixgelinayaa habka xiriirka mid mid ahaan

2. Haddii dacwadda helitaanka bixinta deynta uu oogo mid ka mid ah deynleyaasha ee isbahaystay, deynqabaha isam hortaagi karo deynleyaashaas, waxyaabaha shakhsiga ah (eccezione personali) ee looga hor istaagi karo deynleyaasha kale, waxaase u bannaan in uu ishortaago waxyaabaha shakhsiga ah deynlaha dacwadda oogay iyo waxyaabaha ay u dhan yihiin deynleyaasha oo dhan

Qodobka 279 aad

1. Haddii deyleyaasha isbaheystay midkood uu u dhaafay deynta deynqabaha sabab ka geddeisan bixinta awgeed, waxaa laga dhaafayaa xagga deynleyaasha kale, keli ahaan ilaa inta ay la egtahay qaybta uu ku leeyahay deynlaha wax dhaafay

2. Uma bannaana mid ka mid ah deynleyaasha isbaheystay in u ku kaco fal gaarsiinaya dhibaato deynleyaasha kale

Qodobka 280 aad

1. Qaybta deynta ee uu helo deynle ka mid ah deynleyaasha isbaheystay waxay ka dhexeysaa deynleyaasha oo dhan waana loo qaybinayaa
2. Qaybinta waxay ku imaanaysaa qaybo isla eg, haddii uusan jirin heshiis ama xeer sidaa khilaafsan

Qodobka 281 aad

Bixinta uu sameyo mid ka mid ah deynqabayaasha isbaheystey waxay inta kale ka xoreyneysaa bixinta

Qodobka 282 aad

1. Deynlaha wuu dacweyn karaa dhammaan deynqabayaasha isl-lamaanay isku mar ama mid mid. Hase yeeshee waxaa la tixgelinayaa habka xiriirida ay u leeyihiin mid mid ahaan
2. Deynqabaha lagu oogay dacwad si looga helo bixinta iskuma hortaagi karo deynlaha waxyaabha (eccezioni) shakhsiga ah ee deynqabayaalka kale u gaar ah laakiinse wuxuu uga hortagi karaa waxayaabaha shakhsiga ee asaga u gaarka ah ama kuwa ay wadaagaan deynqabyaalka oo dhan

Qodobka 283 aad

Cusbooneysiinta deynta (Novazione) ee dhexmarta deynlaha iyo mid ka mid ah deynqabayaalka isbaheystay waxay keeneysaa xoreynta deynqabayaalka kale, ayadoo laga reebayo marka deynluhu ceshado xaq dacweynta deynqabayaalka

Qodobka 284 aad

Deynqabaha is hortaag wuxuu ku sameyn karaa isku gudid deyn uu deynluhu ku leeyahay deynqabe kale, kali ahaan ilaa iyo inta deyntiisa ay la egtahay

Qodobka 285 aad

Haddii isla qofka la helo sifadda deynle iyo deynqabe isbaheystey, Waajibka deynqabayaalka kale wuu baaba'ayaa ilaa iyo inta ay la egtahay qeybta deynta deynqabaha (condebitore)

Qodobka 286 aad

1. Kamasaaxibadda deynta ee loo oggol yahay in deynluhu uu u sameeyo deynqabe ka mid ah deynqabyaalka isbaheystay xoreynmeyso deynqabayaalka kale, haddii ay jirto caddeyn oo uu sameeyey deynluhu mooyee

2. Haddii eysan jirin caddeyntaasi deynluhu kuma dacweyn karo deynqabyaalka kale haddii horta aan laga jarin qaybta deynqabha la xoreeyey, ayadoo lag areebayo marka deynluhu ceshado xaq ku dacweynta deynqabayaalka deynta oo dhan. Xaaladdaasi deynqabayaalka waxaa u bannaan in ay ka so oceshadaan deynqabha la xoreeyey qaybta deynta laga xoreeyey

Qodobka 287 aad

Haddii deyluhu oggolaado in uu ka masaamaxo ka wada ahaan mas'uul taasoo ugu ixsaaan falayo mid ka mid ah deynqabayaalka, xaqiisa ah in uu dacweeyo deynqabayaalka kale, si uu u helo bixinta oo dhan oo deynta, wuu jiraa haddii heshiis sidaa khilaafsan jirin

Qodobka 288 aad

1. Dammaan xaaladaha ka dhaafidda, ha ahaato muddo ku saabsan deynta ma midda ku saabsan isbaheysiga deynlayaasha kale waxaa u bannaa deynqabha loo dhaafay deynta inay ka soo ceshadaan qaybta deynqabyaasha aan deynta bixin Karin sida wafaqsan qodobka 295

2. Hase yeeshee, haddii deynluhu ka xoreeyo deynqabaha uu ka masaamaxay waajib kasta, qaybta deynqabaha ee dhicayada deynta aan bixin Karin waxaa bixinaya deynlaha

Qodobka 289 aad

1. Haddii deynta uu qabo deynqabe ka mid ah deynqabayaal isbaheystay ay ku dhacd ogubasho darteed, gubashadaasi kama faa'iideysanayaan deynqabe yaalka kale ilaa qaybta deynqabahaas maahee

2. Haddii gubashada kala go'do am joogsato dhanka ku saabsan deynqaba ka mid ah deynqabayaalka isbaheystay, deynlaha kuma doodi kala go'idda ama joojinta xagga deynqabyaalka kale

Qodobka 290 aad

1. Deynqabaha Mas'uuliyad wadaagaha ah markuu gudanaayo waajibka wuxuu ka jawaabayaa falkiisa keli ahaan

2. Digniinta la daahidda ee lagu sameeyay deynqabe ka mid ah deynqabyaasha isbahaystay ama dacwadda lagu oogay midkooda raad uma yeelanayso deynqabayaasha kale

Laakin haddii deynqabe ka mid ah deynqabayaasha uu u digo deynlaha, digniintaas oo la daahidda ah way ka faa'iideysanayaan deynqabyaasha kale.

Qodobka 291 aad

Heshiiska sulaxeed ee uu la sameeyo deynlaha deynqabe ka mid ah deynqabayaalka isbahaystay, waxaa ka faa'iideysanaya dammaan deynqabayaalka kale, haddii uu yahay ka masaamixidda deynta amaka xoreynta deynta, si kastaba ha ahaatee, laakiinse heshiiskaasi sulaxeed kama dhala karo waajib lid ku ah deynqabyaalka, mana cusleyn karo kii horey u saarnaa ayagoo raali ka noqdo mooyee

Qodobka 292 aad

1. Qiraalka deynta ee uu sameeyey deynqabe ka mid ah deynqabyaalka isbaheystay wax u keeni maayo deynqabeyaalka kale

2. Haddii deynqabe ka mid ah deynqabayaalka isbaheystay uu diido in uu guro dharta loo celiyey, ama asag uu u jeediyo dhaarta deynlaha kaasna uuu dhaarto, hdaarkii la diiday ama la gutay waxba u dhimi meyso deynqabayaalka kale

3. Haddii deynluhu uu u jeediyo dhaarta keli ahaan deynqabe ka mid ah deynqabyaalka isbaheystay. Kaasna uu dhaarto, Dhaartaas waxay waxtar u leedahay deynqabayaalka kale

Qodobka 293 aad

1. Xukunka lagu soo saaray deynqabe ka mid ah deynqabeyaalka isbaheystay ma jiraan wax ka dhalanayo ee lid ku ah deynqabyaalka kale

2. Haddii xukunka lagu dhawaaqay uu u roon yahay mid ka mid ah ayaga, kuwa kalena way ka fii'iideysanayaan, ayadoo laga reebayo mararka uu xukunku ku dhisan yahay sabab shaksi ah ee u gaa ah deynqabaha maslaxadiisa loo soo saaray xukunkaas

Qodobka 294 aad

1. Haddii deynqabe ka mid ah deynqabayaalka isbaheystay uu bixiyo deyntii oo dhan wuxuu ka soo ceshan karaa mid kasta o ayaga ka mid qeybtiisii oo keli ah, xataa marka uu ku isticmaalo xaq oogidda dacwadda ee uu lahaa deynlaha

2. Deynta la bixiyey waxaa loogu qeybinayaa si siman deynqabayaalka, haddii ay jiraan heshiis ama sharci sidas khilaafsan mooyee

Qodobka 295 aad

Haddii deynqabayaalka isbaheystay midkood uusan bixin Karin deynta, khasaarada waxaa loo qeybinayaa qeyb ahaan deynqabaha bixiyey deynta iyo deynqabyaalka kale ee deynta iska bixin Karo

Qodobka 296 aad

Haddii deynqabe keli ah ee ka mid ah deynqabyaalka isbaheystay uu dank u leeyahay deynta, deynqabahaas ayaa xambaaranaya bixita deynta oo dhan xagga deynqabayaalka kale

QEYBTA II QEYBSAMI LA'AANTA

Qodobka 297 aad

1. Waajibka waa mid aah qeybsameyn:

b. Haddii duclucdiisa ku saabsan tahay shey dabeecadiisu aqbaleynin qeybin

t. Haddii qasadka ay dhinacyda doonayaan in ay gaaraan ka caddahay in gudashda waajibak aan la qeybin, ama haddii dhinacyadu niyadoodu sidaa tahay

Qodobka 298 aad

1. Haddii waajibku uusan qeybsameyn deynqabe kasta waxaa waajib ku ah gudashada waajibka oo dhan

2. Deynqabaha sameeyey bixinta waxaa u banaan in uu ka soo ceshado deynqabyaalka mid kastaba qeybtiisa, sidaa si ka soo horjeedo in ay ka caddaato duruufka mooyee

Qodobka 299 aad

1. Haddii ay jiraan deynlayaal badan ama dhaxaltooyo badan ee deynlah laftiisa, mid kasta ee deynleyaalka ka mid ah ama ka mid ah dhaxaltooyada wuxuu warsan karaa gudashada dhammaan waajibka aan qeybsameyn. Haddii mid ayga ka mid ah uu ishortaago bixinta, deynqabaha waa in gudashada u sameeyaa si u roon dhammaan deynleyaasha oo uruursan ama uu dhiibo sheyga waajibka ku saabsan yahay

2. Deynleyaasha waajibka aan qaybsameynin, waxay ka soo ceshan karaan mid kasta qeybtiisa deynlaha deynta loo guday

BAABKA IV WAREEJINTA WAAJIBKA

MADAXA I WAREEJINTA XAQA

Qodobka 300 aad

Waxaa u bannaan deynlah inuu ku wareejiyo xaqiisa qof saddexaad haddii xaqaasi uusan aqbalin wareejin taasoo ka timid xeerka amaba heshiiska dhinacyada amaba dabeecadda waajibka, wey dhan tahay wareejintu iyadoo aan loo baahneyn in deynqabuhu raalli yahay

Qodobka 301 aad

Ma ay bannaana wareejinta xaq inta ogol qabasho mooyee

Qodobka 302 aad

Wareejinta looguma is hortaagi karo deynqabha ama dadka saddexaad, haddii uusan oggolaan deynlaha ama aan la gaarsiin. Hase yeeshee oggolaashaha deynqabaha si uu ugu fulo qof saddexaad waa in oggolaashadaasi lahaataa taariikh sugan

Qodobka 303 aad

Waxaa bannaan inta aan la ogeysiinin wareejinta amaba aan la oggolaanin in deynlaha loo wareejiyey xaq in uu qaato tillaabooyinka dhowra xaq isaga u soo wareegay

Qodobka 304 aad

Wareejinta amaahda waxay kulmineysaa lamaanadiisa ee ah lammaanka iyo xaq hor marinta iyo rahanka, sidoo kale waxaa ka mid ha dusaaradda amaba qeybaha lacageed ee dhacay

Qodobka 305 aad

1. Haddii wareejintu mid wax isdhaafsi ah kan wareejiyaha wuxuu lammaan oo qur ah jiridda xaq la wareejiyey waqtiga wareejinta haddii uusan jirin heshiis sidaas ka duwan
2. Haddise wareejintu tahay siismo wareejiyaha lammaani maayo xataa jiridda waqa

Qodobka 306 aad

1. Wareejiyuhu lammaani maayo awoodda bixinta ee deynqabaha haddii uusan jirin heshiis u gaar ah lamaanidiisa
2. Haddii wareejiyuhu uu lammaanto awoodda bixinta ee deynqabaha, lammaaniddaasi saameyn meyso awoodda bixinta ee deynqabaha waqtiga wareejinta xaq haddii uusan jirin heshiis sidaas ka duwan

Qodobka 307 aad

Marka wareejiyuhu xambaarsado lamaanadda awoodda bixinta ee deynqabah si waafaqsan labada qodob ee hore, deynlaha wuxuu mas'uul ka yahay oo keli ah wuxuu helay oo ay la jiraan dulsaaradda iyo kharajka, inkasta oo uu jiro heshiis sidaas khilaafsan

Qodobka 308 aad

Kan wareejiyey wuxuu mas'uul ka yahay falkiisa qof ahaaneed xataa marka wareejintu tahay siismo amaba la sameeyey lammaanad la'aant

Qodobka 309 aad

Deynqabaha la wareejiyey wuxuu leeyahay in uu ku isticmaalo xagga kan loo wareejiyey ishortaagyadii uu lahaa deynlaha asalka ah in uu ku isticmaalo xagga kan wareejiyey waqtiga wareejinta ay ku fushay xaqiisa, sidoo kale waxaa u bannaan in uu ku isticmaalo is hortaagyada ka dhasha heshiiska wareejinta

Qodobka 310

Xaaladah ey jiraan wareein badan ee isak hor imaanaya kuna lug leh hal xaq waxaa la dooranayaa wareejinta ku fushay dad seddexaad ka hor kuwa kale

Qodobka 311 aad

1. Xaaladda qabasdha ee lagu sameeyey deynqabaha la wareejiyey ka hor inta wareejinta eyna ku fulin dad seddexaad wareejinta waxaa loo qaadanayaa qabasho labaad xagga qofka wax loo qabtay

2. Markaani haddii uu dhaco qabsho kale markii ay noqotay wareejinta ku fushan qof saddexaad kaddib, deynka waxaa loo qeybinayaa si siman kan horta loo qabtay iyo kan loo wareejiyey iyo kan sameeyey qabashada labaad. Lacagta lagama maarmaanka ah si loo dhammeystiro lacagta la wareejiyey ee uu leeyahay loo wareejiyaha waxaa laga jarayaa qeybta qofka sameeyey qabashda labaad

MADAXA II WAREEJINTA DEYN TA

Qodobka 312 aad

Wareejinta deyntu waxay ku dhantahay heshiis dhexmaha deynqabaha iyo qof seddexaad ee deynta xaqiisa ka xabmaarsado

Qodobka 313 aad

1. Wareejinta deynta looguma is hortaaggi karo deynlaha, haddii uu oggolaado kaddib mooyee

2. Haddii xaaladda loo wareejiyaha amaba deynqabaha asalka ah ay gaarsiiyaan wareejinta deynlaha, iyagoo siinay waqti suurta gal ah si uu u oggolaado, wareejintaasi waxaa loo qaadanayaa mid la diiday haddii deynluhu uusan caddeyn oggolaashihiisa ka hor inta uusan dhicin waqtiga

Qodobka 314 aad

1. Ilaa iyo inta deynluhu uusan caddeynin oggolaanshihiisa amaba diidmadiisa loo wareejiyaha waxaa khasab ku ah xagga deynqabaha asalka ah inuu u gudo deynta deynlaha waqtiga ku habboon, haddise eysan jirin heshiis sidaas ka duwan

2. Hase yeehsee, uma bannaana deynqabaha asalka ah in uu ka dalbo kan korkiisa lagu wareejiyay in uu deynlaha u gudo maadaama uusan gudanin waajibka ka saarnaa xagga loo wareejiyaha si waafaqsan heshiiska wareejinta

Qodobka 315 aad

1. Deynka la wareejiyey waxaa la wareegaya dhammaan dammaanaddeeda

2. Hase yeeshee, qofka bixiyey lammaanda ha ahaato mid ku saabsa nceynt ama mid ah qof ahaaneed, wuu ku qasban yahay Dammaanaddaas xagga deynlaha keli ahaan marka uu oggolaaday wareejinta

Qodobka 316 aad

Deynqabaha asalka ah wuxuu damaanaa awoodda bixinta loo wareejiyaah waqtiga uu deynlaha oggolaaday wareejinta haddii aan lagu heshiis sidaas wax ka duwan

Qodobka 317 aad

Loo wareejiyaha wuxuu leeyahay in u ku isticmaalo xagga deynlaha is hortaagyada uu laha deynqabah aslak ah iyo kuwa ka dhasha heshiiska wareejinta

Qodobka 318 aad

1. Wareejinta deynta waxay ku imaan kartaa heshiis dhexmara deynlaha iyo loo-wareejiyaha isagoo kan dambe beddelaaya xagga waajibaadka deynqabaha asalka ah

2. Xaaladdaan waxaa lagu dabaqayaa axkaamta qodobada 315 iyo 317

Qodobka 319 aad

1. Gadida maguurtada rahanka keeni mayso u wareejinta deynka rahanka qofka iibsaday maguurtadaasi, haddii uusan jirin heshiis sidaas ka duwan

2. Haddii ay ku heshiiyeen kan wax gay iyo kan iibsadeyba wareejinta deynka ee heshiiska beecaan la diiwaan geliyay, waxaa ku qasba kan deynlaha ah haddii si rasmi ah loo ogeysiyeey wareejinta in u oggolaado amaba uu diido muddo aan dhaafsaneyn lix bilood, haddii mudadu dhammaato asagoo aan ra'yi goosanin, aamuskiisa waxaa lgu tirinayaa oggolaasho

BAABKA V DHICIDDA WAAJIBAADKA

MADAXA I GUDASHADA

QEYBTA I DHINACYADA GUDASHADA

Qodobka 320 aad

1. Waajibka waxaa gudan kara deynqabah, waakiilkiisa ama qof kasta ee maslaxad ku leh gudidda iyadoo la dhowraayo axkaamta qodobka 205
2. Iyadoo la dhowrayo islaaxkaamtaas gudida waxay ka ansaxadaa qof aan maslaxad ku lahayn, gudidda xataa haddii uusan ogeyn deynqabha amaba uusan dooneynin, hase yeeshee waxaa u bannaan deynlaha in uu diido gudid qof sadexaad haddii deynqabuhu is hortaagay gudidaas uuna gaarsiiyey deynlaha is hortaaggiisa

Qodobka 321 aad

1. Qof seddexaad haddii uu gudu waajibka, wuxuu xaq u leeyahay in uu ugu noqdo deynqabha inta uu bixiyey
2. Hase yeeshee, waxaa u bannaan deynqabaha ee lag bixiyey deynta doonis la'aantiisa in u diido u celitna qofka bixiyey wixii uu bixiyey oo dhan ama qaarkood haddii uu caddeeyo deynqabaha in maslaxad ugu sugan tahay si hortaagidda bixita

Qodobka 322 aad

1. Gudidda ansixideeda waxaa shardi u ah in guduhu yahay mid leh sheyga uu ku guday iyo in uu leeyahay awood maamuleed
2. Hase yeeshee, bixinta sheyga la muteystay ee uu sameeyey qof aan lahay awood maamuleed wey redeysaa waajibka, haddii gudidu eynaan gaarsiinin dhib qofka bixiye

Qodoba 323 aad

Haddii bixintu ka timaado qof seddexaad, kani wuxuu gelayaa halii deynlaha la raaligeliyay, xaaladaha soo socda:

- b. Haddii guduhu iyo deynqabaha waajib ku ahayd gudida amaba guduhu uu saarnaa waajibak guddida
- t. Haddii guduhu lftiisa yahay deynle ee u gudana deynle kale oo ka leh xaq horumarinta lammaan ceyn ah awoodeed xataa marka kah guday uusan lahayn wax dammaan ah

j. Haddii guduhu iibsaday maguurto ee qiimahiisana dhiibay si uu ugu gudo deynlayaal xuquuqdooda ku lammaaneed maguurtadaasi

x. Haddii uu jir oqodob gaar ah ee xeereed oo siinaya gudah xaq agelidda meesha deynlaha

Qodobka 324 aad

Deynlaha aqoonsado bixinta uu sammeeeyey qof saddexaad heshiinta uu la sameeyey kan dambe awgeed inuu galo meeshiisa xagga xuquuqdiisa xataa haddii uusan oggolaan deynqabaha heshiiskaas dhammayntiisa ma bannaana in ay ka dib marto waqtiga gudida

Qodobka 225 aad

Haddii deynqabaha amaahsado qadar lacag si uu u bixiyo deynta, waxaa u bannaan in u geliyo amaahiyaha meeshii deynlaha helay bixinta, xataa haddii uusan oggoleyn, waxaase shardi ah in qoraalka amaahda lagu tilmaamo in lacagta amaahda loogu tala galay bixinta lagu sameeye lacagtii laga helaay deynlaha cusub

Qodobka 326 aad

Qof seddexaad xeer ahaan amaba heshiis ahaan degay meeshii deynlaha wuxuu leeyahay xaqiisii ilaa iyo inta ay la egtahay lacagta uu biyey ay la socoto waxyaabihii la xiriiray dammaanadyadii iyo ishartaagyadii ku saabsanaa xagga deynta

Qodobka 327 aad

1. Qofka seddexaad haddii uu u gudo deynlaha qaa rka mid ah xaqiisa, isla markaasna uu galo meeshiisa, bixintaasi wax u dhibimeyso deynlaha, kaas oo ku isticmaali karo xuquuqdiisa inta weli u hartay asagoo laga hormarinaayo dadka saddexaad

2. Haddii qof saddexaad oo kale galo meeshii deynlaha wixii u harya ee xaqiisa ah qofka labaad ee soo galay wuxuu la wadaagaa kii hore qeybo la'eg mid kastaba deyntiisa

Qodobka 328 aad

Qofka seddexaad ee hystaha ah ee bixiya, dhammaan deynta rahan galena meesha deynlayaalka uma bannaana gelintaankaas dartiisa in u dacweeyo qof saddexaad ee hysta maguurto kale ee u rahman isla deynta inta ay la'eg tahaya qeybta deynta marka lo oego qiimah maguurtadda ee uu haysto mooyee

Qodobka 329 aad

Bixitna waxaa sameynaya deynlaha ama wakiilkiisa, waxaa xaq u leh helidda bixinta qofkii u keena deynqabaha rasiid ka soo baxay deynlah Haddii aan lagu heshiin in gudid loo sameeyo deynlaha qof ahaantiisa

Qodobka 330 aad

Bixinta loo sameeye qof ka duwan deynlaha ama wakiilkiisa, kama xoreyneyso deynqabaha deynta, haddii deynluhu uusan oggolaanin amase uusan ka faa'iideysan ilaa iyo inta ay la'eg tahay ama haddii bixinta lagu sameeye si niyad-sami, loona sameeyey qof heysta qoraal deymeyd (titolo dicredito)

Qodobka 331 aad

Haddii deynluhu diido sabab la'aan in uu aqballo gudidda loo bandhigay, si sax ah amaba uu diido in uu ku kaco hawlo gudidu eynan dhici Karin la'aanteeda amaba uu caddeeye inuusan oggolaaneynin gudida, waxaa lagu tirinayaa mid loo digay lag abillaabo waqtiga diididiisa uu gaarsiiyey deynqabaha si sharci ah

Qodobka 322 aad

Haddii deylaha loo sameeyo digniinta aqbalidda deynta, wuxuu xambaarsadaa shegii haabidiids ama lumidiisa, weyna istaagtaa dulsaaradii ku socotay deynta, deynqabuhu wuxuu xaq u leeyahay in shegii ku xafido deynlaha xisaabtiisa iyo in uu weydiisto magdhabid wixii soo gaaray ee dhib ah

Qodobka 333 aad

Haddii waxa l agudaayo uu yahay shey la hubo, waajibna uu yahay in lagu dhiibo meesha uu yaalo, waxaa u bannaan deynqabaha marka deynluhu u digey sheyga kaddib in uu ka helo garsoorka ruqsad sheyga xafididiisa ah

Haddii sheyga uu yahay maguurto amaba shey loogu tala-galay in u yaal halka laga helo, waxaa u bannaan deynqabaha in uu weydiisto shegaas in la xajiyo

Qodobka 334 aad

1. Garsoorka ruqsadiisa kaddib waxaa u bannaan deynqabaha in uu ku gado naado ahaan waxayaabaha dhaqsa ah u halaaba amaba xafididooda iyo ilaalintooda ay keeneyso masaariif badan iyo in uu dhigo qiimahdooda khsnadda Maxkamadda

2. Haddii alaabtu leedahay sicir suuqeed amaba sahmiyeyaal leh sicir; ma ay bannaanan in lagu gado naado, haddii ay suurtoowdo in lgu dgado sicir caadi ah mooyee

Qodobka 335 aad

Sidoo kale waa bannaan tahay in la xafido ama la qaado tillaabo la mid ah, haddii deynqabah uu jaahil ka yahay qofka ama degnaanshaha deynlaha, haddii deynlaha uu waayo awoodda dhammaan ama qaar ahaan, uusana lahayn wakiil u abala bixinta, haddii xaq dad badan ay ku doodayaan ama haddii ay jiraan sababo dhab ah ee keenaya tillaabadaas

Qodobka 336 aad

Badhigida dhabta ah waxay la mid tahay gudida, haddii loo fiiriyo xagga deynqabaha ayna raacdo xafidid wafaqsan Xeerka Habka Madaniga amaba uu raaco tillaabo kale ee la mid ah, waxaase shardi ah in uu oggolaado deynlaha amaba lagu aqoonsdo xukun dhammaad ah

Qodobka 337 aad

1. Haddii deynqabuhu badhigo gudida deynka uuna raacsiiyo bandhigida xafidid iyo tillaabo la mid ah, waxaa u bannaan deynqabaha in uu ka noqodo badhigidda maadaama deynluhu uusan aqbalin amaba maadaama uusan soo bixin xukun dhammaad ah ee caddeeyey ansixidiisa. Haddii uu ka noqdo ma xuroobaan kuwa deynka la wadaagsada qaantooda ama kuwa damaanay qaantooda

2. Deynqabaha sameeyey badhig oo ay la socoto xafidaad ama tallaabo kale oo la mid ah, waxaa u bannaan inuu ka noqdo ilaa iyo inta deyluhu uusan oggolaan ama ilaa iyo inta uusan soo bixin xukun ansixiyey eel eh xoogagga fulitaanka, xaaladdaas ideynqabayaaalka kale iyo lammaanayaalka ma xuroobaayaan

QEYBTA II SHEYGA LA GUDAAYO

Qodobka 338 aad

Gudida waxaa weeye fulinta sheyga la muteystay, laguma qasbayo deynlaha in uu aqbalo xataa haddii uu yahay mid qiimahiisa la siman yahay ama ka sareeya

Qodobka 339 aad

1. Uma ay bannaana deynqabaha in u ku qasbo deynlaha in uu oggolaado gudid qaareed, haddii uusan jirin heshiis amaba qodob xeereed oo sidaa ka duwan

2. Haddii deynku yahay mid lagu doodsan yahay qaarkiisa deynluhuna uu aqbalo in uu gudsado qaarka la oggolyahay uma ay bannaana deynqabaha in uu diido gudida qaarkaas

Qodobka 340 aad

Deynqabuhu haddii ay lasim ku tahay in uu la bixiyo deynta asalka ah masaariif iyo dulsaro, wixii uu bixiyeyna ku filneyn deynta oo dhan iyo wixii raaca waxaa laga jaraa horta wuxuu bixiyey masaariifta kaddibna dulsarada kaddibna deynka asalka ah, intaas oo dhan waa haddii aan lagu heshiin wax ka duwan sidaas

Qodobka 341 aad

Haddii deynqabuhu isla deynlaha uu ka qabo deymo badan oo isku nooc ah wuxuu bixiyeyna ku filneyn deymaha oo dhan, waxaa u bannaan deynqabaha in uu magacaabo marka

uu sameynaayo bixinta deynta uu ula jeedo bixintaas haddii magacaabiddaasi ka soo horjeedin xukun xeereed amaba heshiis gaar ahaaneed

Qodobka 342 aad

Haddii la waayo heshiis amaba xukunka lagu xusay qodobka hore bixinta waxaa loo qaadanayaa in ay kku saabsan tahaydeynta dhacday amaba haddii ay badan yihiin eymaha dhacay waxaa loola jeedaa deynka u dhib badan deynqabha ama ugu dembeystii deynta uu mugacaabay deynlaha makra dhibkoodu siman yahay

Qodobka 343 aad

1. Waxaa waajib ah in gudidda dhacdo degdeg amar alla marka waajibku ku dhashay si dhammaad ah deynqabaha hantidiisa haddii uusan jirin heshiis amaba qodob xeereed oo sidaa ka duwan

2. Hase yeeshee, Garsooraha waxaa u bannaan marar gaar ah, haddii ayna jirin qodobo xeereed in uu siiyo deynqabaha. Haddii xaaladiisu keeneyso muddo macquul ah si uu u guro waajibkiisa waxaase shardi ah in ayna taasi u keenin dhibaato culus deynlaha

Qodobka 344 aad

1. Haddii sheyga waajibka ku saasan yahay la hubo waxa waajib ah in lagu dhiibo meesha uu yaal marka waajibka uu dhashay, haddii uusan jirin qodob xereed ama heshiis sidaas ka duwan

2. Waajibaadka kale gudidu waxay ku dhacdaa meesha uu degan yahay deynqabha waqtiga gudida amaba meesha laga helo xarunta hawlaha deynqabha haddii xilku ku lug leeyahay hawlahaasi

Qodobka 345 aad

Gudida masaariifteeda waxay saaran tahay deynqabaha, hadduusan jirin heshiis sidaas ka duwan

Qodobka 346 aad

1. Wuxuu leeyahay qofkii guday qaar ka mid ah deynta in uu weydiisto rasiid waxa u guday iyadoo bixinta lagu tilmaamaayo qoraalka deynta, haddii uu gudo deynta dhammaanteed wuxuu leeyahay oo kale in uu weydiisto soo celinta qoraalka amaba baabi'intiisa, haddii qoraalku uu dhumay wuxuu leeyahay in uu ka weydiisto deynlaha caddeyn qoraal ah ee ka markhaati fureysaa lumidda qoraalka

2. Haddii deynluhu diido in uu ku kaco waxa ay ku waajibsay xubinta hore deynqabha waxaa u bannaan in uu xifdiyo sheyga la mutey xifdin farsooreed

MADAXA II
HABABKA DHICIDDA WAAJIBKA EE LA MIDKA AH GUDIDDA

QEYBTA I
BIXIN WAX U DHIGMA

Qodobka 347 aad

Haddii deynluhu oggolaado bixin ka duwan tii uu muteystay bixintaas waxay istaageysaa meesha gudida

Qodobka 348 aad

Axkaamata ku saabsan beeca gaar ahaan kuwa ku saabsan awoodda dhinacyadda, lammaanka lahaashada iyo lammaanka ceybaha sheyga waxaa lagu dabaqaa bixinta u dhiganta gudida inta ku saabsan wareejinta milkiyadda shegya loo beddelka sheyga la muteystay axkaamta ku saabsan gudida gaar ahaan kuwa ku saabsan magacaabidda cidda loo dhiibaayo iyo dhicidda lammaanada waxa lagu dabaqayaa bixinta u dhigmata gudida inta tani ay rideyso deynta

QEYBTA II
CUSBOONEYN IYO WAKIILASHADA

Qodobka 349 aad

Cusbooneyntu waxay jirtaa:

1. Beddelaada deynta markii dhinacyada ay ku heshiyaan in waajibka salka ah lagu beddelo mid cusub ee ka duwan xaga dulucda iyo sababta dhalisay (Oggetto o Titolo)
2. Marka deynlah iyo qof saddexaad ay ku heshiin in qofka saddexaad, uu galo meeshii deynqabaha asalka ah iyo in deyntqabah asalka ah laga xureeyo deynta xataa oggolaasho, la'aantiisa amase marka deynqabaha uu oggoleysiiyo deynlaha qof saddexaadee oggol deynqabe cusub ahaan
3. Beddelaada deynlaha, haddii ay ku heshiisay deynlaha iyo deynqabaha iyo qof saddexaad in uu noqdo qofka saddexaad deynle cusub

Qodobka 350 aad

1. Cusbooneynta waxay raad leedahay oo keli ah, haddii waajibka asalka ah iyo kan cusub ayna lahayn sabab kasta ee keenta buritaan

2. Haddii waajibka asalka uu ka dhasho heshiis la burin karo cusbooneyntu waxay raad leedahay oo kel ah, haddii waajib cusub loola qasdo in lagu oggolaado heshiisak iyo in lagu beddelo waajibka asalka ah

Qodoba 351 aad

1. Cusbooneynta leys kama qadaro eee waxaa waajib ah in lagu heshiiyo cusbooneynta si cad amaba si cad loogala soo bixi karo duruufta

2. Gaar ahaan haddii uusan jirin heshiis sidaas ka duwan cusbooneynta ama timaado sameynta qoraal deynneed ee hore u jirtay, kamana timaado beddelaada ku saabsan keli ahaan waqtiga, meesha amaba habka fulinta gudashada, kamana timaado beddelaada ku saabsan lammaanadyada ama sicirka dulsaaraka

Qodobka 352 aad

1. Cusbooneyn ma aha keli ahaan ku dhigidda deynta xisaabta socota

2. Wey jirtaa cusbooneyn haddii xisaabta la bixiyey, lana qiray, laakiin haddii deyntu tahay mid lammaan gaar aha leh, lammaanku waa taagnaadaa haddii aan lagu heshiin sida si ka duwan.

Qodobka 353 aad

1. Cusbooneynta waxaa ka dhasha dhammaashada waajibka asalka ahi iyo wixii la xiriiray iyo in uu ka dhasho halkiisii waajib cusub

2. Waajibka cusub uma ay guurti dammaanada waajibka asalka ahi, haddii uu jiro qodob xeer ee sidaas si ka duwan goynaaya mooyee amaba doonista dhicyada ayaa ka caddeyn heshiis gaar ah ama durufo

Qodobka 354 aad

Haddii deynqabaha uu bixiyo dammaanadyo ceyn ah eek u saabsan waajika asalka h, dammaanad yadaasi waxay u guurayaan waajibka cusub iyadoo la dhawrayo axkaamta soo socota:

b. Haddii cusbooneyntu tahay deynta beddelideeda waxaa u bannaan deynlaha iyo deynqabaha in ay ku heshiiyaan lammaanada u guuriddeeda waajibka cusub heerarka aan gaarsiineyn dhib qof seddexaad

t. Haddii cusbooneynta ay ku saabsan tahay beddelaada deynqabaha, deynlaha iyo deynqabhaa cusub waxay ku heeshiin karaan in dammaanadyadii ceynta ahayd ay sidooda u jiraan. Xataa haddii uusan oggolaan deynqabha asalka ah

j. Haddii cusbooneynta ku saabsan tahay beddelaada deynlaha, seddexda dhinac waxay ku heshiin karaan dammaanadda jiriddeeda

x. Heshiiska ku saabsan guurinta dammaanada ceyniga ah ku fulimeyso qof seddexaad, haddii uu la dhacay cusboonenta waqti keli ah mooyee. Waxaase shardi ah in la dhowro axkaamta diiwaangelinta

Qodobka 355 aad

Uma ay guurto waajibka cusub dammaanada ceynta ah amaba shakhsi ah sidoo kale uma uu guuro waajibka cusub isla dammaanida in eyraalli ku yihiin sidaas dammaanayaasha iyo deynqabayaasha isl-lammaantasy mooyee

Qodobka 356 aad

1. Wakiilashadu waxay jirtaa markii u deynqabha oggolsiiyo deynlaha in qof saddexaad oo raalli ku ah uu bixyo deynta beddelkiisa

2. Waajibku keenimaayo in ay jirto had iyo jeerba deynqabaha iyo qofka saddexaad dhexdooda deyn hore.

Qodobka 357 aad

1. Haddii dhinacyda wakiilashada ku heshiiyaan in ay ku beddelaan waajibka asalka ah waajib cusub wakiilashadu waxaa loo qaadanaa cusbooneys xaga beddelaada deynqabaha waxaana ka dhalanaya in ka wakiishay ka xuroobo xagga kan la wakiishay. Waxaase shardi ah in uu yahay waajib cusub ee uu aqbalay qofka seddexaad ee la wakiishay mid ansaxay iyo kan la wakiishay in uusan ahayn mid ay ka maqan tahay awoodda bixinta waqtiga wakiilashada

2. Hase yeeshee, cusbooneyntu ley kama qadari karo xaga wakaalashada, haddii uusan jirin heshiis cusbooneyn waajibka asalka ah waxaa is garab gaagaya waajibka cusub dhinciisa

Qodobka 358 aad

Kan la wakiishay waajibka ka saaran xagga kan loo wakiisahy wuxuu noqdaa ansax haba ahaado waajibka u dhaxeeye kan la wakiishay iyo kan wakiishay mid baab'a ah amaba ha ahaado waajibkaasi mid leh is-hortaag. Wuxuu leeyahay kan la wakiishay in uu ugu noqdo kan wakiishay. Intaasoo dhan waa haddusan jirin heshiis sidaas ka duwan

QEYBTA III ISU TUURIDDA WAAJIBKA

Qodobka 359 aad

1. Deynqabaha wuxuu xaq u leeyahay isu tuuridda asaga deynlaha ku leeyahay iyo waxa asaga ku muteystay deynlaha, xataa haddii ay kal duwanaato sababta labada deyn, waxaase shardi ah in labda deyn ay ku saabsanaadaan qadar lacageed ama lab isku masal ah xaga nooca iyo sifada labad deyn ay yihiin kuwa la muteystay, bislaadayna, noqon karo kuwa la weydiisan karo garsoor ahaan

2. Reebi maayo isu tuuridda dib u dhaca waqtiga gudista muddo uu bixiyey Garsooraha darteed amaba uu ogolaaday deynlaha

Qodobka 360 aad

Waxaa u bannaan deynqabaha in uu ku dodo isu tuuridda, xataa haddii deymaha halka lagu bixinaayo kala dwuan yihiin, laakiinse xaaladaas waxaa waajib ku ah in uu ka magdhabo deynlaha dhibaata ka soo gaatay isu tuuridda, taas oo sababteedu u heli waayey ama u sameyn waayey in gudashadu ku dhacdo halkii loo gooyey

Qodobka 361 aad

Isu tuuriddu way jirtaa sabab kastaba ha ku yimaadeyn deymaha, wixii aan ahayn xaaladaha soo socdo:

b. Haddii labada deyn midkood uu yahay shey laga siibay xaq la'aan qof lahaa gacantiisa ee la weydiinayo soo celitiisa

t. Haddii labada deynle midood uu yahay shey meel la dhigay amaba mid mid la cayriyeystay ee la weydiisanayo soo celintiisa

j. Haddii uu yahay labada deynle midkoodu xaq aan ogoleyn qabasho

Qodobka 362 aad

1. Isu tuuridda ma dhado haddusan ku doodin qofka maslaxada ku leh. Maan bannaana in laga tanaasulo ka hor inta ayna sugnaanin

2. Waxaa ka dhasha isu tuuridda deymaha dhicidooda ilaa iyo inta ay la'eg tahay deynta yar, waxaana laga billaabayaawaqtiga labada deyn ay u suubadeen isu tuuridda. Xagga isutuuridda magacaabidda cidda loo siinayo bixinta waxay ku imaanaysaa habka magacaabidda gudida

Qodobka 363 aad

Haddii muddada gubashda deynta ay dhacday waqtiga lagu dooday isu tuuridda, taasi keeni mayso in deyntu ku dhacdo isu tuuridda, xataa haddii lagu dooday gubashadaa,

maadaama muddada gubashada ayna dhammaanin waqtiga isu tuurida ay noqotay mid suuragal ah

Qodobka 364 aad

1. Ma ay bannaan in ay dhacdo isu tuuridda si dhibta xuquuq uu helay qol saddexaad
2. Haddii qof saddexaad uu sameyo qabasho xaga deynqabah kaddibna uu noqday deynqabuhu, deynle xaq ku leh deynlihiisii ma ay u bannaana deynqabaha in uu ku dodo isu tuuridda sii dhibta kan wax loo qabay

Qodobka 365 aad

1. Haddii deynlaha uu wareejiyo deynta qof saddexaad, deynqabaha aqbalay, wareejinta si cad kuma doodi karo isu tuuridda xaga loo wareejiyaha taasoo u bannaaneyd inta uusan oggolaanin wareejinta ka hor, waxaa keli ah ee u bannaan in u ugu noqdo xaqiisa wareejiyaha
2. Haddiise deynqabuhu yaahya mid aan aqbalin wareejinta ee la ogeysiiyey, ka reebi meysa wareejintaasi in uu qabsado isu tuuridda

Qodobka 366 aad

Deynqabuhu haddii uu gudo deyn uu xaq u lahaa in uu ku weydiisto xaq isu tuuridda uma ay bannaana in uu ku dodo xaqaa, isagoo dhibaayo qof saddexaad dammaanadyada xaqiisa, In uu ahaa ku ka jaahil ah jiridda xaqasi mooyee

QEYBTA IV MIDOOBIDDA DEYNLAH IYO DEYNQABAHA

Qodobka 367 aad

1. Haddii qof keli ah isla noqdo deynle iyo eynqabe, deyntaasi waa dhaceysaa inta ya la'eg tahay midoobidda
2. Haddii uu suulo sababtii keentay midoobidda suulidiisuna uu leeyahay raad dib u noqda, deynkii wuxuu u soo nodaa jiritaan asag iyo wixii raacsanaa xagga kuwa danta ku leh dhammaantood waxaana lagu tiriyaa mid weligeed dhicin

MADAXA III WAAJIBKA OO DAHMAADA GUDID LA'AAN

QEYBTA I

KA BERI YEELIDDA

Qodobka 368 aad

Waajibku waa dhammaadaa haddii deynluhu ka dhaafu deynqabihiisa asagoo sidaas raalli ku ah, ka dhaafidu waa ansaxadaa laga billaabo marka deynqabaha ogaado, laakiinse ka dhaafidu wey qiima beeshaa haddii uu diido deynqabaha

Qodobka 369 aad

1. Ka dhaafida waajibka waxaa habeyneysaa axkaamta guud ee nidaamineyaa tasarufaadka siismada
2. Ka dhaafida uma baahna qaab gaar ah xataa haddii ay ku saabsan tahay waajib dhalashadiisu shardi u taha yqaab gaar aha ee uu faray sharciga ama ay ku heshiiyeen dhinacyada

QEYBTA II SUURAGALID LA'AANTA GUDIDA

Qodobka 370 aad

Waajibku wuu dhammaadaa haddii deynqabuhu sugu in gudidiisa noqotay mid aan suurageyn sabab ka baxsan iraadadiisa

QEYBTA III GUBASHADA RIDDA XAQA

Qodobka 371 aad

Waajibku wuxuu ku gubtaa 5 sano, wixii ka soo hara xaaladaha uu qodob xereed si cad u sheegayo iyo xaaladaha ishortaagyada ee soo socda

Qodobka 372 aad

1. Waxaa ku gubtaa 5 sano xuquuq kasta e si xili-xili ah loo cusbooneysiin karo xataa haddii uu qirsan yahay deynqabayaha sida kirada guryaha, beeraha, dulsaaradda iyo xuquuqda kis-kis loo bixiyo iyo mushaarooyinka iyo hawlgabka
2. Hase yeeshee wuxuu ku gubtaa 15 sano miraha lagu muteystay haayaha ee niyadxun iyo miraha waajib ku ah maamulaha waqafka ee loogu waajibiyey kua mutay waqafka

Qodobka 373 aad

Saddex sano waxaa ku gubtaa xuquuqda takhaatiirka farmashiye haayeyaalka, qareenadda, injineeradda, qubarada, Macallimiinta, dalaaliinta, wakiilada u gaarka ah qofka

falisay iyo ilaaliyaasha shiradaha, Waxaase shardi ah in ay tahay xuquuqdaasi mid ay ka helaan shaqada ay guteyn iyo kharajka ay galeyn

Qodobka 374 aad

1. Saddex sano waxaa ku gubata canshuuraadka iyo xuquuqda ay mudatay Dawladda, waxay kak billabtaa gubashada canshuuraadka iyo xuquuqda la bixiyo sannaadkiiba mar dhammaashada sannadka lagu qoay, buashada xuquuqda laga qaado qoraalada garsooreed waxaa laga billaabaa taariikhda fadhiga dacwadda ee qoraalada la xiriira , haddii fadhigii uusan jirin waxay ka billaabataa taariikhda qoraalada la sameeyey

2. Sidoo kale waxaa ku gubta 3 sano xaq weydiinta soo celitna cashuuraadka amaba xuquuqda la dhiibay iyadoo aan la muteysan. Waxay ka billaabantaa bugashada maalinta la dhiibay

3. Axkaamta kor lagu xusay waa la dabaqayaa haddii ayna jirin axkaam lagu xusay xeer gaar ah

Qodobka 375 aad

1. Waxaa hal sano ku gubata xuquuqda soo socota:

b. Xuquuqda ganacsatada iyo farasamoyaqaanka ay ka heleen alaab ay siiyeen dad aan ka ganacsaneynin, alaabtaasi iyo xuquuqda ay muteystyen kuwa leh hoteeladda iyo maqaayadah ay ka heleen danaashada ujuurta cuntada iyo wax allaale wixii ay ku bixiyeen kuwa rukunkooda

t. Shaqaalaha xuquuqdooda iyo adeegayaasha ay ka heleen ijaar maalmeed amaba mushaar shaqada ay qabteyn awgeed

j. Qofka ku dacwoonayo gubashadaasi halka sano ah, waa in u ku dhaartaa si dhab ah in uu bixiyey deynta, Garsooraha waa in uu ujeediyaa deynqabha dhaartaas xafiis ahaan. Haddii deynqabaha uu dhintay dhaarta waxaa loo jeedinayaa dhaxaltooyadiisa ama haddii kuwaas eyna qaan-gaarin loo dardaamiyaasha si ay u caddeeyaan ineyna ogeyn jirtaanka deynta maa bixinteeda

Qodobka 376 aad

1. Gubashada ku saabsan xuquuqda lagu xusay qodobada 373 iyo 375, waxay ka billaabataa maalinta ay sameeyeen deyleyaasha gudashda xataa haddii ay wli sii wadaan gudashayaal kale

2. Haddii xaq xuquuqdaas ka mid ah lagu sugo qoraal xaqasi guban maayo 15 sano

Qodobka 377 aad

Gubashada muddadeeda waxaa lagu xisaabaa maalmo ee laguma xisaabo saacdo iyo maalinta horeba. Gubashadu waxay ku dhan tahay dhammaashada maalinta ugu dambeyso

Qodobka 378 aad

1. Wixii uusan caddeynin qodob gaar ah gubashaddu waxay ka billaabantaa maalinta ay deyntu noqotay mid la muto gudideeda
2. Si gaar ah gubashadu waxay ka billaabantaa wixii ku saabsan deyn lagu xerya shardi taagan maalinta la helay shardigaa. Wixii ku saabsan dammaanada milkiyada wuxuu ka billaabmaa maalinta mudashada ku sugnaatay, wixii ku saabsan deyn mudeysan gubashadu waxay ka billaabantaa dhicidda mudada
3. Haddii taariikhda bislaashada xaq uu ku xiran yahay doonista deynlaha, gubashada waxay ka billaabaneysaa maalinta uu helay awood uu ku miijiyho doonistiisa

Qodobka 379 aad

1. Gubadku ma billaawdo haddii uu jiro wax ka reebay deynlaha in xaqiisa uu weydiisto, xataa ha ahaado anshax, sidaa soo kale gubashdau kama billaabanto waxa u dhaxeeya wakiilka iyo kan wakiishay
2. Gubashda ay muddadeedu ka badan tahay shan sano kuma socoto dadka aan awood la hayn ama dadka maqan amaba dadak lagu xukumay ciqaab xabsiyee, hadduusan lahayn qof si sharci ahaan uga wakiil ah

Qodobka 380 aad

Gubashada waxay ku kala go'daa weydiisasho garsooreed, xataa haddii la horgeeyo Maxkamad aan awood u lahayn, waxaa kaloo ay ku kala go'adaa digniin qabasho io weydiin uu keenay deynlaha si loo aqbalo xaq uu ku leeyahay deynqabaha falismay ama qeybinta iyo shaqa kasta uu ku kaco deynlaha asagoo ku doodaya xaqiisa inta ay dacwaddu socoto

Qodobka 381 aad

1. Gubashadu waxay ku kala go'daa, haddii deynqabuhu si caddaan ah amaba si aamusnaan ah uu u qirto xuquuqda deynlaha uu ku leeyahay
2. Waxaa lagu tiriyaa qirasho aamuseed in deynqabuhu ugatago deynlaha gacantiisa rahan uu ku dammaanayo deynta

Qodobka 382 aad

1. Haddii gubashda ku kala go'da waxaa billaabma gubasho kale laga billaabo waqtiga uu ku dhammaaday xukunka ka dhashay go'ida sababteeda, muddadiisuna waxay noqtaa muddadii guabshadi hore

2. Hasey yeeshee haddii la xukumo deynka, xukunkana uu lahaado xoogga fulitaanka amaba haddii deynku yahay mid ku gubta hal sano, gubashaduna ku kala go'day qirashada deynqabaha, deynta waxay ku gubaneysaa 15 sano, haddii eysan ka mid ahayn deynta la xukumay waajibaad xili-xili loo cusbooneysiin karo bislaadeyna xukunka kaddib

Qodobka 383 aad

1. Waxaa ka dhasha gubashada waajibka dhicidiisa, sidaas ay tahayan waxaa ku hara deynqabah waajibaadka dabiiciga ah

2. Haddii xaqu ku dhaco gubasho, waxaa la dhacda dulsaarada iyo wixii kale ee raacsana, yeyna dhammaanin muddada gubashadu u gaarka kuwa raacsan

Qodobka 384 aad

1. Maxkamadda lafteeda uma bannaana in ay xumiso gubsho ee waxaa waajib ah in xukunka gubashadu uu ku dhisan yahay weydiinta deynqabaha, amaba mid ka mid ah deynlayaasha amaba qof kasta ee maslaxad ku leh gubashada xataa haddii uusan ku dooin deynqabaha

2. Waxaa bannaan in lagu dodo gubashada daraja kasta ay dacwaddu taaga tahay xataa Maxkamadda Rafcaanka horteeda

Qodobka 385 aad

1. M ay bannaana in laga tanaasulo gubasho inta uusan sugnaanin xaq gubashada ka hor, sidoo kale ma bannaana in lagu heshiiyo in gubashadu dhacdo muddo ka duwan muddada uu magacaabay xeerka

2. Waxaase u bannaan qof kasta eel eh awood uu xaqisa ku maamulo in uu ka tanaasuo si aamusnaan ah, xataa xaq gubashada markii u u sugnaaday xaqasi kaddib, tanaasulkaani ku fuli maayo deynleyaasha, haddii ay dhibaato u keeneyso

BAABKA VI SUGIDDA WAAJIBKA

Qodobka 386 aad

Deynlaha waxaa saara nsugiddeda waajibka deynqabhana waxaa saaran in uu caddeeyo gudashda waajibka

MADAXA I SUGID QORAALEED

Qodobka 387 aad

1. Qoraalka rasmiga ah waa kan uu sarkaalka Guud ama qofka loo xilsaaray shaqo guud uu ku caddeynaayo qaabak xereed iyo xuduuda awoodiisa waxyaabaha hortiisa ka dhacay ama caddeynta ay hortiisa ku sameeyeen dadak qoraalkaasi danta ka leh

2. Qoraalka haddii laga waayo astaamaha qoraalka rasmiga ah waxaa lagu tiriyaa qoraal caadi ah, waxaase shardi ah in laga helo saxiixa, shabada ama suulka dadka danta leh

Qodobka 388 aad

Illaa iyo inta laga caddeeyo been-abuuridda hababka xeerku u gooyey qoraalka rasmiga ah wuxuu xujo ku yahay dadak oo dhan waxa asaga ku cad laguna sameeyey xadadka awoodda sarkaalka qoray ama isagoo jooga ay sameeyeen dadka danta leh

Qodob ka 389 aad

1. Haddii qoraalka rasmiga ah, asalkeedu yaalo, qoraalka nuqulkiisa ama sawirkiisa wuxuu noqdaa xujo inta ay kula mid tahay asalka

2. Nuqulka waxaa lagu tiriyaa mid la mid ah asalak haddii uusan ku doodin labada dhinac midkood, haddii doodi jirto nuqulka waxaa loola noqdaa asalka

Qodobka 390 aad

Haddii uusan jirin qoraalka rasmiga ah, nuqulku wuxuu xujo noqdaa xaaladaha soo socda:

b. Nuqulada hore ha lahaadaan ama yeyna la haanin qaabka fulinta waxay leeyihiin xujada kan asalka oo kale, haddii muuqaalkiisa uu shaki gelineynin in uu la mid yahay asalka

t. Isla qiimaha nuqulada hore ee rasmiga ah ay leeyihiin ayey leeyihiin kuwa dabme, laakinse xaaladaan dhinac kasta wuxuu weydiisan karaa in loola noqdo nuqulka nuqulkii hore

j. Wixii ku saabsan nuqulada laga sameeyey nuqulada hore ee rasmiga ah waxay leeyihiin hadba xaaladdu sidey tahay qiio tixgelineyd

Qodobka 391 aad

Qoraalka gaarka ah waxaa lagu tiriyaa in uu sameeyey qofka saxiixay haddii si caddaan ah uusan u inkirin qoraalka, saxiixa, shabada ma saxiixa suul-saarka ah ee asaga loo nisbeeyey. Dadak xaq dhaxalka u leh ama kuwa xaq u wareegay qasab kuma ah ain ay inkiraan, waxay ku ekaan karaan in ay caddeeyaan ayagoo dhaaranaya in aysan ogeyn qoraalka, saxiixa, shabada ama saxiixa suul-saarka in uu leeyahay qofka qoraalka loo nisbeeyey

Qodobka 392 aad

1. Kuma ay noqoto qoraalka gaarka ah qof seddexaad xujo xagga taariikhdiisa, ilaa iyo inta uu ka yeesho taariikh sugan, qoraalka taariikhdiisu waxay sugnaataa marka ay jiraan xaaladaha soo socda:

- b. Laga billaabo maalinta lagu qoray diiwaanka loogu talagay
- t. Laga billaabo maalinta lagu sugay murtideeda warqad kale ee taariikhdeedu sugan tahay
- j. Laga billaab maalinta qoraalku arkay sarkaal guud ee awood
- x. Laga billaabo maalinta uu geeriyooday qof ku lahaa warqadda dusheeda raad ee ah qoraal ah saxiix, shabad ama saxiix suul-saarka la aqoonsan yahay laga billaabo maalinta uusan suuragal u noqonin qof kuwaa ka mid ah in uu qoro amaba uu ku saxiixo suulkiisa ee goynaya si la hubo in qoraalku ku horeeyey

2. Hasey yeeshee, waxaa Garsooraha u bannaan asagoo tixgelinaaya duruufka in uu ka dhaafo rasiidyada isagoo ku dabaqaaya axkaanta hore

Qodobka 393 aad

1. Xaashiyaha la saxiixay waxay leeyihiin isal qiimaha ceddeynta qoraalada gaar ah
2. Taararka waxay leedahay isla qiimahaas oo kale, haddii asalkeedu lagu keydiyey xafiisak boostada, saxiixayna qofka diray, taarka la guuriyey waxaa lagu tiriyaa mid la mid ah asalkiisa ilaa iyo inta laga sugo sidaa si ka duwan
3. Haddii la baabi'yo taarka asalkiisa wuxuu leeyahay taarka la guuriyey qiimo la tixgeliyo

Qodobka 394 aad

1. Buugaagta ganacsiga ah xujo kuma ay noqdaan kuwo aan ahayn gacasadada, hase yeeshee haddii buugagtaasi ay leeyihin xusuusin ku saaban bixin ay sameeyeen ganacsatadu garsooraha waxaa u bannaan inta la ogol yahay in lagu sugo marqaati in uu ujeediyo dhaar dhameystir ah mid ama mid kasta oo ka mid ah dhinacyadda

2. Buugaagta ganacsatada ah xujo kuma noqoto isla iyaga. Haddiise buugaagtaasi ay nidaasan yihiin, qofka doonaayo inuu ugu isticmaalo sugitaan ahaan uma ay bannaana inuu kala qeybiyo dulucdooda iskana tuura wixii isaga ka soo horjeeda

Qodobka 395 aad

Diiwaanada qoraalada guryaha kuma ay noqdaan qofka qoray xujo, haddii eysan jirin labada xaaladood ee soo socda:-

b. Haddii uu si cad u sheego in uu ulajeeday xusussinta lagu qoray diiwaanada ama waraaqaha guryaha in ay istaagaan meesha qoraalka, faa'idana ugu jirto qofka danta ku leh oo ay xusuusintaasi xaqiia goneyso

t. Haddii si caddaan ah u xuay in uu ulajeeday waxa uu ku qoray waraaqadahaas in uu istaago meel qoraal ee uu leeyahay qofka ay sugtay warqaddaasi xaq uu leeyahay

Qodobka 396 aad

1. Haddii xusiinta keento xuroobidda deynqabaha xataa haddii uusan deynluhu saxiixin waxa lagu qorayaa qoraalka deynta, qoraalka wuxuu xujo ku noqonayaa deynlaha haddii usan weligiisa ka bixin haysashadiisa lana sugin sidaas si ka duwan

2. Isla axkaamtaas ayaa lagu dabaqayaa xusiisinta keenta xuroobidda deynqabah ee uu qoay deynluhu xataa haddii uusan saxiixin kuna qoray asal laba-jibaar ah ee qoraalka ama rasiidka, haddii asalada laba-jibaar ah ama rasiidada uu haysto deynlaha

MADAXA II

SUGITAANKA MARKHAATIYEED

Qodobka 397 aad

1. Wixii ku saabsan arrimaha aan ahayn ganacsi, sugiddatasurfka xeered ama dhammaashada waajibka ma bannaana in lagu caddeeyo markhaati, haddii qiimaha tasarufka ama waajibka uusan xadideyn ama uu ka badan yahay Sh. So. 500/= haddii uusan jirin heshiisa ama qodobo sidaas ka duwan

2. Waajibka waxaa lagu qeymeynayaa qiimahiisa salka ah amrka uu dhaco tasarufka qaanuuneed. Waxaa bannaan in lagu sugo marag haddii qiimaha waajibka uu ka badan yahay sh. So. 500/= keli ahaan marka lagu daro dusaaradda uruuray iyo wixii la xiriira ra'suumaalka

3. Haddii dacwaddu ay ka kooban tahay weydiisasho badan ee ka yimid meelal kal duwan weydiisaho kasta ee qiimaheedu aanu ka badnaeyn sh. So. 500/= waxaa lagu sugi karaa marqaatiyaal, xataa haddii isugeynta weydiisashayaalka ay ka badan taahay qiimahaas, inkastoo weyiisashayaalka ay ka dhasheen xiriir dhex marey dhinacyada ama tasarufaad qaanuuneed eel eh isla dabecadda. Isla axkaamtaas ayaa lagu dabaqayaa dhammaan bixinta qiimaheedu aanu ka badneyn. Sh. So. 500/=

Qodobka 398 aad

Ma bannaana in markhaati lagu sugo qiimo aan ka badneyn 500/= marka ay jiraan xaaladaha soo socda:

- b. Marka sugidda khilaafsan tahay amaba dhaafsan tahay dulucda kulmiyey qoraalka
- t. Haddii sheyga la weydiistay uu yahay wax haray ama qaar ka mid ah deynta ee lagu sugi karo qoraal
- j. Haddii labada dhinac ee dacwaddu ka dhaxeeyso midkood uu ku weydiisto dacwadiisa qiimo ka badan sh. So. 500/= kaddibna weydiisashadiisa ka dhimo qiimo aan ka badneyn tirade kor ku qoran

Qodobka 399 aad

- 1. Waxaa bannaan in marag lagu sugo wixii uu waajib ahaa oqraal lagu sugo haddii la helo mabda'a ku sugidda qoraaleed
- 2. Mabda'a ku sugidda qoraalka waxaa loo qaadanayaa qoraal kasta ee ka yimaada dhinaca doodaha kana dhigaaya mala-u-waal (Verosimile) jiritaanka falak lagu dooday

Qodobka 400 aad

Sidoo kale waxaa bannaan in lagu sugo markhaati marka ay jiraan xaaladaha soo socda:-

- b. Haddii uu jiro wax maadi ah ama anshax ah oo reebaya helitaanka sugid qoraaleed
- j. Haddii deynluhu uu waayo qraalka uu ku dhisaayey sugidda qoraaleed sabab ka baxsan iraadadiisa

MADAXA III

U MALEYN

Qodobka 401 aad

U maleynta xeerad waxay ka dhaafeysaaqofka ay maslaxadiisu tahay wax kasto ee sugid ah, waxaase bannaan sugidda taas ka so ohoorjeeda, hadduusan jirin qodob xeerad oo sidaas ka duwan

Qodobka 402 aad

1. Xukunada yeeshay xoogga fulitaanka waxay xujo u yihiin xuquuqda ayaga lagu caddeeyay. Umaleynta laga heo xukunadaas ma ogola sugid lid ku ah, laakinse umaleynta axkaamta xujadeeda waxay ku kooban tahay dhinacyada dooda ka dhaxeeyso iyagoo leh isla tilmaantooda kuna saabsan xuquuqda leh isla duluc iyo sabab

2. Ma u bannaana Maxkamadda in ay iskeeda u qaadato umaleyntaasi

Qodobka 403 aad

Kuma uu xirmo Garsooraha Madaniga xukunka ciqaabeed ilaa iyo inta ku sabsan falalka xukunka ciqaabeed uu gooyey ama u ahayd go'aanka lagama maarmaan mooyee

Qodobka 404 aad

Waxaa loo dhaafaa Garsooraha awoodiisa umaleyn kasta, haddii uusan xeerka gooyin, ma ay bannaana in maleyntaasi wax lagu sugo, xaaladaha xeerku uu baneeyey ku sugid marag mooyee

MADAXA IV

QIRASHADA

Qodobka 405 aad

Qirashadu wa aqoonsi uu dhinacu uu ka sameeyo Maxkamad horteed kuna sabsan fall eh ahmiyad qaanuuneed lid ku ah qofka qirashada sameeyey inta ay dacwaddu socoto

Qodobka 406 aad

1. Qirashadu waxay xujo ku tahay qofkii sameeyey

2. Qirashada lama qeybi karo si aan dan ugu jirin qofka sameeyey haddii ay ku saabsan tahay falal kala duwan ee jiridda midkoodu uusan keeneyn si lagama maarmaan ah jiridda falalka kale

MADAXA V DHAAR

Qodobka 407 aad

1. Waxaa u bannaan mid kasta ee labada doodeysa ah in uu u jeediyo kan kale dhaar go'aysa, waxaase u bannaan Garsooraha in uu reebo u jeedinta dhaarta haddii uu yahay doodaha jeediyey mid ku xadgudba jeedinteeda

2. Kan dhaarta loo jeediyey wuxuu leeyaha in u ku celiyo dhaarta dhinaca kale, mase bannaana celinta marka ay ku saaban tahay fal ayna u sinneyn labada dhinac ee falku yahay midk shakhsi ah ee u gaar ah qofka loo jeediyey

Qodobka 408 aad

1. Dhaarta wax gooyso ma bannaana in lagu jeediyo wax khilaafsan nidaamka guud. Falka dhaara ay ku saabsan tahay waa inu taabtaa arrimo shakhsi ah ee dhinacyadda dhaarta loo jeediyey, haddii falku ahayn shakhsi dhaartu waa in ay ku saabsanaataa keli ahaan ogaashada falka

2. Dhaarta waa bannaan tahay in la jeediyo heer kasta iyo darajo kasto ee dacwaddu mareyso

Qodobka 409 aad

Qofka loo jeediyey amaba celiyey dhaarta, uma ay bannaana in sidaasi ka laabto, haddii uu aqbalay dhinaca kale in uu dhaarto

Qodobka 410 aad

Uma ay bannaan in dooduhu sugu been ahaanta dhaarta kaddib markii uu dhaartay dhinaca loo jeediyey amaba loo celiyey dhaarta, haddiise uu ku sugnaado xukun ciqaabeed been ahaanta dhaartu wuxuu leeyahay dhibanuhu in uu weydiisto magdhaw iyadoo taasi wax u dhibeynin xaqaa uu leeyahay ee ah duridda xukunka ku dhacay

Qodobka 411 aad

Qof kasta ee dhaar loo jeediyey ama loo celiyey ee diida dhaarta wuxuu waayaa dacwadiisa

Qodobka 412 aad

1. Garsooruhu wuxuu leeyaha in uu iskiisa u jeediyo dhinacyada midkood dhaar si uu ugu dhiso dulucda xukunka ee dacwadda ama qiimaha sheyga uu xkumaayo
2. Waxaase shardi u ah dhaartaani jeedinteeda in dacwadu ayna laheyn caddeyn buuxda iyo in dacwaddu ayna ka marneyn wax caddeyn ah

Qodobka 413 aad

Uma ay bannaana doodaha Garsooruhu ujeediyey dhaarta dhameystirka ah in uu ku celiyo dhaartaasi dhinaca kale

Qodobka 414 aad

1. Garsooraha uma ay bannaana in uu u jeediyo dacwoodha dhaarta dhameystirka ah eek u sabsa nqiimaha sheyga uu ku dacwoonayo, haddii ayna suurtoobin in lagu xadido qiimahaas jidad kale mooyee
2. Garsooruhu xataa markaani wuxuu goynayaa qaddarka ugu sareeyo ee dhaarta dacwooduhu loogu rumeyn karo.

BUUGGA II HESHIISYADA MAGACAABAN HESHIISYADA KU SAABSAN LAHAANSHAHA

MADAXA I GUDID

QEYBTA I GUDIDDA GUUD AHAAN

Qodobka 415 aad

Gadidu waa heshiis ku waajibsaday gadaha inuu u guuriyo iibsadaha lahaanshaha sheyga amaba xaq kale asagoo ku beddelanaaya qiimo lacageed

Qodobka 416 aad

1. Waxaa waajib ah in iibsaduhu ogyaha sheyga la gadaayo ogaasho ku filan, ogaashadaasi waxaa lagu tiriyaa mid ku filan in ay tahay haddii heshiisak laga helo sheyga la gadaayo iyo tilmaamihiisa salka ah, si suuragelisa ogaashadiisa

2. Haddii lagu xuso heshiiska gadida in iibsauhu ogyaahy sheyga la gadaayo, waxaa dhaca xaqiisii ahaa in uu weydiyo burinta heshiiska ogaasha la'aanta sheygaasi dartiis haddii uusan caddeynin dhagarta gadaha

Qodobka 417 aad

1. Haddii ay tahay gadidu sheyga namuunkiisa kala duwanaan kasta ee ka dhaxeysa waxa la gadaayo iyo namuunkiisa, wuxuu u banneynayaa iibsadaha in uu weydiisto fasakhida, haddii eysan caddaanin in namuunka loogu talagayal keli ahaan in uu noqdo wax u dhaw tilmaamaha sheyga la gadaayo, markaasi heshiisak waa la fasakhi karaa keli ahaan haddii kala duwanaantu tahay mid weyn

2. Haddii namuunku baab'o ama ku halaabo iibsadaha gactiisa xataa hadii uusan gafin, waxaa la qadaraa in sheyga la gadaayo iyo namuunka is waafaqsan yihiin ilaa iyo inta laga sugaayo sidaas wax ka duwan. Haddii namuunku baab'o ama uu ku halaabo gacanta gadaha ama qof seddexaad xataa gaf la'aantooda iibsadaha wuxuu khiyaar u leeyahay in uu kala doorto fasakhidda iyo jiritaanka heshiiska

Qodobka 418 aad

Gadida lagu xeray raalinimadda iibsadaha guntami maayo ilaa iyo inta iibsadha uu ogeyssiyo raalinimadiisa. Haddii sheyga ku jiro gacanta iibsasdah kan dambana uu aamuso ilaa iyo inta ay ka dhammaato muddada lagu hesheeyey amaba ka ccad caadooyinka, ka aamusidaasi waxay istaageysaa meeshii raalinimada, heshiiskuna wuu guntamayaa

Gaduhu wuu xuroobayaa haddii sheyga uu ku jiro gacantiisa ama gacan qof saddexaad, iibsaduhuna isagoo ay ka dhamaatay muddadii lagu heshiiyey ama ka cadeed caadooyinka baarin sheyga amba uu baaray laakinse uusan ogeysiin raalinimadiisa

Qodobka 419 aad

1. Waxaa lagu tiryaa beeca tijaabada mid ku xeran shardi jooga oo ah in uu leeyahay waxa la gaday tilmaamaha lagu heshiiyey amaba uu yahay mid usuubada danta laga leeyahay

2. Waxaa waajib ah in tijaabadu ku dhammaato muddada dhexdeeda iyo habka uu gooyey heshiiska amaba caadooyinka

Qodobka 420 aad

1. Waxaa bannaan in uu ku koobmo qadarida qiimaha caddeynta salalka dib loogu xadidi doono qiimaha

2. Haddii gudida lagu sameeyo sicirka suuqa marka uu shaki jiro waa in loo qaataa in sicirka lagu heshiiyey yahay sicirka suuqa ee jira meesha iyo waqtiga sheyga la gaday ay

waajib tahay in loogu dhiibo iibsaha. Haddii taasi la waayo waxaa waajib ah in loo noqdo meesha sicir suuqeedku yahay mid la dabaqayo si caada ahaan ah

Qodobka 421 aad

Haddii labada heshiisay aynan xadidin qiimaha beeca, laburi maayo, haddii duruufka ka cad yahay in labada heshiisay ay dooneyn in ay cuskadaan sicirka ganacsiga ku socdo amaba sicirka ayaga dhexdooda ku mucaamaltamaan

Qodobka 422 aad

1. Haddii maguurto uu leeyaha qof aan awood lahayn la gado laguna gado iyadoo ay ugu sugan tahay khasaaro shan meelood meel, iyadoo loo fiirinaayo qiimaha maguurtad, gaduhu wuxuu oogi karaa dacwad dhameystir ah qiimah si uu ugu khasbo iibsdah inuu dhammeystiro shan meelood afar qiimaha caadiga ah

2. Waxaa waajib ah si loo qdaro in khasaaraddu ka badan tahay shan meelood meel in lagu qiimeeyo maguurtada qiimaheeda waqtiga gadida

Qodobka 423 aad

1. Dacwadda dhameystirida qiimah khaasarada waxay ku gubataa seddex sano laga billabo maalita ay dhammaatay awood la'aanta amaba maalinta uu ku dhintay kan lahaa maguurtada la gaday

2. Dacwaddaani gaarsiin meyso dhib qof saddexaad ee niyad wanaagsan, haddii uu helo xaq ceyni ah ee saaran maguurtada la gaday

Qodobka 424 aad

Ma bannaana oogidda dacwad dhammeystir qiimeed haddii gadidu ku dhacdo naado guud si waafaqsan sharciga

Qodobka 425 aad

Gadaha waxaa laasim ku ah in uu ku kaco wixii laga maarmaan u ah wareejinta xaq la gaday iibsadaha iyo 9in uu ka reebtoomo wax kasta oo ka dhiga xaq wareejintiisa mid aan suuragelin amaba culeys ah

Qodobka 426 aad

Gadida jumlada aha miliyadda waxay u wareegeysaa iibsadah sida milkiyadda sheyga la hubo, wey jirtaa gadida jumlada ah xataa haddii qiimaha sicirka la goynaayo uu la xiriiro qadaridda sheyga la gadaayo

Qodobka 427 aad

1. Gadida deynta ah, gaduhu wuxuu u shardi karaa in wareejinta milkiyadda xagga iibsadaha lagu xiro shuruud laalan ee ah bixinta qiimaha oo dhan xataa haddii sheyga la gaday yahay mid la dhiibay

2. Haddii qiimuhu yahay mid loo dhiibayo qeyb-qeyb, waxaa u bannaan labada heshiisay in ay isku waafaqaan in gaduhu haysto qeyb ka mid ah ee magdhow u noqda fasikhidda beeca haddii la gudi waayo qeybaha oo dhan, sidaas ay tahayan Garsooraha waxaa u bannaan sida duruufu keeneyso in uu dhimo qadaridda magdhawga lagu heshiiyey si waafaqsan xubinta labaad ee qodobka 221

3. Haddii qeybah oo dhan iibsadaha uu bixiyo, milkiyada u guurideeda iibsadaha waxaa laga billaabayaa waqtiga beeca

4. Seddexda xubin ee hore axkaamtooda waa la dabaqayaa xataa haddii dhinacyadu beeca ku magacaabaan ijaar

Qodobka 428 aad

Gadaha waxaa laasim ku ah in waxa la gday u dhiibo iibsadaha sida uu ahaa waqtiga beeca

Qodobka 429 aad

Dhiibidda waay ka koobantaa waa la gaday wixii raaca iyo wax kasta ee joogta ah loogu diyaariyey isticmaalka sheyga si waafasan sheyga dabeecadiisa caadaadka maxaliga iyo rabidda lababa heshiiyey

Qodobka 430 aad

1. Haddii waxa la gday lagu sifeeyo heshiiska dhexdiisa, gadaha wuxuu mas'uul ka yaahy is-dhimidda "Difetto" sifadaasi sida ay keeneyso caadadu, haddii aan lagu heshiin sidas wax ka duwan. Hase yeeshee, uma ay bannaana iibsaduhu in uu weydiisto fasakhida heshiiska maqnaashaha tirade awgeed. Hadduuna caddeynin maqnaanshaha in weynaanteed ay gaareyso in uusan geli lahayn heshiiska haddii uu ogaan lahaa

2. Haddii caddato in tirade sheyga la gday ay ka badan tahay tan lagu xusay heshiiska, qiimuhuna lagu qadaray koox-koox, iibsadaha waxaa waajib ku ah in uu dhameystiro qiimaha haddii sheyga uusan aqbaleynin qeybin dhibaato la'aan haddii siyaadadu ay saas u weyneyn, markaas wuxuu warsan karaa fasakhida heshiiska. Axkaamta kor lagu xusay waa la dabaqayaa haddii usan jirin heshiis sidaas ka duwan

Qodobka 431 aad

Haddii laga helo waxa la gatay hdimid amaba siyaado iibsadaha xaqiisa e ah weydiinta dhimidda qiimah amaba fasakhidda heshiiska iyo xaq fadah ee ah weydiinta dhammeystiridda qiimaha mid kastaba waxay ku gaboobayaan hal sano laga billabo marka la dhiibay waxa la gatay dhiibid dhab ah

Qodobka 432 aad

1. Dhiibiddu waxaa weeye in sheyga la gaday iibsadaha tasarufkiisa la geliyo, si ay ugu suurtoowdo haysashadiisa iyo kun intifaaciddiisa is-hortaag la'aan, xataa yuusan maadi ahaan u heysanin, maadaam gaduhu ogeysiiyey in sheygii geliyey tasarufkiisa hoostiisa, dhiibidaani waxay ku dhacdaa si waafasan sheyga la gday dabeecaddiisa

2. Waxaa banana in dhiibiddu ku dhacdo labada heshiisay raali ahaantooda oo qur ah, haddii sheyga la gaday uu haaye iibsadaha gadida ka hor, amaba gaduhu sii haystay sheyga la gday sabab ka duwan milkiyada

Qodobka 433 aad

Haddii ay waajib taha y in iibsadaha loo soo diro sheyga la gaday, dhiibadu waxay ku timaadaa marka iibaduhu helay sheyga la gaday, haddii uusan jirin heshiis keena sidaa wax ka duwan

Qodobka 434 aad

Hadii sheyga la gaday baaba'o ka hor inta aan la dhiibin sabab gaduhu gacan uusan ku lahayn awgee, hehiiska wuu fasakmayaa qiimahana waa in loo celiyaa iibsadaha, haddii lumida ay dhacday ka hor intii aan loogu digin in iibsaduhu qaato sheyga la gaday

Qodobka 435 aad

Haddii qiimaha sheyga la gaday uu is dhimo oo ay wax gaaraan ka hor intii aan la dhiibin, iibsadaha waxaa u bannaan in uu weydiisto fasakhida gadida, haddii is dhimidda qiimaheedu uu yahay mid weyn kaasoo reebi lahaa heshiiska gadida, hadduu dhici lahaa heshiiska ka hor ama heshiiska uu u jiro sidiisa iyadoo la dhimaayo qiimaha

Qodobka 436 aad

Gadaha waxaa khasab ku ah in uu ka lammaanto in iibsadaha aan lagu dhibin ku isticmaalka sheyga la gaday dhammaantiisa ama qaarkiisa, ama dhibidaas eyna ka dhalan falkiisaama fal qof seddexaad oo markii la gadaayo oo xaq uu ku hor istaago ku yeeshay iibsdaha sheyga la gadaayo, Gadaha waxaa khasab ku ah dammaanidda xataa xaq u sugnaaday dhinaca saddexaad uu yahay mid kadambeeyey gadida, inkastoo xaqaasi u ka dhashay gadaha naftiisa

Qodobka 437 aad

1. Haddii la dacweeyo iibsadaha lahaanshada sheyga la gaday, gadaha loogu yeeray dacwadda waxaa waajib ku ah si waafasan axkaamta Xeerka Habka Madaniga in uu soo dhexgalo dacwada isagoo is barbartaagaya iibsadaha amaba beddelaya
2. Haddii u yeeridda dacwadda la sameeyey waqir ku habboon, gaduhuna uusan soo dheglin dacwadda, waxaa waajib ku ah in uu ka damaanto, haddii usan caddeyn in xukunka lagu dhawaaqay sababtiisu tahay khiyaano ama gaf culus ee ka yimid iibsadaha
3. Haddii iibsadaha uusan ugu yeerin dacwadda gadaha waqtiga ku habboon ee uu ku soo baxo xukun dhammaad ah, wuxuu waayayaa iibsadaha xaqii ugu noqosho dammaanka, haddii gadaha caddeeyo in uu soo dhexgli lahaa dacwadda gelidiisu keeni lahayd diidmada dacwadda lahaanshadeeda

Qodobka 438 aad

Iibsaduhu wuxu xaq u leeyahay dammaanada xataa ha u qoro isagoo niyadsami leh oqf saddexaad xaqiisa ama ha kula heshiiyo qof saddexaad xaqasi iagoo aan sugin go'aan Maxkamadeed, maadaama uu ugu yeeray gadah dacwadda waqti habboon uguna yeero in halkiisii dacwadda ka galo, usana yeelin waana marka gaduhu uusan caddeyn in dacwadda qof ka saddexaad eyna lahayn sal

Qodobka 439 aad

Haddii iibsaduhu ka dhowrsado lahaashada sheyga la gaday dhammaantiisa ama qaar aka mid ah isagoo bixinaayo qadar lacag ah ama fulinaayo gudasho kale, gaduhu wuxuu ka xuroobi karaa waxyaabaha ka imaanaya dammaanada isagoo celinaaya lacagta la bixiyey ama qiimaha sheyga la fuliyey oo ay la jirto dulsaarada sharciyeed iyo dhammaan kharashka

Qodobka 440 aad

Haddii sheyga la gaday dhammaantiisa lahaado iibsadaha wuxuu leeyahay in uu weydiisto gadaha:

1. Qiimaha sheyga la gday waqtiga lahaanshada iyo dulsaarka xereed laga billaabo isal waqtigaas
2. Qiimaha miraha ee iibsadaha ku qasbanaa in uu u celiyo qofka lahaaday sheyga la gaday
3. Kharajyada wixtarka leh ee iibsaduhu uusan ku dacweyn Karin qofka wax lahaaday iyo kharajyada laga maarmi karo, haddii gaduhu markaas uu niyad xumaa

4. Dhammaan kharajyada dacwadda dammaaniddda iyo dacwadda lahaashada laga reebo wixii iibsaduhu ka haray in uu ka dhowrsado aagoo dacwadda ugu yeerayo gadaha dacwadda lahaanshaha si waafaqsan Qodobka 437
5. Guud ahaan magdhawga khasaarada gaartay iyo faa'iidada ka baaqatay iibsadha ee lahaanshada awgeed (evizione). Axkaamta kor lagu soo sheegay waa la dabaqayaa haddii iibsaduhu uusan ku dhisin dacwaddiisa weydiisaho fasakheed ama baaba'inta gadida

Qodobka 441 aad

1. Xaalada lahaanshaha qaar ka mid ah ama dammaanada saaran waxa la gaday iibsadaha haddii khasaaradda ay gaarsiisan tahay heer aad muhiim u ah, oo haddii uu ogaan lahaa uusan geli laheyn heshiiska, wuxuu ku dacweyn karaa gadah lacagta lagu sheegay qodobak hore. Waxaase shardi ah in faa'iidada laga helay la celiyaa

2. Haddii iibsaduhu uu doorto haysashada sheyga la gaday amaba khasaaraddu tahay mid aan gaarin heerka lagu caddeeyey xubinta hore, ma uu laha in uu weydiisto magdhawidda wixii ka gaaray ee dhib ah lahaashada sababteeda

Qodobka 442 aad

1. Dhinacyada heshiisak waxaa u banana in heshiis gaar ah ay ku siyaadiyaan amaba ay dhimaan Dammaanada lahaashada amaba ay iska dhaafaan Dammaan

2. Waa la maleynaayaa in gaduhu ka dhaafay dammaanada waxa ku saabsan xuquuqda adeegidda (servitu) ee muuqda ama isaga uu u caddeeyey iibsadaha

3. Heshiis kasta ee dhaafa ama dhima dammaanida lahaanshada waa baaba'a haddii gaduhu si kas ah u qariyey xaq qofka saddexaad

Qodobka 443 aad

1. Haddii leysku waafaqo dammaanid la'aanta gadaha wuxuu ka mas'uul noqdaa lahaansha kasta ee ka dhasha falkiisa, waa baaba'aa heshiis kasta ee keena sidaa wax ka duwan

2. Haddiise lahaashada ka dhalatay fal qof saddexaad gaduhu wuxuu ms'uul ka yahay soo celinta qiimaha sheyga la gday waqtiga lahaashada, haddii uusan caddeynin in iibsaduhu ogsoonaa waqtiga gadida sabagta lahaashada amaba uu iibsaday asagoo khiyaarkiisa ku galay heshiiska

Qodobka 444 aad

1. Gadaha waxaa laasim ku ah dammaanida haddii aan laga helin waqtiga dhiibidda sheyga la gday tilmaamuhu jiritaankooda uu u dammaanay iibsadaha amaba haddii laga helo sheyga la gday ceeb dhimaaya qiimahiisa amaba nafcifa iyadoo loo fiirinaayo ulajeedada lagu

xusay heshiiska amaba dabeecada sheyga la gaday ama waxaa loogu talagay, gadah waa ka mas'uul ceebaha, xataa haddii uusan ogeyn jiritaankooda

2. Hase yeeshee, dammaani maayo gadah ceebaha uu iibsaduhu ogaa waqtiga gadida amaba uu ogaan lahaa haddii uu baari lahaa dheyga la gday, sida qof caadi ah haddii uusan iibsaduhu caddeynin in gaduhu u xaqiijiyeey maqnaashaha ceebahaas amaba si khiyaano ku jirto u qariyey

Qodobka 445 aad

Gadah ma uu dammaanayo ceebaha caadadu ku dureersatay in la masaamaxo

Qodobka 446 aad

1. Haddii iibsadah qaato sheyga la gaday waxaa waajib ah in uu xaaladiisa hubsado marka ay u suurtoowday sida waafaqsan caadooyinka ganacsiga, haddii uu helo ceeb uu dammaanayo gadah waxaa waajib ku ah in uu ogeysiiyo muddo suuragal ah dhexdeeda, haddii uusan yeelin waxaa lagu tiriyaa iibsadaha mid oggolaaday sheyga la gaday

2. Hase yeeshee, haddii ceebtu tahay mid aan baaritaan caadi ah lagu garan Karin iibsadaha waxaa waajib ku ah in uu ogeysiiyo gadah siddeed beri dhexdooda laga billaabo maalinta ceebtu uu ogaaday. Haddii taas la waayo waxaa loo maleynayaa in uu oggolaaday sheyga la gaday

Qodobka 447 aad

Haddii iibsadaha ogeysiiyo gadaha ceebta waqtiga ku habboon wuxuu leeyahay in uu ku dacweysto dammaan ahaan sida ku cad qodobka 441

Qodobka 448 aad

Dacwadda lammaanku wey taagan tahay, xataa haddii uu baaba'o sheyga la gaday sabab kastaba ha ahaadee

Qodobka 449 aad

1. Dacwadda lammaaniddu waxay ku gubataa marka ay dhammaato sannad laga billaabo waqtiga la dhiibay sheyga la gaday xataa haddii iibsaduhu ogaaday ceebta kaddib marka muddadaasi ay dhacday, iyadoo laga reebayo marka gaduhu aqbalay in uu lammaano muddo taas ka dheer

2. Hase yeeshee, uma ay bannaana gadaha in uu dacwodo gubashada sannadka ah, haddii ay caddaato in si khiyaano ku jirata u qariyey ceebta

Qodobka 450 aad

Dhinacyada heshiiska waxaa u bannaan in heshiis gaar ah ku siyaadiyaan, ku dhimmaan ama ay ku dhaafaan lammaanka. Hase yeeshee heshiis kasta ee dhaafa ama dhimma waa baaba'aa haddii uu gaduhu si kas ah ee khiyaano ku jirto u qariyey ceebta sheyga la gaday

Qodobka 451 aad

Ceebta laguma lammaano gadida garsooreed iyo gadida maamuleed, haddii si naada ah gadidu ku dhacdo

Qodobka 452 aad

Haddii gaduhu u lammaano hagaagsannaanta sheyga la gaday in muddo ah oo xadidan, iibsaduhuna ogaado ceeb ku saabsan hagaagsanaanta waa in uu ogeysiiyaa gadaha hal bil dhexdeeda laga billaabo maalinta uu ceebta ogaaday, waxaana u bannaan in uu oogo dacwadda lammaanada lix bil dhexdeeda hadidii uu tillaabooyinkaasi qaadi waayo xaqiisa wuu dhacayaa

WAAJIBAADKA IIBSADAHA

Qodobka 453 aad

1. Qiimaha waxaa lagu bixiyaa meesha lagu dhiibay sheyga, la gaday waxaa waajib ah in qiimaha lagu bixiyo meesha uu degan yahay iibsadaha markii bixintu ay bislaatay
2. Haddii qiimaha aan lagu dhiib Karin waqtiga la dhiibay sheyga la gaday waxaa waajib ah in qiimaha lagu bixiyo meesha uu degan yahay iibsadaha markii bixintu ay bislaatay

Qodobka 454 aad

1. Qiimuhu waa la bixin karaa waqtiga la dhiibay sheyga la gaday, haddii uusan jirin heshiis amaba caado sidaas ka duwan
2. Haddii haysashada iibsadaha qof seddexaad dhibaato u geysta kaasoo sheeganaya xaq ka horreeyey gadidda ama ka dhashay xagga gadaha, ama ay jiro cabsi xaga dammaanadda, iibsaduhu wuxuu awood u leeyahay in uu joojiyo bixinta qiimaha ilaa iyo inta ay ka dhmmaato dhibaata ama cabsida dammaanada, haddii uusan jirin heshiis sidaas ka duwan. Hase yeeshee gadah waxaa u bannaan markaasoo kale in uu weydiisto bixinta qiimaha isagoo soo hormarinaya dammaanad ku filan
3. Axkaamta qeybta hore lagu sheegay waa la dabaqaa xataa marka u uu iibsaduhu ogaado ceebta sheyga la gaday

Qodobka 455 aad

1. Gaduhu wuxuu xaq u leeyahay dulsaaradda sharciyeed ee qiimaha keli ah, haddii uu iibsaduhu u digay ama haddii uu dhiibay sheyga la gaday, sheyguna yahay mid mira dhalin kara ama wax kale ee faa'iido leh keeni kara haddii uusan jirin heshiis ama caado sidaas ka duwan

2. Iibsaduhu wuxuu leeyahay miraha sheyga la gaday ama siyaadadiisa laga billaabo marka la sameeye gadida. Waxaana saaran culeysak sheyga la gaday waqtigaasi, haddii uusan jirin heshiis ama caado sidas ka duwan

Qodobka 456 aad

1. Haddii qiimaha dhammaantiisa amaba barkiisa yahay mid isla markiiba l muteystay, gadaha waxaa u bannaan in uu haysto sheyga la gaday ilaa iyo inta uu ka helo bixinta qiimaha, xataa haddii uu iibsadaha uu keeno rahmid ama dammaanad , haddii uusan iibsadaha u qabin muddo uu ku bixiyo qiimaha

2. Sidoo kale gadah waxaa ubannaan in uu haysto sheyga la gaday, xataa haddii eysan dhammaan muddadii lagu heshiiyey bixinta qiimaha, haddii iibsadaha ka dhaco ka faa'iideysiga waqtiga si waafaqsan axkaamta 270

Qodobka 457 aad

Haddii sheyga la gaday uu ku baaba'o gadaha agtiisa isagoo ku isticmaalaya xaqiisa haysashada, lumiddu waxay dulsaaran tahay iibsadaha haddii sheyg la gaday lumiddiisu eysan ku dhalan falka gadaha

Qodobka 458 aad

Beeca maacuunka iyo wixii kale ee guurta ah haddii lagu heshiiyo waqtiga bixinta qiimaha iyo gacan saaridda sheyga la gaday, gadidu iyadoo ku xiran doorashada gadah wey fasakhantaa sharci ahaan iyadoo aan loo baahneyn u digidda iibsadaha, haddii qiimaha aan lagu dhiibin muddadii lagu heshiiyey, ama uusan jirin heshiis sidaas ka duwan

Qodobka 459 aad

Kharajyada heshiiska beeca iyo xuquuqda tikidhada iyo diiwaangelinta iyo wixii kale ee kharaj ah waxay dulsaaran yihiin iibsadaha haddii uusan jirin heshiis amaba caado sidaas ka duwan

Qodobka 460 aad

Haddii uusan jirin heshiis ama caado tilmaameysa meesha iyo wakhtiga lagu kal wareegsanaayo sheyga la gaday, iibsadaha waxaa waajib ku ah in u ku wareegsado sheyga la

gaday meesha laga helo wakhtiga gadida, uuna soo qaato daahdi la'aant ilaa iyo wakhtiga looga baahan yahay qaadashada

Qodobka 461 aad

Kharajyada soo qaadida sheyga la gaday waxay dulsaaran yihiin iibsadaha, haddii uusan jirin heshiis amaba cado sidaas ka duwan

QEYBTA II GADIDA QAARKEED GADIDA SOO CELINTA XAQEED

Qodobka 462 aad

Haddii heshiiska gadida gaduhu uu reebto, awoodda soo cesashad sheyga la gaday muddo go'aan gudaheeda, gadidu wey baaba'ayaan

GADIDA SHEYGA QOF KALE UU LEEYAHAY

Qodobka 463 aad

1. Haddii uu qof gado shey la hubo ee uusan lahayn iibsadah waxaa u bannaan in uu weydiisto baaba'inta gadida. Isla axkaamtaas ayaa lagu dhaqmayaa xataa haddii gadidu ku saabsan tahay shey maguurto ah heshiiska gadida hala diiwaangeliyo ama yaan la diiwaan gelinin

2. Markastaba gadidaasi ku fulimeyso qofka leh sheyga la gaday inkastoo iibsadaha ogolaaday heshiiska

Qodobka 464 aad

1. Haddii qofka leh sheyga uu ogolaado gadida heshiiska wuu ku fulayaaxaqiisa, kan iibsadeyna wuu u ansaxayaa

2. Sidoo kae gadidu wey ka ansaxeysaa dhinaca iibsadaha haddii gaduhu uu yeeshay lahaanshada sheyga la gaday kaddib markii la sameeyey heshiiska

Qodobka 465 aad

Haddii gadashada lagu baaba'iyo go'aan Maxkamadeed ee u dan ah iibsadaha, uusana ogeyn in sheyga la gaday uusan lahayn gadaha, iibsaduhu wuxuu weydiisan karaa magdhaw dhibaateed xataa haddii gaduhu uu niyad wanaagsanaa

XUQUUQDA LAGU DOODAN YAHAY GADIDEEDA

Qodobka 466 aad

1. Haddii uu yahay xaq lagu doodan yahay mid qofka leh uu u wareejiyey qof saddexaad isagoo shey kale ku beddelenaayo, qofak ay ka horjeedo wareejinta wuu ka xuroobayaa isagoo u celinaaya qofka loo wareejiyey qiimaha runta ah uu bixiyey oo ay wehliyaan kharjka iyo dulsaarada qiimaha laga bilaabo maalinta bixinta la sameeyey

2. Xaq waxaa lagu rirya mid lagu doodsan yahay haddii salkiisa dacwad lag aogay amaha ay ka taaga tahay xaq, khilaaf dhan ah

Qodobka 467 aad

Qodobka hore lagu dabaqi maayo xaaladaha soo socda:

1. Haddii uu yahay xaq lagu doodan yahay mid ku jira maal leysku heysku daray ee si jamal ah loogu gday qiimaha keli ah

2. Haddii xaq lagu doodsan yahay uu yahay mid aan qeybsaneyn ee kadhaxeeya dhaxaltooyo ama kuwa wax isal leh midkoodna uu ka gado qeybtiisa midkakale

3. Haddii deynqabaha ogaa, wareejiyey deynlaha xaq lagu doodan yahy bixin deynl aug mutay darteed

4. Haddii uu yaahy xaq lagu doodan yahay mid cusleeya maguurtada ee xaqii loo wareejiyo qof seddexaad ee heysta maguurtada

Qodobka 468 aad

Uma ay bannaan Garsoorayaasha iyo xubnaha xeer ilaalina iyo qareenada iyo kaaliyaasha Maxkamadaha iyo gaarsiiyayaasha in ay ku iibsadaan magacooda amaba magac qof kale xaq lagu doodsan yaahy dhammaantiisa amba qaarkiisa haddii doodaasi galeyso awoodda Maxkamadda ay ka haayaan shaqadooda; haddii sidaasi dhicin beecu waa baaba'aa

Qodobka 469 aad

Qareenada uma bannaan si toos ahaan ama qof kale magaciisa in xaq lagu doodan yahay kula mucaamaltamaan kuwa wakiishay, haddii ayagu difaacayaan xuquuqdaasi; haddii ayna sidaasi dhicin beecu waa baaba'aa

GADIDA DHAXALKA

Qodobka 470 aad

Qofkii gada dhaxal isagoo aan caddeynin si buuxda waxa uu ka kooban yahay, Dammaani maayo in uu dhaxle yahay mooyee, haddii eysan jirin heshiis sidaas ka duwan

Qodobka 471 aad

Marka la gado dhaxal wareejinta xuquuqda uu dhaxalka ka kooban yahay, saameynmeyso dad seddexaad; haddii aan la qaadin qaabka ay waajib tahay in la qaado si uu u wareego xaq kasta ee ka mid ah xuquuqdaasi, Haddii sharci caddeeyo qaabka uu xaq labad ehsiisay ugu wareego, waxaa waajib ah in la raaco qaabkaas

Qodobka 472 aad

Haddii gaduhu qaato amah ama uu gdo hanti ka mid ah dhaxalka waa inuu u celiyaa iibsadaha inta uu sidaas ku helay, haddii aan si cad lagu sheegin heshiisak wakhtiga gadida shardi ka reebaayo soo clienta

Qodobka 473 aad

Iibsaduhu waa inuu u celiyaa gadaha wixii uu ka bixiyey deynta dhaxalka isagoo u xxisaabaya wax allaale wixii amah uu ku lahaa dhaxalka, haddii uusan jirin heshiis sidaas ka duwan

GADIDA LA SAMEEYO JIRADA GEERIDA XIGTA**Qodobka 474 aad**

1. Gadida lagu sameeyey jirada geerida u dhaw waxaa is hortaagi kara dadka leh dhaxaltooyad aoo keli ah, haddii farqiga u dhaxeeya qiimah ala baxshay iyo qiimaha sheyga la gaday waqtiga dhimmashada uusan ka badneyn saddex meeloo meel dhaxalka

2. Haddii farqigaas uu ka badan yahay seddex meelood meel dhaxalka, gadida ka badan seddex meelood meel waxaa is hortaagi kara dadka dhaxaltooyada leh oo keli ah, haddii kuwaasi oggolaadaan ama haddii iibsaduhu yoo dhaxalka qadar lacageed oo lagam maarmaanka in buuxinaya saddex meelood laba meel

3. Gadidda uu sameeyey qof ka qaba jirada geeridda u dhow waxaa lagu dabaqayaa axkaamta qodobka 727

Qodobka 475 aad

Axkaamta qodobka hore laguma dabaqaayo si dhibaato u keento dad saddexaad oo iyagoo niyadsan heylay si kal beddelasho ah xaq eyn ah (diritto reale)

GADIDA WAKIILKA UU ISU SAMEEYAY**Qodobka 476 aad**

Haddii shuruudu eysan si kale u caddeyn qofka wakiilka ka ah qof kale heshiis awgeed ama axkaam sharci, ama go'an kasoo fulay madaxda awoodda u leh, uma bannaana in uu garo, toos ahaan ama magac qof kale xataa haddii gadidu lagu sameeyey naado, waxa isaga loo

xilsaaray in uu gado isagoo wakiil ka ah, haddii uusan jirin ogolaasho cuskan go'aan Maxkamadeed

Qodokba 477 aad

Uma bannaana dalaaliinta iyo khubaraadu in ay iibsadaan toos ahaan ama qof kale magaciisa maalka loogu dhiibay in ay gadaan amaba qiimahiisa ay qaddaraan

Qodobka 478 aad

Gadida lagu xusay labada qodob ee hore wuu ansixi karaa haddii uu u oggolaado qofka magaciisa lagu sameeyey

MADAXA II ISKU BEDDELASHO ALAABEED

Qodobka 479 aad

Isku bedelashadu waa heshiis oo labada dhina waajib uga dhigaayo in ay isu wareejiyaan lahaansho maaleed ee ka duwan lacagta

Qodobka 480 aad

Shey'yaalka leysku beddeshay haddii ay leeyihiin qiima kala duwan sida labada heshiisay qadareyn, waxaa bannaan in laug magdhawo farqiga lacaga la'eg

Qodobka 481 aad

Kharajayada heshiisak hsy'e'yada leysku beddeshay iyo kharajyada kalaba waxay dulsaraan yihiin si siman dadka kala beddeshay haddii uusan jirin heshiis sidaas ka duwan

Qodobka 482 aad

Axkaamta ku saabsan gadida waxaalagu dabaqayaa kala bedelashada inta ay ogoshahay dabeecadda heshiiskaas

Mid kasta oo ka mid ah kala beddeleyaasha waxaa lo oqaadanayaa gade sheyga uu ku bixiyey kal abeddelashada iyo iibsade sheyga uu helay

MADAXA III SIISMO QEYBTA I TIIRARKA SIISAMDA

Qodobka 483 aad

1. Siismadu waa heshiis uu ku tasarufaayo siiyaha maal uu leeyahay, si bilaash ah (titolo gratuito)

2. Siiyaha waxaa u bannaan asagoo wax u dhimn samafalka in uu dulsaaro la-siiyaha, in uu guto waajib xadidan

Qodobka 484 aad

1. Siismadu ma dhacdo in kan la siiyey amaba wakiilkiisu aqbala mooyee
2. Haddii siiyuhu yahay maamulaha sharciyeed ama loo dardaaramaha, la siiyaha asaga ayaa u aqbalaaya siismada una qaadaaya sheyga lagu bixiyey siismada

Qodobka 485 aad

1. Siisamda waxaa lagu sameeya qoraal rasmi ah haddii eysan lahayn qaabka heshiis kale
2. Hase yeeshee, siismada ku saabsan hantida guurtada ah waxay ku dhacdaa dhiibidda keli ah iyadoo aan loo baahneyn qoraal rasmi ah

Qodobka 486 aad

Uma bannaana siiyaha iyo dhaxaltooyadiisa in ay soo ceshadaan wixii ay dhiibeyn iyadoo khyarkooda ku fuliyay siismo baaba'a ah ceeb ku saabsan qaabka awgeed

Qodobka 487 aad

Ballanqaadka siisamda waxya guntameysaa keli ahaan haddii lagu sameeyo qoraal rasmi ah

Qodobka 488 aad

Haddii siisamdu ku dhacdo shey la hubo ee siiyuhu laheyn waxaa lagu dabaqayaa axkaamta labada qodob 463 iyo 464

Qodobka 489 aad

Siismada sheyga la heli doono waa baaba'

QEYBTA II SIISMADA RAADKEEDA

Qodobka 490 aad

Kan la siiyey hadduusan qaadanin sheyga la siiyey, siiyaha waxaa saaran in uu u dhiibo sheyga, Arintaasna waxaa lagu dabaqayaa axkaamta la xiriirta dhiibidda sheyga la gaday

Qodobka 491 aad

1. Siiyaha wuxuu dammaanayaa lahaanshada keli ahaan, haddii uu si kasko ah u qariyo sababta lahaashda ama haddii ay siismadu dulsaaran tahay culeys. Xaaladda hore garsooruhu

wuxuu siinayaa la siiyaha magdhaw si caddaald ah wixii dhibaata ah ee soo gaaray, xaalada labaad siiyaha khasab kuma ah ilaa iyo inta uu la 'eg yahay qiimaha culeyska ee u ubixiye la-siiyaha. Axkaamta kor laug sheegay waa la dabaqayaa haddii uusan jirin heshiis sidaas ka duwan

2. Xaaladda lahaanshada la-siiyaha wuxuu gaoaa xagga xuquuqda iyo dacwooyinka meesha siiyaha

Qodobka 492 aad

1. Siiyaha dammaanad maayo in sheyga uu bashay uusan ceeb lahayn
2. Hase yeeshee, haddii siiyuhu si kasmoo ah u qriyo ceebta ama haddii uu dammaanto jiritaan la'aanta ceebta, waxaa waajib ku ah inuu u magdhabo la-siiyaha wixii dhibaato ah ee ka soo gaaray ceebta. Sidoo kale waxaa waajib ku ah inuu bixiyo magdhaw khasaareed haddii siismadu ay dulsaarneyd culeys waxaase shardi ah in qadarak magdhawga ah uusan ka badneyn qiimaha culeyska uu sameeyey la-siiyaha

Qodobka 493 aad

Siiyaha wuxuu mas'uul ka yahay oo keli ah falka uu si ksmo ah u sameeyey ama gafiisa weyn

Qodobka 494 aad

La-siiyaha waxaa waajib ku ah in uu guto culeysyadda siismada, ha ahaadeen culeysayadaasi kuwo lagu heshiiyey oo ay faa'iido ugu jirto siiyaha ama qof saddexaad ama danta guud

Qodobka 495 aad

Haddii ya sugnaato in qiimaha sheyga la hibeeyey uu ka yar yaha yuleyska lagu heshiiyay, lasiiyaha waxaa khasab ku ah in uu guto culeysayadasi ilaa iyo inta uu la'eg yahay qiimaha sheyga la hibeeyey

Qodobka 496 aad

1. Haddii siismada lagu sameeyo culays ah bixinta deymanka siiyaha, la-siiyaha wuxuu ku khasban yahay oo keli ah in uu bixiyo deymanka jirey waqtiga siismada, haddii uusan jirin heshiis sidaas ka duwan
2. Haddii sheyga la hibeeyey la saaro culey ah oo muuqda (diritto reale) ee lagu lamaanayo deymta siiyaha ama qof seddexaad deymtiisa. La-siiyaha waxaa waajib ku ah in uu bixiyo deymtaasi, haddii uusan jirin heshiis sidaas ka duwan

QEYBTA III KA NOQOSHADA SIISMADA

Qodobka 497 aad

1. Siiyuhu wuxuu ka noqon karaa siisamda haddii la-siiyaha uu ogolaado
2. Haddii la-siiyuhu uusan oggolaan ka noqoshadadda, siiyaha waxaa u bannaan in uu wediisto Maxkamadda si looga oggolaado ka noqoshada, haddii ay jiro sabab la gareysan karo, eysana jirin wax ka reebi kara ka noqoshada

Qodobka 498 aad

Gaar ahaan waxaa loo qaadan karaa in ay jirto sabab ka noqoshadu siismada:

- b. Markii la-siiyaha uu ka soo bixi waayo ixisaankii uu kualaa siiyaha ama qof xigtadiisu, taasoo gaarsiisan heer culus
- t. Haddii siiyaha uu ku suga nyahay xaalad aan u oggolaaneynin in uu helo wax uu ku noolaado sida ay tahay xaaladahiisa bulshadeed ama haddii eysan u suurtooki Karin in uu guro waajibaadka ku saabsan naqada ee sharcigu saaray xagga dareyelidda dad kale
- j. Siismada kaddib inuu dhalo wiil oo weli nool waqtiga ka noqoshada ama haddii siiyuhu uu lahaa wiil uu u maleynayey in uu dhintay waqtiga siismada oo ay caddaatay in uu weli nool yahay

Qodobka 499 aad

Weydiisashada ka noqoshada siismada la oggolaan maayo haddii ay jirto xaalad ka mid a hxaaladaha reebitaanka ee soo socda

- b. Haddii ay jirto in sheyga la hibeeyey uu kordhay taasoo keenta yin qiimihiisa uu kordho haddii sababta keentay kordhinta la waayo xaq ka noqoshada wuu soo noqdaa
- t. Haddii dhinacyadda siismadda midkood uu dhinto
- j. Haddii la-siiyaha uu ku isticmaalo sheyga la siiyey si kaama dambeys ah haddii ga la bannaan ka noqo-shadda siismadda qeybta ka hartay.
- x. Haddii siismaddu ay ku heshiiyeenn mid ka mid ah laba qof ee is-qabta iyadoo uu ka faa'iideysan karo kan kale xataa haddii siiyuhu uu rabay ka noqoshadda siismadda kaddib markii xiriirka guurka uu go'ay.

Kh. Haddii sheyga la hibeeyey uu ku lumay Gacanta la siiyaha isagana uu sababtiisa leeyahay ama sabab kale uu san gacan ku lahayn ama sabab ka timid ku isticmaalkiisa haddii qeyb ka mid ah ay luntay, waxaa bannaan ka noqoshadda qeybta hartay.

Haddii la-siiyaha uu bixiyo shey u dhigma sheyga la hibeeyey .

Haddii siimaddu ay tahay sadaqo ama samafal.

Qodobka 500 aad

1. Waxaa ka dhasha ka noqoshadda siismadda ee la isugu raali yahay ama tan ka timid go'aan garsooreed in siismaddu lagu tiriyo wax aan jirin.

2. La-siiyaha waa in uu celiyaa oo keliya xagga miraha laga billaabo taariikhda lagu heshiiyey ka noqoshadda ama taariikhda la oogay dacwadda . wuxuu leeyahay in uka soo ceshaddu dhammaan kharajyadda lagama maarmaanka ah illaa iyo inta uu la'eg yahay qiimaha kordhay iyo kharajyadda waxtarka ah ee uu bixiyey .

Qodobka 501aad

1. Haddii siiyuhu heysto sheyga uu siiyey,iyadoo aan leysugu raali ahay ama uusan jirin go'aan garsooreed, wuxuu Mas'uul ka yahay xagga la siiyaha in hallaabidda sheyga ku dhacdo falkiisa amaba sabab ka baxsan doonidiisa amaba ku isticmaalkiisa,

2. Haddii xukun ku soo baxo ka noqoshada siismadda ee sheygine ku halaabo kan la siiyey gacantiisa markii la gu digay dhiibid kaddib kan la siiyey wuxuu mas'uul ka yahay hallaabidda oo dhan, xataa haddi ay ku dhacdo rabid la'aantiisa.

MADAXA IV SHIRKADDA

Qodobka 502 aad

Shirkaddu waa heshiis dhex mara laba qof ama ka badan ee isku waajibinaaya in ay ku biiriyaan mashruuc dhacqaaleed hanti ama howlo si ay u qaybsadaan faa'iidada iyo khasaaradda ka dhalata mashruucaasi.

Qodobka 503aad

1. shirkaddu waxa lagu tiriya marka ay dhisantaba qof xeerreed, hase-yeeashee qofnimada xeerreed loogu la ma doodi karo dad saddexaad, haddii ayna ku kicin qaabka faafinta ee sharcigu doonayo

2. haddii shirkaddu eyna ku kicin qaabka faafinta ee lagu waajibiey dadka saddexaad, waxaa uu bannaan in ay ku doodaan qofnimadda xeerreed, inkastoo shirkadda eyna ku kicin qabka faafinta.

Qodobka 504aad

Tiirarka heshiiska shirkadda iyo dhismaha, maamulka dhammaadka iyo kala-dirirdda shirkadda, waxaa lagu habeeyaa xeer gaar ah.

MADAXA V AMAAH

Qodobka 505aad

Amaahdu waa heshiis uu amaayuhu isk waajibinaaya in uu wareejiyo milkiyadda ama shey kale ee matal ah, la amaahiyaha, kan dambana uu isku waajibinaayo in uu u celiyo amaahiyaha, marka aydhammaato mudda amaahda in la'eg isla sheyga xagga nooca iyo tilmaanta.

Qodobka 506aad

1. Amaahiyaha waxaa saran in sheyga lagu heshiiey u dhiibo amaahsadaha, uma ay bannaana in uu weydiisto soo celinta masalkiisa marka ay dhammaato muddada amaahda mooyee.

2. Haddii sheygii uu baaba'o inta aan loo dhiibin amaahsadaha wuxuu ka baaba'ay amaahiyaha.

Qodobka 507aad

Xaaladda lahaashadda sheyga waxaa lagu dabaqayaa axkaamta ku saabsan gadida, haddii amaahdu lagu bixiyey abaalgud, haddii uusan jirin abaalgud waxaa la dabaqayaa axkaamta ku saabsan caariyadda .

Qodobka 508aad

Haddii laga helo sheyga ceeb qarsoon amaahduna ay ahayd abaalgud la'aan amaahsadhune doortay in uu ceshado sheygii, waxaa lasiim ku ah oo keli ah in uu celiyo qiimaha sheyga ceebeysan.

Hase yeeshee , haddii amaahdu lay socoto abaalgud ama ay tahay abaalgud la'aan amaahiyuhu uu u kasay qacinta ceebta , amaahsaduhu wuxuu leeyahay in uu weydiisto kabidda ceebta ama in loogu beddelo sheyga ceebta leh mid aan ceeb lahayn .

Qodobka 509aad

Amaahsadaha waxaa saran in u bixiyo dulsaaradda lagu heshiiyey marka mudashadeeda la gaaro.haddii uusan jirin heshiis ku saabsan dusaaradda waxaa lagu tiriyaa amaahda abaalgud la'aan

Qodobka 510aad

Amaahdu waxey dhamaataa marka uu dhaco waqtiga lagu heshiiyey.

Qodobka 5011

Haddii lagu heshiiyo canshuurta dulsaarka, deynqabaha waxaa u bannaan lix bilood kaddib laga billaabo taariikhda amaahda in uu ogeysiyo niyadiisa oo ah in uu ka baxo heshiiska, celiyana sheyga ay ku saabsan tahay amaahda, waxaase shardi ah in celintu la helo muddo aan ka badnayn lix bilood laga bilaabo taariikhda ogeysiinta

Xaaladdaasi deyqabaha waxaa laasim ku ah in uu bixiyo dulsaaradda la muteystay lixda bilood ee ka dambeysa ogeysiinta uma bannaana markaastaba in lagu laasimiyo in uu bixiyo dulsaaro ama uu bixiyo gudasho nooc kastaba ha ahaatee, ixinta la hormaiyey ,awgeed ma bannaana in lagu heshiiyo in la dhaafo ama la xadido xaq la-amaahiyuhu xagga soo celinta .

MADAXA VI SULUX QEYBTA I TIIRARKA SULUXA Qodobka 512aad

Suluxa waa heshiis oo ay dhinacyadu wax isu dhaafaayaan, iyagoo ku dhammeynaayo dood billaabatay ama ka dhowrsanaayaan mid suurtoowdo in ay ka dhowrsanaayaan mid suurtoowdo in ay ka dhex dhalato.

Qodobka 513aad

Si loo gaaro suluxa dhinacyaddu waa in ay lahaadaan awood tasarufeed ee sababteedu tahay kala beddelasho xuquuq eek u dhisan suluxaas

Qodobka 514aad

Ma bannaana in lagu sulaxtamo arrimaha ku saabsan xaaladda qofka ama nidaamka guud, waase bannaan tahay in lagu sulaxtamo danno dhaqaaleed ee ka yimaada arrimo la xiriira xaaladda qofka ama ka dhalata ku xadgudubka xeereed

Qodobka 515aad

Suluxa wuxuu ku sugnaadaa qoraal amaba qoraal rasmi ah.

QEYBTA I RAADKA SULUXA Qodobka 516 aad

1. Suluxu wuxuu dhammeeyaa doodaha uu k oo ku saabsan yahay oo keli ah.

2. Waxaana ka dhasha dhammaadka xuquuqda iyo dacwooyinka ay labada dhinac si kama dambeys ahuga tanaa suleyn.

Qodobka 517aad

Suluxu wuxuu leeyahay raad caddeyn ee ku saabsan xuquuqda uu taabanayo raadkaasi wuxuu ku eg yahay xuquuqda ku jirto dooda

Qodobka 518aad

Ereyadda sulaxa ee keena ka tanaasulid waa in loo fasiraa si aan ka dheereyn macnaha ereyadda ereyaddaasi si kastaba ha ahaadeenee ka tanaasulidda raad kuma laha waxa aan ahayn xuquuqda salka u ah si cad iyo mowduuca suluxu dhammeeyey

QEYBTS III BAABI'INTA SULAXA

Qodobka 519 aad

Ma bannaana in lagu duro sulaxa gaf xereed dartiisa.

Qodobka 520aad

1. Sulaxa ma qeybsamoo, qeyb asaga ka mid ah burideedu waxay keentaa buridda sulaxa oo dhan.
2. Hase yeeshee xukunkaani la dabaqi mayo haddii ereyada heshiiska ama duruufka ka caddaato in dhinacyadu kuheshiiyeen in ayuqaataan in qeybaha sulaxa eyna xiriir lahayn .

BAABKA II HESHIISYADA KU SAABSAN KU INTIFAACIDDA ALAABT QEYBTA 1 AAD KIRADA GUUD AHAAN

Qodobka 521 aad

Kirada waa heshiis ee uu kieeyaha isaga dhigayo waajib in uu siiyo kireystaha in muddo ah inuu ku intifaaco shey xadidan, isagoo dhaafsanayo lacag uu dhiganta.

Qodobka 522 aad

Kirada uu sameeyo qof sameeyo qof doonfuul ah iyadoo uusan gadaal ka oggolaan qofkii milkiyadda lahaa, waxay ku idlaataa dhammaadka doonfuulka. Mar walbana waa in la dhowraa waqtiga ka bixidda heshiiska iyo kuwa looga baahan yahay raridda mirha sannadkaas.

Qodobka 523 aad

Waxa kirada la siisanayo waxey noqon kartaa lacag ama wax kale oo u dhigma.

Qodobka 524 aad

Haddii uusan jirin heshiis ay dhinacyada ku qaddireyn cadadka lacagta loo qaadanayo kirada ,ama hababka lagu xadidayo ama haddii aan cadadka lacagta loo qaadanayo kirada la qadarin Karin waxaa loo qaadanayaa lacagta kirada alaabaha la mid ah.

Qodobka 525 aad

Haddii heshiiska kirada la sammeeeyey iyadoo aan la sheegin muddadiisa ama uu yahay mid muddadiisa aan xadidneyn ama haddii aan muddadiisa la goyn Karin, waxaa loo qaadanayaa in heshiiska kirada loo galay muddada uu dhiganta lacagta la bixieyey, kiraddu waxey ku eg tahay dhicidda waqtigaas , iyadoo dhinacyada midkood weydiisanayo, waxaase shardi ah in dhinaca wax weydiistay uu siiyo dhinaca kale digniin ka bixid ah ee u dhiganata muddada kirada lagu heshiiyey nuskeed.

RAADKA KIRADA

Qodobka 526 aad

Kireeyaha waxaa waajib ku ah in uu ku wareejiyo kireystaha sheyga iyo wixii la xiriira, iyadoo ku sugan siyaabihii loogu tala galay, ku isticmaalkooda sida waafaqsan qasadka aka lahaayeen dhinacyada ama dabeecadiisaba tahay

Qodobka 527aad

1. Haddii sheyga lagu wareejiyo kireystaha isagoo leh sifo aan waxtar u lahayn ku isticmaalka dantii laga lahaa ama haddii uu ku isticmaalkiisa aad u nuqsaamo, qofka wax laga kireeyey wuxuu codsan karaa in heshiiska la jibiyo ama in lacagtii laga dhimo in u dhiganta nuqsaanka intifaaca iyo magdhawgii dhibaataada soo gaartay haddii uu xaq u leeyahay

2. Haddii sheyga uu ku sugan yahay xaalad aad Qatar ugu ah Caafimaadka kireystaha (Conduttore) ama ciddii kale oo la deggan ama dadka u shaqeeya, qofka wax kireystay wuxuu codsan karaa jebinta heshiiska xataa haddii uu marki hore ka tanaasulay xaqaa.

Qodobka 528aad

Waajibka ah in la wareejiy sheyga la kireystay, waxaa lagu dhaqayaa axkaamta ku saabsan waajibka ah in la wareejiyo sheyga la gatay, gaar ahaan wixii ku saabsan muddada iyo meesha lagu wareejinayo waxa sheyga ku jiro iyo xadidaada wixii la xiriira.

Qodobka 529 aad

Kireeyaha waxaa waajib ku ah in uu ku hayo sheyga uuna in uu muddada ay socoto kirada sameeyaa wixii hagaajin ah ee uu u baahdo

Qodobka 530aad

1. haddii kireeyuhu uusanfulinin waajibaadka lagu xusay qodobka kore, kireystaha wuxuu codsan karaa, isagoo aan wax u dhimin xaqiisa in la jibiyo heshiiska kirada ama in wax laga dhimo lacagtii uu bixiyey wuxuuna ka heli karaa maxkamadda oggolaansho in uu isaga sameeyo hagaajintaa, isagoo ka jarayo kharjka lacagta uu bixiyey.

2. haddii ay tahay hagaajin degdeg ah ama mid yar oo laga rabo kireeyaha oo ay ka timid ceeb jirtay markii la oggolaadayku intifaaca sheya ama dhbaato gadaal ka timid kireystaha wuxuu awood u leeyahay in u hagaajinta kudhaqaaqo isagoo aan amar ka haysanin Maxkamadda isla markaana wixii kharj ee kubaxayka jarayo Lacagta ubixiyy, haddii kireeyha (Locatore)dib uga dhaco bixinteeda waqtigii habboonaa.

Qodobka 531aad

1. Haddii inta lagu guda jiro muddada kirada sheyga la kireeyey uu gabigiisaba baaba’o, heshiiska sharci ahaan buu u jabayaa.

2. Hadii iyadoo uusan sababteeda lahayn kirystaha u sheeyga la kireystay gaar ahaantiisa baabao,ama ay xaaladdiisu noqoto mid aan waxba ka anfaceynin dantii laga lahaa ama hadii uu intifaaciisa aad unuqsaamo, kireystaha wuxuu codsan karaa, haddii kireeyuhu uusan hagaajinin sheyga la kireeyey muddo suura gal ah dhexdeeda, in lacagta uu bixiyo la dhimo, ama jebinta heshiiska iyadoo ayna waxyeelayneynin xaqiisa ah in uu fulin karo waajibaadkii laga rabay kireeyaha (locatore) , sida waafaqsan axkaamta qodobka kore.

3. Labada xaaladood ee hore, kireystaha kama doodi karo magdhaw dhibaato, haddii dhumidda ama halaabidda ay ka yimaadaan sabab uusan lug ku laheyn kireeyaha.

Qodobka 532 aad

1. Kireystaha uma diidi karo kireeyaha in uu sameeyo hagaajinta degdegga ah ee looga baahan yahay xafidaada sheyga la kireeyey. Hase yeeshee .hadii fulinta hagaajintaasi ay gabi ahaan ama gaar ahaan reebayo ku intifaacidda sheyga la kireeyey , kireystaha wuxuu hadba codsan karaa jibinta heshiiska ama dhimidda lacagta uu ixiyey (Corrispettivo)

2. Haddii marka ay idlaato hagaajinta, kireystaha uu sii wado ku jiritaanka meesha, xaq uma laha in uu codsado jibinta heshiiska

Qodobka 533aad

1. Kireeyuhu waa in u ka istaagaa ficil kasta oo qalqalineysa ku intifaacidda sheyga uu kireystay dhinaca kale, kuma sameyn karo sheygaas iyo wixii la xiriiraba beddelaad wax u dhimeysa ku intifaacisa.

2. Kuma waajib aha in uu ka dammaanad qaato kireystaha, ma aha ficilkiisa iyoga yimaada kireeye kuwa dadka isaga u shaqeeya (dipendenti) oo keli ah, balse khasaaro kasta ama qalaaqal kasta oo loo geysto xaqiisa oo uga yimaada kireeye kale ama qof xaq ku leh kireeyaas.

Qodobka 534aad

1. Haddii qof saddexaad uu ku sheeganayo sheyga la kireeyey xaq aan la socon Karin midda kireystaha, kani waa in uu si dhaqsiyo ah arrintaan u Soo gaarsiiyaa kireeyaha (locatore), wuxuu codsan karaa in isaga arrintooda laga dhex saaro. Markaasi dacwaddaas waxaa lagu ogaayaa kireeyaha oo keliya.

2. Haddii xaqaaqas awgiis, kireystaha (conduttore) laga mamnuucay ku intifaacidda sheygaas la kireeyey, wuxuu hadba codsan karaa jibinta heshiiska ama dhimidda lacagta uu bixiyo (corrispettivo) ay la jirto magdhawgii khasaarha. Haddii uu jiro.

Qodobka 535 aad

1. Haddii kireystayaasha ay badan yihiin waxaa hormarin leh midka aan khiyaano la'aan ku horeeyey haysashada sheyga la kireeyey. Haddii qof ka mid ah kireystayaasha (Conduttori) hal maguurto uu si niyad sami ah u diiwaan geliyo ((Trascritto il suo atto)) inta aan kireyste kale gacanta loo gelinin sheyga, ama inta aynan dhicin muddadii heshiiska la cusbooneysiisay, horumarinta isaga ayaa leh.

2. Haddii aynan jirin sabab loo kala hormariyo kireystayaasha isla kireystay ((piu conduttori)) waxay xaq u leeyihiin haddii xuquuqdooda iska hor imaaneyso magdhaw khasaro oo keliya.

Qodobka 536 aad

Haddii ka dib markii warqad ay sharici ahaan u sameeyo (Atto legamento compiuto)) xafiis ay dawladda leedahay uu intifaaco sheyga la kireystay uu aad u nuqsamo, kireystaha (Conduttore)) wuxuu hadba codsan karaa jibinta heshiiska ama in wax laga dhimo lacagta uu bixiyo, haddii warqadda dawladeed ay sababteeda tahay arrin lagu eedeeyn karo kireyahu ((Locatore)) , kireystaha wuxuu ku dacwoon karaa magdhaw kasaaro Axkaanta hore lagu caddeeyey waa la dabaqayaa haddii aynan jirin heshiis sidaas ka duwan.

Qodobka 537 aad

1. Kireeyaha waajib kuma aha in uu ka dammaanad qaado kireystaha dhibaatooyinka maadadeed ee kaga yimaado dhan qof saddexaad, hadduusan midka kan ku doodeynin in uu xaq ku leeyahay sheyga la kireeyey; kireystaha wuxuu markasta shaqsi ahaantiisa ku dacweysan karaa qof dhibaataada u geystay; magdhaw kasaaro iyo dacwadaha ku sabsanaa haysashada (azioni possessore)

2. Hase yeeshee haddii dhibaataada maadadeed aan loo eedeeyn Karin kireystaha, isla markaan ay tahy mid culus ee ka reebeysa ku intifaacidda sheyga, kireystaha wuxuu hadba codsan karaa in la jebiyo heshiiska ama la dhimo lacagta uu bixiyo.

Qodobka 538aad

1. Kireeyaha waxaa ku waajib ah inuu ka dammaanad qaado kireystaha wixii ceebo iyo cilalado ah (Vizi e difetti) ee reebaya ama si la garan karo u nuqsamiku intifaacidada sheyga, ee ma aha ceebaha aan caado ahaan loo dulqaato. wuxuu mas'ul kaay haddii sheyga lawaayo sifadaha uu ku ballanqaaday. Ama looga baahan yahay sheyga dantii laga lahaa axkaanta kor lagu caddeeyey waa la dabaqayaa, haddii aynan jirin heshiis sidaas ka duwan.

2. Hase yeeshee, kireeyuhu kuma aha waajib in uu ka dammaanad qaado kireystaha ceebaha loo sheegay ama uu ogaaday waqtigii heshiiska la kala qoranayey.

Qodobka 539 aad

1. Haddii sheyga la kireeyey uu leeyahay ceeb ay dabooshay dammaanaddu, kirestaha wuxuu hadba codsan karaa in jibinta heshiiska ama dhimadda lacagta uu bixiyo .wuxuu isla markaa codsan karaa in lahagaajiyo ceebta ama uu siaga ku hagaajiyo kharjka kireeyaha (a spesa del locatore) haddii kharjka hagaajinta aynan aad ugu badneyn kan dambe.

2. Haddii ceebahaas ay ugu timaado dhibaato kireystaha, kireeyaha waxaa waajib ku ah in uu u magdhawo, hadduusan muujinin in uusan ka warqabin jiritaanka ceebahaas.

Qodobka 540 aad

Waa baaba'a heshiis kasta ee reebaya ama xdidya lammaanadda dhibka ama ceebaha (la garanzia per le moeslie o ivizi) haddii kireeyuhu uu ula kas u qariyey sababta.

Qodobka 541 aad

Kireystaha waxaa ku waajib ah in uu sheyga la kireeyey ugu isticmaalo siddii u heshiiska ahaa. Hdii aynan jirinna heshiis, waa in ugu isticmaalaa si waafaqsan dantii loogu tala galay.

Qodobka 542 aad

1. Kireystaha kuma sameyn karo sheyga beddelaad. Hadduusan oggolaansho ka haysan kireeyaha, haddii wax dhibaato ah aynan uga immaaneynin kireeyaha.

2. Haddii isagoo gudbaya xadka waajibka kor ku xusan uu kirystuhuu beddelaad ku sameeyo sheyga waa lagu khasbi karaa in uu sheyga ku soo celiyo sidiisii hore iyo in uu bixiyo magdhaw khasaaro hadii ay jirto.

Qodobka 543 aad

1. Kireystaha wuxuu sheyga uu kireysta gelin karaa, biyaha nalha telefshinka korontada, gaaska talefoonka, raadiyaha telefshinka iy alaabada kale oo la midka ah iyadoo shardiga ku

xiran uu yahay in sifaha gelinta uusan ka soo horjeedin ku daqanka iyo in u kireeyaha uusan caddeynin in alaabadaasi ay dhibayaan nabadgeliyada ma guurtada.

2. Haddii joogtaanka kireeyaha loo baahan yahay marka alaabta la gelinayo , kireystaha wuu codsan karaa joogitaankiisa isagoo ballanqaadaya inuu bixiyo wixii kharj ah oo ku baxa kireeyaha (locattore).

Qodobka 544 aad

1. Kireystaha waxaa kuwaajib ah in uu ku isticmaalo sheyga uu kireystay, uuna ku xafido dadaalka qofka caadiga ah.

2. Wuxuu ka jawaabayaa halaabidda I dhumidda sheyga inta uu kuu isticmaalayo oo aan ka imaanin ku isticmaalkiisa caadiga ah.

Qodobka 545 aad

1. Kireystaha wuxuu mas'uul ka yay gubashada sheyga uu kireystay, hadduusan caddeynin in shilku ka imaanin sabab isaga lagu cadeyn karo.

2. Haddii dadka hal maguurto isla kireystay ay badan yihiin dhammaantood waxay ka jawaabaya gubashada iyadoo uu ku jiro kireeyaha (locatore) haddii uu la deggan yahay waxeyna ugu jawaabaya si u dhiganta qof walba inta uu deggan yahay haddaan la caddeynin in gubashada ay ka billaabantay qaybta u gaarka ah isticmaal midkooda, kaligiis ayaa ka mas'uul ah

Qodobka 546 aad

Kireystaha waa in uu si dhaqsi ah ula socodsiiya kireeyaha dhammaan arrimaha dhan oo uu baahan soo dhexgaliddiisa sida hagaajinta degdegga ah, soo ban bixid ceebaha (vizi) xoog kula degid, rabshe (Molestic) iyo dhibaataada uu qof saddexaad uu geysto sheyga la kireey.

Qodobka 547aad

1. Kireystahawaa inu bixiyaa lacagta (corrispettivo) markii ay dhacdo muddada lagu heshiiey , haddii uusan jirinna muddada dhaqanka maxalliga ah looga isticmaalo.

2. haddii uusan jirin heshiis kale ama caado horjeeda, lacagta (corrispettivo) waxaa lagu dhiibayaa meesha uu deggan yahay kireystaha (Conduttore)

Qodobka 548aad

Bixinta hal qeyb (rata) ee lacagta kirada ,waxey muujin u tahay in qeybihii ka horreeyey la bixiyey, haddii eynan jirin caddeyn ka soo horjeeda .

Qodobka 549 aad

Haddii heshiis ka soo horjeeda uusan jirin bixinta hormarinta ee lacagta kirada ama gudashadda lammaanado kale ama mulkiyad miyha ku taal, waa in uu geliyaa meesha alaabo

guurto ah, badeeco, mira la goosto, xoolo, alaabta lagu dhaqmo ilaa qiimo kifaayo u ah in uu lammaaniyo bixinta lacagta kirada ilaa muddo 2 sano ah ama ilaa muddada kirada ay tahay oo dhan haddii ay muddadu labo sano ka yar tahay.

Qodobka 550 aad

1. Kireeyaha (locatore)) si uu u lammaanto deynta u leeyahay ee ka timid kirada, wuxuu xaq u leeyahay in uu heysto ((diritto di ritenzione)) dhammaan alaabta guurdada ah ee la xaraashi karo ee taal meelaha kirada loogu jiray (chisi trovano nei locali)) haddii la dulsaaray xaq hormarinta kireeyaha (privilegio del locatore)) xataa haddii uusan lahayn kireystaha. Kireeyaha wuxuu is hortaagi karaa qaadidda alaabaha gurada ah, haddii la qaadana xataa markii uu is hortaagay, ama isagoo aan ogeyn, wuxuu ka soo ceshan karaa haysadaha (puo rivendicarli al pssessore)) xataa haddii uu niyadsan yahay , iyagoo aan wax u dhimaynin xuquuqda haysadaha gacanta ku haayey.

2. Kireeyahay (locatore) ma isticmaali karo xaq ceshasada ama haysashada (diritto di ritenzione o di rivendi cazione) haddii alaabta guurada ah loo qaaday baahida xirfadda kireystaha ama sida waafaqsan caadada socotada ama markii alaabta lagu dhaafay meelaha (locale) la isku qabtay ay ku filan yihiin in ay lammaaniyaan (garantivo) bixinta lacagta kirada oo idil.

Qodobka 551 aad

Kireystaha waa in uu u celiyaa sheyga markii uu dhaco heshiiska kirada,haddii uu sii haysto si sharci darro ah, waa in uu siiyaa kireeyaha magdhaw lagu xisaabinayo qiimaha ijaarka sheyga, iyadoo loo fiirinayo khasaarada ka soo gaartay kireeyaha.

Qodobka 552 aad

1. Kireystaha waa in uu sheyga ku soo celiyaa xaaladdii uu ku sugnaa markii loo dhibayey, marka laga reebo dhumidda iyo halabidda uusan mas'uul ka ahayn.

2. Haddii waqtigii loo dhiibayey aan la qorin minguuris ama sifeyn lagu caddeynaayey xaaladda sheyga la kireeyey, waxaa loo qaadanayaa ilaa laga helo caddeyn ka soo horjeeda in uu kireystaha kula wareegay xaalad fiican.

Qodobka 553aad

1. Haddii kireystaha uu ku kordhiyey dhisid ama tilaal geedo ama wanaajin kale ee siyaadisay qiimaha maguurtada, kireeyaha, haddii heshiis ka soo horjeeda uusan jirin, waa in uu waqtiga muddadaa kirada ay idlaato, u celiyaa kireystaha qiima kharjka uu galay ama siyaadada ku kordhay qiimaha guriga.

2. Haddii wanaajintaa la sameeyey iyadoo uusan ka war qabin kireeyaha (Localtore) ama isagoo ka soo horjeedo wuxuu codsan karaa in laga fiijiyo waxa lagu kordhiyey (rimozione) iyo, haddii ay jirto, wuxuu ku dacweysan karaa kireystaha in uu siiyo magdhawah khasaarihii maguurtada ka soo gaartay fujintaas awgeed.

3. Haddii kireeyuhu uu doonayo in uu haysto wanaajintaas, isagoo celinaya labaddii kharaj ee kor lagu sheegay midkood, maxkamaddu waxey u qaban kartaa muddo uu ku bixiyo.

WAREEJINTA KIRAADA IYO SII KIREYNTA

Qodobka 554 aad

Haddii heeshis ka soo horjeeda uusan jirin, kireystaha wuxuu xaq u leeyahay in uu wareejiyo kirada (cedere la lo coxione) ama in u sii kireeyo sheyga uu kiresytay dhamaantiisa ma barkiisa.

Qodobka 555 aad

1. Ka reebidda sii kireynta sheyga la kireeyey wuxuu keenayaa in aan la wareejin Karin kirada iyo sidaas si ka soo horjeeda (viceyras).

2. Hase yeeshee hddii uu sheyga yahay maguurto ku taalo meel warshadeed ama ganacsiyeed isla markaana wareejinta meeshaas lagama maarmaan tahay, Maxkamadda ,xataa hddii ujiro shardi reebaya, waxey goyn kartaa wadiidda kirada, haddii iibsadaha uu dhiibo lammaanada kaafi ah, kireeyuhuna aynan gaareynin khasaaro dhab ah.

Qodobka 556aad

Haddii la weerjiy kirada kireystuhu wuxuu sii ahaanayaa lamaane, fuinta waajibaadka qofka lagu wareejiy ((Cessionarion))

Qodobka 557 aad

1. Sii-kireystaha (subconduttore)) waxaa si toos ah waaji ugu saran yahay kireeyaha (locatore) ilaa qiimahla rabo in uu siiyo kireystaha (conduttore)) marka uusidaa ugu digo kireeyahay.

2. Sii-kireystaha (subconduttore) kama hor istaagi karo kireeyaha (locatore) lacagta uu uu hormariy kireysta ha ((Conduttore)) haddii aan lacagtaas la bixin inta uusan u digin kireeyaha ((locatore)) sida waafaqsan dhaqanka ama heshiis la kala saxiixday markii sheyga la sii kireynayey (momen to della ((sublocazione)).

Qodobka 558 aad

Kireystaha waxaa ka haray lammaanadii uu u qaaday kireeyaha, haddii la wareejiyo heshiiska kirada iyo waajibaadka ku xusan heshiiska asalka ee kirada haddii ay tahay sii kireyn ((sublocazione))

1. Haddii kireeyuhu uu oggolaado wareejiinquta ama sii kireynta.

2. Haddii uu isaga toos ahaan ugu helayo, isagoon ka taxafudin (senza riserca) xuquuqda uu ku leeyahay kireystaha lacagta kirada (corrispettivo)) qofka sheyga lagu wareejiyey ama laga sii-kireeyey.

DHAMMAADKA KIRADA

Qodobka 559 aad

Kiraddu waxey dhammaaneysaa markii ay idlaato muddada ku xusan heshiiska iyadoo aan loo baahneyn digniin ka bixid.

Qodobka 560 aad

1. Haddii marka ay dhammaato muddada kirada uu kireystaha sii wado ku intifaaca sheyga la kireeyey, kireeyuhuna u ogyahay is hortagna ka keenin, waxaa loo qaadanayaa in kirada lagu cusbooneysiisay shuruudahii hore, laakinse mudda aan xadidneyn. Kirada sidatan lagu cusbooneysiisay waxaa lagu dabaqayaa sida kuxuan axkaanta qodobka 525.

2. Cusbooneysiintaas aamusnaanta ah, waxaa loo qaadanayaa heshiis cusub ee ma aha sii wadidda heshiiskii asliga ahaa. Hase yeeshee iyadoo aan lagu xadgudbin xeerka ku saabsan faafinta maguurtada, lammaanadda ceyneed (granzie reali) ee uu bixiyey kireystaha (conduttore)) si uu u lamaanay kiradii hore, waxey lammaanad u sii noqonayaan kirada cusub wixii ku saabsan lammaanad shaqsiyeed ama ceyneed (fideussione personale o reale) ma sameyso kirada cusub hadduusan oggoleen qofka wax damiintay (fideusore).

Qodobka 561aad

Haddii qof dhinacyadda ka mid ahi uu ogeysiyo ka bixidda dhinaca kale, iyo haddii kireystaha uu sii wato ku intifaaca sheyga kaddib markii ay idlaatay muddadii kirad, in kastoo la siiyey Digniin, looma qaadanay in ay jirto cusbooneysiin aamusnaan ku timid, haddii eynan jirin caddeyn ka soo horjeeda.

GEERIDA AMA AWOOD LA'AANTA BIXINTA EE KIREYSTAHA

Qodobka 562 aad

1. Kirad kua idlaaneyso geerida kireeyaha iyo kireystaha toona.

2. Hase yeeshee haddii uu geeriyoodo qofka wax kireystay dadka dhaxaltooyadiisa leh waxey codsan karaan jibinta heshiiska ddi ay muujiyaan in kaddib geerida kireystaha, ay lacagta kirada aad ugu cuslaato marka loo eego dakhligooda ama in ay kiradu dhaafsan tahay baahidooda markaas waa in la dhowraa ogeysiinta ka bixidda heshiiska ee lagu xusay qodobka 225 , arjiga codsiga jibinta heshiiskaana waa in la keenaa muddo ay 6 bilood ugu badan tahay gudaheed marka laga billaabo waqtiga uu geeriyooday kireestaha

Qodobka 563aad

Haddii heshiiska kiradu uusan saameyn kireystaha hawshiis iyo arrmo kale ee isaga khuseeya mooye, dhaxaltooyadiisa ama kireeyaha waxey Geeridiisa kaddib codsan karaan jibinta heshiiska. xinta kireystuhu uu ogaa ama uu ogaan karay iibka, Haddii caddeyntaas la waayo wuxuu dacweysan karaa kireeyaha oo keliya

Qodobka 568aad

Haddii heshiiska kirada lagu daro in kireeyuhu uu dhammeyn karo kirada marka uu shaqsi ahaan uu baahdo sheyga la kireeyey, kireeyaha waa in uu sii uu u rfushado xaqaaas siiyaa kireystaha ka bixidda ay la socoto ogeysiinta lagu xusay qodobka 225, haddii uusan jirin heshiis ka soo horjeeda .

Qodoka 569 aad

Hawl wadeenada iyo karaaniyaalka, haddii ay beddelaan fadhigooda hawl darteed, haddii ay kiradu tahay mid guri la dego ah oo muddadeedu Xadidan tahay, waxaa codsan karaan jibinta heshiiska, iyadoo la dhowrayo ogeysiinta ku xusan qodobka 225, waa baaba'a heshiis kasta ee ka soo hor jeeda.

QEYBTA 2AAD

IJAARKA DHBEERAHA (Affitto dei fondi rustici)

Qodobka 570aad

Haddii shyga la kireeyey u yahay dhul beereed kireeyaha laggama rabo in uu ku wareejiyo kireystaha (affittuario) alaabta shaqada ee yaalo dhulka haddii aynan ku jiran heshiiska

Qodobka 571aad

Haddii alaabta kireeyaha lagu wareejiyey kireystaha kani waa in uu xafidaa kuna isticmaalaa sida ay isticmaal caadi ah ay qabto

Qodobka 572aad

1. Kireystaha waa in uu kaga faa'iideysta dhulka si waafaqsan baahinta caadiga ah, gaar ahaana waa in dhulka ku ahayaa xaalad wanaagsan ee uu wax ku dhalin karo.

2. Haddii uusan ogolaansho ka haysanini kireeyaha kuma sameyn karo beddelaad dhab ah habka kaga faa'iideysiga dhulka oo jira ee uu raadkoda dhaafi karo muddada ijaarka.

Qodobka 573aad

Kireystaha ka baxaya, kuma kici karo arrimo nuqsamin kara ama daahin kara ku tintifaacidda dhulka ee dhanka kan isaga beddelay. Gaar ahaan waa in uu inta uusan dhaafin dhulka, iyadoo taa aynan dhibaato u keenin, u oggoolaadaa kan baddelaya in uu diyaarsado dhulka uuna beerto

MADAXA II ERGASHADA

Qodobka 574aad

Ergashda waa heshiis uu laga ergadaha (Comodante) uu waajib isaga dhigayo in uu ku wareejiyo ergadha (Comodatarario) hal shey aan dhammaaneynin (Non Consumabile) si uu muddo ugu isticmaalo lacag la'aan ama isticmaal go'aan isagoo kan dambana khasaba ku tahay in u soo celiyo sheyga kaddib markii uu ku isticmaalo.

QEYBTA 1AAD WAAJIBKAADKA LAGA ERGADAHA

Qodobka 575aad

Laga ergadaha waa in uu ku wareejiyaa ergadaha sheyga isagoo leh xaaladda uu ku sugan markii la kala qortay heshiiska iyo in uu sheyga ku dhaafo gacantiisa inta ay socoto muddada heshiiska.

QEYBTA 2AAD IJAARKA DULKA BEERAHA (AFFITTO DEI FONDI RUSTICI)

Qodobka 575aad

Haddii shyga la kireeyey uu yahay dhul beed, kireeyaha lagma rabo in uu ku wareejiyo kireystaha (affittuario) alaabta shaqada ee yaalo dhulka, haddii aynan ku jirin heshiiska

Qodobka 575aad

1. Kireystaha waa in uu kaga faa'iideystaa dhulka si waafaqsan baahita caadiga ah, gaar ahaana waa in dhulka ku hayaa xaalad wanaagsan ee uu wax ku dhali karo.
2. Haddii usan ogolaansho ka haysanin kireeyaha kuma sameyn karo beddelaad dhab ah habka kaga faa'iideysiga dhulka oo jira ee uu raadkooda dhaafi karo muddada ijaarka dhulka oo jira ee uu raadkooda dhaafi karo muddada ijaarka.

Qodobka 576aad

1. Haddii inta ay socoto muddada ergada, ergadaha waa jib looga dhigay in uu sameeyo kharjka lagma maarmaanka ah xafidaada shaqeyga, laga ergadaha (Comodante) waa in uu u celiyaa kharjkaas.
2. Haddii uu kharjka yahay mid wax tar ah, waxaa la dabaqayaa xeerka quseeya kharjka uu galo heysadaha niyadda-xun.

Qodobka 577 aad

1. Laga ergadaha lagama rabo lamaanada ku saabsan soo sheegashada sheyga ee ka timaada dhanka kale, haddii uusan isagu ula kac u qarinin sababta keenta Soo sheegashada sheya (evizione).
2. Laga ergadaha waxaa ka reeban oo kale lamaanadda ceebaha qarsoon (vizi nascosti) hase yeeshee, haddii uu isagu si ula kac ah u qariyey ceebaha sheyga ama haddii uu lammaanad qaadayin uu sheyga uusan laheyn ceebo, waxaa ku waajib ah in uu uga magdabo ergadaha Comodatario) khasaaro kasta ee ceebaha dartood ku soo gaartay.

QEYBTA II WAAJIBAADKA ERGADAHA

Qodobka 578 aad

1. Ergadaha sheyga uguma isticmaali karo, haddii uusan ahayn habka ama qiyaasta lagu gooyey heshiiska, dabiicadda sheyga ama caadooyinka mooyee. Ma siin karo qof saddexaad ku intifaacidda sheyga xataa lacag la'aan hadduusan oggolaanin laga ergadaha (comodante).
2. Ergadaha kama jawaabaya beddelaada ama halaabidda ku timid, sheyga isticmaalka loogu tala galay dartiis.

Qodobka 579 aad

1. Ergadaha xaq uma laha in loo celiyo kharajka uga baxay ku isticmaalka sheyga, waana in uu gala kharjka looga baahan yahay xafidaada caadiga ah ee isla sheyga.
2. Wuxuu ka qaadan karaa sheyga wixii qalb ah u ku kordhiyey iyadoo shardi u yahay in uu sheyga xaaladiisi asliga ahayd ku soo celiyaa.

Qodobka 580aad

1. Ergadaha waa in uu ku xafidaa sheyga dadaalka qofka caadiga ah.
2. Markaasta wuxuu mas'uul ka yahay b baabi'da sheyga ee ka timaado amar aan la celin Karin (caso fortuito) ama xoog aan la reebi Karin (forza maggiore) haddii ay u suurtoobi lahayd inuu celiyo baabi'idda sheygaas shey u isaga leeyahay iyo haddii uu badbaadinwaayey labadaas shey doorto inuu badbaadiyo kiisa.

Qodobka 581 aad

1. Ergadaha waa inuu markii ergashadda dhammaato ku soo celiya sheyga uu heylay xaaladda uu ku sugnaa, iyadoo sidooda u jirayaan Mas'uuliyaddiisa eek u saabsan dhumidda iyo halaabidda.
2. Haddii uusan jirin shey sidaas ka duwan soo celinta waa in lagu sameeyaa meesha uu ergadaha ku helay sheyga

QEYBTA III DHAMMAASHADA ERGADA

Qodobka 582 aad

1. Ergashada waxey ku dhammaanaysaa dhicidda waqtiga lagu heshiiyey Ama hddii aysan jirin muddo marka sheyga loogu adeegto isticmaalka loo dhiibay.
2. Haddii muddada ergashada aan si kastaba loo xadidi Karin laga ergadaha waxaa u bannaan markaastaba inuu joojiyo ergashadda.
3. Mar kastaba ergadaha waxaa u bannaan inuu soo celiyo sheyga ka hor inteysan dhammaan ergashada, hase yeeshee haddii soo celinta ay u keeneyso dhibaato laga ergadaha, kani laguma qasbi karo inuu oggolaado.

Qodobka 583 aad

Ergashada waxey dhammaan kartaa waqti kasta markii u weydiisto laga ergadaha sida xaaladaha soo socda:-

- b. haddii laga ergadaha ay ku timaado baahi degdeg ah oo aanan la fileyn ee sheyg.
- t. haddii ergadaha uu xadgudub ku sameeyo ku isticmaalka sheyga ama uusan ku dadaalin xafidaada lagama marmaanka ah ee sheyga.
- j. haddii ergadaha uu waayo awoodd bixinta kadib marka heshiiska uu dhammaado, ama awood la'aanta bixinta ay horeysay uusan ogeyn laga ergadaha.

Qodobka 584aad

Haddii heshiis ka duwan uusan jirin ergashada waxey ku dhammaanaysaa dhimaashada ergadaha

BAABKA III HESHIISYADA KU SAABSAN GUDASHADA HAWLAHA QEYBTA I HESHIISKA DHISMAHA

Qodobka 585 aad

Heshiiska dhismaha mid ka mid ah dhinacyada wuxuu waajib isaga dhigayaa in uu qabto haw lama fuliyo shaqo, isagoo qaadanaya lacag (corrispettivo) oo midka kale uu hal lanku qaadayo in uu siinayo.

WAAJIBAADKA DHISAHA

Qodobka 586 aad

1. Dhisaha wuxuu ballan qaadi karaa oo kelliya in uu la yimaado hawshiisa iyadoo loo dhisaha ay korkiisa tahay keenidda qalbka uu dhisaha ku qabanaayo ama ku kaalmeysanaayo hawshiisa.
2. Dhisaha wuxuu ballan qaadi karaa kasokow howsha xataa qalabka.

Qodobka 587 aad

Haddii dhisaha uu ballan qaado in uu isaga keenayo qalabka howshiisa gebi ahaantiisa ama qaarkiisa wuxuu mas'uul ka noqonayaa wanaagga siaha qalabkaas, waana in uu loo dhisaha uga lammaanad qaadaa.

Qodobka 588 aad

1. Haddii qalabku uu keenay loo dhisha, dhisaha waa in uu xafidaa qadkiisana ugana isticmaalaa sida sidanidaamka shaqada uu yahay, waana in uu la socodsiiya loo dhisaha inta uu ku isticmaalay, isagoo u soo celinaya inta soo hartay .haddii qaar ka mid ah qalabka ay waxtar noqon waayaan dadaal xumada dhisaha ama xirfad aqoon xumadiisa, kani waa in uu u celiyaa loo dhisaha qiimaha qaarkaas.
2. Haddii heshiis kale ama dhaqan xirfadeedoo ka soo horjeeda uusan jirin, dhisaha waa in uu bixiyaaqalabka dhismaha iyo wixii la xiriira oo looga baahan yahay fulinta shaqada.

Qodobka 589 aad

1. Haddii inta ay hawshusocoto lacaddeeyo in dhisahu uu u qabanayo si aan wanaagsaneyn ama heshiiska ka soo horjeedo, loo dhisaha wuxuu siin karaa muddo kaafi ah si uu dhisaha ugu baddelo habka fulinta shaqada. Haddii muddadaasi dhaafto iyadoo uusan dhisahu isticmaalin habka caadiga ah ee fulinta hawsha, loo dhisaha wuxuu hadba codsan karaa jibinta heshiiska ama in uu hawsha u dhiibto dhise kale si uu ugu qabto shaqada kharjka kii hore sida waafaqsan Qodobka 206.
2. Hase yeeshee, jibinta heshiiska waxaa la codsan karaa dhaqsi, iyadoo aan loo qabanin mudd, haddii hagaajinta cilladaha fulinta ay tahay mid aan la sameyn Karin.

Qodobka 590 aad

1. Aarkiteetaha (Architetto) iyo dhisaha (L'appaltatore) waxay wadajir ahan mas'uul uga yihiin mudda 10 sano ah qaraabidda guud iyo midda gaar ahaaneed e eguryaha ama hawlaha kale ee joogtada ah, xataa haddii ay qaraabiddu ka timid ceebaha uu dhulka leeyahay iyo xataa haddii loo shisaha uu amray dhisidda ceebaha leh, haddii markaa aan loola jeedin dhismo ay dhinacyada ugu tala galeyn in ay jiraan muddo 10 sano ka yar.

2. Lammaanadda lagu xusay fakhrada hore waxay saameyneysaa ceebaha uu laha a dhismaha iyo hawlaha oo wax yeeleynaya adkaanta iyo badbaadinta hawsha.
3. Muddada 10ka sano waxay ka billaabaneysaa waqtiga la wareejiyo hawsah la qabtay.
4. Qodobkan laguma dabaqayo dacwooyinka uu dhisaha kula isticmaali karo sii shiseyaasha (Sub-appaltatore).

Qodobka 591 aad

Aarkiteetaha (Architetto) oo howshiisu ku eg tahay in uu jeexo naqshada shaqada, isagoo aan laga rabin in uu kormeero fulintiisa, wuxuu ka jaabayaa ceebaha ka yimaada naqshada oo keliya

Qodobka 592 aad

Waa baaba'aa shardi kasta oo reebaya ama xadidaya lammaanadda laga doonayo aarkiteetaha (Architetto) iyo dhisaha

Qodobka 593 aad

Dacwooyinka lammaanaddu eek or lagu xusay waxay ku dhacayaan 3 sano gudeheeda laga billaabo qaarabidda (Rovina) ama ogaanshaha ceebaha shaqada

WAAJIBAADKA LOO DHISAH

Qodobka 594 aad

Marka uu dhisahu dhammeeyo hawshiisa uuna uu diyaariyo loo dhisaha, kani waa in uu marka ay suuragal tahay la soo wareegaa sida ay macaamilaadka tahay haddii, xataa markii si sharci ah laga codsado in uu la wareego hawsha laqabtay uusan ogolaan isagoo aan keenin sabab waafi ah, hawsha la qabtay waxaa la bixinayaa waqtiga wareejinta.

Qodobka 595 aad

Haddii heshiis ama dhaqn ka soo horjeeda uusan jirin, qiimaha hawsha la qabtay waxaa la bixinayaa waqtiga wareejinta,

Qodobka 596aad

Haddii qiimaha aan mar hore la goyn, waa in lagu qiimeeyaa ayadoo loo eegayo qiimaha hawsha iyo kharajka uu galay dhisaha .

Qodobka 597aad

1. Aarkiteetaha (architetto) wuxuu xaq u leeyahay abaalgud u qeybsan diyaarinta naqshada iyo qiimeynta kharajka iyo abaalgud kale oo ah agaasinka shaqada.

2. Haddii abaalgudyadaasi aan lagu goynin heshiiska, waxaa la qiimeynayaa iyadoo loo eegayo dhaqanka

3. Hase yeeshee, haddii shaqada aan loo fulinin si waafaqsan naqshada uu jeexay aarkiteetaha, abaalgudkda waa in lagu qiimeeyaa iyadoo loo eegayo waqtiga ay qaadatay diyaarinta naqshada iyadoo la tixgelinayo dabiicada shaqada

DHISAHA HOOSEED

Qodobka 598 aad

1. Dhisaha wuxuu fulinta hawshaa uu guud ahaan gaar ahaan ku aamini karaa qof sii dhise ah (sub- appal latatore), haddii uusan jirin shardi ka soo horjeeda ama haddii dabiicadda shaqada eynan doonin kartida shaqsiyeed ee dhisaha.

2. Markaasoo kale dhisaha wuxuu mas'uul uga yahay loo dhisaha hawlaha sii disaha.

Qodobka 599 aad

1. Sii dhiseyaasha (sub-appallatori) iyo shaqaalaha oo u shaqeeynaayo dhisaha (Applatatore) si loo fuliyo hawsha waxey ku Leeyihiin dacwo toos loo dhisaha (committente) ilaa lacag u diganta inta uu kueeyahay dhisaha asalka ah, laga billaabo marka dacwadda la oogay, dacwaddii waxaa leh oo kale shaqaalaha siidhisaha, waxeyna ku leeyihiin dhisaha asalka ah iyo loo dhisahaba.

2. Haddii midkood uu xaraash sameeyo, loo dhisaha ama dhisaha asalka ah waxay ku leeyihiin hormarin (privelegio) u dhiganta xaqooda lacagta lag rabo dhisaha asalka ah iyo sii dhisaha (sub-applatatore) waqtiga xaraashka. Lacagtaas iyagaa tos ahaan loo siin karaa.

3. Xuquuqda sii dhiseyaasha iyo shaqaalaha ee qodobka lagu xusay waxaa laga hormarinayaa marka loo eego dadka dhisaha asalka ah uu amaahdooda ugu wareejiyo loo dhisaha.

DHAMMAADKA DHISMAHA

Qodobka 600 aad

1. Loo dhisha wuxuu mar kastoo inta aynan hawsha dhammaanin ka bixi karaa heshiiska, wuxuuna joojin karaa fulinta iyadoo shardiga uu yahay in uu uga magdhabo dhisaha dhammaan kharajkii uu galay iyo shaqooyinkii uu dhammeeyey iyo faa'iidadi uu heli lahaa, haddii uu hawsha dhammeeyn lahaa.

2. Hase yeeshee Maxkamadda waxay dhimi kartaa magdhawga la siin lahaa dhisaha oo ka timid bashaqada faa'idada heli lahaa haddii durufaha ay keento dhimiddaas. Waa in gaar ahaan laga jaraa intii uu dhisaha ka faa'iiday ka bixidda heshiiska uu uga baxay loo dhisaha iyo inta uu faa'iday marka uu waqtigiisa si kale uga isticmaalay.

Qodobka 601 aad

Heshiiska dhismadda wuxuu dhammaanayaa marka fulinta ujeedadiisa tahay ay noqoto mid aan suurto bin.

Qodobka 602 aad

1. Haddii inta aan lagu wareejin loo dhisaha hawsha dhammaatay, ay hawsha si lama filaan ah u baaba' do ama halaawdo inta uma dacwoon karo qiimaha Shaqada iyo celinta kharjka toona dhumidda qalabka dhismaa waxaa ka mas'uul ah dhinaca keenay.
2. Hase yeeshee, haddii uu dhisaha ka daaho wareejinta hawsha ama haddii hawsha ay baaba'ado ama halaawdo inta aan la wareejin iyadoo sababta u leeyahay dhisaha, qiimaha qalabka uu u keenay fulinta hawsha
3. Haddii qofka wax loo dhisay uu ka soo daahay la wareegidda hawsha dhammaatay ama haddii hawsha ay dhunto ama halaawdo iyadoo sababta uu leeyahayloo dhisaha ama sababta ceebaha ay lahaayeen qalabka wax lagu dhisay uu isaga keenay loo dhisaha wuu khasaarayaa, waana in uu siiyaa dhisaha abaalgud iyo magdhaw khasaaro, haddii ay jirto.

Qodobka 603 aad

Heshiiska dhisidda waxeydhammaanayaan marka uu geeriyoodo dhisaha, haddii kartidiisa shaqsiyeed la tixgeliyey, markii heshiiska la dhameynaayey. Haddii kale, heshiiska si buuxda uma dhammaanayo, loo dhisaha eynan keenin lammaanad ku filan fulinta hawsha

Qodobka 604 aad

1. Marka uu heshiiska ku dhammaado geerida dhisaha dartiis, loo dhisaha waa in uu siiyaa dhaxaltooyadda qiimaha hawlaha uu qabtay iyo kharajka uu ku galay fulinta hawlaha haray in uu u dhiganta faa'idada uu ka helayo hawlahaas iyo kharjkaba.
2. Loo dhisha wuxuu isaguna codsan karaa wareejinta qalabka la diyaariyey iyo naqshadda fulinteeda la bilaabay isagoo bixinaaya magdhaw u dhigma.
3. Qodobkan waa lagu dhaqmayaa xataa haddii dhisaha billaabay hawsha usan dhammeyn Karin sab isaga iraadadiisa ka baxaasan awgeed.

MADAXA II HESHIISKA SHAQADA

Qodobka 605aad

Heshiiska shaqadu waamid uu dhinacyadu midkood uu ballan qaaqdayo in uu u shaqeeyo dhinaca kale isagoo ku adeegayo hoostiisa iyo ilaalihiisa iyadoo uu qaadanayo abaal gud oo dhinaca kale ballan qaadayo in uu bixiyo

Qodobka 606 aad

Heshiiska shaqada waxaa lagu nidaamiyey xeer u gaar ah.

MADAXA III WAKAALADDA QEYBTA I TIIRARKA WAKAALADDA

Qodobka 607 aad

Wakaaladdu waa heshiis uu la wakiishaha kuballan qaadayo in uu u qabto wakiishaha howl sharci ah (attoguridico) .

Qodobka 608aad

Haddii xeerka soo horjeeda uusan jirin, wakaaladdu waa in loogu sameeyaa qaabka arrimaha sharciga ah ee ujeeddadiisu tahay .

Qodobka 609aad

1. Wakaaladda si guud ahaaneed loo qoray ee aan xataa la caddeynin dabiicadda arrinta sharciga ah ee ujeeddadedu tahay ma siineyso la wakiishaha, (mandataroi) waxaan ahayn awoodda in uu dhammeeyo arrimaha maamulka.

2. Waxaa loo qaadanayaa arrimo maamuleed ijaarka, arrimaha xafidaada iyo dayactirka aruurinta amaahda iyo bixinta deynta .waxaa kale ee loo qaadanayaaarrimo maamuleed, wixii arrimo ah oo u gooni ah maamulka, sida (mobile) ee halaabaya iyo gadida , waxaa u baahan xafidaada iyo ka faa'ideysiga sheyga wakaaladda ujeeddadiisu tahay.

Qodobka 610 aad

1. Wixii ka baxsan arrimaha maamulka, waxaa loo baahan yahay wakaalad gaar ah, gooni ahaan dhameynta beeca, sameynta rahanka (Ipotecal) dhiibid deeqda (fare libe ralita) sulaxa (transazione) qiraalka, heshiisyo isku xiran.

2. Wakaalada gaarka ah ee saameysa qeyb gooni ah ee hawlaha sharciyeysan (atti guridici) waa ansaxayaa, xataa haddii ujeeddada arrintu aan la caddeynin marka la saaro wixii quseeya hawlaha (atti) oo aan ku xirneyn wax kala baddelasho.

3. Wakaaladda gaarka ah ma siineysa la wakiishaha (mandatario) waxaan ahayn in uu qabto hawlaha ku cad wakaaladda iyo wixii lagama maarmaan u ah marka loo eego dabiicadda hawsha ama dhaqanka.

QEYBTA II

RAADADKA WAKAALADDA (Effetti)

Qodobka 611aad

1. La wakiishaha (Mandatario) waa in uu fuliyaa waakaaladda isagoo aan gudbin xadka loo gooyey.
2. Hasey, yeeshee la wakiishaha waa gudbi karaa xadka loo gooyey haddii uu ku sugnaado xaalad uusan mar hore ku soo wargelin Karin wakiishaha (Mandante) iyo haddii daruufaha ay muujinayaan in wakiishaha (Mandate) uu ogolaan lahaa. Markaasna la wakiishaha waxaa ku waajib ah in uu ogeysiiyaa wakiishaha in uu gudbay xadkii wakaaladiisa

Qodobka 612aad

Haddii wakaaladdu ay tahay mid lacag la'aan ah (gratuite) la wakiishaha waa in uu ku fuliyaa dadaalka uu ku fuliyo hawlahiisa, isagoo laga dooneynin dadaal ka sareeya kan caadiga ah. Haddii wakaaladdu ay tahay mid lacageed (oneroso), la wakiishaha waa in uu had iyo jeer ku filiyaa dadaalka aabaha qoyska ee wanaagsan (buon padre di famiglia)

Qodobka 613 aad

La wakiishaha waa in uu siiyaa wakiishaha wax allaale wixii wargelin ah ee lagama maarmaan u ah flinta wakaaladiisa lana socodsiiyaa

Qodobka 614 aad

1. La wakiishaha danihiisa uguma isticmaali karo hantida wakiishaha
2. Waa in uu siiyaa wakiishaha dulsaar (interessi) lacagta uu ugu isticmaalay hanahiisa laga billaabo maalintii uu ku dhaqmay iyo lacagta hartay ee uu deyn teeda qabo laga billaabo waqtigii uu ka daahay bixinteeda (Mora).

Qodobka 615 aad

1. Haddii dadka la wakiishay (Mandatori) lagu magacaabay isku hal wakaalad iyadoo aan loo oggolaanin in ay gooni-gooni u shaqeeyaan, waa in ay wada jir ahaan u shaqeeyaan, haddii eyna arrimaha ahayan kuwo u baahan in wadajir loo dhammeeyo.
2. Haddii dadka la wakiishay lagu magacaabay isku hal wakaalad, ayadoo aan loo oggolaanin in ay gooni-gooni u shaqeeyaan waa in aya wadajir ahaan u shaqeeyaan, haddii aynan arrimaha ahayn kuwo u baahan is dhaafsi fikradeed sida uruurinta amaahda ma bixinta deynta.

Qodobka 616 aad

1. La wakiishaha isagoo aan loo oggolaanin dad kale isku Beddelo si ay u fuliyaan wakaaladda, wuxuu mas’uul ka yahay wax allaale wixii ay ku kacaan dadka uu isku beddelay, markaas oo kale la wakiishaha iyo qofka uu isku beddeleyba wadajir bey u yihiin mas’uul.

2. Haddii la wakiishaha loo oggolaaday in u dad iskubeddelo, iyadoo aan la caddeynin qofka beddeleaya, mas’uulka kama aha waxaan ahayn foojig la’aantiisa xaga doorashada qofka ama tilmaamaha uusiyey.

3. Labada xaaladood oo hore wakiishaha iyo qofka beddelaya wakiishaha si toos ahaan bey labadoodaba isku dacweysan karaan.

Qodobka 617 aad

1. Wakaaladdu waa arrin lacag la’aan ah haddii uusan jirin heshiis si caddaan ah ama aamusnaan ah , lagu muujinin sharuudaha la wakiishaha

2. Abaalgudka lagu heshiiyey waxaa qiimeynaya garsooraha, haddii aan si raallinmo ka muuqatoloo bixinin fulinta wakaaladda kaddib.

Qodobka 618 aad

Wakiishaha waa in uu u celiyaa la wakiishaha si kastaba ha ahaatee natiijada fulinta wakaaladda, kharajyadda uu galay oo la mid ah fulin caadi ah oo ay la jirto dulsaarlaga billaabo maalinta kharjyadaas la galay.haddii fulinta wakaaladdu ay u baahan tahay hormarin (anticape), wakiishuhu waa in uu siiyaa hormarintaasi la wakiishaha markii uu ka codsado.

Qodobka 619 aad

Wakiishuhu wuxuu mas’uul ka yaay dhibka gaaray la wakiishaha, sab la’aantiisa, isagoo si caadi ah u fulinaaya wakaaladda

Qodobka 620aad

Haddii dad badan ay hal qof u wada wakiishaan hawl ka wada dhaxeeyso, gidigood waxey wadajir mas’uul ugu yihiin qofka ay wakiisheen wixii kazoo gaara wakaaladda haddii heshiis ka soo horjeeda uusan jirin

Qodobka 621aad

Qodobada laga billaabo 103 ilaa 106 ee khuseeyey matilaada (rappresentanza) waxaa lagu dabaqayaa wixii ka dhaxeeya wakiishaha iyo la wakiishaha iyo dadkasaddexaad oo la wakiishuhu la macaamiltamay

QEYBTII III DHAMMAADKA WAKAALADDA

Qodobka 622 aad

Wakaaladdu waxey dhammaanaysaa markii la soo gagabeeyo hawsha amamarka uu idlaado waqtiga loo gooyey, waxaa kale ay dhammayneysaa markii ay ku timaado geeri wakiishaha iyo lawakiishaha.

Qodobka 623aad

1. Wakiishuhu wuxuu mar kasto, in kastoo uu jiro heshiis sidaas ka duwan, ka noqon karaa ama xaddidi karaa walaadda. Hase yeeshee, haddii wakaaladda ay tahay mid lacageed wakiishaha waa in uu uga magdhabaa la wakiishaha khasarihii ka soo gaaray ka noqoshadda aan si degdeg ah aan loo gaarsiin ama midda aan lahayn sabab la gareysan karo.

2. Hase yeeshee haddii wakalaaddu loo sameeyey danta la wakiishaha ama danta qof saddexaad, wakiishuhu kama noqon karo mana xadidi karo, yadoo aan la helin oggolaanshaha qofka danihiisa wakaaladda loo sameeyey.

Qodobka 624 aad

1. La wakiishuhu wuxuu markasto, inkastoo u jiro heshiis sidaas ka duwan, ka tanaasuli karaa wakaaladda. Kataanulidda waa in la ogeysiiyaa wakiishaha. Haddii wakaaladdu ay tahay mid lacageed, la wakiishuhu waa in uu uga magdhabaa wakiishaha khasarihii ka soo gaaray ka taasuliddaas oo aan si deg deg ah loo garsiin ama aan lahayn sabab la gareysan karo

2. Hase yeeshee, la wakiishaha kama tanaasuli karowakaaladda lo sameeyey danaha qofka saddexaad haddii uusan qabin sababo dhab ah ee looga cudur daaran karo ka tanaasulidaas , iyadoo weliba shardi looga dhigayo in uu wargeliyo qofka saddexaad isagoo siinaya muddo ku filan si uu danihiisa u badbaadsado.

Qodobka 625aad

1. Si kastaba ha ku timaado sababta dhamaadka wakaaladda la wakiishaha waa in uu hagaajiyaa hawlaha u billaabay si aynan six un ugu dhammaanin

2. Haddii ay wakaaladdu ku dhammaato, geeidda la wakiishaha, dadka dhaxalkisa leh waa in ay haddii awood u leeyihii, oo ay ogaayeen wakaalada si degdeg ah ku soo wargliyaan wakiishaha dhimashada la wakiishaha, iyagoo uu hagaajinaya danta wakiishaha wixilagama maarmaan ah ee duruufuhu keeneen.

MADAXA IV DHIGASHO (DEPSITO)

Qodobka 626 aad

Dhigashada waa heshiis uu dhinacyada mid ka mid ah kan kale kaga guddoomiyo hal shay, isagoo ay waajib ku tahay in uu ilaaliyo kuna celiyo dabeecaddii uu sheyga lahaa.

QEYBTA I WAAJIBAADKA QOF WAXLAGA DHIGANAAYO (depositario)

Qodobka 627aad

1. Qofka wax la ag dhiganaayo (depositario) waxaa ku waajib ah in uu qabto sheyga la ag dhignaayo.
2. Kuma isticmaali karo sheyga isagoo aan oggolaansho cad ama aamusanaanta (lacita) laga garan karo ka haysanin qofka wax dhigtay.

Qodobka 628aad

1. Haddii dhigashadu ay tahay mid lacag la'aan ah qofka wax la ag dhigtay waa in u Sheyga u ilaaliyaa ssidii uu u ilaali lahaa hawlahiisa, isagoo aan laga dooneynin in uu iaalinta ku sameeyo garaad ka sareeya midka caadiga ah.
2. Haddii dhigashadu ay tahay mid kala beddelasho ah, qofka wax la ag dhigtay waa in uu sheyga ku ilaaliyaa garaadka caadiga ah.

Qodobka 629 aad

Qofka wax la ag dhigtay iskuma beddeli karo cid kale isagoo aan oggolaansho cad ka qabin qofka wax dhigtay, si uu u ilaaliyo sheyga haddii aynan ku khasbin baahi deg-deg ah.

Qodobka 630aad

Qofka wax la agdhigtay, waa in u sheyga celiyaa marka uu sidaa cadsado kana wax dhigtay, haddii eynan ka muuqanin heshiiska in muddada loo sameeyey danta qofka wax laga dhigtay. Qofka wax la agdhigtay wuxuu markasto ku khasbi karaa qofka wax dhigtay in uu sheygiisa qaato haddii eynan ka muuqanin heshiiska in muddada loo sameeyo danta qofka wax dhigtay.

Qodobka 631aad

Haddii qofka leh dhexaltooyada qofka wax la ag dhigtay uu gado si niyadsami ah sheyga la ag dhigtay waxaa waajib ku ah oo keliya in uu siiyo qofka sheyga lahaainta uu ka helay gadidda (corrispettivo) ama in uu xuquuqdiisa ku wareejiyo qof wax iibsaday. Haddii sheyga ku bixiyo lacag la'aan waa in uu bixiyaa qiimaha sheyga uu lahaa markii uu bixinayey

QEYBTA II
WAAJIBKA QOFKA WAXDHIGTAY (DEPOSITANTE)

Qodobka 632aad

Dhigashada waxaa loo qaadanayaa in ay tahay lacag la'aan (gratuite).haddiilagu heshiiyey in la bixiyo lacag (Compenso) qofka wax dhigtay waa in uu bixiyaa lacagtaas waqtiga dhigashada ay dhammaatay, haddii uusan jirin heshiis ka soo horjeeda.

Qodobka 633aad

Xaraashku waa heshiis oo ay dhinacyadu ugu dhiibayaan qof saddexaad hal shey ee guurta ah ama ma-guurta ah ama sheyaal badan oo ay ka dextaagan tahay dood ama la isku heysto ama uu jiro xiriir sharciyeed oo aan caddeyn, si uu u xafido sheyga, isagoo uga magdhabaayo khasaaro kasto oo ka soo gaaray dhigashada awgeed

MADAXA V
XARAASH

Qodobka 634 aad

Xaraashku waa heshiis oo ay dhinacyadu ugu dhibayaan qof saddexaad hal shey ee guurta ah ama ma-guurta ah ama sheyaal badan oo ay ka dhxtaagan tahay dod ama a isku hesyto ama u Jiro xiriir sharciyeed oo aan cadeyn si uu u xafido una maamulo isagoo u soo celinaya qofkii ku xaq yeesho iyadoo ay la jiraan wixii u sheeyga ka dheshay.

Qodobka 635aad

Garsooraha wuxuu xarakshka amri karaa:

1. Mararka ay jiraan xaaladaha lagu xusay qodobka hore haddii uusan jirin heshiis dhex maray dhinacyadda danta u leh.
2. Haddii sheyga uu yahay guurto ama ma guurto qofka danta ku lahana uu qabo baqid macquul ah in haddii sheyga ku sii jiro gacanta qofka haya (posessore) uu geli lahaa
3. Xaalad kasta oo kale sharcigu dhigo

Qodobka 636 aad

Xarashada (sequestrario) ay dhinacyaddu ku heshiiyeen ama kan garsooreed, waxaa wadajir u doornayo dhinacyadda danta ku Leh, haddii heshiis uusan jirina, xaraashaha waxaa ma gacaabaya garsooraha.

Qodobka 637aad

Waajibaadka xaraashaha, xuquuqdiisa iyo awoodihiisa waxaa lagu cadeynayaa heshiiska , ama xukunka amraya xashka , haddii kale waxaa la dabaqayaa xeerarka u dhigan dhigashada iyo wakaaladda , haddii eynan ka soo horjadin axkaanta soo socota:

Qodobka 638aad

1. Xarshka waa in uu xafidaa maamulka sheyga isaga lagu aaminay, isagoo ku isticmalayo garaadka aabaha qoyska ee wanaagsan
2. Iskuma bddeli karo si toos ah ama si aan toos ahayn dhinac ka mid ah kuwa danta ku leh fulinta howshiis dhammaan ama qaar ahaan, haddii uusan dhinac kale oggolaanin

Qodobka 639aad

Wixii ka baxsan maamulka, xarxaashaha ma qaban karo arrin eynan ogoleyn dhinacyada danaha ku leh oo idil ama uusan garsooraha ogolaanin

Qodobka 640 aad

Xaraashaha waa la siin karaa abaalgud, haddii uusan isaga ka tanaasulin abaalgud kasto.

Qodobka 641 aad

1. Xaraashku wuxuu ku dhammaanayaa markii ay dhinacyaddu uu khuseeyo ooidil isla ogolaadaan, ama uu ku soo baxo go'aan Maxkamadeed
2. Markii uu xarashku dhammaado, xarashaha waa in uu isagoo aan ka daahin u celiyaa sheyga la xaraashay qofka ay dhinacyada danta ka dhexeyso ay wada dortaan ama uu garsooraha magacabo.

BAABKA IV
HESHIISYADANASIIBKA
MADAXA 1
CIYAARTA IYO SHARADKA

Qodobka 642 aad

1. Waxba kama jiraan heshiis kastoo ku saabsan ciyaarta ama sharadka.
2. Qofkii lagaga adkaado ciyaarta am sharadka wuxuu soo ceshan karaa, xataa haddii heshiis ka soo horjeeda uu jjiro, inta uu bixiyey saddex sano gudaheed laga billaabo maalinta uu lacagta bixiyey bixinta waxaa lagu caddeyn karaa sifo kasto.

Qodobka 643 aad

1. Waxaa ka baxsan axkaamta qodobka hore lagu xusay sharadka dhexmara dad ka wad qeyb qaadanayo cayaaraha isboortiga. Hase yeeshee, garsooraha waa dhimi karaa haddii abaalgudka la bixnaayo (premio) uu yahay xad dhaaf.
2. Waxaa kale oo ka baxsan baqtiyaanasiibyadda sharci ahaan la oggolaaday.

MADAXA II HESHIISKA CEYMISKA

Qodobka 644 aad

Ceymiska waa heshiis uu ceymiyuhu (L'assicuratore) iyadoo la bixinayo abaalgud ama lacag kale uu waajib isaga dhigayo in uu siiyo qofka la ceymineyey (Assicurate) ama qofka saddexaad oo ka faa'iideysanaayo oo dantiisa loo dhameeyey ceymiska , lacag ama shey kale oo qiima lacageed leh, haddii ay dhacdo arrinta lagu xusay heshiiska.

Qodobka 645 aad

Inta aan lagu xusin xeerka, heshiiska ceymiska waxaa nidaamiyaya sharciyo u gaar ah

Qodobka 646 aad

Waxaa ujeeddada ceyminta noqon kartaa dan kastoo ee dhaqaaleed oo bannaan sharci ahaan ee qofka heli karo markii eynan dhicin dhibaato

Qodobka 647 aad

Heshiiska ceyminta waxba kama jiraan haddii lagu xiro shuruudaha soo socda:

1. Shardiga ku saabsan dhicidda (decadenza) xaq magdhawga ku saabsan xadgudubka sharciyada ama xeer nidaamiyaasha haddii ku xad gudubkaasi uusan ahayn dambi si ula kac loo galay.
2. Sharci caddeynaya ka dhicidda xaq qofka la ceymiyey eek u sabsan ka daahidda wargelinta shilka ee madaxda awoodda leh ama keenidda waraaqaha, haddii ay daruufaha ka muuqaneyso in daahiddu mid cudur daar leh.
3. Shardi kastoo ku qoran warqadaha daabacan oo si cad loo muujinin ee sheaya xaalado ku saabsan baab'in ama dhicid xaq
4. Shardiga isku xiran (clausola compromissoria) isku oggolaasha ah oo ka mid ah shuruudaha ku daabacan boliisaha oo aan ku imaanin hab heshiis gaar ah oo ka duwan shuruudaha guud.
5. Shardi (Calusola) kasto ee xadgudub ah (abusive) haddii ku xadxadgudubkiisa uusan saameyneynin dhicidda shilka oo ah ujeeddada caymiska.

Qodobka 648aad

Ceymiyaha waxaa ku waajib ah in uu u magdhabo qof ka uu ceymiyey khasaaraha uga yimaado dhicidda arrinta la ceymiyey oo keli ah, ilaa iyo inta u dhiganta lacagta la ceymiyey

Qodobka 649 aad

1. Dacwooyinka ka yimaada heshiiska ceyminta waxey ku dhacayaan 3 sanadood lag bilaabo taariikhda ay arrinta asalkeeda uu yahay ay dhacday.
2. Hase yeeshee, waqtigaasi wuxuu ka bilaabmayaa
 - b. Haddii ay jirto ka leex-leexasho ama caddeyn been ah ama aan sax ahayn ee dhibka la ceymiyey (rischio assicurato) maalinta qofka wax ceymiyey u oggaaday.
 - t. Haddii uu dhaco shilka la ceymiyey, maalinta qaadka ay kuseyso ay ogaadeen.

Qodobka 650 aad

Waxba kama jiraan heshiis kastoo ka soo horjeeda axkaamta lagu xusay madaxaan, haddii aan heshiiska loo sameyn danta qofka la ceymiyey ama kan ka faa'iideynaayo iyo haddii aan loo sameyn sida waafaqsan qodobka 646.

BAABKA V DHAMMAADDA MADAXA I TIIRARKA DAMAANADA

Qodobka 651 aad

Dammaanaddu waa heshiis uu hal qof ku dammaanayo fulinta waajibaadka laga rabay qof kale isagoo u ballaan qaadayo qofka deynta leh in uu bixinayo wixii ku waajib ahaan in uu bixiyo qofka deynta laga rabo haddii uusan isagu bixinin

Qodobka 652 aad

Dammaanaddu waxaan qoraal ahayn aguma caddeyn karo, xataa haddii waajibaadka asalka loo oggolyahay caddeyn markhaatiyeed (granzia reale sufficiente)

Qodobka 653aad

Haddii qofka deynta qabo uu balanqaado in uu keeno qof dammaanad ah, waa in uu keenaa qof wax dhibi kara oo degan soomaaliya wuxuuna meeshiisa keeni karaa dammaanad ceyneed oo kaafi ah (granzia reale sufficiente)

Qodobka 654aad

Dammaanadda waxaa la keeni karaa isagoo aan ogeyn deyn qabaha iyo haddii uu hor taagan yahayba

Qodobka 655 aad

Dammaanaddu waa ansaxa marka uu ansax yahay oo kali ah waajibaadka la dammaanay.

Qodobka 656 aad

Dammaanadqaadaha (fidensore) ballanqaaday waajibaadka qof aan awood lahayn (incapace) sababtaas awgeed waxaa ku waajib ah in uu fuliyo waajibaadkaas haddii deynqabaha ashalka ah uusan qudhiisa fulinin

Qodobka 657aad

1. Dammaanadda waxaa loo qaadi karaa deyn mustaqbalka imaan doonta, haddii cadadkeedu mar hore la caymay waxaa kale oo loo qaadi karaa deyn shardi ku xiran.
2. Hase yeeshee, haddii qof wax dammaanaya oo ballanqaaday deynta mustaqbalka ah uusan ku cayinin dammaadda muddo, mar kastoo ayuu ka noqon karaa iyadoo shardiga kuxiran uu yahay in wajibka la dammaanad qaaday uusan wali dhalinin.

Qodobka 658aad

1. Damaanadda ku saabsan deyn ganacsi ah waxaa loo qaadanayaa in ay tahay arrin adani ah (atto, civile) xataa haddii qofka wax dammaantay uu yahay ganacsade.
2. Hase yeeshe, waxaa markaasta loo qaadanayaa arrin ganacsi ah dammaanadda ka timaada oggolaadka ama weerinta arrimaha ganacsiga (girata degli effetti commerciali).

Qodobka 659 aad

Dammaanaddu kama badnaan karto inta laga rabo deynqabaha lagumana bixin karo shuruudo ka culeys badan kuwa waajibka la dammaanad qaaday.

Qodobka 660 aad

Haddii heshiis ka soo horjeeda uusan jirin , dammaanaddu waxey sameyneysaa inta raacda daynt. Kharajyada ku baxa arjiga hore iyo kharjyada dambe e dacwadda lagu oogay qofka wax damaanay.

MADAXA II RAADADKA DAMMAANADDA

QEYBTA I XIRIIRKA U DHAXEEYA QOFKA WAX DAMMAANTAY IYO DEYNLAHA

Qodobka 661aad

1. Qofka wax dammaantay waxey isku mar xorroobayaan deynqaabaha wuxuu ku istaagi karaa deynlaha wax allaale wixi hor istaag ah ee uu leeyahay deynqabaha (eccezioni opponibili dal debitore)

2. Hase yeeshe, haddii is hortaag deynqabaha uu ku dhisan yahay awood la'aan tiisa, qofka wax dammaantayna oogaa awood la'aantaasiwaqtigii heshiiska la sameey kuma hor istaagi karo.

Qodobka 662 aad

Haddii deynluhu uu oggolaado shey ka dhigan bixinta deynta qofka wax dammaanay waa xur, xataa haddii sheygaas cid kale gadaal ka soo sheegato.

Qodobka 663aad

1. Qofka wax dammaanatay wuxuu ka xoroobayaa ilaa iyo inta ay la'eg tahay qiimaha dammaanaddiisa, deynluhu uu sheegan taxadar la'aan awgeed.

2. Dammaanadaha (granzie) lagu xusay qodobkan, dhammaantood waa kuwo giddigood la siiyey deynlaha xataa haddii la sameeyey dammaanadda kaddib iyo kuwo ku xusan sharciga.

Qodobka 664 aad

1. Qofka wax dammaantay kama xuroobay daahidda deynlaha soo jeedinta dacwadihiisa iyo inuu iska daayo, soo jeedintooda.

2. Hase yeeshe, wuu xuroobayaa haddii deynlaha uusan soo jeedin arjigisa lidka ku ah deynqabaha ilaa 6 bilood gudaheeda laga bilaabo marka uu qofka wax dammaanay uu xasusinta siiyo (intimazione), haddii aan deynqabuhu uusan siinin qofka dammaanay dammaanad kaafi ah.

Qodobka 665 aad

Haddii deynqabuhu uu msallifo (Fallisce), deynluhu waa in uu ka qaybgeliyaa musallifaadda deyntiisa. Hadduusan yeelin, wuxuu waayayaa xaqiisa ah in uu dacweysto qofka wax dammaanay ilaa inta u dhiganta khasaaraha ka yimid eyelid la'aantaas (Missone)

Qodobka 666 aad

1. Deynqabaha waa in uu waqtiga bixinta (Momento del pagamento) ku wareejiyaa qofka wax dammaanay waraaqaha (Titoli) muhiimka ah ee uu ku dacweysan lahaa deynqabaha

2. Haddii deyntu ay ku dammaanah tahay rahan guurto (Ipoteca mobiliare) ama xaq haysasho (ritenzione) ee guurto ah, deynlaha waa in uu ugu tanaasulaa dammaanadda qofka wax dammaanay.

3. Haddii ay deyntu ku dammaanah tahay dammaanad maguurto (Granzia immobiliare) deynluhu waa in uu sameeyaa hababka u dejisan wareejinteeda. Kharajka warejinta wuxuu dul saran yahay qofka wax dammaanay oo isna ugu noqon karo deynqabaha

Qodobka 667 aad

1. Deynlaha gooni ahaantiisa ma dacweysan karo qofka dammaanay ilaa iyo inta uu ka dacweysanayo deynqabaha

2. Ma gelin karo fulin xoolaha qofka wax dammiinay ilaa iyo inta lgu fulinayo deynta. Markaasna, qofka wax dammiinay waa inuu ku doodaa xaqaaq

Qodobka 668 aad

1. Haddii qofka wax dammiinay uu codsado fulinta, waa in uu kharajkiisa ugu tilmaamaa deynlaha xoolaha deynqabaha eek u filan bixinta deynta

2. Xoolaha uu tilmaamay qofka wax dammiinay lama tixgelinayo haddii ay dibedda ka jiraan Soomaaliya am haddii la isku haysto

Qodobka 669 aad

Markasta ee qofka wax dammiinay xoolo u tilmaamo, deynlaha wuxuu ugu mas'uul yahay bixin la'aanta deynqabaha eek u timid in aan dacwadda lagu oogin waqti habboon

Qodobka 670 aad

Haddii dammaanad ceyneed (granzie reale) si sharci ah loo bixiyo ama heshiis awgiis iyadoo la dammaanayo deyn (eredito) iyo haddii dammaanaddii gadaal laga bixiyo ama isla marka la dhiso dammaanaddaas ayadoo aan la caddeynin in lala qabo deynlaha ku fulinta xoolaha qofka wax dammiinay lama sameyn karo marka lagu fuliyo xoolaha dammaanadda loo bixiyey.

Qodobka 671 aad

Haddii dadka wax dammiinay ay badan yihiin aynan wadaagin Mas'uuliyadda ,loona haysto isla deyntii ayagoo ku wada qoran isla hal warqad, deynta waa loo wada qaybinayaa, deynluhuna kuma dacweysan karo qof iyaga ka mid ah ,intiiqof waliba uu dammiinayey mooyaane. haddii dammaanad qadayaasha ay isaga waajib dhigeen waraaqo is xiga (atti successivi) qof waliba wuxuu mas'uul ka yahay deynta oo idil, hadli aan la taxfudsan ka faa'iideysiga qeybinya.

Qodobkaa 672 aad

Dammaanad qaadaha la wadaaga mas’uuliyadda deynqabaha uma bannaana in uu ka faa’ideyso fulinta

Qodobka 673 aad

Qofk wax damiinaya oo ah la wadaage mas’uuliyadda wuxuu ku doodi karaa dhammaan is hortaagyadda loo ogolyahay qofka wax damiinay ee keliga ah (ffidenssore semplice) wixii ku saabsan deynta.

Qodobka 674 aad

Wax damiinayaasha Maxkmaddeed ama sharciyeed, markasto wey wadaagaan mas’uuliyadda.

Qodobka 675 aad

Haddii ay jiraan wax damiinayaal badan oo wadaag mas’uuliyadda. Midka deynta oo idil bixiya markii ay muddadu idlaato wuxuu mid kasto ka codsan karaa in uu qeybtiisa deynta uu caliyaa iyo qeyb walba ee damiin-qaadayaasha wax bixin Karin (quote dei fidenssori insolventi)

Qodobka 676 aad

Deynlaha ma dacweyn karo qofka wax dammiinay ilaa, uu ka dacweysto wax damiinaha asalka ah, haddii eynan labada wax damiinay ayan wadaagi mas’uuliyadda.

QAYBTA II
XIRIIRKA U DHEXEEYA QOFKA WAX
DAMMIINTAY IYO DEYNQABAHA

Qodobka 677 aad

Qofka wax dammiinay waa in uu intuusan bixinin deynta u sheegaa deynqabaha haddii kale waxaa ka lumaaya xaqiisa oo ah inuu dacweysan karo deynqabaha haddii uu kani marka hore bixiyey ama haddii waqti ay deyntii dhacday uu qabo sababo uu caddeeyo baabi’inta ama dhammaadka deynta haddii deynqabaha uusan diidin bixinta qofka wax dammiinay wuxuu haysanayaa xaq dib ugu noqoshada (azi one di regresson) deynqabaha xataa haddii kani uu mar hore bixiyey ama uu qabo sababo uu ku caddeeyo baabi’inta ama dhammaadka (estinzione) deynta.

Qodobka 678 aad

Qofka wax dammiinay oo bixiya deynta wuxuu la wreegayaa wixii xuquuq ah ee deynlaha uu ku lahaa deynqabaha. Hase yeeshee, haddii uu bixiyo deynta qaarkeed kuma isticmaali karo xuquuqdaas inta uu deynlaha uusan ka uruursanin inta laga qabo oo dhan

Qodobka 679 aad

1. Qofka wax dammiinay oo bixiyey deynta wuxuu xaq u leeyahay in uu dib ugu noqdo deynqabaha xataa ha ogaado ama yuusan ogaanin dammaanadda.
2. Dib uga noqoshaddaasi (regreson) waxey saameyneysaa raasumaalka dulsaaradda iyo kharjka. Hase yeeshee. Wixii ku saabsan kharajka qofka wax dammiinay wuxuu ceshan karaa oo kaliya kharjka uu galay kaddib markii uu u sheegay deynqabaha asalka ah tillaabooyinkii uu ka qaaday.
3. Qofka wax dammiina wuxuu xaq u leeyahay dulsaaradda sharciga ah (interessi legali) ee inta uu bixiyey oo idil laga billaabo maalinta bixinta la sameeyey.

Qodobka 680 aad

Haddii ay jiraan deynqabayaal badan ee wadaag mas'uuliyadda hal deyn, qofka wax dammiinay oo u dammaanad qaaday dhammaadntood wuxuu xaq u leeyahay in uu dib uga soo ceshto mid walba inta uu ka bixiyey

QEYBTA II XUQUUQDA CEYNTA AH (diritti reali)

BUUGGA III XUQUUQDA CEYNIGA EE ASALKA AH

BAABKA I XAQA LAHAANSHADA

MADAXA I XAQA LAHAANSHADA GUUD AHAAN

QEYBTA I UJEEDDADA XAA

Qodobka 681 aad

1. Xaqa lahaanshada wuxuu qofka leh siinayaa awoodda intifaaca iyo haynta hantida milkiyadeeda la leeyahay ilaa xadka iyadoo la dhowrayo waajibaadka uu nidaamka xeeraad lagu gooyey.
2. Marka lagu intifaacayo hantida wax dahalineyso qofka milkiyadda leh waxaa ku waajib ah in uu ka faa'ideysto isagoo dhowraaya danaha guud ee dadweynaha iyo baahida dhaqaalaha gaarka. Haddii waajibkaas la dhowrin maxkamadda Maamulka waxay amri karaan qofka milkiyada leh tusaaloyinka habboon, xaaladdaha cul culusna waxay goyn karaan si ku meel gaar ah maamulidda qasabka ah ee hantida ama la wareegiddooda iyadoo la bixinaayo magdhow ku dhisan caddaalad.
3. Wixii ka baxsan inta lagu sheegay xubinta hore madaxda maamulka waxay amri karaan la wareegidda dan guud ah ama la wareegaan ku lug leh baahi culus ee deg deg ah, iyadoo

eegayahabka u dhigan xeerka gaarka; isla markaana siinaya qof ka milkiyadda leh magdhow caddaalad ku dhisan.

Qodobka 682 aad

1. Xaqa qofka milkiyadda sheyga leh waxaa ka mid ah dhammaan xubnaha muhiimka ah ee sheygaas, kuwaasoo laga goyn Karin, oo haddii kale sheyga baab'aaya am halaabaya ama beddelamaya.

2. Milkiyadda dhulka waxaa ka mid ah midda dhulka hoostiisa ah iyo korkiisaba ilaa xadka waxtarka u ah ku intifaacadda korka iyo hoosta.

3. Milkiyadda ballarka dhulka (superficie) waxay noqon kartaa, iyadoo sharci ama shehiis loo sameynaayo, wax laga sooci karaa milkiyadda dhulka hoostiisa iyo midda hawada haddii uusan jirin xeer kale.

QEYBTA II DHIMIDDA XAQA LAHAANSHADA

Qodobka 683 aad

Qofka milkiyadda leh, marka uu ku isticmaalayo xaqiisa waa waa in uu dhowraa sharciga, dekreetooyinka iyo xeer nidaamyada ku saabsan danta guud ama gaarka ah, waxaa kale laga rabaa in uu dhowraa axkaamta soo socota

Qodobka 684 aad

Qofka milkiyadda leh xaqiisa six ad dhaaf ah uguma isticmaali karo isagoo waxyeeleynaya milkiyadda qofka la dariska ah

Qofka dariska ah kama doodi karo karo dhibaataada caadiga ah ee ka timaada darisnimada oo aan la baxsan Karin. Hase yeeshee wuxuu codsan karaa in dhibaataadaas laga joojiyo haddii ay dhaafaan xadka caadiga ah. markaasna waa in la tixgeliyaa caadada dabiicada maguurtada meeslaha ay ku yaalaan iyo waxa loogu tala galay (destinazione) oggolaanshaha ay bixiyaan madaxda awooddaleh is hortaagi mayaana isticmaalka xaqaa.

Qodobka 685 aad

Qofka milkiyadda leh waa in uu oggolaadaa biyaha la dulmarinayo dhulkiisa, kuwaasoo lagama maarmaan u ah wareebinta dhulka ka fog meesha biyaha.

Qodobka 686 aad

1. Qofka leh milkiyadda dhul aan laga geli Karin wadada caamka ah oo aan lahayn meel kaafi ah oo laga galo, haddii meesha la geli lahaa uusan helin isagoo kharaj badan iyo dhib la kulma mooyaane, wuxuu xaq u leeyahay inuu maraa (diritto di passaggio) inta ay jirto gelid darrida dhulka dariska ah ilaa inta uu baahan ka faa'iideysiga iyo isticmaalka caadiga ah ee dhulka isagoo bixinaya magdhaw u qalma xaqaa waxaa lagu isticmaali karaa oo kaliya meesha maritaanka dhulka uu ka dhib yar yahay

2. Haddii gelid-daarida ay ka timaado qeybinta haldhul oo sharci ahaan loo sameeyey ama haddii laga heli karo dhumarid (passaggio)) kaafi ah dhanka uu dhulka ka qeybsan yahay , xaqa dhulmaridda dhankaas keliya unbaa laga codsan karaa .

Qodobka 687 aad

Qof kasta oo milkiyad leh wuxuu xaq u leeyahay in uuku khasboqofka dariska la ah in uu xadido xadka labada milkiyadeed u dhaxeeya. Kharjka ku baxana wey wada qeybsanayaan

Qodobka 688 aad

1. Qofka leh milkiyadda derbi lala wadaago wuxuu xaq u leeyahay in uu ku intifaaco sida loogu tala galay iyo in uu wax xoojinaya safitada sameeyo oo aan culeys siyaado ah u keeneynin darbiga.

2. Haddii derbiga la isla wadaaga uu waxtar u lahaan waayo ku isticmaalka caadi ahaan loogu tala galay, kharjka dib u hagaajintiia iyo dib u dhisidiisa wuxuu dulsaaran yahay dadka milkiyadda wada leh ilaa in uu dhiganta qofka waaliba qeybtiisa.

Qodobka 689aad

1. Qofka leh milkiyadda wuxuu kor u qaadi karaa derbiga lala wadaago haddii dan dhab ah u ka leeyahay, iyadoo shardiga ku xiran uu yahay in eysan dhibaato culus uga imaanin qofka la leh. Waa in uu qaadaa kharajka hor u qaadidda derbiga adkeyntiisana wax u dhimin.

2. Haddii derbiga la isla wadaago uu xajin Karin dul u dhisidda (sopraedificazione) qofka milkiyadda wax ka wadaaga oo doonayo in uu kor u qaado waa in uu kharajkiisa dib uga dhisaa derbiga oo idil , si loo dhiso ballarkiisa weyn (maggior spese) isagoo ku dhisaya haddii ay suuragal tahay, dhulkiisa derbia dib laga dhisay waa la isla wadaagayaa marka laga saaro qeybta la dul shisay si qofka deriska ah oo dul dhisay uusan ugu doonin magdhaw kasta.

Qodobka 690 aad

Qofka dariska oo aan wax ka bixinin kharjka ku baxay kor u qaadidda, wuxuu noqon karaa qof milkiyadda qeybta la dul dhisay wax ku leh, haddii uu bixiyo kharjka ku baxay nuskiisa iyo nuska qiimaha dhulka uu ka soo baxay ballaarinta siyaddada ah (spessore in eccesso)

Qodobka 691 aad

Haddii caddeyn ka soo horjeeda eynan jirin, derbiga waqtiga dhismada, kala qeybiya laba guri, waxaa loo qabanayaa in la wada leeyahay ilaa meesha ay guryaha ku kala qeybsamaan.

Qodobka 692 aad

1. Qofka milkiyadda leh kuma qasbi karo qofka driska ah inuu wareejiyo milkiyaddiisa ama in uu bixiyo qeybka mid ah debiga ama dhulka debiga ku dhisan yahay kolka laga reebo xaaladda ku xusan qodobka 690.
2. Hase yeeshee qofka milkiyadda debiga leh si ula kac ah uma burburin karo debiga, ama dhulka u derbiga, haddii eynan jirin sabab dhab ah , marka burburinta ay dhibaato u keeneyso qofka dariska ah oo milkiyaddiisa derbiga ku wareegsan tahay.

Qodobka 693 aad

1. Qofna kama furan karo meel wax laga arko (vedula) oo ku aadan milkiyadda qofka derska ah, ilaa meel u jita hal meter cabirka waxaa laga soo qaadayaa dhulka derbiga dibedda ka ah oo aragtida loo furnayo ama leynka dibadda ka ah balkoonaha ama daaqadda.
2. Haddii qofk uu usoo wareego gubsasho awgeed meel lagu arko (veduta) oo ku aadan dhulka qofka driska ah ilaa cabir ka yar hal meter qofka deriska ah wax kama dhisi karo ilaa cabir ka yar hal meter oo loo cabirayo sida lagu sheegay xubinta hore ilaa dhirarka dhismaha oo dhan oo laga helo aragtida (veduta) .

Qodobka 694 aad

Ma jiro qof ku lahaan kara deriskiisa aragti qaloocan ilaa meel u jirta in ka yar 50 shentimeter(cm) lag bilaabo geeska furidda.ka reebiddaasi ma jirto haddii aragtida qaloocan ee dhulka deriska ah ay isla waqtigaas tahay aragti ku taal waddaada caamka ah.

Qodobka 695 aad

Cabir uma dhigna furitaanka ku saabsan aftiinka oo dhinaciisa hooseeya uu dhiirirkiisa ka sareeyo jooga Nin caadi ah ee looga dan leeyahay maridda dabeesha iyo iftiinka oo aan dooneyn aragti dhulka qofka deriska ah

Qodobka 696 aad

1. Haddii heshiiska iyo dardaarnka (testamento) laga helo shardi sheegaaya inaan lagu tasurufi Karin hanti (intalientabilita di un bene) shardigaas waa ansax haddii uu sal u yahay sabab la garwaaqsan karo, ama haddii uu ku eg yahay muddo caqliga gasha.
2. Sababta waxaa loo qaadanayaa in ay xaq tahay haddii tasarufka loo sameeyey si loo daafaco dan xaq ah ha ahaato qof sheyga haysta (Disponete) ama kan gadanaya acquirente) ama qof saddexaad.
3. Muddada caqliga gasha waxxey socon kartaa ilaa inta uu nool yahay qofka leh tasarufka (Disponente) iyo kan gadanaaya ama kan saddexaad.

Qodobka 697 aad

Haddii shardiga tasaruf la'aan (Disponente) oo lagu daray heshiiska ama dardaaranka uu sax yahay sida waafaqsan qodobka hore, waa baaba'a tasaruf kasta oo la sameeyo oo ka soo horjeeda shardigaas (Clausola).

QEYBTA III ISLA WADAAG (COMUNIONE) XEER NIDAAMIYEYAAL

Qodobka 698 aad

Haddii laba qof ama ka badan ay isla wadaagaan milkiyadda hal sey iyadoo qeybsaneyn qeybta qof walba dadkaasi waxey ka qeyb gallayaan lahaanshada sheyga qeybahoodana waxaa loo qaadanayaa in ay la'eg yihiin, haddii eynan jirin caddeyn ka soo horjeeda

Qodobka 699 aad

1. Qof kasta oo ku jira wadaagga wuxuu leeyahay mulkiyadda qaybitiisa wuu haysan karaa, wuu ku intifaaci karaa miraheeda waana ku isticmaali karaa iyadoo lagu xiray intaas miraheeda waana ku isticmaali karaa iyadoo lagu xiray intaas aynan dhibaato u gaysan xuquuqda dadka kula jira.

2. Haddii sheyga la haysto (atto di disposizione) loola jeedo qeyb ka mid ah sheyga la wadaago sheygaasna uusan waqtiga qaybinta ka mid ahayn qeybta kan haysta xaq iibsadaha wuxuu u wareegaa laga bilaabo waqtiga tasarufka qaybta uu leeyahay kan wax haystay marka la eego qaybinta. Haddii iibsaduhu uusan ka war hayn in kan sheyga haysta uusan ahayn qofkii lahaa qeybta sheyga la qeybiyey ee la wadaago, wuxuu codsan karaa baaba'inta qoraalka (atto)

Qodobka 700 aad

Haddii heshiis ka soo horjeeda uusan jirin maamulka sheyga la isla wadaago waxaa leh inta wadaagga ku wada jirta oo idil

Qodobka 701 aad

1. Wixii maamulka caadiga ah ku saabsan, waxaa lagu dammeynayaa aqlabiyada dadka ku jira wadaagga waxeyna qabsameysaa dhammaantood, aqlabiyada waxaa lagu xisaabaya sida ay tahay qiimaha qeybta haddii ay dhismiweydo aqlabiyada Maxkamaddu waxey awood u leedahay in ay qaado tilaabada la habboon ayna magacaawdo haddii ay la noqoto qof maamula sheyga la wadaagga, haddii uu sida maxkamaddu ka codsado qof ku jira wadaagga.

2. Aqlabiyada dadka wadaagga ku jira waxey xataa dooran karaan hal maamule waxeyna sameyn karaan nidaamquseeya maamulka caadiga ah iyo intifaaca wanaagsan ee sheyga la wadaagga iyadoo lagu dabaqi karo xataa intii dad ku jira wadaagga oo idil sheyga ku sheeganaysa xaq guud ahaaneed ama gaar ahaaneed (gli agenti casua o titolo universale o paraticalre).

3. Qofka ku jira wadaagga oo aamulayo sheyga la wadaago wuxuu ka dhigan yahay wakiilkooda hadduusan is hortaag ka imaanin dhanka qof ka mid ah wadaagga.

Qodobka 702 aad

1. Dadka ku jira wadaagga oo iska leh ugu yaraan afar meelood saddex sheyga la wadaaggo waxey iyagoo u eegayo in intifaaci wanaagsan laga helayo sheyga, keeni karaan fikrado cusbooneysiin ah oo loo baahan yahay ama ku sameyn karaan beddelaad ujeeddada sheyga laga lahaa, oo dhaafsan maamulka caadiga ah iyadoo lagu xiray in go'aankaasi la gaarsiiyo dadka kale oo ka mid ah wadaagga dadka wadaagga ku jira oo go'aanka diiday waxey Maxkamaddaha hortooda uga duri karaan ilaa muddo ku siman 2 bilood laga billaabo markii la gaarsiiyey.

2. Maxkamadda la hor geeyey duridda waxey ayidikartaa go'aanka ay gaartay aqlaabiyaada iyadoo amreysa tillaabooyinka habboon. Gaar ahaan waxey amri kartaa in kan diidan la siiyo dammaanad ku saabsan inta isaga u lahaan karo magdaw.

Qodobka 703 aad

Inta ku wada jirta wadaagga waxey qaadi karaan tillaabooyinka lagama maarmaanka u ah xafidaada sheyga la waaggo, xataa raalli la'aanta dadka kale ee ku jira wadaagga

Qodobka 704aad

Kharajyadda maamulka sheyga la isla wadaaggo, kan xafidaadiisa, canshuurtiisa iyo wixii kale ee culeys ah oo saran sheyga ama ka yimaada wadaagga waxaa qaadaya inta wadaagga ku jira ee idil ilaa in u dhiganta qofka qebsiisa, haddii uusan jirin axkaam ka soo horjeed.

Qodobka 705 aad

Dadka ku jira wadaaga ee haysta ugu yaraan afar meelood saddex ee sheyga la wadaaggo waxey goyn karaan tasarufkiisa iyadoo lagu xiray in go'aankooda uu saldhig u yahay sababo dhab ah lana ogeysiiyo dadka kale ee wadaagga ku jira. Dadka wadaaffa ku jira ee diidsan waxaa u billaabo taariikhda gaarsiint, Maxkamaddu, haddii qeybinta sheyga la wadaaggo ay dhibaato u keeneyso danaha dadka wadaagga ku jira waxey gaareysaa go'aanka ay la noqoto haddii iibinta la sameyn karro.

Qodobka 706 aad

1. Qofka ku jira wadaagga shey guurta ah ama shey is wata, wuxuu inta aan la qeybinin soo ceshan karaa qeybta la isla wadaaggo oo qofka wadaagga ka mid ah ka gatay qof saddexaad . Xaqaas waa in la isticmaalaa hal bil gudaheed laga billaabo maalinta qofka ka mid ah wadaagga uu ka warhelay beeca ama maalinta la ogeysiiyo beeca. Soo ceshedaas waxaa lagu sameynayaa ogeysiin la gaarsiiyo gadaha iyo iibsadaha. Wadaagaha doonaya soo celinta wuxuu isku beddelayaa (surrogate) xuquuqda iyo waajibaadka iibsadaha haddii uu uga magdhabo kharjka uu galay oo idil.

2. Haddii dad badan oo ku wada jira wadaagga, ay codsadaan xaq soo celinta (diritto di ripetizione) mid kasta o ayaga ka mid ah wuxuu ku isticmaali karaa xaqas inta u dhiganta qeybtiisa.

**DHAMMAADKA WADAAGGA EE
KA YIMAADA QEYBINTA
(Ceessazione della comunione per effetto Della divisione)
Qodobka 707 aad**

Qof kasta o ka mid ah wadaagga wuxuu codsan karaa qeybinta sheyga la wadaaggo haddii uusan ku khasboneyn in uu ku jiro wadaaga sharci ama heshiis jira awgeed, lama ogola heshiiska reebaya qeybinta ilaa muddo ka badan 5 sano, haddii muddada lagu heshiiyey eynan ka badneyn intaas heshiiska wuxuu ansax ku yahay qofka ku jira wadaagga iyo kan wax ku leh (avente causa)

Qodobka 708aad

Dadka wadaagga ku jira waxay haddii raalli ku wada yihiin sidey rabaan u qaybsan karaan sheyga la wadaago. Haddii midkood uu yahay midaan awood lahayn (incapace) waa in dhowraa hababka uu sharcigu qabo.

Qodobka 709 aad

1. Haddii dadka ku jira wadaagga eynan raali isugu ahayn qeybinta sheyga la wadaaggo kan doonaya in la dhammeeyo xaaladda wadaagga waa in Maxkamadda hor geeyaa dadka wadaagga ku jira oo kale

2. Maxkamaddu haddii ay la noqoto waxey wakiilaneysaa hal khabiir ama ka badan si ay u qiimeeyaan sheyga la wadaaggo una qeybiyaan qeyb-qeyb haddii uu sheyga badeecaddiisa ay ogoshahay inuu qeygsami karo isagoo aan qiimahiisa uusan si dhab ah u nuqsaamin

Qodobka 710 aad

Haddii qeybinta dabiiciga ah (in natura) eynan suurtoo beynin ama ay nuqsaameyso si dhab ah qiimaha sheyga waxaa lagu dhaqaaqayaa iibinta sheyga iyadoo la raacayo sida waafaqsan xeerka habka madaniga, Naadada waxey ku kooban tahay dadka wadaagga ku jira oo kaliya, haddii ay u wada dhan yihiin weydiisashada gedidda oggol yihiinta

Qodobka 711 aad

Deynleyaasha (creditor) qof walba oo ku jira wadaagga waxey is hortaagi karaan in qeybinta dibiiciga ah iyo gidda naadada ah la sameeyo iyagoo aan laga soo qeyb gelin in is hortaagga waa in la ogeysiya inta wadaagga ku jirto oo idil, waxaana waajib ku ah intey u yeeraan deynleyaasha si ay uga soo qeyb galaan hawlaha la xiriira qeybinta oo dhan, taasoo haddii ay dhici weydo aan qeybintu lagu hor istaagi Karin deynlayaasha.

Haddii qeybinta mar hore la sameeyey, deynleyaasha aan ka soo qeyb gelin, ma duri karaan haddii eysan dhicin qiyaano mooyaane.

Qodobka 712 aad

Qofka wadaagga ku jira oo qeybinta ka soo qeyb galay, waxaa loo qaadanayaa iin uu ahaa hantiilaha qeybta u lahaa laga billaabo maalintii uu ku qeyb galay wadaagga iyo in uusan weligii noqon hantiilaha qeybaha kale

Qodobka 713aad

1. Kuwa ka soo qeyb gala qeybinta wuxuu mid waliba kan kale yahay dammaanad qadayaalka dhibabka (Molestie) iyo soo sheegashada sheyga (l’eviziione oo la xiriirta sabab ka horreysay qeybinta qof kasta oo oyaga ka mid ah waxaa laga rabaa in uu uga magdhabo dadka kale ilaa in uu waqtiga qeybinta haddii qofka mid ah kuwa ku jira wadaagga uu yahay mid aan lahayn awood uu wax ku bixiyo qeybta uu ku leeyahay, waajibkaas wuxuu dulsaaran yahay waddaagaha damiintay iyo dhammaan la wadaagayaasha kale ee leh ah awoodda bixinta .

2. Hase yeeshee, lama muteysanaayo wax dammaanad ah haddii uu jiro heshiis cad ee reebaya dammaanadda xaaladdaan gaarka ah ee la xadiday. Dammaanadda la muteysanmaayo xataa marka soo sheegashadda sheyga lagu eedeeyn kamanayo lacag cad ama badeecad.

Qodobka 714 aad

1. Qeybinta lagu heshiiyey (convenzionale) waa la baabi’ in karaa haddii qof ka mid ah wadaagayaasha uu cadeeyo in ka soo gaartay kkhasaaro ka badan shan meelood meel iyadoo la tixgelinayo qiimaha sheyga la billaabo maalinta qeybinta

2. Dacwadda baaba’inta waa in la oogaa sannadka xiga kan qeybinta gudahiisa, dacweysanaha waa joojin karaa wuuna diidi karaa qeybin cusub, haddii uu siiyo dacwoodaha inta u baahan si loo dhammeystiro qeybtiisa isagoo ku bixinayo lacag cad ama badeecad.

Qodobka 715 aad

1. Marka qeybinta ku meel gaarka ah ay dhacdo, wadaagayaasha waxey ku heshiinayaan in siiyaan qof walba oo iyaga ka mid ah intifaaca qeybaha kale, iyadoo siinaya mudadu 5 sano. Haddii aan la cayinin muddo ama haddii ay mudadu dhacday iyadoo aanan la sameyn heshiis cusub, qeybintu waxey Ansax tahay ilaa hal sano, waana la cusbooneysiin karaa, haddii uusan durin qof ka mid ah wadaagayaasha billood ka hor inta uusan dhammaanin sannadka socda.

2. Haddii qeybinta ku meelgaar ah ay socoto ilaa 15 sano waxey isu beddeleysaa qeybin kama dambeys ah, haddii heshiis ka soo horjeeda uusan jirin. Haddii qof ka mid ah wadaagayaasha uu sii wato haysashada qeyb loo qeybiyo 15 sano , waxaa loo qaadanayaa in haysashadaas loo siiyey iyadoo loo eegay qaybin ku meel gaar ah

Qodobka 716 aad

Qeybinta ku meel gaarka ah inta ay quseysa hor istaagga dadka saddexaad, awoodda wadaagayaasha, xuquuqdooda iyo waajibaadkooda iyo hababka caddeynta, waxaa nidaaminaya xeerarka saameeya (ku saabsan) heshiiska ijaarka haddii eynan ka soo hor jeedin dabeecadda qeybinta

Qodobka 717 aad

1. Inta la wado hawlaha qaybinta kama dambeysta ah, wadaagayaasha waxy isku raaci karaan in la sameeyo qeybinta kumeel gaarka ah qeybintaas waxey ansax tahay ilaa laga dhammeeyo qeybinta kama dambeysta ah.

2. Haddii eynann wadaagayaashu raalli kuahayn qeybinta ku meel gaarka ah qeybintaasi ma amri karo garsooraha marka uu sida ka soo codsado qof ka mid ah wadaagayaasha kaddib markii uu dhageysto khabiir, haddii ay la noqoto.

WADAAGGA KHASABKA AH

Qodobka 718aad

Dadka ku jira wadaagga ma codsan karaan qeybinta sheyga la wadaago haddii danta sheyga loogu tala galay ay ka caddahay in sheyga uu yahay mid aan la qeybin Karin.

MADAXA II HABABKA LAGU YEESHO MILKIYADDA QEYBTA I QABASHADA SHEYAALKA GUURTO AH OO CIDNA MILKIYADOODA LAHAYN

Qodobka 719aad

Qofkii qabsada shey guurto ah oo cidna milkiyaddiisa lahayn, isagoo qasadkiisu yahay in uu milkiyo, wuxuu leeyahay milkiyadiisa

Qodobka 720 aad

1. Cidna milkiyaddooda ma laha sheyaalka guurtada ah ee qofkii milki u lahaa uu ka tago haysashadooda, isagoo qasadkiisu yahay in uu milkiyadooda ka tanaasulo.

2. Xoolaha aan rabaayadda ahayn waxaa loo qeybinayaa in milkiyaddooda cidna lahayn inta ay xur yihiin. Haddii mid ka mid ah xoolahaas la xoreeyo, wuxuu noqonayaa waxaan cidna lahayn, haddii qofka milkiyadiisa leh uusan durbadiiba daba gelin ama uu ka joogsado daba galkiisa. Xoolaha rabaayadda ah ee bartay in ay ku soo noqdaan meesha loo sameeyey waxe noqonayaan waxaan cidna lahayn haddii ay luntay dabeecaddaas (abitudine).

Qodobka 721 aad

1. Kansiga duugan (tesoro) ama qarsoon oo cidna cadeyn karin in uu milkiyadiisa leeyahayy, waxaa iska leh hantiilaha ama hantiilaha leh dhulka (nudo proprietario) kansigaas laga helay.
2. Kansiga laga helay meel waqaf ah waxaa iska leh qofka waqafka sameeyey iyo dadka dhaxalkiisa leh, haddii uusan jirin xeer gaar ah.

Qodobka 722 aad

Xuquuqda kalluumeysiga, ugaarta sheyaalka la helay iyo waxyaabaha qadiimka ah (antichita) waxaa nidaaminaya xeerar gaar ah

QABASHADA MAGUURTADA AAN CIDNA MILKIYADDOODA LAHAYN

Qodobka 723 aad

1. Dhulka aan la falin oo aan cidna lahayn waxaa milkiyadooda leh Dawladda
2. Gacan ku dhigda ama haysashada dhulkaasi waxay ku imaan kartaa oo keliya haddii oggolaansho laga heysto Dawladda sida waafaqsan Xeerka nidaamiya maadada.

QEYBTA II DHAXALKA IYO KHAARIJINTA (Liquidazione) Qodobka 724 aad

Xadidaada dadka dhaxalka leh iyo qeybta dhaxalkooda iyo qeybinta xoolaha trakada, ah waxaa nidaaminaaya xeerka qoyska.

Qodobka 725 aad

Haddii qofka geeriyooday uusan magacaabin fuliye dardaraan, Maxkamadda haddii ay dadka ay quseyso oo idil codsadaan ama haddii ay la noqotaba waxay u magacaabi kartaa ilaaliye dhaxalka qofka ay wadajir u doortaan dhaxaltooyada haddii dhaxaltooyada eynan isku waafaqsaneyn garsooraha wuxuu dooranayaa hal ilaaliye oo laga soo saarayo dhaxaltooyada kaddib markii uu dheysto.

QEYBTII III DARDAARANKA

Qodobka 726 aad

Dardaaranka waxaa nidaaminaya xeerka qoyska

Qodobka 727aad

1. Tassaruf kasta ee qeynuuneed uu qof sameeyo si deeq ah, inta uu ku jiro jiradda ugu dambeysay, waxaa loo qaadanayaa amar dardaraneed, waxaana lagu nidaamiyaa xeerka dardaaranka, magic kasta oo la siiyo tassarufkaas.
2. Dhaxaltooyada dardaarmaha waa in ay hab kasta ku caddeeyaan in tassarufka qeynuuneed uu sameeyo qofka dhintay inta uu ku jiray jiradda ugu dambeysay, haddii tassarufka uusan lahayn taariikh hubaan xujo ku noqon mayo dhaxaltooyada.
3. Haddii dhaxaltooyada ay caddeeyaan in tassarufka uu sameeyey qofka dhintay inta uu ku jiray jiradda ugu dambeysay waxaa loo qaadanayaa in tassarufka loo sameeyey si hibo ah, haddii qofka intifaaceedu leh uusan muujinin waxka soo horjeeda. Xeerka kor lagu sheegay waa la dabaqayaa haddii xeer gaar ah oo ka soo horjeeda uusan jirin.

Qodobka 728 aad

Haddii caddeyn ka soo horjeeda eysan jirin, haddii qof uu u sameeyo tassaruf dardaarmeed (atto di disposizione) qof ka mid ah dadka dhaxaltooyadiisa leh isagoo si kastaba ka taxafud sameeyo haysashadda iyo ku intifaaca sheyga iibinayo, inta uu ku sugan yahay nolosha tassarufka. Waxaa loo qaadanayaa inuu yahay dardaran (disposizione testa mentaria) waxaana nidaaminaya xeerka u dhigan dardaranka.

QEYBTA IV KU DARSAMID MAGUURTO (Accessione di immobili)

Qodobka 729 aad

Dhulka daadka ku dhacay dabadeedna uu wabiga qaaday, waxaa leh dadka leh dhulka ku yaala wabiga geeskiisa.

Qodobka 730 aad

1. Dhulka ay baddu soo saarto waxaa leh Dawladda
2. Lama ogola in la qabsado dhulka ay baddu soo saarto marka la calaameynaayo xuduudka hantida ay biyaha ku soo fatahmeyn mooyaane.

Qodobka 731 aad

Dadka leh milkiyadda dhulka la xadka ah biyaha fadhiya, sida balliyada (laghi) iyo waraha, ma lahaanayaan dhulka soo ban baxa marka ay biyahaas noqdaan isla markaana ma beelayaan dhulka ay biyahaasi ku fatahmeen.

Qodobka 732 aad

1. Dhismaha kasta, ha ahaadeen geedo ama dhismo kale oo ku yaal dhulka korkiisa am hoostiisa, waxaa looqadanaayaa in kharjkiisa ku sameeyey qofka dhulka leh isaga ayaana iska leh.

2. Si kastaba ha ahaatee, waxaa la caddeyn karaa in dhismaha uu qof saddexaad kharjkiisa ku sameeyey sida xataa loo caddeyn karo in qofka leh milkiyadda dhulka uu siiyey qof saddexaad lahaanshada dhismaha horey u jiray ama xaq u ku dhisto dhismahaas iyo in uu milkiyaddeeda yeesho.

Qodobka 733 aad

1. Dhismaha geedaha ama dhismaha kale oo lagu sameeyey qalabka qof kale waxay noqanayaan hantida qofka leh dhulka marka dhaqaajinta qalabkaasi uusan suura gal ahayn iyadoo aynan dhibaato weyn soo gaarin dhismaha marka ay suurtoowdo laakiin dacwadda sheegashada (azione di rivendicazione) aan la soo ogin hal sano gudihiisa laga billaabo maalinta qofka leh milkiyadda qalabka uu oggolaaday in ay ku darsmeyn dhismaha kor lagu sheegay.

2. Marka qofka leh milkiyadda dhulka uu lahaado milkiyadda qalabka waxaa laga rabaa in uu bixiyo qiimaha oo la socodo magdhawg, haddii uu jiro marka ay sheegashada dhacdo, dhaqaajinta qalabka waxaa lagu sameynayaa kharjka qofka leh milkiyadda dhulka.

Qodobka 734 aad

1. Marka qofka saddexaad isagoo og uu qalbkiiisa ku sameeyo shidmo isagoo aan haysanin oggolaanshaha qofka leh milkiyadda dhulka, kani wuxuu hadaba codsan karaa dharqaajintooda hal sano gudeheeda laga bilaabo maalinta uu ka war helay fulinta dhismahaas, iyadoo lagu sameeynayo kharajka qofka saddexaad iyo in la siiyo magdhaw, haddii uu jiro ama dhowridooda, isagoo bixinaya qiimaha lagu dhaqaajin lahaa ama lacag u dhiganta qiima dheeraadka ah ee dhismaha ku kordhiyey dhulka.

2. Qofka saddexaad ee dhisay dhismaha wuxuu codsan karaa dhaqaajintooda, haddii eynan dhibaato uga imaaneynin dhulka, haddii uusan qofka milkiyadda leh dooneynin in uu haysto dhismaha sida waafaqsan xibinta hore.

Qodobka 735 aad

1. Haddii qofka saddexaad uu si niyadsami ah ku saaceyey dhismaha lagu xusay qodobka hore, qofka leh milkiyadda dhulka ma lahaanaayo xaq ah in uu codsado dhaqaajinta, laakiin

haddii uu rabo wuxuu kan saddexaad siin karaa hadduusan dhaqajinta codsnin qiimaha qalabka iyo qiimaha shaqada ku kacday ama lacag u dhiganta qiimaha dheeraadka ah ee dhismuhu u keenay dhulka.

2. Hase yeeshe, haddii qiimaha dhismuhu uu yahay mid aad u badan ee bixintiisu ku adag tahay qofka leh milkiyadda dhulka kani wuxuu codsan karaa in milkiyaddiisa la siiyo qofka saddexaad iyadoo la siinayo qiimo u qalma.

Qodobka 736 aad

Haddii qofka saddexaad uu qalabkiisa ku sameeyo dhismo kaddib marka uu helo oggolaanshaha qofka leh milkiyadda dhulka, kani haddii aanu heshiis ceenkaa ah uusan jirin, ma codsan karo dhaqaajinta waana inuu qof saddexaad siiyaa, haddii qofka saddexaad uusan dhaqaajinta codsanin, labada qiimo oo kor lagu xusay qeybta koowaad ee qodobka hore.

Qodobka 737aad

Inta ku xusan axkaamta qodobka 789, waxaa lagu dabaqayaa marka la qiimeynayo magdhawga ay dhigayaan labada qodob ee hore

Qodobka 738aad

Marka qofka dhul uu leeyahay ku dhiso derbi isagoo niyadsami ah kuna xadgudbo qeyb ka mid ah dhulka qofka deriska ah Garsooraha haddii loo baahdo wuxuu ku qasbi karaa qofka leh milkiyadda dhulka dambe inuu siiyo deriskiisa lahaanshaha qeybta uu uu ka dhisay debiga, isagoo bixinayo qiimo u qalbo

Qodobka 739 aad

Dhismaha yar yar sida meelaha cabitaanka lagu gado iyo barakayaal oo lagu dhisay dhul dad kale leeyihiin iyadoo aan laga qasdi lahayn in ay waligood ku dhisanaadaan waxaa iska leh qofka dhistay

Qodobka 740 aad

Haddii qof saddexaad dhismo ku dhiso alaab qof kale leeyahay, qofka alaabtaas lihi, ma codsan karo in loo soo celiyo, hase yeeshe waxaa u bannaan in uu magdhaw ugu noqdo qofkaas saddexaad amase inuu ugu noqdo qofka iska leh dhulka in aan badneyn intii uga hartay qiimaddii dhismadaas

ISKU DHEGID SHEEYO GUURTO AH

Qodobka 741 aad

Laba guurto oo laba qof kala leedahay haddii ay isku dhegaa, lana kala fujin Karin in ay wax gaaraan mooyaane heshiisna labada lihi u dhaxeeyn Maxkamadda goyneysa xaalkaas,

iyadoo iftiin sameysa daldhigyada caddaaladda ilaalineysana dhibaataadii dhacday iyo sida labada dhinac xaalkoodu yahay iyo mid walb niyad samiddiisa.

QEYBTA V
HESHIIS
Qodobka 742aad

Hantida iyo xuquuqda ceyneed oo kale oo ku saabsan guurto iyo maguurto waxey ku guuraan heshiiska haddiiba uu ku dhaco wax la leeyahay oo sidii la doono laga yeeli karo sida uu qorayo qodobka 201 iyadoo la dhowrayo axkaamaha soo socda.

Qodobka 743 aad

Hantida sheyga la caddeeyo nooceeda mooye, hantideeda ma guureyso in la sooco mooyee sida uu qabo qodobka 202

Qodobka 744 aad

1. Hantida iyo xuquuqda ceyneed oo kale, oo ku saabsan maguurtada ma guuraan haddii loo eego dhinaca saddexaad in la dhowro mooye qeynuunka habeynayya faafinta ma guurtada.
2. Qeynuunkaas faafinta ma guurtada isagaa caddeynaya tassarufaadka iyo xukuumadda iyo waxyaalaha la cuskado oo loo baahan yahay in la faafiyo ha ahaadeenn kuwo guurinaya hantida ama yeysan ahaanin isagaana goynaaya saldhigyada qeynuunka ah eek u saabsan faafintaas.

QEYBTA VI
SHUFCA
SHURUUDDA KU ISTICMAALKA XAQA SHUFCADA
Qodobka 745aad

Shufcaddu waa awood banneyneysa kolkii la iibinaayo Maguurto in la galo meeshii kii gadanaayey iyadoo la raacayo shuruudda iyo siyaabaha ay sheegayaan qodobadda soo socda

Qodobka 746aad

Xaqa shufcaddu wuxuu la wadaagaha wax u sooceyn u sugnaanayaa haddii hantida maguurada la wadaagay qeyb ka mid ah laga iibiyey qof saddexaad,

Qodobka 747 aad

Haddii dhowr shafeecado isku garbiyaan shufcada mid kastaba waa leeyahay xaqaas iyadoo loo fiirinayo inta qeybtiisu la'eg tahay

Qodobka 748aad

Shufco ma jiri karto;

- b. Haddii iibku dhaco naado si waafaqsan habka sharcigu dejiyey.
- t. haddii iibku ka dhaxeeyo dad is dhalay (asal iyo farac) ama laba is qaba ama ah qaraabo ilaa derejadda afaraad ama xidid ilaa darejadda labaad.
- j. haddii ma guurtada loo gaday iney noqoto meel wa lagu caabido amase la raaciyo meeshaas.

Qodobka 749aad

Qofkii doonay shufco waa inuu ogeysiisaa inuu rabo kan iibinaya iyo gadanayaba 15 casho gudahood oo laga billaabo maalintii uu ogaaday iibka. Haddii kale xaqiisu waa dhacayaa

Qodobka 750 aad

1. Ogeysiinta rabidda shufcada waa iney ahaataa midrasmi ah haddii kale waa baaba' sharci ahaan. Ogeysiiskaasuna xujo ku noqon mayo qofka saddexaad in la diiwan geliyo mooyee.

2. Soddon maalmood gudahood oo laga billaabo taariikhda ogeysiiskaas, waa in la dhigaa khasnadda Maxkamadda maguurtadaas oo ku taal fadhigeeda qiimihii runta ahaa ee iibku ku dhacay, iyadoo la dhowrayo in dhigidaasa ahaato intaan dacwadda shufcad la oogin. Haddiise dhigidda ayan ku dhamaan waqtiggaas iyo sidii horey lagu sheegay xaq shufcaddu waa dhacayaa.

Qodobka 751 aad

Soddon maalmood gudahood laga bilaabo taariikhda ogeysiiska eek u qoran qoobka hore, waa in lagu oogaa dacwadda shufcada kan iibsadaha iyo gataha, Maxkamadda ma guurtada ku taal horteeda iyadoo lagu qoray jadwalka haddii kale xaqaaas shufcadu waa dhacayaa , si deg deg ah ayaa loo xukumayaa dacwadda.

Markii shaki yimaado waxaa loo qaadanaayaa in ninka sameynaya haysashada in uu naftiisa u haysanayo haddiise haysashada socodkeedu horreyey, waxaa loo qaadanaayaa in ay u socotay kii bilaabay

Qodobka 752 aad

Iyadoo aan la dhaafin saldhigyada xeerka eek u saabsan diiwaangelinta xukunka oggolaanya weydiisashada shufcada wuxuu la mid yahay kii uu u cuskanayey shafeecaduhu lahaanshaha

RAADADKA SHUFCADA

Qodobka 753 aad

1. Shafeecsaduhu kolkii uu horjoogo iibsadaha wuxuu gelayaa meeshii gataha wuxuuna yeelanayaa xuquuqdiisii xambaaranayaana waajibaadkiisii
2. Haddii shuvadii kaddib qof saddexaad yeesho maguurtadii, shafeecsaduhu wuxuu wax uga noqon karaa oo qudh ah iibsadaha

Qodobka 754 aad

1. Intaan la sameyn ogeysiiska rabidda shufcada haddii gatuhu dhir ku beero ama uu dhiso maguurradii waa in shafeecsaduhu bixiyaa hadba sidii uu doorto gatuhu, intii kaga baxday ama qiimihii ku kordhay maguurtada dhismaha ama beeridda darteed
2. Haddiise dhimuhu ama beeridu dhacaan ogeysiiska rabidda shufcada kaddib, shafeecsadaha, wuxuu awoodi karaa in uu weydiisto in la baabi'iyo. Haddiise uu doorto in uu deysto dhismaha ama beerta, waajib waxaa ku ah in uu bixiyo qiimaha alaabta dhismaha, ama inta ku baxday beerta

Qodobka 755 aad

Shafeecsadaha, saameynmeyso rahmad kasta oo rasmi ah ama xaq kasta oo gooni ahaaneed oo ka horjeeda gataha, ama iib kasta oo uu soo saaray gaduhu ama xxaq kasta oo ceyneed oo uu sameeyey ama lagu sameeyey, haddiiba intaas oo dhami dhaceen taariikhda la diiwaan geliyey rabidda shufcada kaddib. Hase yeeshee deynleyaasha qrrani waxay leeyihiin xuquuqda hormarinta ay lahaayeen wixii gadaha uga yimid qiimihii maguurtada

DHICIDDA XAQA SHUFCADA

Qodobka 756 aad

Xaqa qaadashada shufcada wuxuu ku dhacaasiyaalahaan so socota:

1. Haddii shafeecaduhu ka tanaasulo xaqaa, haba ahaado iibka ka hor
2. Siyaalaha kale ee sharcigu qorayo

QAYBTA VII

HEYSASHADA

YEELASHADA WAREEJINTA IYO LUMIDDA HAYSASHADA

Qodobka 757 aad

1. Haysashadu waa awood lagu yeesho guurto iyo maguurto oo ay ka muuqaneyso ku dhaqan hantiyeed iyo xaq kastoo kale oo ceyneed

2. Kuma taagmeysa haysashaddu shaqo ruqso ahaan lagu oggolaaday oo qudh ah uuna la yimid qof ama shaqo qof kale u saamaxeen in uu la yimaado uguna dulqaadanayaan sidaas darteed

3. Haddii haysashadu lagu sameeyo xoog ama qarsoodi ama mugdi-mugdi ma saameyneyso qofka xoogaas la saaray ama laga qareyey haysashada ama mugdi-mugdi ay ka gashay ilaa iyo inta ceebahaasi ka baaba'an

Qodobka 758 aad

Qofkii aan wax kala sooci Karin, wuxuu kuyeelan karaa haysashada xagga wakiilkiisa sharciyeed

Qodobka 759 aad

1. Waa ansaxeysaa haysashadu haddii uu dhex-dhexaadiyuhu mgaca hasytaha ku sameeyo, uuna ku xiriirsan yahay, xirirkaasoo kaga amara qaadano wixii ku saabsan haysashadaas

2. Markii shaki yimaado waxaa loo qaadanayaa in ninka sameynaya haysashada in uu naftiisa u haysanayo haddiise haysashadu, yeysanba halkaas jirin u dhiibid dhab ah ee ku saabsan wixii ahaa dulucda xaq

Qodobka 760aad

Waxey ka gguureysaa haysashaddu haystaha una guureysa qofka kale, haddii ay ku heshiiyaan ceynkaas haddiiba key ku soo wareegtay hanan karo xaq ay ku aroorta haysashadaddu, yeysanba halkaas jirin u dhiibid dhab ah eek u saabsan wixii ahaa dulucda xaq

Qodobka 761aad

Waxaa loo qaadanayaa in uu haystuhu yahay kii anashadiisa dhabta ah ku sameynaya sheyga haddaan la helin wax khilaafsan ceynkaas.

Qodobka 762aad

1. Dhibidda qoraalkadda la cuskado (titoli) oo la bixiyo bedecadda u hayo ammaanahayaha gaadiidka (vettre) amase tan Taal maqsiinka waxay la mid tahay badeecaddii la dhiibay qudheedii.

2. Hase yeeshee haddii qof haysta waraaqahaas la cuskado mid kalena haysto badeecaddii nafteedi, labaduna niyadsan yihiin waxaa la hormarinayaa kan haysta badeecadda nafteeda

Qodobka 763 aad

1. Iyadoo sideedi ah ayey haysashaddu u guureysaa dhaxalka hase yeeshee haddii kii la dhaxlay niyad xumaan ka wax dhaxlin sugay haysashaddiisa in uu niyadsami ka hasytay, wuxuu qabsan karaa niyad samiddiisa.
2. Waxaa u bannaan dhaxlaha gaarka ah in uu duuno haysashadiisa haysashaddi kii la dhaxlay iyo wax kasta ee sharciyo ka ratibayo heysashadaas oo raad ah .

Qodobka 764 aad

Haysashaddu waxey dhamaataa haddii haysatuhu iska daayo hanashada dhabta ah ee xaqaa, ama uu waayo hanashadaas si kastaba ha ku waayee

Qodobka 765 aad

1. Haysashadu ku dhamaan meysa haddii wax majoogta ahi is hortaagaan far ku heyntii iyo hanashadii xaq haysashada.
2. Hase yeeshee haysashadu waa dhammaaneysaa hadii waxaasi sidaas u socdaan laba sano kana dhalato haysasho cusub iyadoo aanu nooneyn haysatuhu ogeynana waxa lag bilaabayaa laba sano goortey billaabatay haysashada cusbi haddey ku bilaabatey qarsoodi la'aan ama goortuu tabo haysataha koowaad haddii haysashadu qarsooneyd.

DHOWRIDDA HAYSASHADA SADDEXDA DACWADOOD EE HAYSASHADA Qodobka 766aad

1. Haysataha maguurtada hadduu haysashada waayo, wuxuu codsan karaa labada sano eek u xigta waayitaankeeda in loo soo celiyo. Haddii waayitaanku ahaa qarsoodi, labada sano waxey ka billaabaneysaa goortii taasi cadaato.
2. Waxaa kaloo soo ceshan kara haysashada kii u hayey qof kale isagoo ka wakiil ah.

Qodobka 767aad

1. Haddii qofka waayey haysashada ayan ka soo wareegin hal sano heysashadiisu markii la waayey, uma bannaana in uu ka soo ceshado haysashada qof aan cuskaneyn haysasho homarin mudan mooye. Haysashada in la hormariyo mudani waa tii taagan cuskasho xeereed (titolo legittimo) hadiise labada haysato midkoodna wuxuu cuskado haysan, ama waxay cuskanayaan isku xoog yihiin, waxaa la hormarinayaa haysashada taariikhdeedu horreysay.
2. Haddiise lagu waayey haysashada xoog, haysatuhu waxaa u bannaan mar kasta inuu oogo dacwadda soo ceshasada haysashadiisa goortuu xooggu dhammaado hal sano gudaheed.

Qodobka 768aad

Haystuhu wuxuu ku oogi karaa waqtiga sharcigu dhigayo, dacwadda soo cesashada, qofka ay u guurtay haysashada qofka ay u guurtay haysashada xooga lagu dhacay haba niyadsamaade

Qodobka 769aad

Qofkii haystay maguurto haysasho socotay hal sano kadibna laga hor joogsaday , waxaa u bannaan sannadda gudaheeda in uu oogo dacwad uu ku joojinayo is hor taagaas.

Qodobka 770aad

1. Qofkii haystay maguurto haysashadiisuna socoay hal sano ka badan, kana baqay isagoo cuskanaya asbaab caqliga gasha in leys hortaago, waxyaalo shaqo cusub ah oo loo sameeyey dartood oo hadideysa haysashadiisa waxaa u bannaan inuu xaalkaas u bandhigo Garsooraha isagoo codsanaayo in la joojiyo shaqadas. Hase yeeshee taasi waxey ku xran tahay ineysan shaqadaasi dhammaan ama ayan ka soo wareegin hal sano, bilowga shaqadu ay ka imaan kareysay dhibaataadu.

2. Garsooruhu wuxuu yeeli karaa in uu diido in la wado shaqadaas, amase waxaa u bannaan in uu idmo iney socoto, labada xaaladoodba waxaa u bannaan inuu gooyo in la hormariyo dammaanad habboon oo markii la xukumo in la joojiyo shaqada magdhaw u noqota in lagu hagaajiyo dhibaataada ka dhalatay joojintaas, haddii xkun dhammaadi ku soo baxo in is kortaaga shaqada socodkeedu ayan ku taagneyn sal. Haddiise la xukumo in la wado shaqada waxey caraartu u noqoneysaa dammaanad in la suuliyo shaqadaas dhammaanteed ama qaarkeed iyadoo lagu hagaajinayo dhibaataadii gaaray haystaha hadduu hello xukun dhammaad ah oo maslaxadiisa u dhacday.

Qodobka 771aad

Dad badani haddii ay isku qabsadaan haysasho xaq qudh ah, waxaa loo qaadanayaa ku meel gaar ahaan ah in haystuhu yahay qof leh haysashada dhabta ah ee maadiga ah iney soo baxdo mooyee in lagu helay heysashadaas si ceebeysan

Qodobka 772 aad

1. Waxaa loo qaadanayaa qof niyadsan, kii haysta xa isagoo aan ka warqabin inuu ku xadgudbayo dad kale xaqooda haddii eysan ogaan la'aantaasi ka dhalan gef culus.

2. Haddii haystuhu yahay qof xeereed waxaa la eegayaa niyadsamida iyo niyadxumida qofka wakiilka ka ah.

3. Waxaa loo qaataa niyadsami iney jirto waligeed, haddaan wax ka duwani caddaanin.

Qodobka 773 aad

1. Haystaha kama suusho niyadsamiddo ilaa iyo markuu ogaado mooyee in haysashadiisuu tahay ku xadgudub xaq dad kale.
2. Niyadsamiddo waxey suushaa laga billabo goortii lagu ogeysiiyo haystaha warqadda dacwadda ceebaha ay leedahay haysashadiisu, niyadxumeena waxaa loo qaataa kii ka xoog haysashada qofka kale.

Qodobka 774 aad

Haddaan la sugin wax ka duwan ceynkaas haysashadu waxey lahanaysaa sifooyinkii ay lahayd goortii la haantiiyey.

RAADADKA HAYSASHADDA GUBASHADA WA LAGU HELO Qodobka 775aad

Qofkii haystay guurto ama maguurto isagoo aan ahayn kii hantideeda lahaa sida uu qorayo qodobka 757, ama haystay xaq ceyn ah oo ku saabsan maguurto isagoo xaqaasi uu lahayn, axaa u bannaan inu hantiyo sheygii ama xaqii ceynta ahaa haddii haysashadiisu socontay iyadoo aan kala go' in toban sano

Qodobka 776 aad

1. Haddii ay haysashaddu ku dhaco maguurto ama xaq ceyn ah ee maguurto eyna wehliso niyadsami, cuskanaysana isla markaas sabab xaq ah, muddada gubashada wax lagu helo waa toban sano.
2. Looma baahna niyadsamida goorta la helayo xaq mooyee.
3. Sabab xaq ahi (giusto titolo) waa qoraal la cuskado oo ka soo baxaya qof aan lahayn sheyga, ama aan lahayn xaq lagu helayo gubashada, waana in la diiwaan geliyaa sida qaanuunku qabo.

Qodobka 777 aad

Si kataba ha noqotee marna laguma hantiyo gubashada xoolaha waqafka ah iyo dhaxlkaba iney haysashadu socoto mooyee saddex iyo sddon sanno.

Qodobka 778aad

Haddii ay sugnaato inay taagneyd (jirtay) haysasho waqti hore ee la yaqaan, haddana ay taagan tahay taas waxaa loo qadanayaa muddada labadaas waqti u dhexeysa iney taagneyd (jirtay) haddii aan la sugin wax ka duwan ceynkaas.

Qodobka 779aad

1. Qofna kuma hantiyi karo gubasho wax ka duwan wixii uu cuskanayey, qofna naftiisa uma beddelan karo sababta haysashadiisa iyo salka ay ku taagan tahay haysashadisa toona.

2. Hase yeeshee wuxuu awoodi karaa inuu wax ku hantiyo gubasho, haddii sifada haysashadiisu ku beddelanto wax qof kale sameeyey, ama isagu sameeyey oo loo qaadan karo is hortaag xaq kii lahaa, hase yeeshee markaasna gubashadu waxey ka bilaabaneysaa taariikhda beddelaada la sameeyey (Momento Della Inversione).

Qodobka 780aad

Waxa ku saabsan tirade mudada iyo joojinta, gubashada ama ka go'idiisa ama kolka Maxkmadda horteeda lagu qabsanayo, iyo ka tanaasulidda iyo heshiiska ku saabsan inla beddelo muddada, wax la dabaqayaa qodobka gubashada xaq-rididda ah haddii eyna ka hor imaaneynn dabeecadiisa iyo iyadoo la dhowrayo wax soo socda;

Qodobka 781aad

Inkasta ha noqotee muddada gubashada wax lagu yeesho waa joogsaneysaa haddii la helo sabab joojisa.

Qodobka 782aad

1. waa go'eynsaa gubashada wax lagu yeesho ,haddii haystuhu haysashada iska dhaaf ama uu waayo, dad kaleba ficilkooda haku waayee,

2. Hase yeeshee, gubashada ku go'imeyso waayitaanka haysashada haddii haystuhu ku soo ceshado laba sanno gudahood ama dacwadda soo cesashada ku oogo muddadaas.

HAYSASHADA LAGU HANTIYO GURTO

Qodobbka 783aad

Qofkii haysta guurto ama xaq ceyn ah eek u xiraan guurto, ama waraaq kan watay waxaa ku qoran leeyahay (tito lo al portatore) kuna haysta sabab xaq ah, isagaa noqonaya kii lahaa haddiiba uu niyadsamaa markuu gacan ku dhigay.

Haystaha haddii uu niyadsan yahay cuskanayana sabab xaq ah uuna qaadanayey in shaqeygu uu haystay dulsareyn wax culusy ah ama ayan wax ku xereyn wuxuu yeelanayaa hantida iyadoo saafi ah.

Haysashada qudheedaaa loo qaadanayaa iney jiraan sabab xaq aiyo niyadsami, haddii aan la sugin wax weydaarsan ceynkaas.

Qodobka 784aad

Qofka leh guurto ama waraaq kan watey waxa ku qoran leeyahay (titolo al portatore) hadduu waay ama laga xado , waxaa u bannaan inuu ka soo ceshado kii ku haystay niyadsimadda saddex sano gudahood lag bilaabo markuu dhumay ama la xaday.

Haddii, qofka haystay waxaas la xaday ama dhumay ka gatay isagoo niyadsan suuqa ama naado ku gatay ama uu ka gatay qof ka ganacsada ceynkiisa, waxaa u bannaan in uu ka dalbo qofka ceshanaya sheygaas in uu siiyo qiimihii uu ka bixiyey.

HAYSASHADDA LAGU HANTIYO MIRAHA

Qodobka 785aad

1. Haystuhu wuxuu yeeshaa wixii uu qabsado oo mira ah hadduuba niyadsan yahay.
2. Miraha dabiiciga ah ama miraha warshadeed maalintey go'do ayaa loo qaadanayaa in la qabsaday, miraha madanigase waxaa loo qaadanayaa in loo qabsaday maalin maalin.

MAS'UULIYADDA MARKA SHEYGA UU DHUMO

Qodobka 786aad

Haystaha niyadda xumi isagoo mas'uul ka ah mirihii uu qabtey dhammaantood iyo tuu dayacay qabashadeeda laga bilaabo markuu noqday mid niyadxun hase yeeshee wixii uu ku baxshay soo saaridda mirahaas ayuu ceshan karaa

SOO CELINTA KARAJYADA

Qodobka 787aad

1. Qofka loo celiyo hantidiisa waa inuu haystaha ugudaa wixii kaga baxay ee lagama maarmaanka ah.
2. Maruufaadka dheefta leh waxaa lagu dabaqayaa waxa ay qorayaan qodobbada 734, iyo 735.
3. Hadiise kharjka baxay yahay mid aan loo baahneyn oo qurxin ah ma dalbi karo haystuhu, hase yeeshee waxaa u bannaan in uu siibo waxa uu sameeyey , waxaase laga rabaa markaas inuu sheygii uu celiyo sidii hore, haddii qofka milkiyadda leh uusan dooran in sheygu haysto, isagoo bixinaya qiimaha markii la jebin lahaa.

Qodobka 788aad

Haddii qof ka helo haysashada hantiile ama hayste hore sugana inuu siiyey wixii ka baxay ee masaariif ahaa, wuxuu dalbi karaa waxaas uu bixiyey kan ceshanaya.

Qodobka 789aad

Haddii uu dalbo hantiiluhu, Garsooraha waxa uu bannaan in uu gooyo waxa ku habboon in lagu bixiyo masaariifta ay qorayaan labada qodob oo hore, waxaana u bannaan inuu gooyo in uu bixintu noqoto mid qeyb qeybsan lagu gudo xilli, isagoo ku xeraya in la hormariyo dammaanad lama maarmaan ah. Hantiiluhu wuxuu leeyahay inuu iska fur furo

waajibaadkaas oo u hormariyo lacag la'eg qiimahii qeyhabaas oo laga gooyey dulsaaradeedii taasoo lagu qiyaaso si circa sharciga, illaa iyo waqtiga laga yeelanayo

Qodobka 790 aad

1. Haddii haystuhu niyadsan yahay kuna intifaaco sheygii isagoo u qaba inuu leeyahay, mas'uul kama aha in uu siiyo kan ay ku waajibtay inuu u soo celiyo sheygii magdhaw intifaacaas daraadiis
2. Haystuhu mas'uul kama aha sheyga haddii uu dhumo ama halaabo, intii faa'iido ka soo gaarta dhumiddaas ama halaabidaas mooyee

Qodobka 791 aad

Haddii haystuhu niyadxun yahay, isagaa ka mas'uul ah haddii sheygaasi hallaabo sababtu haba ahaatee mid ku timid si lama filaan ah, hadduusanba aannu sugin in sheygu dhumi lahaa ama hallaabi lahaa haba ku jiree gacanta kii xaq u lahaa.

Qodobka 792 aad

1. Manfaca waxaa lagu helaa fal sharci ah ama gubasho
2. Dad isku xiga waxaa loogu dardaarmi karaa manfaco haddii ay jiraan oo nool yihiin marka la dardaarmayo sidoo kale waxaa loo dardaarmi karaa ilmo uur ku jira

Qodobka 793 aad

Waxaa la raacayaa markii la joogo xuquuqda uu leeyahay nafcasaduhu iyo waajibaadka saaranba, wixii uu ku dhisnaa oo u dhaliyey xaq manfacada iyo waxa ay dhigayaan qodobada soo socda

Qodobka 794aad

Miraha ka baxa waxaa lagu intifaacayo waxaa leh nafacasadaha intey ka la'eg tahay muddada nafaceysiga, iyadoo la dhowrayo xubinta labaad ee qodobka 808

Qodobka 795aad

1. Nafacsaduhu wixii sidii loogu dhiibay waa inuu ugu dhaqmaa iyo waxa loo sameeyey waana inuuna ku maamulaa maamul wanaagsa.
2. Hantiiluhu waa is hortaagi karaa ku dhaqan kasta ee aan bannaneyn ama khilaafsan sida dabeecadiisu sheyga tahay, haddii uu sugana inuu xuquuqdiisa khatar ku jidho wuxuu awoodi karaa in uu dalbo dammaanad. Hadduusan hormarin nafcasaduhu, ama si aan bannaaneyn ugu dhaqmo sheygii ama ku hagaagsaneyn dabeecadiisa in kasta oo uis hortaagay hantiiluhu, Garsooraha markaas oo kale wuxuu ka qaadi ku intifaacidda sheyga, wuxuuna u dhiibi karaa qof kale oo maamula. Bal wuxuu awoodi karaa hadba siduu xaalku khatar u yahay inuu xukumo in uu dhammaaday xaq manfacada iyadoo la dhowrayo xuquuqda dadka kale.

Qodobka 796aad

1. Nafacasaduhu intuu manfaceysanayo ceynta, isagaa laga rabaa kharjka caadiga ah ee koreysa ceyntaas, iyo kharjka kaga baxa shaqada ay dooneyso hagaajinteedu .

2. Ekharjka aan caadiga ahaynse ama hagaajinta weyn oo aan ku imaan nafacsadaha gefkiisa, waxey koreysaa hantiilaha, waana in uu u gudaaf nafacsaduhu hantiilaha faa'iidad ka dhalatay wixii uu ku bixiyey ceynkaas. Haddiise nafacasaduhu isagu bixiyey kharjkaas, wuxuu leeyahay inuu soo ceshado raasunaalkii markii xaq manfaceysugu dhammaado.

Qodobka 797aad

Nafacasaduhu waa inuu dhowraa ceynta uu ku intifaacayo sidii qof caadi ah. isagaana ka mas'uul ah haddii ceyntu dhunto xataa sabab uusan lahayn awgeed, hadduuba kaddib dhacay in uu u celiyo kii lahaa markuu dhammaaday ka manaafacaysigu.

Qodobka 798aad

Haddii uu sheyga baabo'o ama halaabo ee uu u baahdo hagaajin weyn oo waajib ku ah inuu hantiilahu xambaaro kharjkeeda, am ay u baahato tallaabo looga celinayo khatar aan la fileyn waa in nafacasaduhumarkaas dareensiya hantiilaha, sidoo kale waa inuu dareensiya haddii qof kale ku sheegto xaq ceyntii.

Qodobka 799aad

1. Haddii uu yahay guurto xoolaha laga manaafacsanayo waa in la tiriyaa, waa inuuna dhigaa nafacsaduhu dammaanad, haddii aannu dhigin, waxaa la gadayaa xoolahaas qiimahoodana waxaa lagu gadayaa saamiyo ka soo baxa dawladdu waxay leedahay (titoli pubblici) faa'iidada ka timaadana waxaa yeelanaya nafacsadaha.

2. Haddii nafacsu dhigo dammaanadda wuxuu awoodi karaa inuu ku dhaqmo ceyntii baabi'I kartay hase yeeshee waa inuu u celiyaa beddelkeedii kolkuu dhammaado xaqiisa manaafaceysiga ah. Wixii ka dhasha xoolaha nool isagaa yeelanaya kaddib markii uu baxsho magdhawga xoolaha asalka ah oo si lama filaan ah u luma (periti)

Qodobka 800 aad

1. Wuxuu dhammaanayaa xaq nafaceysigu markuu dhammaado waqtigii loo qabtay haddiise aan loo qaban muddo, waxaa loo qaadanayaa in xaqasu jiro intuu nool yahay nafacsaduhu, xaqasu wuxuu ku dhammaanayaa si kastaba ha ahaatee dhimashada nafacsadaha, haba ka horeeyee waqti la qabtay.

2. Haddii dhulka manaafaceysanaay abuur ku yaal Markey muddadii dhammaatay, ama nafacsaduhu dhintay, waxaa dhulka loo dhaafayaa nafacsadaha ama dhaxaltooyadiisa ilaa uu ka go'o abuurku, hase yeeshee waa iney bixiyaan kiradii dhulka muddadaas.

Qodobka 801 aad

1. Wuxuu ku dhammaadaa xaq manfaceysigu ceyntii laga manaafacsanaayey ee dhunta, hase yeeshee wuxuu u guurayaa sheygii loo keenay ceyntii hore beddelkeedi.

2. Haddii dhumidda sheygaas laga manaafacsanaayey aanunar keenin gefka hantiilaha, lagu khasbi mayo in ceyntii sidii ay ahayd uu u sooceliyo. Hase yeeshee haddii uu soo celiyo, waxaa u soo noqonaya nafacsadaha xaqii manfaceysiga, haddii uusan lug ku lahan dhumiddaas, markaasna waxaa lagu dhaqmayaa qodobka 796 xubintiisa labaad.

Qodobka 802 aad

Xaq manaafacaysigu wuxuu ku dhammaanayaa inaan uga dhaqmin sheyga shan iyo toban sannadood.

QEYBTA II XAQA KU DHAQANKA IYO XAQA DEGIDDA Qodobka 803 aad

Xaq ku dhaqanka iyo kan degidda intey le'eg yihiin waxaa lagu xadidayaa inta naftooda u baahan yahay, kan xaqas leh iyo xaaskiisuba iyadoo aan laga tegin wuxuu qorayo waxa uu ku dhisan yahay (Titolo) oo dhaliyey xaqas

Qodobka 804 aad

Loogma tanaasuli karo qof saddexaad xaq uu dhaqanka iyo kan degiddaba, haddii eysan jirin cudurdaar xoog leh, ama sharad ceynkaas oranaya oo cad.

Qodobka 805aad

Wixii ka baxsan qodobaddaas hore waxaa lagu dabaqayaa qodobada loo dejiyey xaq manfaceysiga, kuwa ku dhaqanka iyo degidda haddeynanba ka hor imaaneyn dabeecadda ay leeyihiin labadaas xaq.

MADAXA II XAQA UU ADEEGIDDA (SEVITU)

Qodobka 806aad

U adeegiddu waa xaq xadidaya manfaco maguurto uu uga faa'iideysto maguurto kale oo uu leeyahay qof kale wuxuu ku imaan karaa hanti guud, haddii uusan ka hor imaaneyn waxa loo suubiyey hantidaas in loogu dhaqmo.

Qodobka 807aad

1. Xaq adeegidda waxaa lagu yeeshaa fal sharci ama dhaxal.

2. Xaqa gubashada waxaa lagu yeelaan karaa keliya adeegidda muuqata iyoadoo uu ku jiro xaqa marida.

Qodobka 808 aad

1. Xaqa adeegidda waxaa lagu dhisi karaa sida uu ku talagalo abaaha qoyska.

2. Ku talagalka aabaha qoyska wuxuu jiraa, haaddey caddaato si kastaba ha ahaatee in qof leh labo maguurto kala baxsan uu ka taago (sameeyo) dhexdooda calaamad muuqata sidasna uu uga dhaliyey dhexdooda xiriir isdabajoog ah oo ku tuseysa in uu jiro xaqa adeegidda haddii labada maguurto ay kale lahaan lahayd hantiilayaal kala duwan.

Markaas haddii labada maguurto uu guuran gacmo hantiilayaal kala duwan iyadoo xooladoodu beddelmin waxaa loo qaadanayaa in xaq adeegidda labada maguurto isku leeyihii, haddii uusan halkaas jirin sharad cad oo khilaafsan ceynkaas.

Qodobka 809 aad

1. Heshiiska xadidaya xuriyadda hantiilaha maguurtada inuu kor u qaado dhisiddiisa tuaalo ahaanna inuusan dhisi Karin ilaa heer aan dhaafsaneyn dhirir ahaan iyo ballaar ahaan in go'an, wuxuuna dhalinayaa xaqa adeegidda ee dulsaraan maguurtadaas si maslaxad u ah maguurtayaasha kale ee uu dhaw dantoodana loo sameeyey, haddii uusan jirin heshis sidaa ka duwan

2. Kuu xadgudub kasta ee xadidaadkaas lagu sameeyo wuxuu keenayaa hagaajin dabiici ah, hase yeeshee waxaa lagu gaabsan karaa magdhaw khasaareed, haddii Maxkamaddu u aragto iney sidaas ku haboon tahay

Qodobka 810aad

Xuquuqda adeegiddawaxay ku dhismeysaa wixii dhaliyey iyo caadada deganka iyo axkaamta soo socota

Qodobka 811aad

1. Qofka leh maguurtada adeegga lihi wuxuu sameyn karaa hawlaha lagama maarmaanka u ah ku dhaqmidka xaqa adeegga iyo wixii lagu dhawri karo. Wuxuuna xaqaa ugu dhaqmi karaa si ayan ugu imaan dhib, maguurtadaas adeegeysa (Fondo servente) .

2. Baahida cusboonaata maguurtada loo adeegayo si kastaba ha noqotee, ma u keeni karto culeys dhulka ay u adeegeyso .

Qodobka 812 aad

Hantiilaha leh maguurtada adeegeyso, waajib kuma aha inuu sameeyo hawlaha maslaxadda u ah maguurtada loo adeegayo, haddii eysan hawlahaasu u ahayn lagama maarmaan ku dhaqmidka caadiga ah ee adeegii, haddii uusan jirin heshiis sidaas ka duwan

Qodobka 813aad

1. Qiimaha ku baxa hawlaha looga baahan yahay ku isticmaalka iyo dhowrista waxey dulsaaan yihiin hantiilaha maguurtada loo adeego haddii uusan jirin heshiis sidaas ka duwan.
2. Haddiise kan leh maguurtada uu yahay key waajib ku ahayd in uu sameeyo shaqooyinkaas. Bixiyana wixii ku baxa wuxuu culeyskaas isaga reebi karaa inuu ugu tago maguurtadaas dhammaanteed ama qaarkeed kan leh maguurtada loo adeegayo.
3. Haddii shaqadu sidoo kale wax u tareyso kan leh maguurdada adeegeyso markaas kharjka ku baxa hagaajinta wuxuu dulsaaan yahay labada dhinac mid walba inta ay la 'eg tahay faa'iidada ugu timaada shaqadaas.

Qodobka 814aad

1. Ma awooddi karo kan lihi maguurtada adeegeyso in uu sameeyo wax ka dhimi kara ku dhaqanka xaqadeegidda ama culeys u keeni karo . Umana bannaana gaar ahaan in uu ka beddelo sidii wuxuu ahaayeen, ama uu ka dhaqaajiyo meeshii asal ahaan loogu talagalay in loogu dhaqmo xaqadeegidda.
2. Hase yeeshee haddii meesha asal ahaan loogu talagalay ay noqotay mid kordhineysa culeyska xaqadeegidda amase reebeysa in la hagaajiya maguurtada adeegeysa, hantiilaha maguurtadaas wuxuu weydiisan karaa in xaqadeegidda loo wareejiyo dhinac kale oo ka mid ah maguuradiisa am magurto kale oo u muuqata in uu isaga leeyahay ama qof saddexaad leeyahay oo oggolaaday, waxaase shardi ah k dhaqanka xaqadeegidda meesha cusub ha ahaato mid uu sahlan hantiilaha dhulka loo adeegay inta ay u sahlaneyd halkiisii hore.

Qodobka 815 aad

1. Haddii maguurtada loo adeegaya la qeybiyo xaqadeegidda, waxaa loo sameynayaa maslaxadda gabal kasta. Waxaase shardi ah in uu maguurtada adeegeyso culeyskeeda uusan kordhin.
2. Hase yeeshee haddaanu xaqadeegidda runtii wax u lerayn gabal gabaladaas ka mid ah mooyee, wuxuu weydiisan karaa kan leh maguurtada adeegeysa, in laga suuliyo xaqaa qeybaha kale.

Qodobka 816 aad

1. Haddii la qeybiyo maguurtada adeegeyso, xaqadeegidda wuxuu ku harayaa gabal walba oo ka mid ah.
2. Hase yeeshee haddaan run ahaan gabaladaas qaar kood loogu daqmin xaqadeegidda, ayaanno suurtoobin in loogu daqmo qof kasta oo gabal ku leh, wuxuu dalbi karaa in laga suuliyo xaqaa gablka uu leeyahay

Qodobka 817 aad

Waxey ku dhammaataa xuquuqda adeegidda muddadii loo qabtay oo dhammaata, ama labadii maguurto oo adeegidda isku leh ee baaba'da ama labadii maguurto oo hantiile kale ah gcantiisa ku kulanta, hase yeeshee xaq suulo kulankaasu suulimaad raadkeedu dib u noqonaayo, markaas xaq adeegidda waa soo laabanayaa.

Qodobka 818 aad

1. Waxey ku dhammaaneysaa xuquuqda adeegidda haddaan lagu dhaqmin muddo dhan shan iyo toban sano. Waqfay danteed muddadu markaas waa saddex iyo soddon sano . sida ay u rido gubashada xaq adeegidda, ayey sidoo kale ka beddeli kartaa sidii loogu dhaqmi jiray.

2. Haddii ay hantiyaan maguurtada xaq adeegidda leh, wadaagayaal oo wax u kala soocneyn . midkoodna kama nafacceysto xaqas, waxaa kala goynayo inta kale gubashada ku socotay, sidoo kale haddii gubashada ay joogsato, danta mid kamid ah kuwaas wadaagayaasha ahaa gubashaddu waa uu joogsanayaa inta kale danahood.

Qodobka 819aad

1. Wuxuu ku dhammaanayaa xaq gubashada haddii ceyntii ubeddelanto si aan loogu dhaqmi Karin xaqas.

2. Xaq adeegidda waa soo noqonayaa haddiise ceyntii dhacay mooyee ku dhaqan la'aan.

Qodobka 820aad

Qofka leh maguurtada adeegeysa wuxuu leeyahay inuu iska furfuro xaq adeegidda dhammaantiis ama qaarkiis, haddii uu faa'iidana u yeelan waayo maguurtadii loo adeegayey, amase uu yeelan waayo waa'ido yar mooyaane, oo aan ku habbooneynn marnaba culeysayada dulsarn maguurtaddaas lagu leeyahay xaq adeegidda.

BUUGGA IV XUQUUQDA CEYNTA AH EE RAACSAN DAMMAANADYADA CEYNTA AH BAABKA I RAHAN Qodobka 821aad

Rahmida waa heshiis uu ku helayo deynluhu xaq ceyneed oo uu ku yeelanayo maguurto gooni looga dhigay in lagu bixiyo deynkiisa. Heshiiskaasoo siinaya in uu ka hormaro deynleyaasha caadiga ah iyo kuwa isaga ka dambeeya si uu uga helo xaqiisa qiimadda maguurtadas gacan kasta oo ay ku jirto.

MADAXA I DHISMAHA RAHNKA

Qodobka 822aad

1. Ma guntami karto rahmaddu in lagu sameeyo mooyaane qoraal rasmi ah.
2. Kharajka qoraalka wuxuu dulsaaran yahay rahamaha in lagu heshiiyo mooyee wax khilaafsan caynkaas.

Qodobka 823aad

1. Rahmuhu wuxuu noqon karaa deynqabaha qudhiisa, sidoo kalena waa noqon karaa qof kale oo u sameeyey rahmad deynasanaha dantiisa.
2. Labada siyoodba, rahmuhu waa inuu leeyahay maguurtada la rahmaayo iyo inuu leeyahay awood uu ku tasarufo.

Qodobka 824aad

Haddii aannu lahayn rahmuhu maguurtada la rahmay heshiis rahmaddu waa ansaxayaa haddii uu ku ogolaado kan runta u lihi warqad rasmi ah. Haddiise oggolaashadaasu la waayo, rahmaddu ku imaan meyso maguurdada waqtiga rahmuhu yeesho maguurtadaas mooyee rahmadda xoolaha la yeelan doono waa baaba'a

Qodobka 825aad

Haddii la baabi'yo wixii uu u cuskanayey rahmuhu lahaanshadiisa am la fasakho ama la tuuro ama sabab kasta ha noqotee uu suulo rahmaddaasu waa u tagnaaneysaa danta deynlaha, hadduuba deynlahaasu wax loo rahmay niyadsamaa markuu geliyey heshiiska rahmadda.

Qodobka 826aad

1. Ma bannaana iney ku aroorto rahmadda maguurto mooyaane haddaanu jirin qaanuun khilaafsan caynkaas
2. waa iney ahaataa maguurtadu rahman mid ku banana ganacsiga, laguna iibin karo naado waana iney tahay mid ceynteeda (qudheeda) lagu magacaabay si tifaftatiran iyadoo la helo waana iney ka muuqataa tilmaantaasu heshiiska rahmadda naftiisa, ama heshiis kale oo rasmi ah oo raacsan haddii kale rahmaddu waa baaba'eynaa.

Qodobka 827aad

Rahmadda maguurtadda waxaa gelaya waxa racsan ma guurtada la rahmay oo lagu tirinayo iney tahay maguurto si gaar ahaaneedna waxa u gelaya xuquuqda adeegidda iyo kuwa laga dhigay maguurto iyo waxyaalaha hagaajinta ah ama dhismaha oo faa'iido u keeneysa

hantiilaha, haddaama lagu heshiin wax ka duwan caynkaas iyadoo la dhowrayo mudnaashada lacagta ay yeeshaan qandaraaslayaasha dhismaha (imprenditori) iyo arkiteetiyaasha ku qoran qodobka 936.

Qodobka 828 aad

Waxaa ka imaanaya diiwaangelina ogeysiiska wareejinta hantida in la raaciyo maguurtada waxay dhahso oo miro ah iyo wixii laga helo muddadii ka dambeysay diiwaangelinta. Waxaa la raacayaa marka la qeybinayo mirahaas waxaa loo raacayo qeybinta qiimadda maguurtada

Qodobka 829 aad

Waxaa u bannaan qofka leh dhismooyin ku yaal dhul dad kale leeyahay in uu rahmo. Markaasna deynlaha waxa loo rahmay wuxuu yeelanayaa xaq hormarinta in uu ka helo deyntiisa qiimadda lagu iibiyey wixii dumay, ama uu ka helo magdhaw uu bixinahayo qofka dhulka leh hadduu doorto in uu reebto dhismooyinkiisa sida ay qoreyso axkaamta gaarak u ah isku-dhegsanaanta

Qodobka 830 aad

1. Rahmida ay sameeyaan hantiilayaasha wadaagga dhammaantood, maguurto aan la qeybin, waa fuleysaa si kastaba ha noqoto waxaa ka imaan doona qeybinta maguurtada ama iibinta

2. Haddii wadaagayaasha midkood rahmada intiisa aan soocneyn oo uu ku lahaa maguurtada ama uu rahmo gabal soocan oo ka mid ah maguurtadaas, haddii intiisu markii la qabiyeey maguurtadaay ku dhacdo meelo kale waxey u guureysaa rahmaddii iyadoo leh darajadeedii qeybtiisa oo le'eg qiimadda maguurtadaa rahmaneyd hortii, qadarkaasna (intaasna) waxaa lagu muujinayaa ama Garsoore (ordinanza).

Deynlaha wax loo rahmay wuxuu sameynayaa diiwaangelin cusub oo lagu sheegayo qadarka inta ay usoo guurtay rahmiddu, sagaashan maalmood gudahood oo laga bilaabo marka ay dareensiyaan diiwaangelinta qaybinta dadka danta ka lihi.

Dhibi mayso guuridda rahmidaasu, rahmid kasoo baxdi wadaagayaasha dhamaantood iyo mudnaanshada kuwa qaybinta wax ka helay.

Qodobka 831aad

Waa u banaantahay rahmiddu inay noqoto mid damaan u ah deyn ku xiran sharad ama deyn soo socota ama deyn imaan karta (Eventuale). Waxaa kale ee u noqon kartaa damaan, deyn furan, ama mid loo furayaa xisaab soo socota, waxaase in lagu muujiyaa heshiiska rahmida naftiisa inta deynta is damaantay le' eg tahay iyo inta ay gaari karto deyntaasu.

Qodobka 832aad

Qayb waliba oo kamid ah maguurto, ama maguurtooyiinka rahman, wuxuu dammaan ka yahay deyntii oo dhan, gabal walba oo deynta ka mid ahna waxaa dammaan u ah maguurtadii ama maguurtooyiinka rahmanaa dhamaantood hadiinu sharcigu ama heshiisku wax kale qoreyn.

Qodobka 833aad

1. Haddii uusan jirin axkaam sidaas ka duwan rahmida kama soocna deynta ay dammiinku u tahay taasoo ku xiran yahay ansixideeda iyo dhamaanshadeeda.
2. Haddii rahanka uu sameeyay qof ka duwan deyn qabaha wuxuu isku daafacayo oo uu qabsanaayo oo gaarka u ah ka sakow, wuxuu leeyahay in uu qabsado wixii uu qabsan lahaa deyn qabuhu oo is hortaag ah ku saabsan deynta, xaqaasi waa uu taagnaanayaa haba kanaazulee deynsanuhu.

MADAXA II RAADADKA RAHMIDDA QAYBTA I RAADADKA XAGGA DHINACYADA RAHMIDDA SAMEEYA RAADADKA XAGGA DHISMAHA Qodobka 834aad

Rahmuhu waa uu ku tasarufi karaa maguurtadii rahmanayd haseyeeshee tasaruf kasta oo uu sameyana wax u dhimi mayo xaq deynlaha wax loo rahmay.

Qodobka 835aad

Rahmuhu wuxuu leeyahay in uu maamulo magruutadii rahmaneyd, qabsadana miraheeda ilaa goortii la raaciyey ma guurtada (immobilizzazione)

Qodobka 836aad

1. Ijaarkuu sameeyey rahmuhu, ku fuli mayo deynlaha wax loo rahmay inuu yahay mid taariikhdiisu la sugay, ka hor intaan la diiwaangelin ogeysiiska la wareegidda hantida mooyee. Haddiise ijaarku yahay mid sidaas taariikhdiisa loo sugin, amaseba la sameeyey diiwaangelinta ogeysiidka kadib, lana hor marin kirada, ma noqonayo mid fulaya in laga dhigi karo mooyee mid loo qaadan karo in uu ku jiro shaqada maamulka wanaagsan.
2. Ijaarka ka horeeyey diiwaan gelinta, kana badan sagaal sanadood, kuma fulaayo deynlaha wax loo rahmay, sagaal sanadood mooyee, intaan la qorin ka hor diiwaan gelinta rahmadda.

Qodobka 837aad

1. Noqonmeyso mid ku fuli karta deynlaha wax loo rahmay bixinta kirada hore loo bixiyey muddo aan ka badnayn saddex sanadood, ama wareejinteedaba, iney tahay mid taariikhdeedu sugan tahay moyee lana diiwaangeliyey ka hor, wareejinta hantida.
2. Haddiise wareejintu ama bixinta kiradu tahay muddo ka badan saddex sanadood, deynlaha wax loo rahmay ku limayso haddeyan ahayn mid la diiwaan geliyey ka hor intaan la diiwaan gelin rahmida. Haddii kale muddadii baa loo celinayaa saddex sanadood iyadoo la dhowrayo wixii axkaam ah oo ku soo arooray xubinta hore ee qodobkan.

Qodobka 838aad

Rahmuhu wuxuu damaanad qaadayaa ansaxidda rahmida deynlaha wax loo rahmay wuxuu leeyahay in uu is hortaago tasaruf kasta ama dayackasta oo wax weyn u dhimaayo damaandda Markey degdegsiinyo jiraanna wuxuu sameyn karaa tillaabooyinka dhowritaanka ah eel agama maarmaanka ah, kharjkuna wuxuu dul saran yahay rahmaha.

Qodobka 839aad

1. Haddii gaf uu sameeyey rahmuhu maguurtada la rahmay ku dhunto am ay ku hallaawdo, deynlaha loo rahmay wuxuu leeyahay in uu doorto in lo keeno damaan ku filan ama in uu helo bixinta deyntiisa isla markiiba.
2. Haddii lumidda ama ballaabidda uusan sabab ku lahayn deynqabaha, ama haddii deynluhu uusan ogolaan in deyntu ay ahaato damaanad la'aan deynqabuhu wuxuu dooran karaa inuu bixiyo damaanad ku filan ama uu bixyo deynta ka hor inta ayan dhicin muddadeeda. Xaaladdaan dambe haddii deyntu ayan lahayn dulsaaro deynluhu wuxuu leeyahay oo kaliya inuu gudasado in la'e deynta oo laga jaray dulsaarad ee la'eg sicirka xereed laga billaabo waqtiga bixinta ilaa waqtiga dhicidda deynta.
3. Si kastaba ha ahaatee, haddey maguurtadii rahamneyd lagu sameeyo wax u keeney dhumid ama hallaabid amase ka dhigeysa mid aan ku fileyn damaanaddii, deynluhu wuxuu leeyahay inuu ka codsado garsooraha in la joojiyo shaqadaas, qaadana tallaabo lagu reebayo in ay dhacdo dhibato.

Qodobka 840aad

Haddii ay luno ama ay halaawdo maguurtada la rahmay si kastaba ha ku timaadee, rahanka wixii uu wareega isagoo sidiisa ah lacagta ka midda ka timid magdhowgii lumidda ama hallaabidda, magdhowga caymiska ah ama qiimaha wareejinta hantiida ee loo sameeyey danta guud awgeed.

Qodobka 841aad

Hadduu yahay rahmuhu qof kale oo aan ahayn deynsanaha intuu rahmo mooyee xoolihiisa inta kale lama qaban karo mana laha in uu ku dodo in marka hore la xayaayibiyo deynsanaha haddeyna jirin wax heshiis ah ee sidaas ka duwan.

Qodobka 842aad

1. Deynluhu markuu deynsanaha ku baraarujiyo kaddib in uu bixiyo wixii lagu lahaa wuxuu leeyahay in lagu fuliyo xaqiisa maguurtada rahmaneyd, isagoo dalbaya gadiddeeda iyo wareejinteeda, si waafaqsan waqtigayada iyo hababka uu gooyey xeerka habka madaniga.
2. Rahmuhu hadduu yahay qof aan ahayn deynsanaha. Waxaa u bannaan in uu kaga baxsado fulinta qasabka ah in uu dhaafo maguurtadii rahmaneyd iyadoo la raacayo siyaalaha iyo axkaanta loo raacayo haystuhu markuu dhaafayo maguurtada.

Qodobka 843aad

1. Wuxuu noqonayaa baaba' heshiis kasta eee siinaya deynlaha markii deyntiisa la gudi waayo kolkii la gaaro waqtiga deynta loo qabtay in lagu bixiyo, in uu hantiyo maguurtadii rahmaneyd, kuna hantiyo qiimo la yaaqaan inkasta ha ahaadee ama in uu gado iyadoo aan la dhwrin habka uu qoraayo qaanuunku haba la sameeyo heshiiskaas rahmida kaddib.
2. Hase yeeshee markii deynta ama qaarkeed la gaaro waqtiga loo qabtay kaddib waxaa u bannaan in uu uga tanaasulo deynsanuhu deynlahaa, ma guurtada rahmaneyd isagoo ku bixintaya deyntiisa.

QEYBTA II RAADADKA RAHANKA XAGGA DADKA KALE

Qodobka 844aad

Ma saameyneyso rahmaddu xaq dadka kale in la diiwaan geliyo heshiiska ama xukunka sugaya rahmida ka hor intayan dadka kale ku helin xaq ceyneed maguurtada mooyee, iyado aan la dhaafin axkaanta lo dejiyey masallafaadda (fallimento) .Wareejinta xaq lagu damaanay, raahan la diiwaan geliyey ama galidda qof meesha daynlaha si xeer ah ama si heshiis ah ama kku wareejinta isla darjadii rahanka maslaxadda deynle kale laguma ishortaagi karo qof saddexaad haddii aanan lagu qorin geeska diiwaangelinta asalka ah.

Qodobka 845aad

Ku dhigidda rahanka cusbooneysiintiisa tirtiriddiisa iyo baabi'inta tirtirideeda iyo raadka la xirira waxaa lagu nidaaminayaa axkaanta xereed eek u saabsan faafinta maguurtada.

Qodobka 846aad

Kharjka diiwaan gelinta rahmadda iyo cusbooneysiintiisa iyo tirtiriddiisa waxay saran tahay rahmaha , haddaan lagu heshiin wax sidaas ka duwan.

Qodobka 847aad

Waxay ka qaadanayaan deynleyda wax loo rahmay xaqoodii ka hor deynleyda caadiga ah qiimaha maguurtada rahman ama xoolihii galay meeshii maguurtadaas hadba si ay u kala horeysey diiwaan gelintooda, xataa haddii diiwaan gelinta la sameeyo isla maalin.

Qodobka 848aad

Darajada rahmida waxaa laga xisaabaa goorta la diiwaan geliyo, haba noqotee deynta mid ku xiran sharad, ama ha ahaato mid soo socota ama mid malewaaleed.

Qodobka 849aad

Diiwaangelinta rahmida waxaa ka imaanaya in kharajka heshiiska, diiwaan gelinta iyo cusbooneysiintiisa la geliyo micneh ahaan qaybinta iyo darajada ahmida qudheeda.

Qodobka 850aad

Daynlaha wax loo rahmay, wuxuu leeyahay in uu uga tanaasulo derejeda rahankiisa hadba intey deyntiisu la'egtahay deynle kale oo rahan la diiwaangeliyey ku leh maguurtada rahaman deynlahaas waxaa leysku hortaagi karaa, wax kasta oo leysku hortaagi karo deynlaha hore, waxa ku saabsan in uu dhamaaday xaq deynlahaas hore mooyee, hadduu dhamaadku ka dambeeyo ka tanaasulidda darajada.

Qodobka 851aad

1. Deynlaha wax loo rahmay, kolkuu dhaco waqtiga deynta loo qabtay bixinteed, waxaa u bannaan in uu wareegsado maguurtada rahman, xagga qofka saddexaad ee hayst, haddii kana dambe uusan dooran bixinta deynta, ama uu dhaafo ma guurtada, ama uu sii daayo maguurtadda.

2. Waxaa loo qaadanayaa hasytaha maguurdada rahman , qof allaale qofkii ay u guurto hantida maguurtadaasu ama ku yeesho xaq ceyneed oo kale oo la rahmi karo isagoo naf ahaantiisa mas'uul uga ahayn deyntaas lagu damaantay rahmida.

Qodobka 852aad

Waxa u bannaan haystaha , markii waqtigu deynta lagu damaantay rahmida soo galo in uu bixiyo deynta iyo wax soo raaca oo ay ku jiraan wixii ku baxay oo kharaj ah laga bilaabo goortii loo digay xaqasna waa leeyahay ilaa iyo manta nadada la baaridiyey. Markaasna wuxuu leeyahay in uu ugu noqdo wuxuu bixiyey oo dhan deynsanaha iyo hantiilihii hore ee maguurtada rahman, wuxuu kaloo leeyahay in uu galo meeshii deynlaha loo guday deynta, wixii uu lahaa oo xuquuq ah oo dhan inta ku saabsan mooyee dammaanadda uu bixiyey qof kale oo deynsanaha aan ahayn.

Qodobka 853aad

Waa inhaystuhu xafidaa diiwaan gelintii uu ku galay meesha deynlaha, waana inuu cusbooneysiisaa kolkii loo baahdo ilaa iyo intaa laga tirtiro diiwaangelinta saarneyd maguurtada markii la diiwaangelinaayey wuxuu cuskanaayo haystahaaasu mulkiyaddiisa (titolo).

Qodobka 854aad

1. Waxaa u bannaan haysataha haddii uu diiwaangeliyo hantidiisa waxay ku taagan tahay (il suo titolo di proprieta) in uu ka xureeyo maguurtada rahmad kasta oo la diiwaangeliyey, intaan la diiwaan gelin waxa uu u cuskanayo mulkiyadiisa.

2. Xaqaasana wuxuu leeyahay in uu ku isticmaalo ka kor inta deynleyaasha wax loo rahmay ayna digninta bixinta deynta deynlaha ama aan la siinin digninnta qofka saddexaad ee haystaha ah.

Qodobka 855aad

Ahystuhu hadduu doono in uu xoreeyo maguurtada, waa inuu u jeediyaa ogeysiisyo ka kooban tilmaamaha so socda deynleyda xuquuqdoodu diiwan gaashan tahay uguna jeediyaa meelaha ay degan yihiin oo ay doorteen :

b) koobid ku saabsan haystuhu waxa uu u cuskanayo hantidiisa laguna tilmaamayo keli ahaan dabiicadda iyo raariikhda nasarufka iyo tilmaanta hantiilahii hore xalaadda iyo tilmaanta oo tifaftiran ee maguurtada, iyo haddii tasarufku yahay gadid , qiimaha iyo culeysyada ee dulsaaran maguurtada.

t) Taariikhda diiwaangelinta hantida haysataha iyo lambarka diiwaan gelintaas.

j) inta la qadaray qiimaha maguurtada, tasarufkuba ha noqdee gadid, lacagtaasi kama yaraan karo qiimaha loo gooyey xaaladda wareejinta mulkiyadda, kamana yaraan karto markaastaba , qeybta qiimaha ee wali lagu leeyahay haystaha haddii tasarufka ku saabsan yahay gadid, haddii qaybkasta ee ka mid ah maguurtada lagu cusleeyey rahan gaar ah waa in qaybkasta loo qiimeeyey qaarkeed.

x) Liis ay ku qoran tahay xuquuqda ku qoran maguurtada ka hor intaan la diiwaan gelin, haystuhu waxa uu u cuskanaayo mulkiyadda (il tiolo) kana kooban : taariikhda diiwaan gelinadaas iyo intee tahay xuquuqdaasu iyo magacayada deynleyda.

Qodobka 856aad

Waa inuu haystuhu ku sheegaa ogeysiiska in uu diyaar u yahay in uu bixiyo deymankii wax loo rahmay in la eg inta lagu qiimeeyey maguurtada, sharadna ma aha in uu raaciyoo bandhigaas lacagtii oo naqdiya ee bandhigu wuxuu ku siman yahay in uu caddeeyo in uu diyaar u yahay in uu bixiyo mablaq waajib tahay bixintisu muddada dhicidda deynta wax loo rahmay goor kasta ha noqotee.

Qodobka 857aad

Dhammaan deynlayaasha oo xaqoodu diiwaan geliyey iyo damaanqaadayaasha oo ka fiil u ah xaq la diiwaan geliyey waxa u bannaan inay waadiyaan gadidda maguurtadii la doonay in la xureeyo muddo soddon maamlod ah gudahood, laga bilaabo ogeysiiskii ugu dambeeyey oo lagu daray muddo aan ka badneyn soddon maamlod iyadoo la tixgelinaayo inta ay isu jiraan degnaashaha runta ah ee deynlaha iyo degnaashaha uu doortay.

Qodobka 858aad

1. Dalabka wax lagu sameynayaa ogeysiis loo jeedinayo haysataha iyo hantiilaha hore, waxaana saxiixayaa kan dalbaya, ama kan uu wakiisho, waana inuu dhigaa xafiiska kaaliyaha Maxkamadda lacag ku filan kharjka naadada mana ceshan karo inta lacag ah oo uu hormariyey kharj ahaan in kastoo uu hlo sicir ka badan ina uu soo bandhigay haystuhu dalabkuna waa baaba'a haddanu shuruudaas lagu dhameystirin.

2. Kama tanasuli karo kan weydiinayo weydiintaas iney ogoladaan dhammaan deyleydii xaqoodu diiwaan gelisay iyo dhammaan damaana qaadayaasha mooyee.

Qodobka 859aad

1. Haddii la dalbo in la gado maguurtada waa in la raacaa hababka loo diyaariyey la waregidda waxa lagu sameynayaa codsashada kii dan leh ha ahaado hayste ama kan dalbay qofka weydiisanaya gadiidda waa inuu ku tilmaamaa ogeysiiska gadidda qiimaha maguurtada.

2. Qofka lagu baarideyey waxaa waajib ku ah ka sokow bixinta qiimaha baaridinta iyo kharjka xoreynta in uu u celiyo haystaha saddexaad ee laga qaaday mulkiyadda kharjyada heshiiska, diiwaangelinta iyo ogeysiisnta.

Qodobka 860aad

Haddaan qofna dalban in la gado maguurtada muddadii dhexdeeda iyo siyaalaha loo dejiyey hantida maguurtada waxaa yeelaaya haystaha iyadoo ka xoreysan xaq kasta oo la diiwan geliyey, hadduuba bixiyo lacagtii uu ku qaymeyey maguurtada siiyana deynleydii derjadoodu u ogolaaneyso in xuquuqdooda ka qaataan, amase hadduu dhigo lacagtaas khasnaadda Maxkamadda .

Qodobka 861aad

1. Dhaafidda maguurtada rahman waxay noqoneysaa mid lagu qoray caddeyn uu bixinayo haystuhu una dhiibayo Kaaliyaha Maxkamadda Gobolka ee awoodda u leh, waana in uu ku tilmaamaa sidaas dhinaca boga lagu diiwaan geliyey deynlaha dreensiinta siibidda hantiida, waana in la ogeysiiyaa deynlaha dalbaya gadiida dhaafidda shan maalmood gudahood laga bilaabo waqtiga caddeynta dhaafidda.

2. Waxaa u bannaan qofkii dantiisu ku jiro in uu ka cadsado garsooraha si degdeg ah in uu magacaabo xaraashaha ka soo loo gudbinayo dhammaan tasarrufyada ku saabsan warejitnta mulkiyadda. Qofka saddexaad ee haystaha ah waxaa lagu magacaabi karaa codsigiisa.

Qodobka 862aad

Haddaanu dooran haystuhu in uu gudo deymanka wax loo rahmay ama u ka xoreeyo maguurtada rahmida ama aanu is ka dhaafin maguurtadaas, deynlaha wax loo rahmay uma banana in uu u jeediyo waxyaalaha ku saabsan wareegidda hantida iyadoo la raacayo axkaanta qaanuunka habkamadaniga in loogu digo in uu bixiyo deynta lagu yeeshay ama uudhaafo maguurtada mooyee. Diginiintuna waxay noqoneysaa kaddib markii lagu ogeysiisay deynsanaha wareegidda hantida ama iyadoo la jirta ogeysiiska iyadoo isku waqti ah .

Qodobka 863aad

Waxaa u bannaan haystaha diiwaangeliyey hantidiisa wuxuu u cuskanayo aanna dhinac ka ahayn dacwadda lagu xukumay deysanaha in uu qabsado waxyaaluhu isku daafici lahaa deynsanhu hadduuba ku xakumidda deyntu ka dambeyso diiwaangelinta wuxuu cuskanayo deynlaha.

Waxaa u bannaan haysha mar walba in uu qabsado is hortaagyada uu weli isku difaaci karo deynsanuhu markii la xukumay deynta kaddib.

Qodobka 864aad

Waxaa uu bannaan haystaha in uu soo dhexgalo naadada waxaase shardi ah in aanu soo bandhigi qiimo (il prezzo) ka yar inta weli ka hartay qiimaha ay tahay in laga bixiyo maguurtada gadayo.

Qodobka 865aad

Haddii lala wareego hantida maguurtada rahman haba ahaatee kaddib markii la sameeyey habkii lagu xoreyn lahaa ama lagu dhaafi lahaa iyo haddii qofka saddexaad ee haystaha ah uu yahay kan lagu baaridiyey waxaa loo qaadanayaa in uu yahay hantiilaha sida uu keenayo waxa uu u cuskanayo mulkiyadda (titolo originario) maguurtada waxay ka xoroowsaa rahmid kasta, haddii isagu uu bixiyo qiimaha baaridinta iyo uu dhigo qiimahaas Maxkamadda.

Qodobka 866aad

Siyaabaha aynu soo sheegnay, hadii naadadu ku istaago qof kale oo aan ahayn hasytaha, qofkaasu xaqiisa wuxuu ka helayaa haystaha isagoo cuskanaya xukunka baaridinta

Qodobka 867aad

Hadduu qiimaha ay ku istaagtay naadadu ka badato intey xaq u yeesheen deynleyda xuquuqdooda wax loo rahmay inta dheeraadka ah waxaa yeelanaya haystaha, deynleyda xuquuqda wax loo rahmay waxay leeyihiin in ay xuquuqdooda ka qaataan dheeradkaas.

Qodobka 868aad

Haystaha waxa u soo noqonaaya wixii uu lahaa ka hor inteyan u soo wareegin hantida maguurtada oo ah xuquuqda adeegidda iyo xuquuq ceyneed oo kale.

Qodobka 869aad

Haystuhu waa inuu celiyaa maraha maguurtada laga billaabo marka loogu digay in uu bixiyo ama dhaafo, haddiise la daayo dacwaddii la billaabay muddo saddex sanadood ah, celin mayo kolkaas marahaas haddii aan loo jeedin digniin cusub.

Qodobka 870aad

1. Haystuhu wuxuu ugu noqonayaa dacwad damaanadeed hantiilihii hore intii uu ugu noqon lahaa dhaxluhu qofkii uu ka helay hantida, ha ahaato deeq ama isdhaafsasho.
2. Sidoo kale haystuhu wuxuu ugu noqonayaa deynsanaha wixii uu bixiyey sabab kasta ha ku bixiyo siduu dhigayo hantiidiisa waxa uu u cuskanayo oo lagu daray wixii lagu yeeshay in uu bixiyo heshiiska agiisa. Wuxuuna gelayaa meesha deynleyda uu biiyey xuquuqdooda, gaar ahaan wuxuu gelayaa meeshooda kana dhaxlay wixii ku saabsan damaanaddaha uu hormariyey deynsanuhu, ayadoo laga reebayo damaanadaha qof saddexaad.

Qodobka 871aad

Haystuhu isagaa naf ahaantiisa mas'uul uga ah markuu horjoogo deynleyaasha, wixii gaara maguurtada oo hallaabad ah qofkiisana ku yimid.

MADAXA III DHAMMAADKA RAHMIDDA

Qoddobka 872aad

Waxay ku dhamaataa rahmida dhammaanshaha deynta wax loo rahmay waxayna la soo noqoneysaa haddey suusho sababtey deyntu ku dhammaatay iyadoo wax loo dhiibin xuquuqda uu helay qof kale oo nniyadsan waqtiga uu dhexeeyey dhammaadka xaq iyo soo noqodkiisa.

Qodobka 873aad

Haddii la maro hababka horeynta maguurtada waxaa dhammaanaya xaq rahmida, haba ku dhamaado sabab kasta xaq hanti haystaha xareeyey maguurtada.

Qodobka 874aad

Hadii la baaridiyo maguurada rahman kuna timaado la wareegid khasab ah ha ka horjeedo baaridinta hantiilaha ma guurada ama haystaha ama ilaliyaha loo dhiibay maguurtada kolka la dhaafayo xuquuqda rahmida oo saran maguurtadaas waxay ku dhamaanaysaa markii la dhigo qiimaha (il prezzo) naadada lagu baariyey ama la siiyo deynleyda la diiwaangeliyey xaqooda oo ay u ogoshahay derejadoodu in laga siiyo xuquuqdooda qiimadaas.

BAABKA II XAQ GAAR AHAANEED (diritti di assegnazione) DHISIDDA XAQA GAAR AHAANEEDKA

Qodobka 875aad

1. Waxaa uu bannaan deynle kasta ee gacanta ku hasyta xukun in la fuliyaa waajib tahay , oo ku soo baxay dulucda deen wadda eek u waajibinaya deynsanaha wax la yaqaan, in xaq gaar ahaaneed ku yeesho maguurtada deynsanihiisa, ra'sumaalka deynta dulsaarada iyo kharjayada.
2. Uma bannaana deynlaha markuu deynsanuhu dinto kadib, in uu ku yeesho xaq gaar ahaaneed maguurto ka mid ah dhaxalka.

Qodobka 876aad

Xukun ka soo baxay Maxkamad shisheeye ama go'aan dhexdhexaadiyaal ka soo baxay laguma heli karo xaq gaar ahaaneed iney noqdaan kuwa waajib ay tahay in la fuliyo mooyee

Qodobka 877aad

Xukun sugaya sulux ama sugaya heshiis ay sameeyeen dhinacyo dacwadeed waa lagu yeelan karaa xaq gaar ahaaneed, hase yeeshee laguma yeelan karo xaq gaar ahaaneed xukun ku soo baxay ansaxidda saxiixa.

Qodobka 878aad

Xaq gaar ahaaneed laguma yeelan karo waxa aan ahayn maguurto ama maguurtooyin la yaqaan oo uu leeyahay deynsanuhu marka la diiwaangelinaayo xaqaa, ayna banana tahay in lagu gado naado.

Qodobka 879aad

1. Deynanaha doonaya in uu kku yeesho xaq gar ahaaneed maguurtooyinka deynsanihiisa waa inuu sidaas ku qoraa arji una u hormariyaa guddoomiyaha Maxkamadda gobolka oo ay ku taal maguurtadu gobolkiisu.
2. Arjigaasna waa inuu la socdaa nuqul rasmi ah laga soo qaaday xukunka ama maracka kaliye oo uu ku qoran yahay dhawaaqa xukunka, waana inay ku yaalin waxyaalaha soo socda.

b. magaca deynlaha oo saddexan , xirfaddiisa, degnaashihiisa runta ah iyo meesha uu u doortay degmo ahaan oo ku shegayo magaalada ay ku taal Maxkamaddu;

t. Magaca deynqabaha oo saddexan, xirfaddiisa iyo meesha uu degan yahay ;

j. Taariikhda xukunka iyo tilmaanta maxkamadda ku dhawaaqday .

x. Inta ay la'egtahay deynta haddii qaddarka deynta uuna ku xadidneyn xukunka, guddoomiyaha Maxkamadda ayaa ku meel gaar ahaan u xadidayo isagoo goynayo tirade loo oggol yahay xaq gaar ahaaneed.

Kh. Tilmaan sax ah ee maguurtooyinka, habda sida u noocooda yahay meesha laga helo oo ay la socdaan dokumeentooyinka (qoraallada) caddeynaya qiimaha

Qodobka 880aad

1. Guddoomiyaha Maxkamadda ee awoodda leh wuxuu ka amrayaa xaq gaar ahaaneedka geeska weydiinta.

2. Isagoo gogolaanaya xaq gaar ahaaneedka waa inuu tixgeliyaa qaddarka amaahda iyo qiimaha qiyaasta ah ee maguurtooyinka la magacaabay, haddii loo baahdana ku kobo qayb ka mid ah maguurtooyinkaas ama qayb hal maguurta ah, haddii ay la oqoto in qaybtaasi ku filan tahay bixinta deynta ee ra'sumaalka dulsaarada iyo kharajyada .

Qodobka 881 aad

Waxaa kaaliyaha waajib ku ah inuu goeysiiyo deynsanaha amarka uu ku soo baxay xaq gaar ahaaneed isla maalintu so baxay, sidoo kale waa inuu ku mujiyaa amarkaas nuqulka xukunka dushiisa ama marakaca ku lifaaqan arjiga lagu weysiitay xaq gaar ahaaneed, waana inuu dareensiiyaa kaaliyaha maxkamadda uu xukunkaasi ka soo baxay si loogu tilmaamo cynkaas nuqul kasta dushiisa ama maragkeac kale oo uu siinayo deynlaha.

Qodobka 882aad

1. Waxaa banana in la duro amarada uu ku soo baxay xaq gaar ahaaneed ee la weydiistay iyadoo la raacayo siduu qorayo xeerka habka ee degsan.

2. Waana in lau tilmaamaa buugga diiwaangelinta geeskiisa xukun kasta oo ku soo baxa duriddaas.

MADAXA II
RAADADKA XAQA GAAR AHAANEED
DHIMIDDIISA IYO DAMMAADKIISA
Qodobka 883 aad

1. waxaa u banana qofkasta oo dan ku leh in uu weydiisto in lagu soo gaabiyo Xaqa gaar ahaaneed heer ku habboon haddey tahay maguurtooyinka lagu yeeshay xaqa gaar ahaaneed mid qiimaheedu ka badan yahay waxa ku filan damaanadda deynta.
2. Waxayna noqoneysaa ku soo gaabinta xaqa gaa ahaaneed mid lagu soo koobay gabal ka mid ah maguurtada ama maguurtooyinka lagu yeeshay xaqa gaar ahaaneed ama mid loo guuriyo maguurto kale oo qiimaheedu ku filan tahay deynta dammaanaddeed.
3. waxaa lagu yeelanayaa kharjka lagu sameeyey soo gaabinta, dhinaca weydiistay haba ogolaadee deynluhu

Qodobka 884aad

Wuxuu yeelanayaa deynlaha leh xaqa gaar ahaaneed waxa ku soo aroora rahmidd; shaqa gaar ahaaneed waxa nidaaminaya isla axkaanta nidaaminaya xaqa rahmida, gaar ahaan wixii xaqa, raadadkiisa iyo dhammaadkiisa ayadoo sidooda ay u jiraan axkaanta gaarka ah

BAABKA III
RAHMIDDAHAYSASHADA
Qodobka 885aad

Rahmida haysashadu waa heshiis isku waajibinayo qof damaanad ahaan deyn lagu leeyahay dartee, amaba qof kale lagu leeyahay in uu uu dhibo deynlaha ama qof kale oo labada heshiiskaas sameeyey isla garteen, shey uu ku yeelanayo deynluhu xaq cayntaas, kana hormarinaya deynleyda caadiga iyo deynla gudo deyntaas, kana hormarinaya deynleyda caadiga iyo deynleyda ku xigta derejada markuu xaqiisa ka qaadanayo qiimadda sheygaas gacan kasta oo ay ku jirto.

Qodobka 886aad

Rahmida haysashadu laguma sameyn karo wax aan lagu gadi Karin naado si soocan ha ahaadeen guurto ama magurto.

Qodobka 887aad

Waxaa lagu dabaqayaa rahmida haysashada axkaanta ay Qorayaan qodobbada 824,831,833 oo ku sabsan rahmida .

MADAXAII
RAADADKA RAHAMIDDA HAYSASHADA
QAYBTA I
RAADADKA LABADA DHINAC
WAAJIBAADKA RAHMAHA

Qodobka 888aad

1. Waa in uu u dhiibaa rahmuhu sheyga deynlaha ama qofka ay labada heshiiyay isla garteen.
2. Waxaa loo raacayaa dhiibidda sheyga la rahmay axkaanta ku saabsan dhiibidda sheyga la gadayo.

Qodobka 889aad

Sheygii la rahmay haddii uu u noqdo rahmaha , waa dhammaanaysaa rahmiddu, hadii uusan sugin deynlaha loo rahmay in celisku looga dan leeyahayn in ay dhammaatay rahmiddu, intaas oo dhan, iyo iyadoo aan wax loo dhimin xuquuqda dadka kale .

Qodobka 890aad

Wuxuu damaanad qaadayaa rhammuhu ansaxidda rahanka mana laha in uu ku kaco tasarruf kasta ee dabiicaddisa tahay in ay wax u dhinto qiimaha sheyga, ama ka celinaya deyntalaha in uu ugu dhaqmo xuquuqdiisa uu ka helay habshiska deynluhuna wuxuu leeyahay haddey degdegsiinyo timaado in uu sameeyo wax allaale wixii dhowraya sheyga rahman isagoo uugu noqonaya kharjka rahmaha.

Qodobka 891aad

1. Rahmuhu isagaa mas’uul ka ah lumidda ama duurgoobidda aheyga haddii gafkaisu sabab u ahaa ama xoog aan la celin Karin.
2. Waxaa lagu dabaqayaa rahmida ha haysashada axkaanta qodobada 839, iyo 840, oo ku saabsan lumidda iyo duugoobidda magurtada rahman iyguuridda xaqaa uu ku lahaa deynluhu ceynta rahman, ay u guureyso wixii laga meesheeda.

WAAJIBAADKA DEYNLAHA WAX LOO RAHMAY

Qodobka 892aad

Deynlaha waxaa waajib ku ah dhowridaanka iyo deyactirka sheyga loo dhiibay isagoo ku kacayo dadaalka aabaha qoyska ee wanaagsan (buon padre di fahiglia)

Isaagaana mas’uul ka ah lumidda iyo duugoobidda sheyga haddii uusan sugin in taasu u noqoneyso sabab kale ee aanu isagu gacan ku lahayn.

Qodobka 893aad

1. Deynlaha uma bannaana in uu ka helo sheyga ahman intifaac aan aan beddelaad lahayn.
2. Waxaana saran in uu sheyga ka dhaliyo dhammaan miraha uu soo saari karo haddii uusan jirin heshiis sidaas ka duwan.
3. Faa'iidada saatiga ee uu helo iyo qiimaha ku isticmaalkooda waxaa lagu goynayaa lacagta la dammaantay xataa hadii weli ayna dhicin muddada. Waxaa marka hore la jarayaa kharjyada lagu biyey dhowritaanka iyo hagaajinta sheyga kadiibna kharjyada iyo dulsaarada, ugu dambeyntii ra'umaaal ka deynta.

Qodobka 894aad

1. Hadii ay mira dhaleyso ama wax so gelineyso caynta rahmani, labada dhinacna ku heshiiyaan in laysu tuuro dhammaan ama qaar ka mid ah dulsarada, heshiisskaasu waa fulayaa ilaa meesha ugu sareysa ee uu ogol yahay qaanuunku in uu gaaro dulsaarka heshiiska ah.
2. Haddeyan labada dhinac ku heshiin inay isu tuuraan miraha iyo dulsaarada, ayna goynin sicirka dulsarada waxaa lagu xisaabinayaa dulsaarka sicirka qaanunka ah iyadoo aan lagu xisaabinayaa dulsarka sidid qaanuunka ah iyadoo laga saramarin qiimaha miraha. Haddii dhinacyada ayna ku heshin tariikh ay ku dhacayso deynta la damaanay, deynlaha maweydiisan karo bixinta deyntiisa hadii uusan jirin miraha iyadoo wax loo dhimin xaqa deynsanaha inuu bixyo goortuu doono.

Qodobka 895aad

1. Deyluhu wax loo rahmay waa inuu maamulaa sheyga sida aabaha qoyska ee wanaagsan mana bddeli karo faa'iideysiga sheyga isagoon rahmuhu waxaana waajib ku ah inuu ogeysiyo rahmmuhu wax kasta ee keeni kara soo dhexgelkiisa.
2. Haddii uu deynuhu six un ugu dhaqmo xaqaa am six un uu u maamulo ceyntii , ama uu dayacaad weyn ku sameeyo rahmaha waxaa u bannaan kolkaas in uu dalbo in ceyntii illaalin la geliyo, ama in uu ceshado bixiyan deynta marka dambe haddaan deynta (mablaqa) wax loo rahmay dulsaar ku socon, waqtigeeduna dhicin deynluhu ma yeelanayo wixii ka so haray mooyee lacagtaas (mablaqaas) kolkii laga gooyey kaddib qiimadii dulsaarada oo laga qiyaasay sicirka xereed laga billaabo maalinta bixinta iyo maalintey deynta waqtigeedu dhacay .

Qodobka 896aad

Deynluhu wuxuu u celinayaa ceyntii rahmaha kaddib kolkii loo gudo xaqiisa dhammaantiis, ayada iyo wixii raacsanaa oo la xiriireya iyo masruufaalkii iyo magdhawyadii.

Qodobka 897aad

Waxa lagu dabaqayaa rahmida haysashada Axkaanta qodobka 841,oo ku saabsan mas'uuliyadda rahmaha aan ahayn deynsanaha iyo axkaanta qodobka 843 oo ku saabsan shardiga yeelashada markii la bixin waayo deynta iyo gadida loo marin hababka loo gooyey.

QEYBTII RAADADKA XAGGA SADDEXAAD

Qodobka 898aad

1. Si rahmidu u saameeyso xaq dadka kale waa in cayntu ku jirtaa gacanta deynlaha ama qof kale oo ay labada sehsiisyey magacaabeen.
2. Sheyga rahman qamaan buu u noqon karaa deymaanbadan.

Qodobka 899aad

1. Rahmidu xaq waxaa u siineysaa deynlaha wax loo rahmay in uu ka ceshado dadkoo idil sheygii isagoo wax u dhimin xuquuqda dadka kale oo la diiwaan geliyey.
2. Haddii cayntii ka baxdo gacanta rahmaha isagoo doonneyn ogeysn wuxuu xaq u leeyahay in uu haysashadiisa ka soo ceshado dadka kale sida ay qabto axkaanta haysashada.

Qodobka 900 aad

Kuma ee ka rahmida heysashadu in ay dammaanato ra'sumaalka ee qudh ah ee waxay kaloo damaananeysaa iyadoo isku darejo ah waxa soo socd:

- b. Kharajyada lagama maarmaanka ee lagu dhowray sheyga.
- t. Magdhowga ka yimaada ceebaha ay la timaado sheyga heshiiska rahmida iyo diiwaangelintiisa haddii loo baahdo.
- x. kharajyada loo galay fulinta rahmadda haysashada.

Kh. Dulsaaryada oo bislaaday oo dhan iyadoo la dhowray waxa ku yimid qodobka 227

MADAXA III DHAMAADKA RHMIDDA HAYSASHADA Qodobka 901aad

Wuxuu ku dhammaadaa xaq rhmida haysashadu deyntii wax loo rahmay oo dhammaatay waana la soo noqonyaa hadey suusho sababta ay ku dhammaatay deyntu iyadoo

aan wax loo dhimin xuquuqda uu sharci ku yeeshay dadka kale oo niyaddasan muddada uu dhexeeysey markii xaqu dhammaaday iyo goortuu soo noqday.

Qodobka 902aad

Xaqa rahmida haysashadu wuxuu ku dhammaadaa oo kale sababaha soo socda;

b. haddii deynlaha wax loo rahmay ka dego xaqas uuna leeyahay awood xeer oo uu kagaa dhoofi karo deynsanaha deynta waxaa laga garan karaa loona qaadan karaainuu ka tanaasulay, haddii isagu doorto in uu iska daayo ceyntii rahmaneyd ama uu oggolaado in lagu tasarufo iyadoo sharci lagu xiran . hase yeeshee sheyga la rahmay haddii lagu yeesho xaq cusleynaya oo dan u ah dad kale, tanaasulidda deynluhu sameynmoyo dadkaas iney oggolaadaan mooyee.

t. haddi xaq rahmida haysashadu iyo xaq hantidu ku wada kulmaan gacan qof keli ah.

j. hadii cayntii baaba’do ama xaqey u rahmaneyd dhammaado.

MADAXA IV NOOCYO KA MID AH RAHMIDDA HAYSASHADA QEAYBTA I RAHMIDDA MAGUURTADA Qoobka 903aad

Waxaa loo baahan yahay oo shardi ah, si rahmida ama guurtadu u saameeyso dadka kale iney haysashadu u guurto deynlaha ka sokow, in la diiwaangeliyo. Waxaa lagu dabaqayaa diiwaangilintaasna axkaanta uu gaarka ah diiwaangelinta rahmida.

Qodobka 904aad

Waxaa u bannaan deynlaha loo rahmay maguurto in uu ka ijaaro maguurada rahmaha iyadoo tasu is hortageynin xaq dadka kale. Haddii laysku waafaqo ijaarka heshiiska rahmida dhexdiisa, waa in lagu sheegaa caynkaas diiwaan gelinta rahmida qudheeda, haddiise lagu heshiiyo ijaarka rahmida kaddib waa in lagu tilmaamaa diiwaangelinta bogga ay ku taal geeskiisa, hase yeeshee tilmaantaasu waa laga maarmaa haddii la cusbooneysiyo ijaarka si aamusnaan ah.

Qodobka 905aad

1. Deynlaha loo rahmay maguurto waa inuu maguurtada hagaajiyaa kunn bixiyaa kharjkeyga uu baahan tahay si loo dhowro. Wxii lagu yeesh sanad walba ee canshuur iyo takaalifa waa inuu baxshaa, hase yeshee waa inuu ka goostaa wixii uu bixiyey miraha uu helayo , ama qiimadda (il prezzo) maguurtada darajada uu sharcigu siinayo.

2. Wuxuuse isaga furfuri karaa waajibaadkaas oo uu banana deynlaha inuu dhaafo xaqa rahanka.

QAYBATA II RAHMIDDA GUURTADA Qodobka 906aad

Si ay u saameeyso rahmida guurtada xaq dadka kale waxa loo baahan yahay, in la wareejiyo haysashadii deynlaha ka sakow in lagu dhigo heshiiska waraaq taaiikhdeedu sugan tahay laguna caddeenayo inta lagu damaantay rahmida iyo sheyga rahman si tifaftiraan, taariikhdaas suganna waxay mujineysaa darajada deynlaha wax loo rhmay.

Qodobka 907aad

1. Axkaanta ku saabsan raadadka ka imaanaya haysashada guurtada maadiga ah iyo waraaqaha la cuskado oo wax ku yaaal kan wataa leeyahay (titolo al portatore) .waxaa lagu dabaqayaa midda guurata.

2. Si gaarah deynlaha wax loo rahmay wuxuu leeyahay haddii uu niyadsan yahay in uu ku dodo xaqa rahmida xataa rahmuhu uusan awoodin in uu ku tasarufo ceyntii rahmaneyd.

Qodobka 908aad

1. Haddii sheyga la rahmay laga baqo inuu lumo ama duugoobo (deterioramento) ama qiimihiisu yaraado uu ku filhaanwaayo dammaanad ahaan xaqii deynlaha, uunua rahmuhu weydiisan in uu u soo celiyo si ugu keeno shey kle ee bedelkiisa waxaa u bannaan deynlaha aama rahmuhu in uu ka codsado garsooraha in uu u garsooraha in uu oggolaado in uu sheygii lagu gado sicirka suuqa naado ahaan.

2. Haddii la oggolaado gadidda garsooraha goynaya amarka ku saabsan in la dhigo qiimaha (il prezzo markaasna xaq deynluhu wuxuu ka guurayaa sheygii una guura qiimaha .

Qodobka909aad

Waxaa u bannaan rahmaha haduu helo fursad uu ku gado sheygii la rahmay gaadiiduna tahay mid faa'iido leh in uu gasooraha weydiisto in uu oggolaado gadida cayntaas haba ahaato taas inta aynan dhicin deynta, garsooruhuna isagoo cadeynaya markuu oggolaado shuruudda gadidda isagaana goynaya amarka dhigidda qiimaha

Qodobka 910aad

1. Waxaa u bannaan deynlaha haddaanu xaqiisa la siin in uu weydiisto garsooraha, in uu u oggolaado gadidda sheyga laguna gado sicirka suuqa naado ahaan.

2. Waxaa u bannaan oo kale in garsooruhu gooyo in uu hantisiyo sheyga isagoo loogu gudayo deyntii, hase yeeshee waa in lagu xisaabiyaa ilaa iyo inta ay deynta la'egtahay markaasoo kele qiimaha sheyga waxaa lagu goynayaa sida ay gartaan khubarda.

Qodobka 911aad

Waxaa lagu dabaqaya axkaanta hore inteyan isaga aan imaanin axkaanta qawaaninta ganacisga iyo axkaanta gaar u ah guryaha loo aqoonsan yahay inay wax rahmaan ama sharciyada iyo xeer nidaamiyaasha ku saabsan xoolaha gaarka ah rahmida guurtada.

QAYBTA III RAHMIDDA AMAAHDA Qodobka 912aad

1. Rahmida deynta ma saameyneyso deysanaha xaqiisa in la ogeysiyo oo uu oggolado mooyee siduu qorayo qodobka 302 .
2. Laguma hor istaagi karo xaq dadka kale haddeysan ahayn kaddib u dhiibidda deylaha wixii deynta rahmaan loo cuskanayey (iltitolo) waxaana laga billaabayaa derejada rahmida tariikhda ku sugan ogeysiiska ama oggolaanshaha
3. Hadii deynta la wareejin Karin ama la xaraashi Karin ma bannaana rahmiddeedu.

Qodobka 913aad

Waraaqaha la cuskado ee magacaaban (nominative) iyo kuwa la idmo (titolo all ordine) waxaa lagu rahmayaa sida gaarka ah ee sharcigu dhigayo si lagu wareejiyo, hase yeeshee waxaase shardi ah in la caddeeyaa in wareejinta loola jeedo rahmid umana baahna ogeysiis

Qodobka 914aad

Wuxuu xaq u leeyahay deynlaha wax loo rahmay in uu qaato dulsaaradii amaahda dhacday rahmida kaddib sidoo kale wuxuu xaq u leeyahay inuu qaato waxyaalihii laga heli lahaa amaahda xilli xili waxaase shardi ah in laga gooyaa wuxuu qaato hor ahaan kharajyada , kaddibna dulsaarada kadiibna raasumaalka wax loo rahmay haddii si ka duwan sidaas lagu heshiin.

Deynlaha wax loo rahmay waxaa waajib ku ah in dhowro amaahdii rahmaneyd inta uu xaq u leeyahay inuu urursado isagoo aanu soo dhexglin rahmuhu waana inuu ku qaataa meeshii iyo goorti la caddeeyey in lagu guto xaq, isla markiina u sheegaa rahmaha.

Qodobka 915aad

1. Hadduu dhaco waqtiga deynta rahman inteynan dhicin deynta wax loo rahmay, deysanaha uma bannaana in uu bixiyo deynta rahmaha iyo kan wax loo rahmay iyadoo haddii eysan wada jirin labaduna waxay weydiisan karaan in la dhigo wixii uu bixiyey deysanaha , markaasna rahmida waxay u gaaraysaa wixii la dhigay.

2. Rahmaha iyo kan wax loo rahmay waa iney isla kaashadan sida ay wax uga dalin lahayeen wixii uu bixiyey dyensanahu taasuna waa iney ahaataa sida ugu faa'iido badan rahnta

iyadoo aan dhibaato ugu imaaneyn deynlaha wax loo rahmay iyadoo lagu dhaqsanaayo in la sameeyo rahmid cusub oo loo saameeyo danta deynlahaas.

Qodobka 916aad

1. Laguma hor istaagi karo hormarinta kan guurtada niyadsami ku haystay.
2. Waxaa loo qaadanayaa hayste sida qodobkaa ku tilmaaman kireestaha maguurtada marka loo eego guurtada kku jirta maguurada la kireeyey ama kan hoteelka leh marka loo eego alaabta ay dhigteen hotelka rukumada (clienti)
3. Hadduu ka baqo deynluhu asbaab caqliga gash darted in la baabi'iyey maguurtadii lagu lahaa hormarinta dantiisa awgeed, waxaa u bannaan inuu weysiito in lal ilaaliyo

Qodobka 917aad

1. Waxaa lagu dabaqayaa xuquuqa hormarinta maguurtada axkaanta rahmida inteyan ka hor immaanin dabeecadda xaqaa. Si gaar ah waxaa la dabaqayaa axkaanta xoreyntaa diiwaangelinta cusubooneyntiisa iyo tirtiddiisa.
2. Hase yeeshee, xaq horumarinta guud haba ahaado meeshuu ku dhacayo maguurtee, looma baahna in loo raaco xeerka faafinta kumana sugnaado xaq raacidda. Sidoo kale looma baahna in la faafiyo xuquuqda horumarinta maguurtada oo damiineysa lacagtey yeelato khasnadda dawladda. Xuquuqdaas hormarinta dhammaanteed wey ka horreysaa darejadeedu xaq kasta oo horumarin ah ee maguurto kale ama xaq kasta ee rahmid ah taariikhda diiwan diiwaangelintiisu goor kasta ah ahaatee dhexdoodase, horumarinta damiinka u ah x lacagtey yeelatay khasnadda dawladda wey ka hor mareysaa xuquuqda hormarinta guud.

BAABKA IV QUXUUQDA HORUMARINTA MADAXA I AXKAAN GUUD Qodobka 918aad

1. Horumarintawaa xaq uu sharciga siinaaya horumarin deynle la yqaan isagoo lootixgelinaayo sababta uu ku mutaysty horumarinta.
2. Majirto amah leh hormarin haddii uusan jirn qodob sharciyeed.

Qodobka 919aad

1. Darjada mudanashada waxaa caddeynaya sharciga haddii uusan si cad u tilmaanin darjada muddanshaasda waxay ku dambeynsaa mudanaashada kale eek u soo arooray baabka kan.
2. Deynlahasha mudani hormarinn oo isku darjada ah mid kasta waxaa wax lagu siinayaa qaybtiisu intey le'egtahay hadduuna jirin sharci sidaa ka duwan.

Qodobka 920aad

Xuquuqda hormarinta guud waxaa lagu dabaqayaa xoolha deynsanaha oo dhan maguurto iyo guurtaba hormarinta gaar ahaaney waxay ku kooban tahay guurtada ama maguurto la yaqaan

Qodobka 921aad

1. Laguma hr istagi karo hormarinta kan guurtada niyadsami ku haysatay
2. Waxaa loo qaadanayaa hayste sid qodobka ku tilmaaman kireestaha maguurtada marka loo eego guurtada ku jira maguurtada la kireeyey ama kan hotelka leh marka loo eego alaabta ay dhigteen hoteelka rukumada (cienti)
3. Haduu ka baqo deynulu asbaab caqliga gash darted in la baabi' iyo maguurtadii lagu lahaa hormarinta dantiisa awgeed waxaa u bannaan inuu weydiisto ilaa la ilaaliyo.

Qodobka 922aad

1. Waxaa lagu dabaqayaa xuquuqda hormarinta maguurtada axkaanta rahmida inteyan ka hor imaanin dabeecadda xaqaa. Si gaar ah waxaa la daqbaqayaa axkaanta horeyntaa diiwaan gelinta raadadka diiwaangelinta cusbooneysiinta iyo tirtiridiisa
2. Hase yeeshee xaqahorumarinta guud haba ahaado meeshuuku dhacayo maguurte looma baahna in loo raaco xeerka faafinta kumana sugnaado xaq raacidda sidookalelooma baahna in la faafiyo xuquuqda horumarinta maguurtada oo damiinanaysa lacagtey yeelato khasnaad dawdda dareejaddeedu xaq kasta oo horumarin ah ee maguurto kale ama kasta ha ahaatee dhexdoodsase haorumarinta damiinka u ah lacagtey yeelatay khasanadda dawladda wey ka hor mareysaa xuquuqda horumarinta guud.

Qodobka 923aad

Waxaa lagu dabaqayaa xoolaha la cusleeyay xaq hormarinta axkaanta ku saabsan lumidda iyo hallaabidda xoolaha la rahamay

Qodobka 924 aad

Wuxuu ku dhamaadaa xaq hormarinta sida uu ku dhammaado xaq rahmida iyo kan haysashada haddeyna jiriin sharci dhigaya wax khilaafsan sida.

MADAXA II
NOOCYO KA MID AH XAQA KALA HORMARINTA
Qodobka 925aad

Xuquuqda kala horimarininta oo ku qoran sharci gooni ah ka sokow xuquuqda ku dhian qodobada soo socda waxay leeyihiin hormarin

QAYBTA I
XUQUUQDA KALA HORMARINTA GUUD IYO XUQUUQDA
KALA HORMARINTA GAARKA AH EE KU DHACDA GUURTADA
Qodoka 926aad

1. Kharjka garsooridda ee lagu bixiyey danaha deynleyda oo dhan si lagu dhowro xoolaha deynsanaha iyo gaadida waxaa laga hormarinayaa qiimaha xoolaha deynsanaha.

2. Kharajkaasna waxaa la bixinayaa ka hor dhammaanahada xataa haddii ay yihiin kuwa jiraan xuquuqda deynleyda loo bixiyey kharjka dantooda. Waa laga hormarinayaa kharjka lagu bixiyey gadidda xoolaha tan lagu bixiyey qaybinta.

Qodobka 927aad

1. Lacagha ay yeelato khasnadda Dawladda o ay ka mid yihiin canshuurha iyo xuquuq kastoo kale waxay leeyihiin hormarin iyadoo la raacayo shuruuddaha ay qorayaan sharciyada iyo xeer nidaamiyaysasha ee nidaaminaya maadooyinkaas.

2. Waxaa laga qaadanayaa lacagtaas qiimadda xoolaha uu saran yahay culeyska gacann kasta oo ay ku jiraan iyo xaqkastoo kale horti haba ahaado mid leh hormarin ama wax rahmay iyadoo laga rebay kharajyada garsooridda.

Qodobka 928aad

1. Kharjayada lagu bixiyo dhowridda guurtada iyo wayaalaha u baahan tahay oo hagaajin ah hormarin bey ku leeyihiin maguurtada nafteeda.

2. Kharjyadaas waxa laga jarayaa qiimaha (ilprezzo) guurtada xaqa hormarinta sareyd markii laga gooyo kharjkii garsooraka iyo lacagta yeelatay khasnadda awladda kaddib iyaga dhexdooda waxa loo ala hormarinayaa sidey taariikhda bixintoodu ukala dambeeysey .

Qodobka 929aad

1. Amaahyada soo socda waxay ku leeyihiin mudnaan hormarin dhammaan xoolaha deynsanaha ha ahaadeen guurto ama maguurto.

b. lacagta ay mutaystaan lixda bilood ee ugu dambeeysey shaqalaaha ha ahaadeen mushaharo ama abaalgudyo nooc kasta leh.

t. Lacgta lagu yeesho deynsanaha oo ku saabsan cunto iyo dhar isaga iyo dadka nafaqadoodu dul saran tahay lixdii bilood ee ugu dambeeysey.

j. Amaahyada masruufka ah uma mutaystay deynsanaha iyo qaraabadiisa lixdii bilood oo ugu dambeysey.

2. Amaahdaas loo bixiyey inta u dhiganta qof walba qeybta uu leeyahay kaddib markii la bixiyo kharajyada garsooridda iyo tey yeelato khasnadda Dawladda iyo Kharjayada dhowridda iyo hagaajinta.

Qodobka 930aad

1. Lacagta lagu bixiyo abuurka iyo bacrinta iyo waxyaabaha kale ee wax rata iyo waxyaalah lagula dirrio cayayaanka iyo tan lagu bixiyo shaqada beeridda iyo gooyidda waxy dhammaantood ku leeyihiin wax laga gooyo beerta horumarin waxaan isku derejo.

2. Waxaa laga qaataa lacgaas qiimah wixii beerta ka go;ay kaddib markii laga jaro amaahda qodobada kor lagu soo sheegay.

3. Isla axkaantaas ayaa lagu dabaqayaa lacagta ku baxday qalbka beeridda kuwasoo leh isla darajo kun leh horumarin qalbka nafiisa.

Qodobka 931aad

1. Kirada dhismaha ama dhulka beeraha la mutaystay labo sano ama dhammaan inta uu socdo heshiiska kirada hadii uu ka yar yahay laba sano iyo dhamaan waxa uu mutaystay kireeyuhu heshiiska kirada awgeed waxay hormarin ku leeyihhin guurtada la xaraashi karo eek u jirta meesha la kireeyey iyo dhammaan wixii laga goyey beerta ee uu leeyahay kireystaha

2. Way ku suganaaneysaa horumarinta ha lahaato guurtada afada kireystaha ama dad kaleba ah ahaadeen hadii ay suganaato in uu ogaa kireeyuhu markii la gelinayey guurtayaasha in uu jiro xaq dad kale ku leeyahay isla guurtadaas iyadoo aan wax loo dhimin axkaamta ku saabsan guuradu la xaday ama dhuntay.

3. Horumarinta waxa lagu isticmaali karaa oo kale guurtada iyo miraha beereed ee uu leeyahay sii kireeystuhu hadduu kireeyuhu ku xiray ijaarka si cad in aan qof kale laga sii ijaari Karin caynta. Haddii sii kiraynta ayan reebneyn hormarintu laguma isticmaali karo ilaa iyo inta uu sii kirystaha uu ku mutaystay kireeystaha goortii kireyaha uu sameeyey digniinta.

4. Amaahdaas hormarinta leh waxaa lagu bixinayaa qiimaha xoolaha lagu cusleeyey, kaddib amaahyada lagu soo sheegay qodobyada hore iyadoo laga reebaaya kuwa hormariinteeda aan laga hor istaagi Karin kireeyaha maadaama uu yahay hayste niyadsami leh.

5. Haddii xoolihii lagu lahaa ayka baxaan cayntii ijaarneyd xataa hadii kireeyuhu is hortaago hormarinta amaba uu san ogeyn iyo ceyntana ayan ku soo harin wax ku filan inay damaanta hormarinta leh xuquuqdii mudnayd sideeddii ayey u taagnaaneysaa hormarintii iyadoo waxba u dhimin dad kale xaqooda ee niyadsami leh. Xaqa hormarinta waa taaganaanayaa xataa haddii wax u dhimaayo xuquuqda dadka kale muddo saddex sanadood laga bilaabo maalinta sheyga laga dhaqaajiyeey haddii wax u dhimaayo xuquuqda dadka kale muddo seddex sanadood laga bilaabo maalinta sheyga laga dhaqaajiyeey, haddii kireeyuhu ku sameeyey xarash xoolaha la dhaqaajiyeey mudada sharciyed dhexdeeda. Hase yeeshee

kireeyuhu waa inuu celiyaa qiimaha hantidaas qofka sadexaad ee si niyadsami ah uga tagay suuqa ama naada ahaan ama ka gatay ganacsade ka mushaara sheyaalkaas oo kale.

Qodobka 932aad

1. Lacagta uu yeesho qofka leh hoteelka oo uu ku yeesho dadka ku soo dega oo ku saabsan seexashada iyo cuntadad iyo wixii lagu bixiyey rukun waxay hormarin ku leedahay alaabtuu watay oo uu dhigtay hotelka ama wixi la xiriira.

2. Mudnaanshada waxaa lagu yeelanayaa alaabtuu watay xataa haddii uusan lahayn rukunka haddii kan leh hoteelka la sugin in uu ogaa markii la soo gelinayey in dad kale xaq ku lahaa alaabtaas waain ayan alaabtaasu mid la xaday ama dhumay ahayn. Hoteelka haddaan la siin xaqiisa, isagoo diidsan ama aan ogeyn hadii la guuriyo xaq hormarinta waa taagnaanaayaa iyadoo wax loo dhimin xuquuqda dadka kale ee si niyadsamidda ah ku hela.

3. Qofka leh hoteelka wuxuu leeyahay darajada ay leedahay hormarinta kireeyaha. Labada xaq haddey isgarbiyaan waxa la hormarinayaa kan taariikhdiisu horreyso hadii midkood usaan is hortaagin kan kale.

Qodobka 933aad

1. Cadaha hantida guurtada wixii uu xaq uga yeesho qiimaha guurtada iyo wixii raacsanaa wuxuu yeelanayaa hormarin hantidaas qiimaheeda, hormarintiaasi way taagnaaneysaa haddii sheygii la gaday sidiisii yahay oo u dhowrsan yahay iyadoo aan wax loo dhimin xuquuqda uu helay qof kale isagoo niyadsan iyo iyadoo la raacayo axkaanta gaarka u ah arrimaha gnacsiga.

2. Horarintaasi waxay ku xigtaa xagga darejada inta la soo shegay ee ah xuquuqda hormarinta ee saran guurtada hase yeeshee waa laysku hortaagi karaa kireeyuhu iyo kan hoteelka leh , haddii la sugo iney ogaayeen goorta sheyga la gaday la soo geliyay meesha la ijaaray ama hoteelka.

Qodoka 934aad

1. Dadk wadaaga hal guurto hormarin bey ku leeyihin guurtada si loo badbaadiyo mid walba xaqiisa in uu ugu noqdo wuwa kale qaysashada darted.

2. Hormarintaas waxay leedahay isla darajada tan gadaha hadii isagbinane waxaa la hormarinayaa kan taariikhdiisa ay horreysey.

Qodobka 935 aad

1. Gadaha hal maguurot wixii uu xaq ugu yeesho qiimaha maguurtada iyo wixii raacsanaa, wuxuu hormarin ugu yeelanayaa maguurtadaas

2. Waana in la diiwaangleiyaa hormarintaas xataa haddii gadidda la diiwaangeliyo

Qodobka 936 aad

1. Lacagtey yeeshaan qandaraasleyda iyo arkiteetayaasha wax dhisa, sii dhisa hagaajiya ama sameeya hawlaha dayactirka ama hawl kasta oo kale waxay ku leeyihiin horumarin hawlahaas ilaa iyo inta ay la eg tahay qiimaha dheeraadka ah ee ka yimid hawlaha waqtiga gadidda ee maguurtada
2. Waana in la diiwanageliyaa, horumarintaas darajadeeduna waxay bilaabaneysaa marka la diiwaangeliyo

Qodobka 937 aad

Dadka wadaaga hal maguurto waxay ku leeyihiin horumarin isla maguurtada si loo badbaadiyo mid walba xaqiisa ay sineyso qaybayaashadu inuu ugu noqdo kuwa kale

Waana in la diiwaangeliyaa hormarintaas darajadeeduna waxay billaabaneysaa goorta la diiwaangeliyo

BUUGA V DHOWRIDDA XUQUUQDA IYO FAAFINTA BAABKA I DIWAANGELIN MADAXA I DIIWAAN GLINTA QORAALLADDA HANTIDA MAGUURTOOYINKA

Qodobka 938aad

Dhamaan tasarufaadka dhisa, wareejiya ama wax ka bedela ama xuquuqda kale caynig ah eek u saabsan hantida maguurtooyinka, waa in lagu faafiyo diiwaanelin.

Qodobka 939 aad

Waa in la diiwaangaliyo xataa qoraalada soo socda:

- 1- Xukunada ama go'aanada maxkamadaha kale oo lahu tilmaamay qodobka 938.
- 2- Heshiisyada shirkadaha la isku siiyo manfacsiiga (dhhefsiga) maguurtooyinka waqti aan go'neyn ama mudo ka sareesa 9 sano.
- 3- Heshiisyada kirada maguurtooyinka ee muddadooda ka sarreysa 9 sano.
- 4- Diiwaangalinta docwadaha ku saabsan xuquuqda lagu soo sheegay lambarada hore.
- 5- Dhammaan tasarufaadka sharci ahaan la amray in la diiwaangaliyo.

Qodobka 940 aad

Yeelashada xuquuqda cayni ah ee lagu leeyahay maguurtooyin ee ka dhalatay guur ama dhaxal waxaa loo diiwaangalinayaa si waafaqsan xeerka Qoyska

Qodobka 941 aad

Diiwaangelintu waa cadeynta kaliya ee ansaxa ah si loo yeeshoxuquuqda ee ku tilmaaman qodoyada 938, iyo 939.

Tasurafaadka ku saabsan isla xuquuqdaas ee aan dhameyn, laguna faafiyay diiwaangelin, saameynmeyso dadka kale xataa haddii lagu hesheeiyee taariih ka horeysa kuwa diiwaangashan

Qodobka 942aad

Diwaangelinada dambe ee tasaruf ku saabsan isla xaqaa waxaa loo qaadanaayaa sida ay u taxan yihiin

Taxnaanta aan kal go'ayna ee diiwangelinada dambe; kan ugu dambeeya ilaa kan asalka waa shardi lagama maarmaan u ah xoogooda

Qodobka 943 aad

Dacwadaha Maxkamadeed eek u saabsan tasarufaadka ku tilmaaman Qodobka 938, 940 waa in la diiwaangeliyo qofka ku doodaya garsooriddeeda

Qodobka 944 aad

Diiwaangelinta, waxa kaliya oo lagu sameyn karaa xukun ama go'aan Maxkamadeed oo kale, qoraal rasmi ah ama qoraal gaar ahaaneed ee la sugay

Qodobka 945 aad

Dhinaca weydiisanaya diiwaangelinta waa inuu keenaa asalka ama nuqulka qoraalka ee la sugay, diiwaangeliyadu arjiyada Maxkamadeed, waxaa ku filan nuqul ay ku taal caddeynta gaarsiinta

Qodobka 946 aad

Waa inay wehliso qoraalka la doonayo in la diiwaangeliyo xusuus laba qoraal oo asal ah oo ay ku qoran yihiin:

1. Magacyada oo dhan iyo meesha ay deggan yihiin dhinacyada
2. In la tilmaamo waxa la cuskanayo ee la doonayo in la diiwaangeliyo iyo taariikhdooda

3. In la sheego sarkaalka guud ee oqray waxa la cuskanayo ama awoodda garsooreed eek u dhawaaqday xukunka

Qodobka 947 aad

Diiwaangelintu waa in laga sameeyo Xafiiska buugaata maguurtooyinka laga helo hantidaas

Qodobka 948 aad

Isla xafiiskaas waa in lagu kaydiyo waxa la cuskanaayo eek u xusan qodobka 945. Waxaa ku qoran xusuusta lagu tilmaamay qodobka 946, waa in lagu qoro buuggagga u gaarka ah, labada xusuus midkood waa in loo celiyo qofka weydiistay ayadoo la xusayo diiwaangelinta la sameeyey

Qodobka 949aad

Sarkaalka guud (Nootaayaha) qabtay ama sugay qoraalka la diwaangelinayo waa inuu diiwaan gelinta uu sameeyo muddo aan dhaafsisneyn 15 casho gudahood laga billabo taariikhda qoraalka.

MADAXA II FAAFINTA BUUGAAGGA MAGUURTOOYINKA Qodobka 950aad

Eegidda buugagga maguurtooyinka waa loo oggol yahay qofksta oo weydiista

Weydiisashadaas waxaa lagu bixin karaa nugullada diiwaangelinta ama caddeymo muujinaya inaysan jirin ayadoo loo eegayo maguurto la ogyahay.

MADAXA III DIIWAANGELINTA QORAALLADA KU SAABSAN GUURTOOYINKA QAARKOOD

Qodobka 951aad

Waa in lagu faafiyo diiwaangelin, laguna qoro buugaagga u gaarka ah, iyo qaababka ay dhigayaan sharciyada khaaska ah, qoraalada shia wareejiya ama wax ka beddsha xuquuqda ku saabsa;

b. Maraakiib iyo sabeeyayaal;

t. diyaarado;

j.gawaari.

BAABKA II
DIWAANGELINTA RAHANKA
MADAXA I
QAABABKA DIWANGELINTA CUSBOONEYNTA IYO
TIRTIRIDDA RAHANKA

Qodobka 952 aad

Rahanka waxaa lagu qoraa Xafiiska Buugagga Maguurtooyinka meesha ay taal maguurtada. Rahanka waxay derejo qaadanaysaa laga billaabo taariikhda diiwaangleinteeda \

Qodobka 953 aad

Si loo sameeyo diiwaangelinta weydiistaha waa inuu keeno waxa uu ku dhisayo oo ay la socoto xusuus laba nuqul oo asal ah, kuna qoran yihiin:

1. Magacyada dhan iyo meesha ay deggan yihiin deysanaha iyo deynlaha
2. In la sheego waxa loo cuskanayo (titolo) rahanak
3. Tirada lacagta darteed loo sameynayo diiwaangelinta
4. Dulsaarada iyo habka bixinta
5. Muddada diiwaangelinta
6. Sifada xoolaha u cusleyneyso rahanka

Qodobka 954 aad

Marka la sameeyo diiwaangelinta labada xusuus oo asalka ah, midkood ee lagu sheegay in diiwaangleinta ay dhammaatay, waa in loo celiyo deynlaha

BAABKA III
DIWAANNADA MAGUURTOOYINKA
MADAXA I
NOOCYADA DIIWAANNADA MAGUURTADA

Qodobka 955 aad

Maxkamad kastoo Racfaan oo ku taal dalka Jamhuuriyadda waa in laga sameeyo Xafiiska diiwaannada Maguurtooyinka, si loogu diiwaangeliyo tasarufaadka lagu sheegay buugga V ee Xeerkan iyo diiwaangelinta Rahanka sida ay qorayaan qodobka 845 iyo kua ku xiga ee X. Madaniga

Qodobka 956aad

Xafiiska waxaa la geynayaa kaaliye hawshiisu tahay xafidaha buugaaga diiwaannada maguurtooyinka kana mas'uul ah keydinta iyo nidaaminta buugaggaas.

Qodobka 957aad

Diiwaannada maguurtada waxay ka kooban yihiin:-

1. Diiwaan guud ee taxan (d'ordine);
2. Diiwaan u gaar ah diiwaangelinta;
3. Diiwaan u gaar ah qoraallada;

Diiwaanka guud ee taxan waa in lagu xusaa wax kastoo la cuskanaayo ee loo keenay diwangelin ama qoridda rahanka ayadoo la sheegayo taariikhda dhinacyada iyo xoolaha uu qoraalka (titol) tilmaamaya iyo qoraal kasta wuxuu qaadanayaa lambarka xi gee tixanaha ah.

Diiwaanka u gaarka ah diiwaangelinta hab la mid ah waa in lagu qoro qoraalada oo keenay diwaangelinta.

Diwaanka u garka ah qoridda waa in lagu xuso qoridda cusbooneysiinada iyo tirtiridda rahanka

Qodobka 958aad

Diiwaanka guud iyo diwaanka gaarka ah waa inuu xaashi kasta saxiixa garsoore ka tirsan Maxkamadda Rafcaanka ee fadhigeeda xarun ku leeyahay xafiiska diiwaannada maguurtooyinka

Diiwaannada waa iney u qornaadaan si is racsan iyadoo aan loo dhexeysiin meelo badan xariiqooyin ama ku darid maalin kasta dhammaadkeeda diiwaannada waa in la xiraa saxiixana xafidaha kani haddii uusan u hogaansamin xeerarka ku saabsan qabashada iyo keydinta diiwaannada haddii falkaasi uusan ahayn dembi aad u culus, waxaa lagu ciqaabi karaa ganaax 500 Sh. So.